

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

VI. Liber Septimus Decretalium, cum Indice.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

SEPTIMVS
DECRETALIVM.

ADDITVS EST INDEX ET TITV-
LORVM, ET RERVM ET VER-
BORVM IN PRIMIS MEMO-
RABILIVM.

Benevolo Lectori S.

A Mice Lector, quò magis Reipubl. literaria & tibi, plene consultum foret, hunc septimum Decretalium, Constitutionum Apostolicarum, post sextum, Clementinas & extra vagantes, haftenus editarum, & à doctissimo Viro, D. Petro Martini J. C. Lugdunensi, olim ita collectarum, & separatim impressarum, & olim Illustr. D. Cardinali Cajetano, inscriparum, tot libris Canonicis, sententiarum & canonibus, accurata distinctione, respondentem, hic in calce Corporis Juris Canonici universi, adungere opere pretium esse duximus, quò nimirum nihil restaret, quod plenam & perfectam cognitionem hujus Apostolici juris, impedire posset. Praesertim cum consecutis Constitutiones, à DD. modernis passim, ab Historicis quoque, allegantur. Adjunximus etiam quibusdam in locis (ubi hoc necessarium videbatur) notas non inutiles. Tu igitur, Vir optime, nostro labore, & bona intentione contentus, illo utere, fruiere. Vale.

LIBRI SEPTIMI DECRETA-
LIUM PRIMI.

Titulus I.

DE summa Trinitate, & fide catholica. 1
 II. De rescriptis & mandatis Apostolicis. 5
 III. De electione, & electi potestate. 10
 IV. De Cardinalibus. 14
 V. De aetate & qualitate ordinandorum. 20
 VI. De filiis Presbyterorum. *ibid.*
 VII. De bonis Ecclesie alienandis vel non. 21
 VIII. De officio Legati. 27
 IX. De Infulis novi orbis. 28
 X. De beneficiorum collatione & im-
 peratione. 30
 XI. De reservationibus. 44
 XII. De pensionibus. 50
 XIII. De unionibus beneficiorum. *ibid.*
 XIV. De resignationibus & permuta-
 tionibus. 52
 XV. De fructuum beneficii restituti-
 one. 56

X. De dilationibus & cessionibus bo-
 norum. 93
 XI. De cambiis. 97
 XII. De forma contrahendi censum. 98
 XIII. De testamentis & ultimis volun-
 tatis. 99
 XIV. De nauis & naufragium patien-
 tibus. 104

LIBRI SEPTIMI DECRE-
TALIUM TERTII.

Titulus I.

DE vita & honestate clericorum
 105
 II. De clericis non residentibus in ec-
 clesia vel prebenda. 108
 III. De spoliis clericorum. 115
 IV. De Comitibus Palatinis. 121
 V. De Magistris & Doctoribus. 122
 VI. De Medicis. 124
 VII. De Conciliis. 126
 VIII. De celebratione Missarum, & sa-
 cramento Eucharistia, & divinis
 officiis. 132
 IX. De reliquiis & veneratione san-
 ctorum. 135

LIBRI SEPTIMI DECRE-
TALIUM SECUNDI.

Titulus I.

DE foro competente & jurisdic-
 tionis ordinaria potestate. 57
 II. De invasoribus & occupatoribus
 bonorum ecclesie. 66
 III. De annatis. 72
 IV. De jure patronatus. 80
 V. De confessis. 82
 VI. De dolo & contumacia. 83
 VII. De sequestris. 85
 VIII. De interdicto. 87
 IX. De appellationibus. 89

X. De juramentis & jurisjurandi ob-
 ligatione. 137
 XI. De treuga & pace. 138
 XII. De votis & votorum professione.
 141
 XIII. De gratiis & dispensationib. *ibid.*
 XIV. De indulgentiis. 143
 XV. De questorum tollendo abusu. 144
 XVI. De decimis. 147
 XVII. De religiosis domibus, & montib.
ibid.

XVIII. De regularibus & religiosis extra claustra vagantibus. 152
XIX. De monialibus. 157

LIBRI SEPTIMI DECRETALIIUM QUARTI.

Titulus I.

DE matrimoniis & sponsalibus. 161
II. De consanguinitate & affinitate. 164.

LIBRI SEPTIMI DECRETALIIUM QUINTI.

Titulus I.

DE Iudæis. 167
II. De his qui infidelibus aduersus Christianos auxiliantur. 175
III. De hæreticis & schismaticis. 176
IV. De libris prohibitis. 193

V. De libellis famosis. 199
VI. De sacrilegiis. 201
VII. De blasphemis & alearioribus. 202
VIII. De homicidiis & bannitis. 204
IX. De falsis & falsum exponentibus. 214

X. De ambirum. 217
XI. De simoniaco, & ne quid dote vel exigatur. 222
XII. De maleficiis & incantationibus. 223
XIII. De testibus. 229
XIV. De monetarum ransoribus. 230
XV. De lenonibus. 231
XVI. De concubinariis & fornicariis. 232
XVII. De duello & duellum permissis. 233
XVIII. De taurorum & aliorum malium agitatione & pugna. 235

SEPTI

SEPTIMI DECRE-
TALIU
LIBER PRIMUS.

TITULUS I
DE SUMMA TRINITATE, ET FIDE
CATHOLICA.

PAULUS QUARTUS.

Trinitatem personarum in unitate substantiae, Christi divinitatem, ejusque de Spiritu
Sancto in utero virginis Mariae conceptionem profiteatur fides Catholica.

CAPIT I.

Vm quorundam hominum pravitas at-
que iniquitas eo usque nostris tem-
poribus processerit, ut ex illis, qui
catholica fide aberrant & deficiunt,
plurimi quidem non solum diversas
haereses profiteantur, sed etiam ipsius fidei
fundamenta negare praesumant, & eorum exemplo mal-
tos in interitum animae deducant: Nos cupientes, pro
nostro pastoralis officio & charitate hujusmodi homi-
nes, quantum cum Deo possumus, a tam gravi & pesti-
fero errore avocare, ac ceteros, ne in talem impietatem
labantur, paternae severitatis admonere: omnes & singu-
los, qui hactenus asseruerunt, dogmatizarunt, vel credi-
derunt Deum omnipotentem non esse Trinum in perso-
nis, & in composita omnino indivisaque unitate substantia,
in unum usque simpliciter divinitatis essentia. Aut
Dominum nostrum Iesum Christum non esse verum
Deum ejusdem substantiae per omnia cum Patre, & Spi-
ritu Sancto, aut eundem secundum carnem non esse con-
ceptum in utero beatissimae semperque virginis Mariae de
Spiritu Sancto, sed sicut ceteros homines ex semine Ioseph.
Aut eundem Dominum ac Deum nostrum Ie-
sum Christum non subivisse acerbissimam crucis mor-
tem, ut nos a peccatis & aeterna morte redimeret, &
Patri ad vitam aeternam reconciliaret. Aut eandem
beatissimam virginem Mariam non esse veram Dei ma-
trem, nec perivisse semper in virginitatis integritate,
ante partum scilicet, in partu, & perpetuo post partum,
ex parte omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus
Sancti, Apostolica auctoritate requisivimus & monemus,
quatenus infra spatium ritum mensuram a publicatione
praesentium in Romana Curia, quoad relidentes in ea,
modo infra scripto, extra eam verò, quoad alios in illa
non relidentes, modo & forma per dicitur sanctos statuendis
facienda, incipiendorum, quos pro primo, secundo & ter-
tio, ac peremptorio termino, ac monitione canonica eis
& eorum curibus assignamus, ab eorum asseritione, dog-
matibus, & credulitate hujusmodi, ac quibusvis aliis
in fide praedicta erroribus, in quos hactenus lapsi sunt,
respuisse, & ad unitatem ecclesiae redeundum, assentionem

dogmata, & credulitatem, ac alios errores hujusmodi in
manibus inquisitorum haereticae pravitatis civitatum, &
locorum, quibus ad praesens degunt, realiter & cum effe-
ctu abjurasse, & infra alios tres menses a die abjurati-
onis hujusmodi inchoandos, de eadem abjurati-
onibus fratribus nostris, S. R. E. Cardinalibus, dicte ha-
ereticae pravitatis inquisitoribus generalibus, plenam fi-
dem fecisse debeant. Et cum hujusmodi errores tam gra-
ves & nefandi sint, ut illi, qui in eos decidunt, excusa-
tionem non habeant, sed subverbi potius atque immanes,
quam haeretici merito dici possint: hac nostra perpetua
valitura constitutione sancimus, quod tam illi, qui ha-
ctenus in ipsos errores, vel eorum aliquem, lapsi sunt, &
infra praedictum terminum non respuerint, & ea, quae
supra diximus non adimpleverint, quam omnes & sin-
guli alii qui in futurum in illos, vel illorum aliquem
quomodolibet prolaberentur, cujuscunque dignitatis, sta-
tus, gradus, ordinis, vel conditionis essent, pro subver-
bis & elapsis in haeresim habeant, & ut relapsi Curiae sacra-
lari tradantur, & per ipsam Curiam debitae poenae in relapsos
statutus puniri possint, in omnibus & per omnia, perinde
ac si verò & realiter in haeresim relapsi essent, & eos re-
lapsos esse constaret. Dat. Rom. sept. Id. Aug. M. D. LV.

Eugenius IV. In Concilio Florentino.

*Fidei & religionis Christianae assertio iuxta adhaesum Graeco-
rum errorum, de processione Spiritus Sancti à Patre & Filio, & de
reliqua doctrina Catholica scriptura.*

CAPIT II.

Convenienter Latini & Graeci in hac sacrosancta Oe-
cumenica Synodo magno studio inicem usi sunt,
ut inter alia etiam articulus ille de divina Spiritus Sancti
processione, summa cum diligentia & assidua inquisiti-
one discutere. Prolati vero testimonis ex divinis
scripturis, plurimisque auctoritatibus sanctorum Doctri-
norum orientalium & occidentalium: aliquibus quidem
ex Patre & Filio, quibusdam vero ex Patre per Filium
procedere dicentibus Spiritum sanctum, & eandem in-
telligentiam aspicientibus omnibus sub diversis vocabul-
is a, Graeci quidem asseruerunt, quod id, quod dicunt

*a Graeci negantes processionem Spiritus Sancti à Patre & Filio
contra Latinos & quatuor concilia. l. 7. c. 4. C. eod. maximatur-
bas in ecclesia excitarunt. Vid. Hug. Eteriarum. Athan. in Synodol.
& lib. hujus argumenti.*

a L. 1. l. 2. c. 1. C. eod. Vigil. advers. Eutyech. b Antidivina
etiam, intelligit: Epphan. lib. 3. Chares. comp. 2. haer. 71. l. 2. c. 2.
C. eod. 2.

corundem percipi, exigi, eosque integros personis praedictis, postquam ipsas literas sub plumbo expeditas haberent, una cum dicta possessione consignari, quandoque vero, dum literae sub plumbo huiusmodi expeditae existunt, ut ius suum uniuscuique illorum conservetur, & temerarium aucta eis debita castigatione compescatur, ac ipsae literae Apostolicae facilius debite executioni, ut patet, demandentur, proviso de beneficiis in corporalem realem, & adualem possessionem beneficiorum, & annexorum, iuriumque, & pertinentiarum praedictarum induci, & indutos in ea manentem, amoris quibuslibet intrusis detentoribus ab eisdem, aliaque fieri, & exequi per diversas suas in forma brevis, & sub annulo Piscatoris confectas literas mandet, & percipiat certis inibi modo, & forma tunc praescriptis, dilecto filio caesarem Curiae Camerae Apostolicae generali Auditori, seu alio executoribus desuper deputatis, quibus omnino parendum esse. Nihilominus, nonnulli beneficiis praedictis inhiantes, ac gratias praedictas illudere, earumque intrusiones & detentiones improbe tueri satagentes, executionem literarum in forma brevis huiusmodi, & facultatem per eas ipsi executoribus attributam diversis modis, & cavillationibus temerentur, & processus per eosdem executores desuper habitos, & formatos, ac inde facta quaecunque, nulla, & invalida, nulliusque roboris, vel momenti esse, neque attendi debere contendunt, sub praetextu, quod in decreto sacri Concilii Tridentini, sessione vigesima quarta, capitulo vigesimo, dispositum fuerit, quod causae omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiae sint, in prima instantia coram ordinariis locorum duntaxat cognoscantur, exceptis a his, quae iuxta Canonice sanctiones apud sedem praedictam sunt tractandae, vel quas ex urgenti rationabili causa iudicaverit summus Pontifex Romanus, per speciale rescriptum signaturae suae ejus manu propria subscribendum committere, aut avocare. Verum cum decretum huiusmodi Concilii concessionem praedictarum literarum in forma brevis, & illarum executionem nihil efficiat, neque per illos causas, seu instantias introducat, sed merè executivè procedi mandetur, literae quoque in forma brevis annulo Piscatoris munitae, non minoris sint efficaciae & auctoritatis, quam rescripta signaturae Rom. Pontif. quae manu propria subscripta sūt. Nos in his nostrae debite declarationis cautelam adhibentes, ac provisorum praedictorum ius adversus dubia & cavillationes huiusmodi, equitate & iustitia suadentibus perfervere volentes, nec non praedictarum, & quarumcunque literarum in forma brevis super capiendi possessione nomine Camerae huiusmodi, aut in favorem literarum sub plumbo expeditarum tam à praedecessoribus nostris quam nobis, & dicta Sede hadenus concessarum, tenoris ac litis, & causae, si quae desuper excurrat sint, statum & merita, nominaque & cognomina iudicium executorum, & colligantium praesentibus pro sufficienter expressis habentes. Motu proprio, non ad ipsorum provisorum aut aliorum nobis pro eis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia ac de mera nostra deliberatione decernimus, & declaramus per concessionem literarum in forma brevis, sub annulo piscatoris super capiendi possessione quoruncunque beneficiorum dispositioni Apostolicae reservatorum seu affectuorum Sedis & Camerae Apostolicae nominibus apprehendenda, & eiusdem possessionis in favorem provisorum ab ipsa Sede de cetero beneficiis postquam literas sub plumbo super provisionibus huiusmodi habuerunt expeditas relaxatione,

nec non assententia ipsi provisis literas desuper sub plumbo expeditas habentibus praestanda, & aliorum inibi expressorum executione faciendae, quae mandata expressiva sunt, & summariam duntaxat causarum propter quas illae emanarunt cognitionem requirunt, decretis Concilii huiusmodi non contraveniunt, nihilque praedicti illis inferri, vel eorum formam in aliquo violari, neque iudici aut censeri, vel executionem literarum earundem propterea in aliquo suspendi sive remorari, aut facultatem literarum executores ipsos & ab eis deputatos sub executoris facultate sibi per easdem literas, ut praefertur concessas, uti, frui, gaudere, & contra illas non parentes ad declarationem incurfus pœnarum, & censurarum in eisdem literis in forma brevis contentarum ac invocatione brachii secularis procedere, alia omnia & singula in eisdem literis contenta (illarum tamen forma servata) facere & exequi libere & licite poterunt, & possunt, nec non processus desuper habitos, & formatos habendosque, & formandos, ac inde facta, & sequenda quaecunque firma, valida, & efficacia fuisset, & esse & fore, suosque integros, & plenarios effectus fortiter debere in omnibus & per omnia. Praefatos quoque literas de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae, vel quocunque alio defectu notari, impugnari, vel invalidari nullatenus posse.

TITVLVS. III.
DE ELECTIONE, ET ELECTI
potestare.

Julius II. In Concilio Lateranensi.
Electio Pontificis Maximi Simoniaco monachato inducitur, nullus est, nullius, potestatis, adeo ut sic electus exauctoratur ab omnibus dignitatibus & officiis cum suis sequacibus, & complexibus Cardinalibus.

CAP. I.

Quoniam tam divino quam humano iure in spiritualibus praecipue detestabiliter sitimonia a habere prohibita, & longè magis in electione Romani Pontif. Vicarii Iesu Christi Domini nostri, abominabilis sit & universalis Ecclesiae perniciofa. Nos qui regimini ejusdem universalis Ecclesiae (meritis licet imparibus) annuente Domino praesidemus cupientes quantum curi Deo possumus in praemissis pro tante rei necessitate ac periculi magnitudine, ut tenemur, in posterum salubriter providere, de fructum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium consilio & unanimi consensu hac nostra perpetuo valitura constitutione, Apostolica auctoritate & de potestatis nostrae plenitudine, statuimus, ordinamus, decernimus, & diffinimus, quod si (quod Deus pro sua clementia, & ineffabili bonitate avertat) contigerit, postquam nos, vel successores nostros successive ipse Deus ab huiusmodi universalis Ecclesiae regimine abolverit: humani generis inimico procurante, & ambitione vel cupiditate ad hoc inclinate, seu impellente, electionem Romani Pontificis, ab eo, quem eligi contigerit, vel ab aliquo seu aliquibus de coetu Cardinalium quomodolibet eorum dantibus per simoniacam haerem (in dando, promittendo, vel recipiendo pecunias, bona cuiuscunque generis, casta, officia, vel beneficia, seu promissiones & obligationes) commissam, per se, vel alium, seu alios quomodocunque, & qualitercunque (etiam in duarum partium, vel omnium Cardinalium unanimi concordia, quomodolibet, etiam per viam assumptionis unanimiter, nemine discrepante, etiam sine scrutinio factae) celebrari, vel fieri: non solum

a. C. neclionat. 17. dist. c. majores, de bapt. Virgilius Papa in Epist. ad Enclorum in sm. & Pelagius 2. in 1. Epist. circa fin. cum sequentibus. b. Noverit differentia literarum Apostolicar. de quib. Greg. in Synagoga. 127. ca. 15. inno. 10. & seqq.

a. Concil. Basilt. sess. 23. modum praescribit. Vidi. Redean. de simonia. 2. cap. 33. num. 21. & seqq.

temporibus, Patriarchalibus, Metropolitanis, ac Cathedralibus Ecclesiis, & Monasteriis pro tempore vacantibus, de personis juxta præfati Alexandri constitutionem ætate matura, gravitate morum, literarumq; scientiæ præditis, non ad alienius infantiam, per commendam, & administrationem, seu conservationem, aut alio quovis modo prævidetur, nisi ratione utilitatis Ecclesiæ, prædictis, nobilitatis, probitatis, experientis, acque curialitatis antiquæ, cum competenti literariis, & in sede Apostolica meritum, aliter visum fuerit faciendum. Idemque in electis & postulatis, quorum electiones & postulationes per sedem Apostolicam admitti consueverunt, volumus observari. Et si de minoribus ætate, & annorum Ecclesiis aut Monasteriis hujusmodi congerit prævidet, non dispensetur cum eisdem; ut Ecclesiis citra vigesimam septimum ætatis annum, Monasteriis vero citra vigesimam secundam præfereantur. Quinimodò accuratius, diligentique idoneæ personæ promoveantur, statumque, ut Cardinalis, cui electionis, postulationis, aut provisionis Ecclesiæ, seu Monasterii relatio committitur, antequam in sacro consistorio (ut moris est) referat commissionem examinationis electionis hujusmodi sibi commissorio per se ipsum, vel si ea die, que sibi commissio onus in iudicium fuerit, consistorium non fuerit, per Secretarium suum, aut alium quemlibet ex suis domesticis familiaribus vestram illam facere debeat, qui tres priores alius quam primum sui ordinis Cardinalibus eum significare teneantur, negotiumque electionis, administrationis, postulationisve, aut promotionis summarie & de plano per scriptum dictus relator examine, & si qui contradixerint, his vocatis, idoneos, graves & sine dignos testes, & si expediens opulvé fuerit, alios ex officio assumere, processusque & jura ejusmodi relationis, unâ cum dictis testium die faciende relationis factam ad consistorium deferre debeat, neque ullo modo referat, si præfens in Curia promovendus majorem Cardinalium partem antea non adierit, ut quæ referat, quantum ad personam promovendam attinet, cognoscere possint. Promotus vero, eosdem Cardinales, qui præfens in curia fuerint, ex antiquo more, consuetudineq; laudabili, quam primum visitare teneatur. Quem quidem morem, laudabilemque consuetudinem innovamus, ac inviolabiliter observari mandamus.

Titulus IV.

Ecclesiis ad regularem dignitatem, electionis auctoritate non gaudet, nisi per Pontificiam confirmationem.

Capitulum V.

Plus Quartus tantis qui paulatim in religiosis irrepleverant quibus & auctibus nimis licentiosis aliquando, sicut patet, cupiens occurrere, suamque sedi præfate prærogativam asserere, omnes & singulas electiones quatuorvis personarum ad regimina monasteriorum, prioratuum, & aliarum dignitatum conventualium, ipsarumque electionum confirmationes per quoscunque casuales status, gradus, ordines, & conditionis existant, & quavis etiam Archiepiscopi, Patriarchali, aut majori præfiliant dignitate, hæcenus sic præsumptas, nullas, invalidas, ac pro nullis, invalidis & prorsus infectis habentur.

^a Annono 365. dicitur intelligimus. h. e. non heret. 6. Synodus ff. de statu lib. glof. in cap. si propter. de rescript. in 6. Et dicit ultimum capitulum, pro completa. l. quia atque. Et ibi glof. & Do. ff. de testam. Annono ad. canonicatum in Ecclesia 23. annorum sufficit. Beneficium curiarum non obtinetur ante 25. anni dispensatione. Episcopatus annorum 30. et cap. cum cunctis. de prebend. cap. si eo temp. de rescript. in 6. concord. comit. Trident. de simonia 23.

bendas esse a, personarumque sic ut præfertur electas & confirmatas, monasteria, aliasq; dignitates hujusmodi sine legitimo titulo possidere, nec non illorum fructus, redditus & proventus indebitè percipere & potest. Et personarum ipsas ad abolitionem, & habilitationem super his, nec non confirmationem electionum de se factarum & sanctitate sua, seu Romano Pontifice pro tempore existente, aut sede prædicta, infra sex menses à data præsentium computandos impetrandum, ac literas Apostolicas super hujusmodi confirmatione in totum expediendi omnino teneat, declaravit. Et nihilominus hæc sua perpetuò valitura constitutione statuit & ordinavit, quòd nullus de cetero seu in regimine & administratione monasterii vel alterius dignitatis conventualis, ad quod seu quam illam eligi contigerit, in spiritualibus vel temporalibus, antequam ritè celebrata electio à sanctitate sua aut Romano Pontifice pro tempore existente, & sede prædicta confirmata, & literis Apostolicis desuper expedita fuerint, per se vel alium, in toto vel in parte, quovis quæsito colore immiscere, aut illud vel se recipere, vel alias pro eius præfato gerere presumant. Decernens omnes & singulos qui secus fecerint, jure si quod illis ad monasteria vel eorum regimina, & administrationes, ac alias conventuales dignitates per electionem hujusmodi fuerit quæsitum, eo ipso privatos, & deinceps ibi ineligibiles esse, ipsaque monasteria & alias dignitates ab eadem sede impetrari posse, qui verò similes electiones confirmate præfuerint, eo ipso superiores ordinum videlicet suis dignitatibus privatos, ordinarius autem locorum etiam si Archiepiscopi & majori præcellant dignitate, ingressum Ecclesiæ interdictionem, eosque ab Ecclesiarum suarum regimine & administratione suspensos existere.

TITULVS IV. DE CARDINALIBVS.

Eugenius III. ex Concilio Constant. Cardinalis creatus non prius rati & valida habetur, Anno Cardinalatus insignia accipit.

Capitulum I.

Quoniam ex libris Romani ordinis, aliis ceremoniarum nuncupatis, & aliis Ecclesiæ libris seu antiquis Codicibus comprehendi potest, & ex illis resultat, quid nominis, tituli vel honoris per secretam pronuntiationem de alicujus persona in eisdem Romanæ Ecclesiæ Cardinalem per Romanum Pontificem pro tempore in secreto consistorio factam eisdem personæ in Cardinalem sic pronuntietur per promotionem hujusmodi acquiratur. Quia tamen temporibus modernis quibus aliquoties nonnulli in secreto consistorio in Cardinales assumpti fuerunt secretè, & eis ex bonis respectibus insignia Cardinalatus saltem omnia, minime assignata fuerunt, nonnullorum aliter sapere quam oportet sapere satagentium astutas confiderationes & inductiones subtilès, juxta præmissa & eorum effectum nonnullis dubiè prodierunt. Nos ad submovendum causam, & occasionem quorumcumq; dubiorum, quomodo libet super his insurrexerit, & possunt insurgere, præfenti irrefragabili constitutione deservimus, hujusmodi pronuntiationem seu in secreto consistorio de quibusvis per nos hæcenus factam, seu in po-

^a suo non acquiratur electio ante confirmationem. gl. in ca. nostri. Et in c. qualiter. Et ea. transmissam. de elect. Et ibid. linc. lac. An. in c. ff. electi. de in integr. restit. lib. 6. Et qui evocet minus in electione collatum ante confirmationem, jure suo privatur. DD. jux. avaritia. de electione. in v. Electus in cap. de temporum. de simonia.

inque ut abimar, si templi Dei bases, si clarissima Ecclesie lumina, si speciales filios, qui pro animabus populorum, pro fide, pro iustitia, pro unitate pervigilant, inulos detestamus? Itaque sanctiori prædicta de similibus fratrum nostrorum consilio adiacentes, statimus, ut quisquis, etiam à nullo consilio, aut simplici favore, aut omnino à ceteris prædictis alienus quemplam auctoritatem, administratorem, vel consiliorum conurbationem, sive conspirationem, aut commissi, committendive criminis in personam Cardinalis, illorumve fauorem, receptatorem, vel occultatorem, sive extenuationem sibi proinus vel per interpositam personam aut literas factas, cognoverit, sive ex scriptis, certis, conatu, concesso, insidias, aliisve signis & indiciis qualemcunque fecerit, invidiam habuerit, vel etiam coniecit, quive horum quocumque intellexerit, quantumcunque res alias occulta sit, quamprimum ad Rom. Pont. si in Curia fuerit, si in alio, ordinario loci, vel si Cardinalis ipse ordinarius extiterit, propinquo Episcopo, & si crimem nondum commissum fuerit, etiam ipsi Cardinali propeccet revelare. Quicumque vero etiam non subditus, & omnino extraneus defecerit, cuiuscunque dignitatis fuerit, prædicto sit excommunicatio nonis laqueo innodatus, partiterque majestatis reus insulam, & omnes penas prædictas eo ipso incurrat. Eadem nihilominus consideratione quoad reliquos ejus partes, ac ceteris omnibus conditionibus canonicis, & civilibus; ad tallum coercionem editis, in suo robore duraturus. Porro si quis ad sanitatem revertens, rem adhuc incognitam retulerit, omni noxa penitus liberetur. Ceterum loci ordinarii secretò casum ad se delatum, prædicto Pontifici primo quoque tempore nuntiare, & interim rem omnem ab ipsis perquirere, & si necessitas tunc postulerit, seculari quoque brachium adhibere. Dat. Rom. 24. Calend. Jan. 1562.

Et Decimus, in Concilio Lateranensi.

Cardinales, qui sedi Apostolicæ, & communi omnium Christi fidei Patri assistens, præclaris virtutibus, & integris moribus illustres esse debent.

CAP. IV.

Un sanctæ Romanæ Ecclesie Cardinales ceterosque omnes in ipsa Ecclesia post summum Pontificem honore ac dignitate præcedant, conveniens ac debitum est, ut vite munditiæ, ac virtutum splendore tunc præfulgeant. Quapropter non modo hortamur eos ac monemus, verum etiam statimus, & ordinamus, ut de cetero quilibet Cardinalium pro tempore existens, juxta doctrinam Apostoli, ita sobriè, castè, ac pie vivat, ut non solum à malo, sed ab omni etiam specie mali abstinens, coram hominibus luceat, Deumque in primis operibus honorificet. Sint omnes vigilantes, ac divinis officijs, missarumque celebrationibus intenti, habeantque capellas suas in loco honesto, prout facere consueverunt. Siquæ eorum domus, familia, mensa, suppellæque non fastu, aut pompa, neque superfluis sebus, neque aliquo modo reprehensibilis, nec peccandi, excendique modum licentis inde nascatur, sed ut æquum est, modestè, & frugalitatis speculum dici mereantur. Illis itaque sint contenti, quæ sacerdotalem præ se ferant modestiam, ac prælatos & quoscunque alios infirmos viros ad Romanam Curiam venientes, benignè honorificèque, tam publicè quàm privatim tractent, & apud nos & successores nostros gratiosè, liberaliterque eorum negotia commendata suscipiant. Præterea ministerium indecorum Episcoporum, Prælatorumque in domibus non habeant, nec ceteris præse instituti, & sacro charactere insigniti, in villa descendant ministeria, passimque pastoralis officii contemptum induant. Eos itaque quos vel puer habent, vel in post-

rum sunt habituri, honorifice, ut fratres, ac juxta eorum status condecensiam, tractent. Cumque Rom. Pontifici communi omnium Christi fidelium patri assistant, personarum acceptatores, vel advocatos eos fieri, valde inconveniens est.

Propterea statimus, ne partialitatem suscipiant aliquam, neque Principum, aut communitatum, vel quorumcunque aliorum contra quempiam, nisi quantum iustitia & æquitas postulat, eorumque dignitas, & conditio re equitè, promotores aut defensores hant, sed à privata omni passione se juncti, seculandis & componendis inter quoscunque libebit, omni diligentia vacent, incumbantque, Principum, & quorumcunque aliorum ac præsertim patrum, & religiosorum ipsa negotia pro promoveant affectu, oppressos & injustè gravatos iuxta vires suas, & officii debitum adjuvent. Tituli sui loca, si presentes in curia fuerint personatim, si vero absentes, per Vicarium idoneum semel factum singulis annis visitent, clericos & populos Ecclesiarum titulo suo subiectarum, cum diligentia inquirent, vigilentque circa cultum divinum & bona dictarum Ecclesiarum, moresque in primis & vitam clericorum & parochianorum solenter explorent, eosque omnes & singulos ad rectè, honestè, & vivendum paternè in omnia affectu. Pro augmento autem divini cultus, & salutis anime suæ, quilibet Cardinalis, vel in vita donec, vel in mortis articulo relinquar suo titulo, quantum sit satis ad Presbyterum unum commode ibi sustentandum, vel si Ecclesia indigeat reparatione, vel alia subventionè, tantum illi relinquat, vel donec, quantum conscientie sue videbitur. Et cum minimè deceat, affines, & consanguineos præsertim benemeritos, & ope indigentes negligere, sed illis providere justum & laudabile sit, non propterea tamen vel beneficiorum multitudinè, vel Ecclesiasticis redditibus ea impleri convenire arbitramur, ut ceteri damnata ex hujusmodi largitionis intemperantia patiantur, & inde scandalum nascatur.

Statimus itaque, ut Ecclesiarum bona temerè non effundant, sed ea in piis & sanctis operibus exponant, quorum causa magni, & optimi redditus per sanctos Patres statuti, & ordinati fuerunt. Volumus etiam, ut Ecclesiis eisdem Cardinalibus commendatis, etiam si Cathedralibus, Abbatiale, aut Prioratus, vel quacunque alia beneficiis Ecclesiastica fuerint, absque omni profuis excusatione procurent, ac omni consensu suo provideant debetè inferri: Cathedralibus dignos & idoneos Vicarios, seu suffraganeos, prout consuetudo fuerit, cum digna & competenti mercede apponentes, reliquis autem sibi commendatis Ecclesiis aut Monasteriis de iusto Clericorum, vel Capellanorum, seu religiosorum, aut Monachorum Deo sufficienter & laudabiliter servitium munerè providentes, & distictè quoque, possessiones, & jura quacunque in statu convenienter conferent, & ditura instaurant, sicut ad bonorum prælatorum & commendatariorum officium spectat.

Idem ibidem.

Familia Cardinalium quo magis personis illustribus subsistat, eorum cultu illustriore rati sunt, ut noscere debent.

CAP. V.

Statimus etiam, ut Cardinales circa numerum familiarium, equorumque, suis impensis alendorum, magna utantur circumspectione, ac diligenti providentia, ne maiorem numerum quàm sua facultas, conditio, ac dignitas patiantur, habentes, latus ac prodigalitate vitio notari possint, nec rursus vari, sordidique habeantur, si in magnis & amplis redditibus paucissimis vicium præbeant, cum domus Cardinalis patens hospitium, portusve ac refugium proborum & doctorum maximè vitiorum, & pauperum nobilium honestarumque personarum esse debeat. Sint igitur circa modum-

leant. providere. Sanè postquam feci. recor. Alexander
 Papi 111. prædecessor noster, filios præsertim Sacerdotum
 in Ecclesiis paternis succedere prohibuerat a. cas-
 ege nihilominus, media intercedente persona, filios i-
 ipsos habere disposuerat, cum passim Sacerdotes, ut Ec-
 clesiis suis eorum filii potirentur fatigantes, in Alexan-
 dri prædecessoris huiusmodi dispositione consili, Eccle-
 sias suas, quas ad eorum pervenire filios gestiebant, in
 favorem personarum, quæ Ecclesiis ipsas, etiam illarum
 possessione non habita, in ipsorum resignantium filios,
 ex fornicatione genitos, illico mox resignare, ipsique fi-
 lio Ecclesiis ipsas, dispensatione super defectu natalium,
 quem ex dictis Sacerdotibus resignantibus geniti patien-
 dentur, etiam patris nomine expresso, obtenta, consequi
 habentur consueverint, profecto perniciosum semper, &
 abominabile, ac in gravem divine maiestatis offensam
 tendere, videlicet, quod ipsi Presbyteri eorum erimen,
 quod erat occultum, non sine turpitudine, ad inordinam-
 tum ipsorum filiorum amorem detegere non erube-
 scerent.

Iudicavimus propterea, quod ubi tempus, quod o-
 mnia palam facit, & presentium ratio quid in futurum
 cavendum sit, admoneret, merito movemur, & ad tollen-
 dum huiusmodi abusum, necessarium arbitrari sumus
 eisdem Alexandri prædecessoris canonem corrigere po-
 tuisse, quam talia, cum tanto hominum scandalo tolera-
 re. Habita igitur super his cum venerabilibus fratribus
 nostris S. R. E. Cardinalibus matura deliberatione, de
 eorum consilio & unanimi consensu, auctoritate Apo-
 stolica, tenore presentium statuimus & ordinamus, quod
 de cetero filii Presbyterorum ex fornicatione nati, Ec-
 clesias cathedrales, etiam metropolitanas, ac monaste-
 ria, quibus eorum patres præfuerint, seu illa, & illas
 dignitates etiam majores & principales personatus, ad-
 ministraciones & officia etiam curata, & electiva & alia
 quæcunque beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cu-
 ra, secularia, & quorumvis ordinum regularia, quæ
 Presbyteri & clerici ac religiosi eorum patres in titulum,
 vel commendam, aut administracionem tempus, seu
 in perpetuum aliquando obtinuerunt, nullo unquam
 tempore quoquo modo obtinere possint, nec cum eis
 super hoc dispensare intendimus. Et si quas dispensa-
 tiones per nos concedi contigerit, tanquam per præocupa-
 tionem & contra mentem nostram, in concessas eis
 nullatenus suffragari, talesque dispensaciones nostris vo-
 luntus suffragare temporibus, & quod nobis licere non
 putamus, nostris successoribus indicamus. Romæ 1533.
 Non. Iunii.

**TITVLVS VII.
 DE BONIS ECCLESIE ALIE-
 NANDIS, vel non.**

Paulus Secundus.

*Donorum Ecclesiasticorum alienatio, inconsulto summo Pontifi-
 ce, & necessitate non urgente, nulla est.*

CAP. I.

Ambitiose cupiditati, illorum præcipue, qui di-
 vinitis & humanis affectibus, damnatione postpo-
 sita, immobilia & pretiosa mobilia Deo dicata,
 hærenturque, & eorum ministri sibi alimoniam vendi-
 cant, profanis usibus applicare, aut cum maximo illorum
 ac divini cultus detrimento, exquisitis mediis usurpare

*a Concilio, Tridentino in cap. 10. gravibus animadversis. Alexand. 7.
 part. 19. cap. 3. & in Concilio Lateranensi. cap. 14. & contra à benefi-
 cium ipsius, quibus olim patres præfuerint. concord. concil. Trid. sess. 25.
 cap. 17.*

presumunt, occurrere cupientes: omnium rerum & bo-
 norum Ecclesiasticorum alienationem, omneque padum
 per quod ipsorum dominium, concessioem, hypothe-
 cam, locationem, & conductioem, ultra trichnium, nec
 non infundationem, vel contractum emphyteuticum,
 præterquam in casibus a iure a permisis, ac de rebus &
 bonis in emphyteutium ab antiquo concedi solitis, & tunc
 cum Ecclesiam evidenti utilitate, ac de fructibus & bo-
 nis quæ servando servari non possunt, pro instantis tem-
 poris exigentia, hac perpetuo valitura constitutione fieri
 prohibemus, prædecessori nostrorum constitutionibus,
 prohibitionibus & decretis aliis super hoc editis, quæ te-
 nore presentium innovamus, in suo nihilominus robore
 permanfuris.

Si quis contra huius nostræ prohibitionis seriem de
 bonis & rebus eisdem quicquam alienare præsumpserit,
 alienatio, hypothecca, concessio, locatio, conductio, & in-
 feudatio huiusmodi nullius omnino sit roboris vel mo-
 menti: & tam qui alienat, quam is qui alienatas res &
 bona prædicta receperit, sententiam excommunicatio-
 nis incurrat, alienanti vero bona Ecclesiarum, monaste-
 riorum, locorumque piorum quorumlibet, inconsulto
 Roma. Pontifice, aut contra presentis constitutionis ten-
 nozem, si Pontificali vel Abbatiali præfulgeat dignitate,
 ingressus Ecclesia sit penitus interdictus: & si per sex
 menses immediate sequentes sub interdicto huiusmodi
 animo (quod absit) perseverarit indurato, lapsis men-
 sibus eisdem, a regimine & administratione flux Ecclesie
 vel monasterii cui præfuit, in spiritualibus & tempora-
 libus sit eo ipso suspensus. Inferiores vero prelati, com-
 mendatarii, & alii Ecclesiarum rectores beneficiati, vel
 administracionem quomodolibet obtinentes, prioribus,
 præposituris, præpositatibus, dignitatibus, personis
 tibus, administracionibus, officiis, canonicatibus, præ-
 bendis, aliisque Ecclesiasticis cum cura & sine, seculari-
 bus & regularibus beneficiis, quorum res & bona alien-
 antur duntaxat, iplo facto privati existant, illaque abs-
 que declaratione aliqua vacare censentur: possintque
 per locorum ordinarios vel alios ad quos eorum collatio
 pertinet, personis idoneis (illis exceptis quæ propterea
 privatæ fuerint) liberè de iure conferri, nisi alias dispo-
 sitioni Apostolicæ sedis sint specialiter aut generaliter
 reservata: & nihilominus alienatas res & bona huiusmodi
 ad Ecclesias, monasteria, & loca pia, ad quæ ante aliena-
 tionem huiusmodi pertinebant, liberè revertantur.
 Rom. Cal. Martii. 1547.

Julius Tertius, Simoni de Puteo, & Joanni
 Baptista, Cardinalibus.

*Alienationes contra formam à Paulo I. præscriptam factas, re-
 vocantur.*

CAP. II.

Indemnitati Ecclesiarum, ut ex debito nostri pastorat-
 us officii tenemur, volentes providere, circumpectioni
 vestre, quorum eximia integritas, singularis prudentia,
 exacta diligentia, & in rebus gerendis dexteritas, ac alie
 præclaræ virtutes, veteris experientie documentis nobis
 iam dudum cognitæ sunt, per presentes committimus, &
 mandamus, quatenus per vos seu alios, quos ad hoc cum
 simili aut limiata potestate duxeritis deputandos, vo-
 catis prout vobis videbitur, honorem male alienatorum,
 contra formam b constitutionis per feci. recorda. Paul.

*a Iure conceditur certis urgentibus casibus necessitati, & ma-
 joris utilitati alienatio. Cr. in 2. volum. consecrat. 8. Barb. in 1.
 volum. consecrat. 6. in 2. volum. & seq. Ludovic. Roman. conf. 36.
 Villagat. de rebus Ecclesiæ, in al. alienat. b Duo copulativè
 requirunt, videlicet formam, id est, indemnitatem, & iustam cau-
 sam alienandi. c. 1. de rebus Ecclesiæ non alienand. in 6. q. 1. verbo
 redire. in c. 1. ex. de in integ. restitut.*

13.

13

13

13

Jul. 7.

corumque praefules, & rectores nunc pro tempore ex-

Paulus Quartus.

bonorum Ecclesiasticorum alienationes ipse Ecclesie & p...

CAP. IV.

Etiam de bonorum Ecclesie illicitis alienationibus...

Pius IV.

bonorum Ecclesie & Camera Apostolica bona alienata...

CAP. V.

Emptiones, cessiones, infundationes, locationes, do-

Principum ac Cardinalium, Patriarcharum, & aliorum...

Pius V.

Infundationum & alienationum bonorum Ecclesie per suasores...

CAP. VI.

Radantes, consulentes, aut alios verba facientes de...

Pius IV.

bonorum Ecclesie & Camera Apostolica bona alienata...

M M M m

Handwritten initials 'NB' and a symbol resembling a cross or 'F'.

phorum Columbum, virum utique dignum & plurimum commendandum, ac tanto negotio aptum, cum navigis & hominibus ad similia instituta, non sine maximis laboribus & periculis acceperis deservisti, ut terras firmas & insulas remotas & incognitas hujusmodi, per mare, ubi hactenus navigatum non fuerat, diligenter investigares, qui tandem (divino auxilio) facta extrema diligentia, & etiam terras firmas, que per alios hactenus receptas non fuerant, invenirent, in quibus quam plurimam gentes pacifice viverent, & ut afferant, nudi incedentes, nec carnis vescentes, inhabitant, & ut prefati nudi auctori possint opinari, gentes ipsi in insulis & terris, paucis habitant, credunt unum Deum creatorem in coelestibus, ac ad fidem catholicam amplectendum, & bonis moribus imbuendum satis apti videntur, spes que habent, quod si eradicentur, nomen Salvatoris Domini nostris Iesu Christi, in terris & insulis predictis facerentur, ac prefatus Christophorus in una ex principalibus insulis predictis, iam unum tantum satis munus, in qua certos Christianos, qui secum ierant, in eisdem, & ut alios insulas & terras firmas, remotas & incognitas investigarent, possit, constructi & edificari fecit: in quibus quidem insulis & terris iam repetis aurum, aromata, & alia quae plurimum res pretiosae diversae generis & diversae qualitates reperitur, unde omnibus diligenter, & prefatum fidei Catholicae, exaltatione & dilatione (sicut deceet catholicos Reges & Principes) confideratis, more progenitorum vestrorum clare memorix Regum, terras firmas & insulas predictas, insularumque incolae & habitatores vestri, divina favente clementia, subicere, & fidem catholicam reducere proposuisti. Nos igitur hujusmodi vestrum sanctum & laudabile propositum plurimum in Domino commendantes, accipientes, ut illud ad debium finem perducat, & ipsum nomen Salvatoris nostri in partibus illis in ducatur, horramus vos quo plurimum in Domino, & per facti laborum susceptionem, que mandata Apostolica obligati estis, & viscera misericordiae Domini nostri Iesu Christi dante requimus, ut cum expeditionem hujusmodi omnino prosequi & absolvere proba mente orthodoxae fidei zelo intendatis, populos in hujusmodi insulis & terris degentes, ad Christianam religionem suscipiendum inducere velitis, & debent, nec pericula nec labores ullo unquam tempore vos deterreant, firma spe fiduciaque conceptis, quod Deus omnipotens conatus vestros feliciter prosequatur. Et ut usque negotii provinciam Apostolicam gratia largitate donati liberius & audacius assumatis, motu proprio, non ad vestram vel alterius pro vobis super hoc nobis oblatam petitionem instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & exercita auctoritate, ac de Apostolica potestate plenitudine, cum in insulis & terris firmis inventas & inventendas, detentas & detegendas, versus occidentem & meridiem fabricando & construendo unam lineam a Polo Arctico sicuti Segregatione, ad Polum Antartidicum sicuti meridiam, seu terras firmas, & insulas inventas & inventendas, sine versus Indiam, aut versus aliam quamcunque partem, que linea dicitur a qualibet insularum, que vulgariter vocatur, de *Sancti Agnes & Cabo Verde*, centum leucis versus occidentem & meridiem, ut profectus, pro mercibus habendis, vel quavis alia de causa accedere presument, absque vestra ac heredum & successorum vestrorum praedictorum licentia speciali. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuslibet in his, & quolibet presens & domanitas se habent, cum de praedictis, quod dirigente Domino scitis vestros, hujusmodi distandum & laudabile propositum prosequamini, brevi tempore cum facilitate & gloria totius populi Christiani, vestri labores & conatus exitum felicissimum consequatur. Romae 4. Nonas Maij. 1493. *Julius II. Pontifex Maximus*

juribusque & indictionibus ac pertinentiis universis, vobis, haeredibusque & successoribus vestris (Castellae & Legionis Regibus) in perpetuum tenore praesentium donamus, concedimus, & assignamus, vosque & haeredes ac successores prefatos illarum dominos, cum plena, libera, & omnimoda potestate, & auctoritate, & jurisdictione, facimus, constituiimus & deputamus: decernentes nihilominus per hujusmodi donationem, concessionem & assignationem nostram nulli Christiano Principi, qui aequaliter prefatas insulas & terras firmas possiderit, usque ad diem Nativitatis Domini nostri Iesu Christi, jus quersum, sublatu intelligi posse, aut auferri debere. Eam super mandamus vobis in virtute sanctae obedientiae sicut sollicitemini, & non dubitamus pro vestra maxima devotione & regia magnanimitate, vos esse facturos ad terras firmas & insulas predictas, viros probos & Deum timentes, doctos, peritos & expertos, ad investigandum incolas & habitatores prefatos in fide catholica, & bonis moribus imbuendum destinare debetis, omnem debitam diligentiam in praemissis adhibentes, ac quibuscumque personis, cujuscumque dignitatis, etiam imperialis & regalis status, gradus, ordinis vel conditionis, sub excommunicationis interdictis poenis, quae in ipso, si contra fecerint, incurram, distictis inhibentibus, ne ad insulas & terras firmas, inventas & inventendas, detentas & detegendas, versus occidentem & meridiem, fabricando & construendo unam a Polo Arctico ad Polum Antartidicum, sive terras firmas & insulas inventas & inventendas sine versus Indiam, aut versus aliam quamcunque partem, que linea dicitur a qualibet insularum, que vulgariter nuncupatur, de *Sancti Agnes & Cabo Verde*, centum leucis versus occidentem & meridiem, ut profectus, pro mercibus habendis, vel quavis alia de causa accedere presument, absque vestra ac heredum & successorum vestrorum praedictorum licentia speciali. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuslibet in his, & quolibet presens & domanitas se habent, cum de praedictis, quod dirigente Domino scitis vestros, hujusmodi distandum & laudabile propositum prosequamini, brevi tempore cum facilitate & gloria totius populi Christiani, vestri labores & conatus exitum felicissimum consequatur. Romae 4. Nonas Maij. 1493. *Julius II. Pontifex Maximus*

DE BENEFICIORVM COLLATIONE
ac imperatione.

Julius II. In Concilio Lateranensi.

Definitum est, ut dignitates, tam regularium quam secularium, non nisi auctoritate legitima expellatur, licet auctoritate Apostolica, nisi auctoritate legitima expellatur, fraudes ad praesentem nullas admittantur.

CAUSA

Romani Pontificis circumspicere providentia ad ea libenter intendit, per que animarum periculum, Ecclesiarum & Monasteriorum dispendiis obviatur, Cameraque Apostolica (cui diversa impensarum opera, pro Ecclesiarum Romanarum statu conservando, quod die incumbunt, indemerita debent gravari. Cupientes igitur, ne provisiones, concessionis, & gratia Apostolicae sedis, & praecipue, que a nobis emanant, & pro tempore emanant, diu maneant in suspenso, sed perfecte ad actum juxta Apostolicas constitutiones, deducantur. Et ne Ecclesiarum, Monasteriorum, & Eccle-

a Similis, in repertorio in verb. Gratia, debita forma gratiarum litterarum non expellitur, sub poena excommunicationis, & privationis Ecclesiarum & beneficiorum, nisi si immutatio debet administrationi committi.

fiaricarum dignitatum praelati quicunque, seu commenda-
tarii & administratores, abique titulo & literis Apo-
stolicis in animarum suarum periculum regimini & ad-
ministratiioni eorundem se ingerere, aut alias illis se im-
miscere praesumant, praesenti constitutione perpetuo va-
lente declaramus, quod constitutiones Bonifacii, Ale-
xandri, Pii, & Innocentii, praedecessorum nostrorum iux-
ta illarum tenores perpetuis temporibus inviolabili-
ter observentur, quoad poenas & censuras etiam priva-
tionis in eis expressas. Dat. Rom. s. Cal. Aug. Pontif.
nostri an. 2. Dom. 1505.

Pius Quintus, in Concilio Tridentino.
Parochialium Ecclesiarum electiones extra formam & Concilio
Tridentino praescriptam factas nullas fore esse, nisi
CAP. II.

Statim Synodus Tridentina a ut occurrente vacatio-
ne parochialis Ecclesiae etiam generaliter vel specialiter,
etiam rigore indulgi in favorem sanctae Romanae
Ecclesiae Cardinalium, aut alias quomodolibet reserva-
tae vel affectae, debeat Episcopus habita notitia vacan-
tionis Ecclesiae, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium
eum congrua eius arbitrio fractionum portionis assigna-
tionem constituere, qui opera ipsius Ecclesiae sustineat,
donec eide Rediore provideatur, & deinde Episcopus,
& qui ius patronatus habet, intra decem dies, aut ali-
quod tempus ab Episcopo praescribendum, aliquos clericos
ad regendum Ecclesiam idoneos, examinatoribus
iuxta formam eiusdem Synodi deputatis, nominet, &
non nisi ab eisdem examinatoribus per cursum aliorum
examinatorum etiam tanquam magis idoneo ab Episcopo
iudicato & electo de ecclesia provideatur: ali-
qua provisiones seu institutiones omnes praeter formam
praedictam factas, surreptitue censentur. Sed quoniam
res humanae semper in deterius prolabantur, nisi sit qui
eas retineat, ac debite executioni demandet, & verendum
sit, ne propter constitutionum huiusmodi transgressio-
nem, maximi abusus oriantur: nos ad quorum
notitiam non sine gravi nostra molestia pervenit, non-
nullos ex venerabilibus fratribus nostris, Archiepiscopis
& Episcopis, occurrente vacatione parochialium eccle-
siarum, eas nullo aut minus rite servato examine, praeser-
titer illo, quod per concilium fieri debet ex Concilio
Tridentino, vel etiam rite servato, personis minus dig-
nis, carnalitate aut alium humane passionis affectum,
non rationis iudicium sequentes, commulisse & de eis pro-
vulisse, volentes quantum cum Deo possumus huiusmo-
di ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem praedecessorum
nostrorum constitutiones praefatas etiam innovando, auctoritate
Apostolica tenore praesentium omnes & singulas collationes,
& quasvis dispositiones parochialium ecclesiarum ab
eisdem Episcopis & Archiepiscopis ac quibusvis aliis
collatoribus, tam ordinariis quam delegatis S. R. E. Car-
dinalibus, ac sedis Apostolicae Legatis, vel nunciis, prae-
ter & contra formam ab eodem Concilio Tridentino,
praesertim in examine per concilium faciendo praescrip-
tam, factas aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac
nullius roboris, vel momenti fore, & esse, nullumque
provisus, aut titulum etiam coloratum possidendi praes-
bere, & parochiales ecclesias huiusmodi, ut prius ante
collationes huiusmodi vacabant, ex nunc vacare statui-
mus, decernimus, & declaramus, easque omnes prote-
mum huiusmodi vacantes, seu sedis Apostolicae, seu eorum
quibus ius conferendi eas, praeterquam Episcopis, & Ar-
chiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum
Concilii habere debent, competere, dispositioni reserva-
mus. Insuper ne parochiales Ecclesiae dia in suspenso ma-

neant in maximum animarum periculum, quibus
que parochialium Ecclesiarum, quibus dies vacan-
tibus vacant, ad Episcopos, Archiepiscopos, Legatos,
Patriarchas, & quovis alios ordinarios collatores
in quibus ordinariis collatoribus, etiam parochialis
gulas assignatis provilio & collato spectat, & eorum
quibus idem Episcopi & nunciis, praesertim in
mentium spatium a die vacationis eorundem
examine iuxta formam Concilii Tridentini praeser-
titer, ac illarum etiam, quantum collationibus
bis, & dictae sedis generaliter vel specialiter, & quoad
causa referunt seu affectu ex parte, aut alias in
sedis Apostolicae competenti ad quos occurrentibus
vacatione Episcopi & Archiepiscopi praefatae parochiales
examine, concilio multo habito, facta die Concilii
Tridentini formam approbata, & magis idoneo
elegerint, aut electis nobis, vel sacrosanctae synodo
aut us ad quos collatio spectabit, pro electione
nenda intra quatuor mensium spatium a die vacan-
tionis non significaverint, nec non parochialium
suarum similibus, qui ius patronatus Ecclesiarum
aliorum seu clericorum & sacrorum simul, & ad
praesentatus intra tempus eisdem parochialis
examine iuxta formam Concilii Tridentini
batus petatur, infra quoque ipse per dies mensium
praesentationis dilata fuerit, collationem, parochialis
institutionem, ac omnimodam dispositionem
ipsi sedi, ac personis indulta huiusmodi collatione
videndi, seu influendi obstititibus, & quovis
vamus, data tamen in parochialibus parochialis
provisione ipsi patronis, ut si nullum ad collationem
dabit, ipsi ordinariis illam facere regerentur. A
tra dictos duos menses differentes, postquam
modi institutione obtinenda habere collationem
tropolitanam, vel viciniorum ordinum, & ad
Apostolicam. Prohibentes etiam eisdem collationem
tempus decem dierum eisdem ordinibus
eodem Concilio Tridentino ad menses
clericos eorum deputatis examinatoribus
tra alios decem dies prorogare, & praesertim
Districte inhibentes, ne quis praeter Romanam
fices, aut alios indulta huiusmodi oblatione
tur, quocumque sit super hoc audientiam
iuxta formam Concilii Tridentini, & quovis
re, vel circa illa etiam per viam permissam
renovare quoquo modo praesumat.

Idem ibidem.
Redicare possunt electiones minus dignas
rehabiliu extra appellatas.

CAP. III.
Vt non solum dignis, sed magis idoneis
iuxta Concilii decretum parochiales eccle-
tur, volumus & decernimus, quod si Episcopus
habilem, posthabitis magis idoneis, eligere
qui rejecti fuerint a mala electione
tropolitanam, vel si ipsi eligentes metropolitano
empus fuerit, ad viciniorum ordinum
& sedis huiusmodi delegatum, aut alios
Apostolicam appellare, ac praesertim ad
men coram ipso appellations, & de
ribus provocare, & confusio de personis
nabili iudicio cogit revocato, parochialis
per eundem iudicem appellations, & quovis
(quatenus collatio ad Episcopum a quo
it, spectaret) conferatur, alias eisdem
iudicem appellations approbato conferatur
ad eum, ad quem collatio, provilio, vel
bit. Haec tamen appellatio interposita
pediat, aut suspendat, quo minus electio
primo loco facta interim debet

a Concil. Trident. sess. 23. capit. 4. c. dudum, ext. de elect. & li-
gation. in 6. cod.

al. & proventus ab eadem ecclesia causa appellationis huiusmodi dependent, non amoveatur. Et si qui a sententia per iudicem appellacionis lata dixerit appellandam, sine ad sedem ipsam Apostolicam appellabit. Si fecerit premissis omnibus & singulis eadem aut attentaverit, irritum decernimus & inane.

Paulus Quartus.

Beneficis cuiusvisque imperatoris, qui suppositam dolo malo in examine predicti personam, & conditionem quavis pacifice qua quis ad privati huius gratia, est passus, est & irrita.

Cap. IV.

In studiis & doli, ac heresi simoniacarum quantum cum Deo possimus, effeater occurrere volentes, Apostolica auctoritate, tenore presentium statuimus, & ordinamus, atque decernimus, quod de cetero omnes & singuli, qui occasione beneficiorum obtinendorum se alios esse simulaverint, & tanquam tales in examine suppositi fuerint, aut beneficia pro personis id ignorantibus, seu pro se, vel pro aliis cum a obtatione alicujus pensionis sentis, aut pro aliis, cum sine pensionem annuam, aut aliam quantumvis modicum temporale commodum ab eis consequendi, vel pro se ipsas principaliter, animo & intentione se postmodum in favorem aliorum, etiam quantumvis in honorem, & benemeritorum, cum simili pensione, aut commodo, aut etiam sine eo resignandi obtemperaverint, cupisquocumque status, gradus, ordinis, & conditionis essent, etiam si Episcopali, aut Archiepiscopali, vel Cardinali, aut Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Regia, Ducali, aut Marchionali premissa praesentiant, excommunicationis & interdicti, ac nullationis aeternae sententiam, a qua nisi nobis, aut Romano Pontifici pro tempore existentis, praeterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant, nec non privationis omnium & singulorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura, secularium, & quorumvis ordinum regularium per eos in titulum, vel commendam, aut alias quomodolibet obtentorum, & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda penam eo ipso abique alia de super faciendi declaratione incurrant, ita ut constituto solum summario & extra iudicialiter, quod ipsi contra tenores presentium, alicui fecerint, per eandem causam Camera & postolicae generaliter ad iudicium vel eorum iudicem, vel eius locum tenentem, pro talibus, & ut tales publicari possint. Et a simoniacis, sicut praesertim, obtenta provisiones, & commendae, alicuique dispositiones nulle sint, irritae & inanes, nullumque ius alicui in ipsa beneficiis vel ad illa tribuantur, & ab aliis libere impetrentur. Volumusque praesens decretum etiam quoad Monasteria monialium, & alia beneficia per moniales aut alias mulieres obtinenda, locum habere.

Iulius Tertius.

Qui tenent aut possident beneficia Ecclesiastica priusquam a legitime iure possessori praesentur, beneficia illi privantur, & ad alia obtinenda perpetuo sunt inhabiles.

Cap. V.

Illius Papa tertius, cui nuper innouit, quod licet a nos facti, reor. Greg. X. & sanciverit, quod nullus ex tunc de cetero administrationem dignitatis ad quam electus esset priusquam celebrata de ipso electio confirmaretur, sub Geconomatus vel procuracionis nomine, aut alio de novo quavis colore in spiritualibus vel temporalibus per se vel per alium, pro parte vel in sortem, petere vel recipere, aut illis se immutare praesumeret, o-

mmesillos, qui fecus fecissent, iure si quod illis per electionem quaestum foret decernens eo ipso privatos. Sanctiones ipsas ad inferiora beneficia Ecclesiastica quocumque & quomodocumque qualificata amplians & extendens, hac fusa perpetuo valitura constitutione statuit & ordinavit, quod omnes & singulae personae Ecclesiasticae, tam seculares, quam quorumvis ordinum regulares, cuiusvis status, gradus, ordinis, vel conditionis essent, etiam si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut Patriarchali, vel alia maiori dignitate praesulgeant, quod de cetero literis super dispensatione retinendi beneficia per eos antequam promoveantur, aut eorum electiones confirmetur obtenta, eis per sedem eandem pro tempore concessis minime confectis, beneficia ipsa retinere, aut possessionem alieuius, seu aliquorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura vel sine cura, secularium vel quorumvis ordinum regularium, quocumque & qualitercunque qualificatorum, eisdem auctoritate Apostolica conferri, seu commendari, aut in eorum favorem & commodum uniri, seu alias disponi concessio, literis Apostolicis super collatione, seu commenda, aut unione, seu alia dispositione huiusmodi non expeditis per se, vel per alium, seu alios eius nomine, etiam supplicationum seu susceptorum vel transumptorum huiusmodi, aut collationum eis postmodum de ipsi beneficiis, tanquam etiam tunc certo modo in supplicatione, expresso vacantibus, ordinariis vel alia quavis auctoritate factarum, praeterquam apprehendere praesumpserint, aut per alios apprehensam, itam & gratiam habuerint, ipsorum beneficiorum non possessores, sed tenentes, & ad decem annos violenti, & sine aliquo iudicio eis in iure censentur, & pro talibus habeantur & reputentur, nec fructus suos faciant, sed ad illorum restitutionem, ut praesertim, te- neantur, & obligati existant, constitutiones seu dictae cancellariae regule de annali & triennali possessore in illis locum non habent, nec eisdem detentoribus & in- trusis in aliquo iuramento, quinimo beneficia per eos tempore promotionis suae, aut eorum electionis, confirmacionis, obtenta, literis super dispensatione ea retinendi sibi concessa non expeditis retinentes, aut possessorem beneficiorum literis Apostolicis super illis non confectis apprehendentes, seu per alios apprehensam ratam & gratiam habentes, beneficia sic retenta, aut apprehensa, & omne ius, quod in illis, vel ad illa pro tempore quomodolibet habuerint, eo ipso amittant, illisque, & illo privato, ac ad illa de cetero obtinenda perpetuo inhabiles, nec illa ulterius, & praeterea novi tituli aut nova commenda vel unio, sed alterius dispositionis, etiam Apostolica auctoritate facta alicui valeant, sed beneficia ipsa tanquam de iure & facto vacantia aliis conferri, seu commendari, & per quosvis tam ab eorum ordinariis collatoribus, quam a sede predicta liber impetrari possint, & si beneficia ipsa legitime fuerint, colligantes in omni iure, & ad omne ius quod beneficia retinentibus, aut possessionem apprehendentibus huiusmodi in eisdem beneficiis, vel ad illa quomodolibet competebat, aut competere poterat, eo ipso abique aliquo iure aut hominis ministerio surrogentur & surrogati esse censentur, ac in eorum favorem causa de super pendens advocata, & sine extincta fuisse, & similiter esse censentur. Quod si de cetero supplicationes, etiam manu nostra, & motu proprio signatae, nisi habuerint clausulam, quod eorum sola signatura sufficiat, nullam aliam quam per literarum super illis conficiend. fidem, aut probationem faciant, seu praesent, nec illa eis in aliquo alio casu fides adhibeatur aut adhiberi possit.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.
Beneficium imperatoris libera esse debent, & ab omni conditione libera. Crasset. consil. 12. Nat. consil. 29. num. 2. lib. 2. Rebus in corpore benef. tuat. quod modis beneficiis acquiritur. num. 4. de caritate. 1. de elect. & elect. p. 1. m. 6.

Paulus Tertius.

Beneficiorum imperationes vacantium vera res totius harratio-
ne expediti debent, ne invalida ac errata habeantur.

CAP. XV.

Attendentes malitiam hominum non esse indulgen-
dum, sed potius obviandam, volumus quod de cate-
ro impetrantes beneficia a ecclesiastica iustitiamque
qualitatis, per privationem & amotionem vel alias pro-
pter commissa, excessus, & crimina vacantia vel vacatu-
ra, in supplicatione desuper porrecta excessus & crimina
ipsa ac eorum qualitates, necnon modos & causas tales,
ex quibus de iure privato incurra aut facienda censetur,
& similiter impetrantes etiam per modum devolu-
tionis beneficia, tanquam certo modo vacantia, & ab aliis
etiam non senio confectis, nec infirmitate aut impedi-
mento detentis, tanquam nullo seu minus canonico
ritulo possessa, modum vacationis illorum in supplica-
tione desuper porrecta specificis & determinate ac di-
spostive exprimere teneantur, & a nequam decretum
citationis a iudice, cur causa commissa fuerit per se vel
procuratorem eorum petant, eorum eo iuramentum,
quod credant ea quae sic expresserunt, vera esse, & posse
ex parte corporaliter praestare, & deinde excessus &
crimina aut modum vacationis huiusmodi proponere,
& deducere, & intra octo dies observationem terminari ad
articulandum, per eam vel per procuratorem suum, suo
ordine & loco, ita quod si ipse terminus sic non ser-
vetur, dicti octo dies, post observationem terminari, secun-
do loco festiari, quicumque is fuerit, cucurisse censetur,
si quam immediate sequentes probare, necnon extunc
infra annum similiter a die impetrationis eorum compa-
randum, causam contra eosdem possessores, usque ad
diffinitivam sententiam prolationem inclusive prosecui de-
beant, & teneantur.

Quodque impetrationes de beneficio tanquam per
privationem, & amotionem, vel alias propter commissa,
excessus, & crimina vacantibus, vel vacaturis, abque
causa seu causam privationis & amotionis, aut exce-
ssum & criminum vacationem huiusmodi causantium,
necnon tanquam de certo modo vacantibus, etiam per
modum devolutionis, abque modo vacationis specifica
expressione, etiam praetextu quarumcunque clausula-
rum quomodolibet simpliciterum, & quantumcunque
pragmaticum, etiam quodlibet causae, & excessus, ac crimi-
na, necnon modi vacationum huiusmodi in literis per
expressis habeantur, vel etiam dispositive exprimi possint
disponentibus nullatenus suffragentur, & quacunque
impetrationes per ipsos impetrantes de beneficiis, qua
etiam cum huiusmodi expressione impetraverint, tan-
quam in iudicio, in iure, vel ad ius eorum quos huiusmo-
di excessus & crimina perpetrassent, aut quorum benefi-
cia per devolutionem, aut alias, certo modo vacasse nar-
raverint, a sede Apostolica, vel legatis eius quomodolibet
impetrantibus, seu etiam motu proprio concedenda,
nisi quod impetrantes excessus & crimina, aut modum
vacationis huiusmodi intra dictos dies observationem
dicti termini ad articulandum factam, quoad excluden-
dos post dictos dies ipsos impetrantes approbatione ex-
cessuum, seu criminum, aut modi vacationis predictorum
nihil operari volumus contra possessores beneficiorum,
quae impetraverint, probaverint, etiam si alia excessus
& crimina, privatione aut privationis declaratione digna,

^a Beneficiorum impetratio canonica, & quae ab omni obreptione
& surreptione aliena est, exprimit qualitates vacationis, ut si va-
cat per obitum vel per resignationem. gloss. in Clement. in verbo,
quoniam, de presen. Ioan. And. & Gemm. in c. suscepimus, de re-
script. in 6. lapsu. alleg. 8. col. 2. Felin. in cap. in nostra. num. 37. de
rescript. Rot. de rescript. in novum. Ioan. de Delva. tract. de
benefic. part. 3. q. 11. 20.

etiam ante lapsum dictorum octo dierum prolatum,
nullius sint roboris vel momenti.
Quodque iurisdictiones huiusmodi, si in iudicio
huiusmodi impetrationes fieri, in iudicio prolatum
scripto, quod post executionem oblationis, et post
dictam factam, etiam si de diebus executionis
aliter non apparuerit, propter auctoritatem pro-
curator, defuncti fuerint, etiam si senio, aut vacatione
seu impediti, ut praefertur, non extiterint, auctoritas
contra quos huiusmodi impetrationes fieri, non
contra excessum, licet nullum penitus expromissum
nulla conjectura habita fuerit, quoad colliguntur
riti, aut de tali morte culpabilis, seu conscientiam
eum non haberent. Et si post lapsum dictum octo
dierum eo durante, & intra octo dies post dictam
articulandum, sine probatione praedictorum
suum seu criminum aut modi vacationis pro-
prietate, vel eorum procuratorem obreptionem
contingat possessores dictorum beneficiorum
quos ex eis decedere, aut eorum beneficia impetrare
vel ex causa permutationis, aut alia quomodolibet
Romana Curia, vel extra eam, vacare non debent,
propterea beneficia ipsa iudiciali, de huiusmodi
fidei sic vacantibus providere, & alia huiusmodi
sunt in omnibus & per omnia, si contra dictum
res aliquas modo praemissa mora non fuerint, huius-
modi obtinenda censetur, proposita probatione
non vacare parti omnimoda, interese, huiusmodi
per solvere teneantur, ac omnibus de huiusmodi
ecclesiasticis, per eorum impetrationem obreptionem
suspensio inveniant. Quibus, si in ea parte
temeritate incederint, ipso iure perirent, auctoritas
se de portio, iuxta canonica sanctiones, praesentibus
Decernens novas prohibitiones super impetrationibus
praedictis pro tempore, etiam in tempore dicti octo
elapsi fuerint, si in quorum favorem auctoritas
fraudem huiusmodi constitutionum non suffragentur,
si illi qui impetrationes modo praedictas impetrant
si sic impetratae religerent, quomodolibet
tantum illis, quibus de beneficiis huiusmodi per impetra-
tionem de eis factam & admissam praemissa auctoritas
sententi constitutioni subiacere, & in eorum favore
dictas religerent tempore huiusmodi impetrationum,
quoad hoc censeri & esse.

TITULUS XI.
DE RESERVATIONIBUS

Paulus III.

Beneficia sedis Apostolicae reservata quae non vacant
vacantur, semper manent reservata, & semper reservata
sunt.

CAP. I.

Un nonnulli Romani & Pontifices praedicti
eorum conditiones, quae sine reservatione
vacant durare voluerunt, quae tunc per
ecclesiasticae quae sunt & sine reservatione
& tunc existentiam Cardinalium servata, etiam
commentales obtinebant, & in posterum obreptionem
familiariate durante, etiam si ab ipso
per obitum Cardinalium servandem vel alio modo
necnon quae etiam fructuum & proventus Curiae
Apostolicae debitorum collectores, & qui ipsorum
collectores durantes eorum officia obtinebant.

^a Haec constitutio videtur esse, quae habetur in constitutione
Romae, de consue. praesent.

45
 quibus vacaverint, cum irritantibus appositione decreti
 & deinde prædecessoribus ipsis sublati de medio, ac
 eorum beneficiorum occurrentibus vacationibus, iner
 tumque juris inter pretes, etiam officiales Romanæ Cu
 riaz sapienterò habitatum existerit, an beneficia hu
 jusmodi propter reservationem & decretum prædicta
 reservata vel affecta remanserint, ita quòd nullus præ
 ter Roman. Pontif. de illis disponere poterit sine pos
 sit reservatione & decreto obfistentibus prædictis.
 Ac propter ambiguitatem hujusmodi varias quoque
 jurisperitorum opiniones & disceptationes ipsas, adver
 tensus plerumque pro reservatione & effectione præmis
 sis, interdum verò & contra pronunciatum & definitum
 fore. Nos qui vigiliosior pastoris semper his maturo
 providendam esse consilio non indignè censuimus: &
 propterea in singulis causis super quibusvis beneficiis
 Ecclesiasticis eandem ambiguitatem quomodolibet
 concernentibus, usque ad nostram beneplacitum super
 sedere mandavimus: cupientes quemadmodum nostro
 lacumbi officio, debitis hujusmodi finem imponere sub
 stitutorum dispendiis, & ne lites fiant penitus immortales,
 de opportuno remedio providere. Facillius recordatio
 nis vrbani quinti, Gregorii X. & Bonifacii VIII. Ro
 manorum Pontificum etiam prædecessorum nostrorum,
 qui ad submovenda alterationum fomenta & ambi
 gnitates hujusmodi lucidandas declarationes similes
 per suas literas ediderunt, vestigiis inhaerendo, ac pro
 vide considerantes effectum per reservationem manus
 que appositionem eorumdem prædecessorum in dictis
 beneficiis inesse productum, per obitum nequaquam
 cessari debere revocatum, Roman. quoque Pontificis
 manus appositionem prædictam, tanquam efficaciam, tan
 que virtutis existere, ut si & literæ Apostolicæ super
 provisionibus beneficiorum aut de providendo mandatis,
 in quibus decretum & reservatio hujusmodi oppo
 nitur, ex aliqua causa suum debitum non sistantur
 effectum, facultatem tamen providendi de beneficiis
 aliter reservatis quibuscumque aliis fuisse adeptam,
 hanc perpetuè & irrefragabilis constitutionis edicto,
 de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ
 Ecclesiæ Cardinalium consilio, omnia & singula be
 neficia Ecclesiastica secularia & cujusvis ordinis regu
 laria, etiam si præpositus, canonicatus, præpositu
 re & præbende, dignitates, personatus, administra
 tiones, vel officia fuerint, & ad illa consueverint qui
 per electionem assumi, eisque cura imminet anima
 rum, ut præmittitur reservata, & per Romanos Pon
 tifices successores nostros canonicè intrantes in pos
 tereum reservanda, acta quovis modo vacantia, & in an
 tea vacatura, per hujusmodi reservationem & decretum
 remanente & remanere semper affecta, nullum
 que de illis cum primò hac re contigerit præter eun
 dem Romanum Pontificem ex vice quovis modo dispo
 nere potuisse, sine posse, hæc serie decernimus pat
 ter & declaramus, quod tam in pendens etiam
 per appellationem quam in futurum super eisdem
 beneficiis ut præmittitur reservatis committendis cau
 sis per dilectos filios magistros Caspellanos nostros,
 & causarum palatii Apostolicæ auditores, atque alios
 quoscunque delegatos & iudices ubilibet inviolabili
 ter observari, & secundum præmissa, nec aliter sen
 tentiari & diffiniri volumus, atque mandamus eis &
 eorum cunctis, quavis alia super præmissis interpretan
 di facultate sublata.

ficorum dispositioni Apostolicæ reservationum pro tem
 pore vacantium, sine iusto titulo, ac sine literis Aposto
 licis, ut illorum fructus durante vacatione hujusmodi
 asserpens, se intrudere non verentur, occurrere, & Ca
 mæra Apostolicæ gravissimis oneribus in aliqua
 parte sublevandis quantum cum Deo possumus conju
 lere, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deli
 beratione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenu
 dine omnes & singulos fructus, redditus, & proventus, ac
 iura, obventiones, & emolumenta quæcumque quomo
 dolibet & qualitercumque nuncupati omnium & singu
 lorum monasteriorum etiam consistorialium, & benefi
 ciorum Ecclesiasticorum cum cura & sine cura, secula
 rium, & quorumvis ordinum regularium nobis & sedi
 Apostolicæ tam per constitutiones Apostolicas, quam Can
 cellariæ Apostolicæ regulas editas & edendas, seu alias
 quomodolibet, & ex quavis causa generaliter, vel specia
 liter reservationum, seu affectuorum in partibus Italia, in
 quibus collectores & subcollectores spoliatorum, & ju
 rium Cameræ Apostolicæ prædicte esse consueverunt, ac
 earum civitatibus, & dioc. consistendum, per obitum, &
 alias quovis modo præterquam per decessum illa obit
 uentium, pro tempore vacantium & decessorum mona
 steriorum & beneficiorum vacationis pro rata temporis
 usque ad diem provisionis seu commende de eisdem be
 neficiis & monasteriis per nos faciendæ, de qua per lre
 ras nostras sub plumbo, & non aliter, constare debere
 volumus, eidem Cameræ auctoritate Apostolica tenore
 præsentium reservamus, applicamus, incorporamus, &
 appropriamus, illaque ei reservata, applicata, incorpora
 ta, appropriata esse statuimus.

Gregorius XIII.
 Menses Apostolica sedis reservati, Episcoporum alterative re
 servatum non obfunt.

CAP. III.

Sanctissimus in Christo Pater & Dominus Gregori
 us divinis providentiæ Papa XIII. cupiens pauperi
 bus clericis, & aliis benevolentis personis providere,
 omnia beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, se
 cularia, & quorumvis ordinum regularia, qualitercum
 que qualificata, & ubicunque existentia, in mensibus Iu
 lii, Augusti, Octobris, Novembris, Januarii, Februa
 rii, Aprilis & Maji, usque ad quinquennium à die pu
 blicationis præsentis constitutionis computandum ex
 tra Romanam Curiam, alias quam per resignationem
 quocunque modo vacatura, ad collationem, provisio
 nem, præsentationem, electionem, & quamvis aliam
 dispositionem quorumcumque collatorum & collatri
 cum secularium, & quorumvis ordinum regularium,
 (non tamen S. R. E. Cardinalium, aut illorum sub con
 cordatis inter sedem Apostolicam, & quoscunque alios
 initis, & per eos qui illa acceptare & observare debu
 erunt acceptatis, & observatis, quæ lædere non intendit
 comprehensionum quomodolibet pertinentia) disposi
 tionem suam generaliter reservavit. Volens in applica
 tionibus, seu concessionibus gratiarum, quæ in dictis be
 neficiis tunc vacantibus etiam motu proprio fieri de
 mense, in quo vacaverint, dispositivè mentionem fieri,
 alioquin gratias nullas esse, ac privilegia & indulta A
 postolica disponendi de hujusmodi reservationibus nun
 quam comprehendantur, etiam cum quibusvis derogato
 riarum derogatoriis, ac fortioribus, efficacioribus, &
 insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis,
 quibusvis personis & collegiis, cujuscunque dignitatis,
 gradus, ordinis, & conditionis existentibus quomo
 dolibet concessa, adversus reservationem hujusmodi in
 terim iustitiam.

Insuper sanctas sua ad gratificandum Patriarchis,
 Archiepiscopis, & Episcopis intenta, ipsis, quando in a
 pud Ecclesias aut dioceses suas personaliter refererint

Fins Quartus.
 Præter beneficiorum reservationum seu affectuorum, a die vacatio
 nis usque ad diem provisionis, Apostolica Cameræ adfervitur.
 CAP. II.
 Cupientes malitis nonnullorum, qui in possessione
 monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesia

A dmonet nos incumbens nobis pastoralis officii cura, ut non solum nobis, sed etiam cunctorum Christiani fidelium; & gratulor. Ecclesiasticarum personarum profectibus diligenter inveni illorum occursum diligenter; & que in cuiuscunque ipsorum praedictorum hoc hanc quavis etiam auctoritate praedictis compemus, salubriter reformemus. Sane dudum ad nostram perentioitiam, qualiter nonnulli Archiepiscopi, & Episcopi, ac ecclesiarum praetati, nonnulli etiam Principes, & domini temporales in clivis nationis Germanicae, post miserabilem urbis direptionem collationes & dispositiones beneficiorum Ecclesiasticorum nobis & sedi Apostolicae etiam virtute concordatorum a inter sedem & nationem praefatas reservationum temere usurpare praesumpserint, ac collationes & dispositiones nostras, & dictae sedis de illis factas admittere contempserunt, necdum in nostram & ipsius sedis respiciendum, sed etiam in iurium nostrorum & eiusdem sedis, ac illorum quibus de ipsis beneficiis providimus, aut in quorum favorem alias disposuimus, seu providi & disponi mandavimus, grave praedictum. Nos qui a dictis concordatis, que olim Romanae Ecclesiae & dictae nationis hominibus, pro ipsius Ecclesiae unione, ac pace & tranquillitate inter Ecclesiam & nationem praedictas, perpetuo solidandis & conservandis laudata, conclusa, & accepta fuerunt, nullatenus recedere intendimus, ne dicta praesumptores & contemptores, aut peccos in dictis beneficiis intrusi ex huiusmodi temeraria praesumptione gloriant valeant, neve ipsi intrusi ex adultetinis eorum tumulis aliquem fructum reportent, nec illis quibus de beneficiis praedictis per nos aut dictam sedem, seu eius auctoritate provisum extitit, & in futurum providebitur, per aliquem temporis fluxum, seu aliquam patientiam vel tolerantiam praedictum fiat aut factum censetur, nisi ipsorum officii debito providere volentes, ac concordatis praedictis firmiter inhaerentes, motu proprio, & ex officio, mature deliberatione, ac certa scientia, auctoritate Apostolica, de Apostolica potestatis plenitudine, tenore praesentium declaramus, praesentis collationes & alias dispositiones de quibuscunque beneficiis Ecclesiasticis cura & sine cura, nobis & dictae sedi, aut praefatis, relictis, per Archiepiscopos, Episcopos, Praelatos, ac seculares Principes, & dominos quoscunque, dictae nationis, seu ad eorum praesentationem vel nominationem, etiam per ordinarios ipsorum beneficiorum collatores a tempore dictae direptionis contraque tenorem & formam dictorum concordatorum quomodolibet factas, & in posterum faciendas, personis quibus utrum posterum fient, nisi sint per nos, aut nostra, vel dictae sedis auctoritate approbata, nullam titulum vel solentem ipsa beneficia possidendi tribuisse, aut in futurum, etiam intra ab omnibus haberi & ceteri, ac fructus per eos ex beneficiis huiusmodi percipere, & percipiendos, nullo unquam tempore suos facere, sed ad illorum restitutionem in utroque foro efficaciter obligatos esse, & ad illorum restitutionem, ad eorum quorum interest, seu etiam fieri nostri instigantiam, omnibus viis iuris, & remediis compelli posse, & debere, & eos nullo unquam tempore beneficio regularum de annali & triennali pacifico possessore gaudere potuisse aut posse. Illis vero quibus eadem beneficia per nos, aut auctoritate nostra vel dictae sedis, tenore & forma concordatorum huiusmodi servatis, collata seu commendata sunt, aut in futurum conferentur vel commendabuntur, necnon Ecclesiis & locis Ecclesiasticis, ac collegiis, quibus perpetuo

quo vel ad tempus eadem auctoritate unita sunt, aut in posterum unentur, ac omnibus illis qui in executione litterarum Apostolicarum eis concessarum per constitutiones, seu mandata Archiepiscoporum, Episcoporum, Praelatorum, Principum, vel dominorum praedictorum, hactenus quomodolibet impediti fuerint, aut in postquam impediuntur, istas regulas, quae unquam temporis fluxum seu patientiam vel tolerantiam minime obflare debere, quo minus contra dictos intrusos & intrudendos quocumque tempore iudicialiter expediti valeant.

TITVLVS XII.
DE PENSIONIBVS.

Leo Decimus, In Concilio Lateranensi.
Reservari personae non debent in diminutionem Monasteriorum & Ecclesiarum regularium.

CAP. I.

Quoniam Ecclesiam Monasteriorum absque aliquo fructuum diminutione providi decet, ut iam dignitati praesidentium, quam Ecclesiarum & Monasteriorum necessitati consilium. Decernimus pariter ac statuimus, ut super eandem Ecclesiarum fructibus pensiones minime reserventur, nisi ex resignationis causa, aut etiam alia quae in secreto nostro consilio iusta, probabili & honesta habita fuerit.

Pius V.

Laei, & qui caltharam sacris ordinibus annexam non colunt, beneficiorum personibus iure suo nequeunt.

CAP. II.

Laei extra conjugium & in celibatu viventes, ac illegami & clerici conjugati nullas novas pensiones aut fructus aut omnino alias res Ecclesiasticas habeant, nec ipsi, etiam qui conjugati non sunt, si ad primas aut alias nuptias transferant, antiquas deinceps percipere. Clerici vero & alii matrimonium etiam cum unica & virgine contracturi, postquam illud contraxerint, nec antiquas retinere, nec novas assequi possunt, sed nec illi laici nec clerici privilegio transferendi pensiones, fructus, aut alias res huiusmodi de cetero possunt. Decernentes omnes transferendi facultates ex nunc, antiquas vero pensiones, & alias reservationes tam laeicis quam clericis concessas, & quas ipsos clericos habere contigerit, per futurum contra hunc matrimonium huiusmodi extinctas esse. Romae. Id. Septemb. 1568.

TITVLVS XIII.
DE VNIONIBVS BENEFICIORVM.

Pius V. Ex Concilio Tridentino.
Parochialium perpetua unitarum pars loci parvo assignanda. Vbi caris non sit major contentio, nec minor quinquaginta, ceterum.

CAP. I.

Ad exequendum pastoralis officii debitum, vigilantibus studiis intendentes, ad ea, per que cathedralium, liarium & Ecclesiarum, necnon Monasteriorum, beneficiorum, seu collegiorum, ac aliorum piorum locorum prospero profectui, divini; cultus augmento, & opportuna congruaque sustentationi parochialium Ecclesiarum eidem unitarum statui feliciter dirigendo, & personarum in illis curam animarum exercitum utilitati recta & provida moderatione consulti, & salubriter provideri valeat, libenter interponimus

a DD. in cap. praetera. 22. de iure patron. ten. in c. success. de decimis.

Concordata reservationum edita Nicolae V. in gratiam Germaniarum 1447. 14. Cal. April. cum Friderico Imperat. abis, Ecclesiis & secularibus loci Principibus.

canonice dispositio, five temporalis, five perpetua, aut ad hoc mandata Apostolica sub quacunque forma, & quibuscunque etiam sancte Romanæ ecclesiæ Cardinalibus, ac p[ar]tibus locis quocunque privilegio suffulsi, & a publicari debent cum literis Apostolicis desuper concessis una seu a mensis, si beneficium circa montes fuerit, ultra vero intra novem à data concessionis gratiæ, non autem à die præstiti s[er]aper ea consensus numerandos, et unum à postea concessio gratiæ hujusmodi ex quavis causa, d[omi]n[ic]is, sub sequentibus, datis, ac quotiescunque, & quovismodo reformata, & valida reddita fuerit, pluresque, & quotquot in alium, vel alios concessiones; ac etiam insuper primum resignantem vel cedentem retrocessiones termino prædicto nondum elapso intercesserint, ita ut unicus duntaxat terminus omnibus his successivis concessionibus ac retrocessionibus decurrat, ut qui postremam gratiam habuerit, publicationem hujusmodi facere, ceteraque omnia hic præscripta intra eundem terminum præstare teneatur. Ipsa autem publicatio in cathedrali, & in beneficii Ecclesia, vel Ecclesiis, si in pluribus illud sit, sua, ibique dum frequens populus ad Missarum solennitatem convenit, palam omnibus, literæ Apostolicæ, exarumque transumptum auctoritatem exhibeatur, clarique & intelligibili voce resignatio seu cessio hujusmodi a beneficii quædatis, & invocatio, nominatim, & cognominatim resignantis, seu cedentis, ac illius in cuius favorem gratia hujusmodi facta est, pronuntientur, ita ut hæc omnia possint ad notitiam omnium ibi existentium verisimiliter pervenire, scriptoque de his omnibus exemplo collato valvis clarum Ecclesiarum assensum requiratur. Si vero Ecclesia beneficii ruralis sit, aut populo conventus; carat, eo casu in parochiali, intra cuius parochie limites beneficium ipsum consistit, & in cathedrali Ecclesia, vel si locus bello, seu peste, aliisve minime periculis subiacet, tunc in proxima parochiali, ac etiam in cathedrali Ecclesia, vel si aditus ad illam utramvis minime sit securus, in alia cathedrali vel parochiali viciniori periculis omnium publicario hujusmodi peragatur. In quoque in quem disponi vel mandari de beneficio etiam litigioso vel accedente non possit sub quacunque forma contingerit, possessionem beneficii intra dictum tempus vigore literarum Apostolicarum desuper concessarum, nec aliis apprehendere debeat, & si propter litem, aut aliud legitimum impedimentum nequivit; saltem literas Apostolicas cum eorum publicatione, si tunc facta erit, iudici, seu executori illarum, vel illis ad quos pertinet, per se vel procuratorem suum legitimum, inter eundem tempus præsentare; & apud illum vel illos p[re] ipsarum literarum executione insistere, & possessionem hujusmodi instanter petere teneatur. Ceterum modus & forma hic tradita semper & ubique debent observari, nec alia, vel aliquæ tollentur, & modo admitti in omnibus hujusmodi resignationibus, cessionibus, quorumcumque; beneficiorum tam regularium quam secularium. Quod si quicquam prædictorum omnium fuerit, de his terminis utriusque modo statutis & inanes. Dat. Romæ Non. Jan. 1583.

Plus Quintas.
Resignatio in beneficiis de causis in sacris admitti debere.
CAP. III.
 Quanta Ecclesiæ Dei incommoda omni tempore attulerit, & nunc quoties magis afferat ministroꝝ in excommunicatione & vitio, jam late perscipiant, & cum more impendunt prædiles omnes & Pastores, quando hæc perniciæ cæterarum omnium maxima, tam multas

orbis Ecclesiæ impie violavit. Quia vero hoc malum cum in cæteris frequens, tum maxime in beneficiarum, & officiorum Ecclesiasticorum dimissione admittitur, nemini molestum esse debet, quod perinde de reprimendis quodlibet fraudibus, que hac in re frequentiores interoccurunt, certam aliquam rationem tandem intuenti, officii nostri partes in prohibenda omnibus intentioni resignationum hujusmodi receptione paulo ferentius interposuerimus, omnesque beneficiorum interim resignandorum dispositiones quæ fierent, in irritum revocaverimus, ac etiam decreverimus nullum per eas in illis jus, neque titulum, vel coloratum tam in petitorio, quam in possessorio ipsis provis tribuere, quin etiam eos ad illa deinceps obtinenda perpetuo inhabiles fore; Collatores vero alias in illorum dispositione etiam tanquam devolutionis iure sese interponere non posse, sed de eis ut vere vacantibus sive per Romanos Pontifices, sive alios collatorum eorundem superiores, uti præventum esse, libere provideri.

Nunc autem intendentes infirmum hoc nostrum, quo sanctuarium Domini cupimus illustratum auctore Domino persequi, ac simul quantum in nobis est cavere, ne resignationes ipse dehinc pro cuiusque arbitrio, nullisque vel certe levibus causis passim & temere admittantur, prohibitionem, & alia prædicta ac cætera omnia nostris super his literis contenta etenim relaxamus, ut posthac Episcopi, & alii facultatem habentes, eorum duntaxat resignationes recipere & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarii, aut corpore impediti, vel vitiosi, aut criminali obnoxii, censuræ Ecclesiasticæ ireriti, aut nequeant, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio interire, seu qui unum aliud vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contingerit promovet; religionem quoque ingressi, vel matrimonium contracturi, si statim postea id re ipsa exquiratur, itemque cum quis ex aliis casibus acciderit, qui constitutione sacris recordationis Innocentii Papæ III. de dimittendis cathedralibus Ecclesiis, edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeant vel non audent in loco beneficii residere securi. Sed ne horum ullus sacro ordini mancipatus, nisi religionem ingressus, valeat ullo modo beneficium vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit quo in vita possit commode sustentari. Ad hæc beneficiorum permutationes admittere, que canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur. Caveant autem Episcopi, & alii prædicti, itemque omnes electores, presentatores, & patroni tam Ecclesiastici, quam laici quicunque sint, ne verbo quidem aut nuda, vel signo futuri in hujusmodi beneficiis & officis successores, ab ipsis resignantibus, aut aliis eorum significatione vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualliscunque intercedat. Ceterum præcipimus acque interdiximus, ne ipsi Episcopi, aut alii collatores de beneficiis & officis resignandis prædictis, aut suis, aut admittentium consanguineis, affinis vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum, audeant providere, quod si fecerit, ac etiam quicquid præter vel contra formam prædictorum fuerit à quocunque temere attentatum, id totum ex hinc vires & effectum decernimus non habere. Qui vero contrafecerint, ut in eo quo deliquerint puniantur, à beneficiorum & officiorum collatione, necnon electione, presentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competierit, tandem suspensi remaneant, donec remissionem à Rom. Pont. meruerint obtinere, & qui talia beneficia seu officia receperint, eos prædictis p[re]nis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere, presentare, confirmare, vel instituire auri fuerint, excommunicationis, quoad personas, quo verò ad capitula, & con-

Hæc si comparari debent à aliis supplicat[is] sicut à die computo, quousque Gomef. afferat à tempore consensu computanda.
¶ Pars. conf. 149. Christoph. Resin. de benef. b. Martinis sus. p[re]sentat. non aliter provalis debent & ad beneficia & sac. officia ingredi, & ad illa itaque 1. quod 1. 1. inscrip. 1. q. 1.

ventus a divinis suspensionis sententias ipso facto promulgamus. Romae Cal. April. 1588.

Clemens VII.

Consensus qui praestatur de et in beneficiarum resignationibus, quo pacto notetur. Et computetur in libro Camera Apostolicae.

CAP. IV.

Sanctissimus in Christo pater & D. N. D. Clemens divina providentia Papa VII. Constitutionem suam de consensibus in Cancellaria vel Camera Apostolica exiit de cetero praestandis quoad materias Francie infra tres menses, in aliis vero infra quindecim dies a die extensionis eorundem consensuum computandos in libris foliis & authenticis annotandos, ad obviandum fraudibus, quae in retardatione annotationis consensuum huiusmodi committentur, nuper editam declarando, voluit quod dicta tempora non a die extensionis consensuum in dictis libris, cum ipsa constitutio sic nihil operaretur, nec per eam dictis fraudibus in aliquo obviaretur, sed a die praestationis eorundem consensuum intelligi debeant. Et quoniam nonnunquam praestatum consensuum super supplicationibus nonnullam ad registrum missis, seu adhuc penes Datarium suum existentibus, & notari non possunt tales consensuum in dictis libris annotare, nisi videant huiusmodi supplicationes registratas seu expeditas, & saepe labuntur dicta tempora antequam ipsae supplicationes ad registrum mittantur seu expendantur, voluit & declaravit, quod tunc & eo casu dicta tempora a die quo Datarium huiusmodi supplicationes ad registrum vel summistram misit, computari debeant, diem autem missionis huiusmodi de cetero annotabit Datarium pro tempore in calce supplicationum consensuum aliquem requiritum, per hoc verba videlicet: *Missis die tali Datarium*, quae verba voluit ad plenam probationem missionis praedictae sufficere. Praeterea voluit, quod notarii de talibus consensibus rogati in annotatione illarum in dictis libris faciendi teneantur de die missionis huiusmodi, sicut de data supplicationum, expressam mentionem facere, ut die praestationis consensuum, & die missionis supplicationum huiusmodi simul junctis, ex illorum inspectione evidenter appareant ipsi consensuum infra tempora praedicta in dictis libris annotati: & notarii requisiti de cetero ad ponendum aliquos consensuum in libris praedictis, si ex inspectione dierum praestationis consensuum ac missionis supplicationum, viderint dicta tempora ad annotandum consensuum, ut praefertur, praesixa esse lapsa, consensuum tales in dictis libris annotare nullatenus praesumant, sub poenis in dicta priori constitutione contentis. Et nihilominus annotatio de illis sic extra tempora praedicta pro tempore facta, ipsique consensuum sic annotati, viribus omnino careant, nulliusque sint roboris vel momenti. Narrativa quoque per verbum *Hodie* vel *Nuper*, in literis Apostolicis super materiis, ad quarum expeditionem consensuum aliquis requiritur pro tempore expeditis, contra praemissa minime attendi debeat, nec aliquem effectum operetur.

Pius Quartus.

Beneficium fraudulenter per mutationem perhibent.

CAP. V.

Sanctissimus in Christo Pater & Dominus noster Dominus Pius divina providentia Papa IV. ad cuius aures pervenit, nonnullos beneficia Ecclesastica per eos obtenta, in amicorum aut alias sibi gratam personarum favorem, etiam in ordinariorum illorum collatorum manibus, contra iura dispositionum, resignare cupientes, certam sicut per mutationis formam extorcasse, per quam se beneficia huiusmodi ex causa permutatoris, alias de iure approbata, pro quodam imaginario nec usquam repetibili beneficio (quod beneficium de

Pericia, seu alio nomine vocant) illud per permutatorem competentem suum obtinerent, etiam de consensu in dictis manibus resignant, talesque resignationes causa praetensa per mutationis admissi, & de illis beneficiis, tanquam per dictas resignationes vacantibus eidem sicuti competuntur, hinc inde permutantur, hinc inde via beneficia in aliorum favorem fraudulenter impendo, in sacrorum canonum fraudem, & in manifestum periculum.

Proinde considerans illud scilicet de Periciis hinc inde nuncupatum, incertum, in corpore non esse, sed libique reperibile re vera non esse beneficium, in pietate veram cum eo permutatorum fieri non potest, tamen non desint qui subitili potius ratione, quam ratione contrarium permutatorum observent, etiam propter Ecclesiam sanctam curam suam de illorum iustitiam hoc prope abusu, fraudulenterque committunt, libenter emendare volentes, hinc perperam velut in illatione prohibuit, ne quis de cetero talia permutaciones simulatas faceret, necque beneficium debeat aut aliud huiusmodi fingere, neve locum cuiuslibet seu quavis alii resignationem alioquin beneficium de illis praetensa per mutationis cum beneficio de illis huiusmodi, seu quavis alio quocumque permutatorum, & in fraudem nominato facta, vel simulata, in meram fraudem sapientem, tanquam non de illorum in favorem alterius factam, ac prope de illorum committere praesumant. Decretorum omnium huiusmodi beneficiorum resignationes, peractas permutaciones huiusmodi, eorumque susceptiones ad illorum provisiones, & alias dispositiones, quocumque auctoritate faciendas, nullas & irritas, nullius roboris vel momenti, ac nullas quocumque ratione super his a quacumque quavis auctoritate, hinc inde, & in fraudem committere, aut committere praesumant.

DE FRUCTUUM BENEFICII & RESIGNATIONE.

Leo Decimus, in Concilio Tridentino.

Suspensus fructus, clericus amittit donec iudicatus fuerit.

CAP. I.

Statuimus & ordinamus, quod quilibet beneficium cum cura vel sine cura, quod per legitimum impedimento cessante, beneficium per fructus non faciat suos pro rata consensuum in illius portis, sed eos tanquam in iure perceptos in illius electionum eiusmodi beneficium, vel perperam synas erogare teneatur: si vero aliter dictum beneficium simili negligentia consumit permutatorem, in monitione praecedente, beneficium ipso facto propter officium deest beneficium. Intelligitur tamen officium omniter, quoad hoc quod est beneficium, non potest, qui per quindecim dies infra beneficium dixerit, Deo tamen ultra praemissa debet beneficium dimittere rationem. Quae poena in subsecuta cetera ab illis totiens in quocumque beneficium committatur.

Pius Quintus. Fructus beneficii perceptorum.

CAP. II.

EX proximo Lateranensi Concilio a pia & salubris...
sanctio emanavit, ut quicumque habens beneficium...
Ecclesiasticum, cum cura & sine cura, si post sex menses...

Idem fructus aut alias res ecclesiasticas ut clericus per...
cipuum modo praedicto ad dicendum officium parvum...
beate Mariae virginis decernimus obligatum, & pensio...

Julius Tertius.

Tempore obitus, beneficii fructus transeant ad successores, non ad...
heredes.

CAP. III.

NOstra intentionis nunquam fuit, quod quisvis quos...
cumque beneficiorum, etiam Episcoporum,
Archiepiscoporum, Patriarcharum & aliorum Praelato...

Concl. Later. sess. Dominicus de Soto q. 3. art. 6. lib. 10. hoc...
dictionem prudenter interpretatur. Mensuris vero de arbit. jud.

Uvacantium beneficiorum fructus debent exoriri in Ecclesia...
utilitatem, vel referantur futuris successoribus, text. in c. quis sciat, de...

F I N I S.

SEPTIMI DECRE-
TALIIUM
LIBER SECUNDUS.

TITULUS I.
DE FORO COMPETENTI ET JURISDICTIONE
ORDINARIAE POTESTATE.
MARTINUS QUINTUS.

Licet in clericos nulla potestas & ideo Ecclesiasticorum cause in foro jurisdictionis or-
dinariae debent decidi.

CAPUT I.

AD reprimendas insolentias, transgressio-
rum, eorumque praesumptionem, refr-
mandam, si nervus Ecclesiasticae disci-
plinae tenetur, eorum voluntas procliva
or sit ad peccandum, & exemplum im-
punitatis periculosius in alios deriva-
tur. Propter quod ad praedictis officium pertinet, sic
debitam executionem adhibere iustitiae, quod commissa
jam puniat, & committendorum in posterum auidam
interdicat. Sane, sicut displicenter accepimus, nonnulli
diversorum regnorum & terrarum iudices, aliiq; officia-
les laici, & laicales personae, jurisdictionem in tempora-
libus exercentes, exercentiq; facientes, non attendentes,
quod laici in clericos & Ecclesiasticas personas, & illo-

rum bona, nulla sit attributa potestas, prae-textu huiusmodi, quod afferant in suis dominis ad se pertinere co-
 eccite via facti, quae vere & sicte avertata afferuntur, et-
 iam in quocunque loco sacro vel religioso, quantum-
 que Deo dicato, ex quacunque causa, etiam si ratio-
 ne delationis corporis Christi, collationis Sacramentum,
 & beneficiorum Ecclesiasticorum venditionis facta-
 rum, aut aliarum rerum, & bonorum ad Ecclesias, & Ec-
 clesiasticas personas pertinentium quomodocumque, etiam
 si sola negatione vel affirmatione facti interveniat, & ad
 eos recurratur, cognitionem ad se spectare, pro eo quod
 factum & novitas, qua praetenduntur, etiam sine alia vio-
 lentia, quamvis in loco spirituali, & in loco sacro sive
 religioso, eo quod inmediate ut praetenduntur, spiritua-
 liter non existant: propterea ministris Ecclesiae, & perso-
 nas Ecclesiasticas, quantumcumque res, causa, vel occasio
 unde dependent & derivantur, pia, facta, vel Ecclesiastica
 sit aut spiritualis, ad forum suum, & ipsarum cognitio-
 nem trahunt, & respondere cogunt: nec non procurato-
 res fiscales in curiis temporalibus multoties agere procu-
 rant, ad quos (quod deterius est) nonnulli praelati & per-
 sonae Ecclesiasticae, in superbiam & elationem dati, ad su-
 perbia & sibi subiciendum per tales inventiones &
 cautelam alias personas Ecclesiasticas & religiosas, ha-
 bent plerumque recursum; & propterea in eisdem regnis,
 & terris, civitatibus, castris, & locis, auctoritas & iurisdic-
 tio Ecclesiastica penitus absorbetur: & nihilominus
 ipsi laici iudices alios laicos in foro Ecclesiastico su-
 per rebus quantumcumque Ecclesiasticis vel spiritualibus
 & concernentibus immediate Ecclesiasticas perso-
 nas, ne respondeant, & iudicibus Ecclesiasticis, ne cogno-
 scant inhibitiones fieri sub gravibus poenis temporalibus
 faciunt, & procurant & si secus fecerunt, emendam
 pecuniariam excessivam exigere, ac vastatores in domibus,
 & aliis piis locis Ecclesiasticis, & religiosis, inducere,
 ac loca ipsa, personasque Ecclesiasticas, iocalibus &
 paramentis Ecclesiasticis, & bonis mobilibus, ac aliis
 spoliare, illaque vendere & alienare, fructus quoque, & pro-
 ventus ad temporalitatem ad manus suas ponere, nec
 non diversas injurias & molestias reales & personales
 eisdem personis Ecclesiasticis inferre non verentur, in
 Dei offensam, animarum suarum periculum, Ecclesiasti-
 cae libertatis vilipendium, & plurimorum gravamen,
 praedictum, & iacturam. Nos igitur adversus talia praesum-
 ptionum temeritatem, remedia adponere, & super his
 salubriter providere cupientes, ac concilii a Milevitan.
 ac fœd. record. Innocentii Papae III. praedecessoris nostri
 constitutionibus super hoc editis, auctoritate Apostolica,
 ex certa scientia, hac nostra irrefragabili constitutione
 perpetuo duratura, tenore praesentium statuimus, deter-
 minamus, ac etiam ordinamus, quod omnes & singulae
 personae Ecclesiasticae, seculares & regulares, ordinum
 quorumlibet, quacumque exceptione suffulta, etiam si Pa-
 triarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel alia
 quavis praesulgeant dignitate, quae aliam personam
 Ecclesiasticam, collegium, vel conventum, in actione reali,
 mixta, vel personali, civili vel criminali, etiam occa-
 sione cuiuscumque, summisionis, etiam iuramento vallata,
 vel alias ad forum sive iudicium laicale, directe vel indi-
 recte (de qua in foro Ecclesiastico ordinari consueverit)
 possit, vel debeat, de iure, vel de consuetudine, aut alias
 cognoscit, trahere praesumpserit, causam ipsam, & omne
 jus eius, sive eis, in possessorio vel petitorio, in re vel ad
 rem, causa vel occasione huiusmodi quomodolibet com-
 petens, eo ipso perdant penitus & amittant, & singulae
 personae, excommunicationis; capitula vero & conventus,
 suspensionis & interdicti sententias incurrant ipso
 facto: & si personae ipsae, & eis in praemissis adherentes &
 servientes, in aliquo rebelles fuerint, & incontinenti non

obedierint, omnes illas per prius interdictas, & interdic-
 tionum Ecclesiasticarum quomodocumque, quae ab eis
 habentur, & in quibus, & ad quae jus quomodolibet con-
 tit, & inhabilitationem ad alia in publicis, & in
 cohereri & compelli volumus auctoritate. Etiam
 omnes & singulos iudices & executores, commo-
 dantes, dominia, laicos, & laicales personas, postquam
 ceptum fuerit de non iurisdictione eorum, ac prius
 apparet huiusmodi cognitionem ad eos de iure trans-
 stare, talia praesumentes, & ea fieri mandantes, factum
 nomine & mandato facta rata habentes, vel trans-
 tendis dantes auxilium, consilium, vel favorem, quocumque
 praesumentes, dignitatis gradus, conditiones vel con-
 ditionis existant, seculares personas, totum vel partem
 singulos officiales, quocumque, nomine creaturarum, & con-
 siliarios, & privatae personas, quae praemissas praesum-
 ptionem incurere volumus ipso iure, & in eisdem
 sententias, per alium quam per Romanam Pontificem,
 praeterquam in moris articulo confirmari, non
 valeat, sive possit: & praemissa omnia, non tantum
 futura, sed etiam ad praesens, & presentia, & auctoritate
 auctoritate memorata; quodque, etiam, procuratoribus
 laicis causarum Cu. Camerae Apostolicae contra ipsos
 in praemissis de super iuramentum informatio praestata,
 per se vel alium seu alios, agere & procedere nullatenus
 liceat, nihilominus concedentes.

Vibanns Sextus.
 Licit iudices in privilegiis & ex parte clericis impetrant
 sunt sine culpa sacri legi clerici bannire auctoritate.

CAP. II.
 Quia, sicut displicent & acceptimus, normaliter
 rum partium Principes, Marchiones, Duces, Comes,
 Barones, & alii nobiles, nec non potestates, Episcopi,
 & alii nobiles, Advocati, Rationes, Iudices,
 Consules, alijque officiales & consiliiarum, quocumque
 forum, terrarum, castrorum, & aliorum locorum, ubi
 que laici & laicales personae dominium vel iurisdictionem
 in temporalibus obtinentes, nec non ipsarum commu-
 nitatum communis, & oppidorum, castrorum, villarum,
 & aliorum locorum universitates, non solum ipsarum
 laicis in clericis & personis Ecclesiasticis & Romanis
 bona nulla sit attributa potestas, nihilominus praesum-
 ptionem, etiam interdum in dignitate, & in
 meritate propria bannire, seu relegare, aut praesumere
 non verentur. Nos adversus temeritatem, impudenter
 remedium adponere cupientes, omnes & singulos
 praesumentes, & ea fieri mandantes, seu eorum
 vel mandato facta rata habentes, vel in eis facta rata
 habentes, auxilium, consilium, vel favorem, si quidem
 personae fuerint, cuiuscumque praesumentes, dignitatis
 vel conditionis existant, earum videlicet singulas, & ipsas
 communitates vel universitates earumque, quocumque
 singulos earum communitatum & universitatum pro-
 curatores, capitaneos, bajulos, & advocatos, aliosque
 iudices, consules, & officiales, quocumque, nomine
 creaturarum, & privatae personas, quae praemissas praesum-
 ptionem incurere volumus ipso iure, & in eisdem
 sententias, per alium quam per Romanam Pontificem,
 praeterquam in moris articulo confirmari, non
 valeat, sive possit: & praemissa omnia, non tantum
 futura, sed etiam ad praesens, & presentia, & auctoritate
 auctoritate memorata; quodque, etiam, procuratoribus
 laicis causarum Cu. Camerae Apostolicae contra ipsos
 in praemissis de super iuramentum informatio praestata,
 per se vel alium seu alios, agere & procedere nullatenus
 liceat, nihilominus concedentes.

Leo Decimus in Concilio Lateranensi.
 Exemptio privilegii abbas...

a. Gratian, in c. continua. 21. q. 1. & in c. futuram. 12. quass. 1.

subreptitiosas, & impunitatem scelerum simulantes, quamobrem eorum causa jurisdictioni Ecclesiastica deferenda tradantur.

CAP. III.

Regimini universalis Ecclesie (disponente Domino) praevidentes, iuxta pastoralis officii debitum, libenter intendimus utilitatibus subditorum, & ad conferendam libertatem Ecclesiasticam, & removendam scandalis, ponendam concordiam, & nutriendam quietem inter Ecclesiam praefatos & eorum subditos, eo promissus Apostolica sollicitudinis studio adhibemus, quo diffensionem talium fore dispendiosam experientia comprobatur, necnon indulta pariter & privilegia eidem subditis in ipsorum praefatorum dispendium, tam per praedecessores nostros, quam sedem Apostolicam concessa, ita libenter moderamus, ne exinde scandala procedant, neve ex his ulli detur materia malignandi, & persona Ecclesiastica a bono obedientiae, necnon divini persequeris servitii nullatenus retrahantur. Saenimper ad nostrum relatio fide digna pervenit auditum, quod Canonici Parisiensi, & Cathedralium, & collegiarum Ecclesiarum, & alii clerici seculares plura praesumant, quae ipsis in familiam non parvam pariant, & aliis inferunt laesiones, pretextu exemptionis & libertatis a dicta sede, obtenta, ordinum correctiones & ordinationes subreptitiosas, ac eorum forum sive iudicium declinant, nonnulli etiam impunitatem suorum excessuum per privilegium exemptionis obtinere sperantes, excessus ipsos committere non verentur, quos, nisi per exemptionem qua gaudent, crederent se defendendi, nullatenus fuissent commisituri.

Hinc itaque accidit, ut propter eorum audaciam, qui pretextu privilegii exemptionis impunitatem excessuum obtinere confidentes, nonnulla multoties committunt enormia, per quae plurimum distamur Ecclesia, & scandala gravia generantur, possunt autem cum talia per eos, ad quos horum spectat correctio, in correctam remanent, seu illi ad quos spectat illa punire, negligunt. Nos volentes, ne eo pretextu delicta remaneant impunita, verbo huiusmodi necessarium adhibere medelam, sacro approbante Concilio statimus, ut de cetero illi, quibus exemptionum correctio & puniatio a dicta sede demandata est, circa illam vigilantiter intendant, & diligenter officii sibi commissi debitum exequantur, & quamprimum eis exemptos ipsos deliquisse legitime constiterit, ita eisdem exemptos delinquentes puniant, quod iidem exempti metu poenae a suis arceantur insolentis, & alii eorum exemplo perterriti profluere ad similia merito perhorrescant.

Et si circa hoc negligentes fuerint dioecetani & alii locorum ordinarii, eisdem, quibus exemptionum correctio huiusmodi committitur, personaliter, si illorum copia & notitia haberi poterit, aliquo, vel si nullus in partibus exemptionum ipsorum certus iudex fuerit, eos quorum sus in praemissis interesse putaverint, per eisdem publicum, cathedralium seu aliarum Ecclesiarum locorum, in quibus exemptionum iudices huiusmodi residere, seu nulla eorumdem exemptionum iudicibus existentibus, ipsos exemptos deliquisse contigerit, valvis assignandum, moneant, ut ipsi tales exemptos delinquentes & criminosos puniant & castigent, infra competentem terminum, momentum ipsorum arbitrio moderandum. Et si ipsi muniti in hoc negligentes fuerint, & id adimplere neglexerint, seu recusaverint, tunc ut in eo in quo deliquerint puniantur, cognitione huiusmodi ea vice sint privati, & se non intromittant ullatenus de eisdem: sed dioecetani & alii locorum ordinarii huiusmodi, contra tales exemptos delinquentes & criminosos, auctoritate nostra ad inquisitionem, vel per accusationem, sine aliquibus tormentis, procedere, & testes per se ipsos examinare possint, ac processum ipsium (quem ratione lo-

lenitatis juris, praeterquam ratione citationis omisit, dummodo delictum alias rite probatum fuerit, nullum allegari vel dici posse prohibemus, sed per eos habitum, clausum, & eorum sigillo munitum, ad sedem Apostolicam exant, ipsorum exemptorum delinquentium expensis, etiam in ipso processu factis, ad quarum solutionem ordinarii ipsi possint eisdem inquisitis & accusatos compellere, per proprium vel alium nuncium quantum citius destinare procurent) apud eandem sedem, per Romanum Pontificem vel alium, cui duxerit committendum, diligenter examinandum, & ita culpabiles repositos quod ad condemnationem, vel propter sufficientia iudicia, propter quae ad torturam pro veritate exquirenda procedi valeat, ad ipsos dioecetanos seu ordinarios, per eos auctoritate nostra in causa inquisitionis seu accusationis ulterius legitime procedendum, & causam ipsam, prout iustum fuerit, terminandam remittendum. Notarii autem dictae sedis, quorum officium in ipsis primis Ecclesie in illis, a Felice record. Clem. Papa I. ad sanctissimum Petrum perquirenda atque conscribenda notarius institutum, ad Proto-notariatus officium assumpti, habitum & rochetum deferentes, & alii nostri & dictae sedis officiales, actu sua officia exercentes, tam in civilibus quam criminalibus, ab omni ordinariarum jurisdictione sunt exempti. Alii vero Notarii habitum Proto-notariatus non deferentes, nisi illum infra trimestre, post praesentium publicationem assumpserint, & ipsi ac alii in posterum assumendi, habitum & rochetum huiusmodi continue non gestantes, atque alii nostri & dictae sedis officiales officia sua actu non exercentes, tam in criminalibus quam in civilibus, ratione caedae summam 25 Ducatorum auri de Camera non excedentis duntaxat, eorundem dioecetanos & ordinariarum jurisdictioni subiaceant. In civilibus vero causis summam huiusmodi excedentibus plena gaudeant exemptione, & a dictorum dioecetanos & ordinariarum jurisdictione penitus sint exempti.

Dignum quoque, & etiam congruum arbitrantur quod ex sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium familiaribus illi duntaxat privilegio exemptionis gaudeant, quia quid domestici & continui sunt commensales, vel ab eisdem Cardinalibus ad ipsorum exequenda negotia missi, vel qui recreationis causa ad tempus a Romana Curia absentes fuerint, ceteris vero etiam familiaritatis literas habentibus, quo minus coercionis dioecetanos & ordinariarum eorundem subiaceant, familiaritatis huiusmodi privilegium nullatenus suffragetur, & cum eisdem dioecetanis, ut monasteria monialium sedi Apostolicae immediate subiecta, in eorum dioecibus consistentis, semel in anno visitare possint, per constitutionem in Concilio Viennensi editam, quae incipit: Attendentes, plena fuerit data facultas, illam innovamus, ac exemptionibus & privilegiis quibuscunque non obstantibus, districte servari precipimus & mandamus. Per praemissa quoque eisdem dioecetanis & ordinariis, casibus quibus in exemptos a iure jurisdictione concessa est, nullatenus praedictum generetur. Exemptiones autem de cetero abique rationabili causa, & quorum interest minime curatis, pro tempore concessas, nullius roboris & momenti esse decernimus.

Et cum Ecclesiasticus ordo confundatur, si sua unicuique jurisdictione non servetur, ordinariarum jurisdictioni (quantum cum Deo possimus) favere, ac litibus finem celeriter imponi, & litigantium immoderatis sumptibus & expensis parci fatigandos, statimus & or-

Proto-notariarum officium in primis Ecclesia primitiva a beato Clemente ad sanctissimum Marcyrum episcopo procuranda atque scribenda fuit institutum, ut legitur in historia d. Clementis Papa & Fabiani. Vide Luc. de Penna, in rub. de magistris sermorum, Cod. lib. 2.

CAP. V.

Romanus Pontifex, precipuus aequitas & religionis
 affector, facultates & gratias ab Apostolica sede
 concessas, ex quibus tempore procedente animarum
 pericula, & inter catholicos scandala provenire animad-
 vertit, pro sui pastoralis officii debito mature revocare
 conluevit. Sane nonnulli locorum ordinarii nuper ad
 audientiam nostram referri curarunt, quod in quam plu-
 ribus Regni Siciliae circa & ultra Phatum, & aliis Chri-
 stiani nominis civitatibus & locis magna Graecorum tam
 religioforum & secularium clericorum, quam laicorum
 multitudo reperitur, qui Ecclesiae Graecae mores & ritus
 observantes, sequentes proprios ejusdem nationis Prae-
 sbyteros habere, ac illis, non autem locorum ordinariis sub-
 esse, sed immanitatum, aliorumque privilegiorum sibi
 per seel. rec. Leonem X. Paulum III. Iulium etiam III.
 & forsitan alios Romanos Pontifices praedecessores nos-
 tros, & dictam sedem antiquitus concessorum praetextu,
 se ab eorundem ordinariorum jurisdictione & superio-
 ritate exemptos esse praetendentes, impunitate sibi pro-
 pugnata, in diversas haereticas, nefariasque opiniones, &
 obfusa delitamenta passim prolabantur, afferentes in-
 ter alias eorum blasphemias, nullum esse defunctorum
 purgatorium, Rom. Pont. aliquam in eos jurisdictionem
 vel auctoritatem habere negantes, indulgentias ab illo
 concessas idam ante, Ecclesiasticas sententias & cen-
 suras ab eo latas spernentes, sanctissimae Deigenitricis vir-
 ginis Mariae, beatorum Apostolorum, & aliorum Dei
 sanctorum festivitates ab Ecclesia Rom. sanctisque Pa-
 tribus ordinatas non observantes, sanctissimum Eucha-
 ristiae Sacramentum suis infantiis in Baptismo exhiben-
 tes, inhumata defunctorum cadavera superstitione qua-
 dam impia, & plus quam barbarica de sepulchris eruentes,
 igneque comburentes, ordinariorum locorum, quos habi-
 tant, visitationem, jurisdictionemque contemnentes,
 Ecclesiasticam disciplinam perturbantes; ac demum
 hujusmodi aliisque suis opinionibus erroneis atque sac-
 ritigis populos Latinos inficientes, correctionem Legiti-
 mam sive praesente exemptionis clypeo repellentes, in
 suis impietatibus, abutibusque continescunt & immori-
 untur, in suarum, vicinorumque populorum, praesertim
 simplicium animarum perniciem, & scandalum pluri-
 morum. Nos igitur providè considerantes, ejusdem se-
 dis intentionem nunquam fuisse, exemptionem, aliudve
 privilegium a se concessum iri, ut inde scelerum impu-
 nitas & animarum periculum emeigat, abutibus & peri-
 cula hujusmodi, quantum cum Deo possumus, tempe-
 rative obviare volentes, ac quia nuncunquam exemptionem,
 aliorumque privilegiorum dictis Graecis, eorumque
 Praelatis, & clericis, Abbatibus, & aliis tam sancti Ba-
 silii & alterius ordinis regularibus, quam secularibus,
 ac etiam laicis personis quocunque nomine nuncupatis,
 per praefatos & alios quoscumque Rom. Pont. praedeces-
 sores nostros, ac nos, & sedem praefatam in genere vel in
 specie haecenus concessorum, ac etiam iteratis vicibus
 approbatorum, & innovatorum, literarumque desuper
 confectarum, & inde secutorum tenores praesentibus
 pro sufficienter expressis habentes, motu proprio, & ex
 certa scientia nostra, ac de Apostolice potestatis pleni-
 tudine, omnes & singulas exemptiones, ac prout illas
 concernunt, desuper confectas literas praefatas, ad hoc
 videlicet, ut ipsi locorum ordinarii quascunque Graeco-
 rum Ecclesias, Monasteria, prioratus, & alia pia loca, iam
 secularia quam civilis ordinis regularia, eorumque Prae-
 latos, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, ac majori di-
 gnitate praesulcant, necnon Abbates, Rectores, Ministros,
 & quavis alias ejusdem nationis personas in suis civi-
 tatibus & dioc. consistentes, quoties opus fuerit, visita-
 re, ac in illis suam ordinariam jurisdictionem, plenam-
 que & omnimodam superioritatem, in his quae Dei cul-
 tum, Sacramentorum administrationem, & animarum

salutem, haereticum extirpationem concernunt, exer-
 cere & exequi libere & licite valeant, reliquis ipsorum
 Graecorum in divinis celebrandis, aliisque ritibus a sede
 Apostolica approbatis, necnon privilegiis & gratiis Apo-
 stolicis intactis remanentibus, auctoritate Apostolica,
 tenore praesentium perpetuo revocamus, cassamus, &
 annullamus, ac revocatas, cassatas, & annullatas esse,
 nec ipsi Graecis clericis vel laicis, eorumque praelatis, Ec-
 clesiis, cenobiis, aut aliis piis locis in aliquo suffragati,
 sed illos omnes & singulos locorum, in quibus moram
 traxerint, ordinariarum visitationi, correctioni, puni-
 tioni, jurisdictioni, & omnimoda superioritati in prae-
 missis subesse, illisque tanquam superioribus suis, suam-
 que animarum pastorem humiliter obedire. Datum,
 Rom. 16. Febr. 1564.

TITVLVS II.
 DE INVASORIBVS ET OCCVPA-
 TIBVS HONORVM ECCLESIAE.

Clemens VI.

*Tractor excommunicationis & interdicti penam, beneficii & pri-
 vilegii acutor occupantes & detinentes bona Ecclesiae.*

CAP. I.

Esse solentem adhibere vigilantiam, ne quarumli-
 bet Ecclesiarum iura deperant, ex debito nostri
 officii tenemur: in manutendendis tamen, defen-
 dendis, recuperandisque occupatis iuribus Ecclesiarum Ro-
 manae, sponz nostrae, quae, disponente Domino, caput
 omnium & magistra, ceteris altiori dignitate excellens,
 majoribus est iuvanda praesidiis, & amplioribus hono-
 ribus atrolenda, esse debemus solliciti & attenti. Ad
 obviandum igitur pervertis illorum conatibus, qui sibi
 commoda, non se commodos patrimonii beati Petri in
 Tuscia, quod iuris & proprietatis ejusdem Ecclesiae fore,
 ac eidem immediate subesse dignoscitur, applicantes,
 temere civitates, castra, & villas ejusdem patrimonii ad
 eandem Ecclesiam pertinencia, eorumque dominium,
 superioritatem, advocacionem, capitaneatum, & jurisdic-
 tionem in ipsius Ecclesiae grave praedictum contra con-
 stituciones & ordinationes, olim per seel. record. Viba-
 num IV. & Joannem XXII. ac diversos alios Roma-
 nos Pontifices praedecessores nostros editas, non verentur
 diversis exquisitis coloribus occupare, & sibi in eisdem
 dominium, superioritatem, & praeminentiam vendi-
 dicare: hac perpetua constitutione sancimus, ut nulla
 civitas, vel communitas, nullaque singularis persona,
 cujuscunque conditionis vel status existat, deinceps in ali-
 quibus civitatibus, castris, seu villis ipsius patrimonii
 ad praedictam Romanam Ecclesiam spectantibus, domi-
 nium, superioritatem, capitaneatum, advocacionem, ju-
 risdictionem, seu aliquam praesidentiam, seu praeminentiam,
 praetextu cujusque venditionis, submissionis, recom-
 mendationis, concessionis, recognitionis, obligacionis,
 contractus vel pacti, aut cujusvis alterius negocii
 abique auctoritate sedis Apostolicae speciali recipere
 audeat, vel sibi dominium, praesidentiam, capitaneatum,
 seu jurisdictionem in praedictis civitatibus, castris, seu vil-
 lis, ex quavis occasione seu causa quomodolibet vendi-
 care: quodque civitates & singulares persone, summissio-
 nes, suppositiones, & subjectiones, quascunque jam
 in eas factas & receptas, seu de facto, cum de jure non te-
 neant, quomodolibet attentatas, dimittere tenean-
 tur, nec civitates, castra, seu loca alia quae se eis, ut pra-
 mittitur, submitterant, vel quomodolibet subjecerint,
 virtute submissionis & suppositionis alienius, vel cu-
 jusvis contractus titulo valeant retinere, nullaque universi-
 tas, seu communitas civitatis, castri, seu villae Ecclesiae
 Romanae subiecta, in terris patrimonii constituta, alicui

universitati, seu communitati, vel privatæ personæ, cuiuscunque conditionis aut status existat, se subicere, submittere, seu supponere valeat, constituendo, recognoscendo, seu profitendo se subesse alicui universitati, vel privatæ personæ, seu ad eisdem super eos, & in ipsis actibus civitatibus, castris, & villis aliquam jurisdictionem, dominium, capitaneatum, seu quamvis aliam præminentiam pertinere. Et si quæ civitates, castra, vel loca jam de facto ad submissionem & suppositionem aliquibus civitatibus vel privatæ personæ de se factam, venditionis, donationis, vel cuiuscunque alterius contractus colore vel titulo processerunt, realiter & effectualiter studeant revocare, nec illis unquam utantur, nec virtute submissionum huiusmodi vel aliis illis, quibus quovis titulo vel colore se sumiserint, ullatenus obediant, parent, vel intendant, contrarium non facientes directè vel indirectè per se vel alios, tam illi, & eorum singuli, quin civitatibus, castris, aut villis eisdem patrimonii, vel eorum aliquo huiusmodi dominium, superioritatem, capitaneatum, advocacionem, jurisdictionem, quamcunque præminentiam, seu præfidentiam sine licentia sedis Apostolicæ specialiter recipienti in futurum, & qui jam ex quocunque contractu vel obligatione receperunt, seu quavis usurpatione quomodolibet occupaverunt, nisi sic recepta & occupata infra duorum mensium spatium, postquam præsens constitutio ad eorum notitiam pervenerit, vel per eos steterit quominus valeat pervenire, dominium seu præfidentiam, superioritatem, capitaneatum, advocacionem, jurisdictionem, quamcunque, seu præminentiam huiusmodi realiter dimiserint cum effectu, illa nullo unquam tempore absque ipsius sedis licentia resumant, quam illi, qui se sumiserunt, supposuerint, seu subjecerint, ut præfertur, simili modo, cuiuscunque dignitatis, status, ordinis, vel conditionis existant, singula personæ sententiam excommunicationis incurreant, ac terræ ipsorum ubicunque fuerint, Ecclesiasticam interdictionem subiacent ipso facto. Civitates autem, castra & villæ, quæ in antea se submitterint, supponent, seu subjecerint, & quæ submissionem, suppositionem seu subjectionem huiusmodi recipient, seu quomodolibet occupabant, civitates quoque, castra, etiam loca quæcunque, quæ se jam quovis colore vel titulo, ut præmittitur, sumiserint & subjecerint, ac civitates, quæ submissiones & subjectiones huiusmodi receperunt, nisi infra prædictum duorum mensium spatium ab omni effectu dictæ submissionis & subjectionis realiter destiterint, ipsis ulterius non usuri, seu contra constitutionem & inhibitionem nostram venire, directè vel indirectè, per se vel alium seu alios attentabunt, Ecclesiastico subiacere decernimus interdictioni, & nihilominus omnibus indulgentiis, privilegiis, ac gratiis, nec non feudis, bonis, & honoribus, & iuribus quibuscunque quæ ab eadem Romana & aliis Ecclesiis obtinent, privamus, & privatos volumus esse ipso facto. Non obstantibus si eis vel eorum aliquibus communitatibus vel divinis ab eadem sit sede indultum, quòd excommunicari, ipsorumque terræ & loca Ecclesiastico interdictioni supponi non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de huiusmodi ac eorum personis, locis, ordinibus, & nominibus propriis mentionem. Nos insuper omnes submissiones, subjectiones, suppositiones super prædictis factas, & obligationes, pacta, seu conventiones, sub titulo venditionis, vel cuiuscunque alterius contractus quomodolibet initas & habitas, & quascunque pœnas adjectas, & iuramenta præstita super illis, sub quibuscunque modis & forma, vel expressione verborum, præsertim cum in præjudicium eiusdem Ecclesiæ redundent, ac iuramentum vinculum iniquitatis esse non debeat, decernimus fore nulla, vacua, irrita, & inania, & nullius existere firmitatis, & quatenus ad illa de facto processum extiterit, tollimus &

revocamus omnino, & vitibus vacuum. Ceterum præfatus Ioannes Pape XXI. præfatus inter alios dudum universis & singulis, tam clericis quam laicis, iuscunque status, ordinis, conditionis, præsentibus vel dignitatis existenter, etiam si Pontifici, vel imperatori, seu Regali, vel quavis alia dignitate fulgerent, ac Baronibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, & aliis officialibus quibuscunque, comitatibus, & vicariis, civitatibus, castrorum, & vicariis, quæ locorum ubicunque constitutorum & communitatum quibuscunque auctoritate Apostolica inhabitatione per suas litteras vim constitutionis habentes concessa, mandandum ne per te vel alios, directè vel indirectè, per monium Romandiolæ, Marchiæ Anconitanæ, Ducatus Apulianæ, Campaniæ, Maritimæque, Massiæ, Tarentinæ, & vicinias Venetiarum, & Urbaniæ, olim comitatibus, vicariis, & Ravenatensium civitates & alias terras, castra, castra, villas, & loca quæcunque ad eandem partem spectarent, vel ipsorum aut aliquorum partem occupare, invadere, aut turbare, seu subditiis communitatibus, iustas, damna seu violentias irrogare, aut committere, seu invadentibus, turbantibus, vel iniuriis, damnis, & violentiis irrogantibus publice vel occulte, adhibere, vel auxilium, consilium, vel favorem, directè vel indirectè, publicè vel occultè, per se vel alium seu aliquem publicè præsumerent quocumque modo, in omnes & singulas contra inhibitionem & mandatum huiusmodi attentare, aut per se vel per alios præsumerent, mandamus quàm laicos, etiam si, ut prædictum, Pontifici, Imperiali seu Regali, vel alia quavis dignitate fulgerent, fratrum suorum consilio, excommunicationem, quatenus ipso incurrerent, sententiam promulgari, & quatenus terras, necnon quaslibet universitates, communitates, & populos ipsorum, civitates, terras, castra, villas, & loca in præmissis vel aliquo præmissorum capibus, Ecclesiastico suppositi interdictioni, & eos ac ipsorum quibuscunque omnibus privilegiis, indulgentiis, gratiis, & communitatibus realibus & personalibus, ab omni honore Imperio Romano concessis, & honorum, officiorum, & iurisdictionum, quæ ab Ecclesiâ & Imperio præfatis, & ipsorum fratrum consilio & Imperio præfatis, veritè prædicta, ipsos ad illa & similia, quælibet, eorumque filios & nepotes ad quibus, cum causis Ecclesiasticis, dignitates, personatus, & officia, cum causis sine cura, quovis nomine conferuntur, admittere quilibet obtinenda, usque ad tertiam generationem quilibet obtinenda, & indignos. Nos per præmissa, & quæcunque alia inhibitionem, mandatum, & sententiam per ipsum prædictam, aliter non tenentur, & superius est expressum, aliter non tenentur, inhibitionem, mandatum, & sententiam in aliquo derogari, prædicta per præsentem constitutionem nostram derogamus, & in sui vigoris efficacia volumus & decernimus permanere.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.
Principes occupantes loca Ecclesiastica & terram huiusmodi trahentes, excommunicantur.

CAP. II.
STatuimus & ordinamus, ut fructus reddituum, & decem per centum Ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum per seculares vel Principes, etiam Imperatores, Reges, Regine, seu Reipublicas, vel potestates, & alios, per eorum officiales, seu iudices etiam Ecclesiasticos, quoscunque alias personas publicas vel privatas, de-

Præfatus decretum confirmavit Adrianus VI. Clementis VII. & Pius IV. Casus huius referuntur in huiusmodi casibus.

nundem Imperatoris, Regum, Reginarum, ac Principum, Remque publicarum, vel potentatum mandato fequestrari occupative, aut modo aliquo detineri, ipsique huiusmodi Ecclesias, monasteria, ac beneficia obtinent. sub pretextu fabricæ, inflaurationisque, sine Romani Pontifici pro tempore existentis expressa licentia, aut elemosinarum, seu quovis alio colore aut fucro impediri non debeant, quo minus de illis, ut antea, liberè, ac sine impedimento disponere valeant. Et si sequestrati fuerint occupativi, aut decenti, integrè, liberèque, ac sine exceptione vel mora, pralatis ad quos de iure, legitimeque spectant, restituantur, de quibus, si dissipati nunquam reperti possint, eorum iusta æstimatione facta, distis pralatis satisfieri volumus per eos quid dicitur sequestrationes, applicationes, dispersionesque fecerint, aut fieri mandaverint, sub poena excommunicationis aut interdicti Ecclesiastici talium Principum terris & dominio eo ipso incurrendis, & ut eorum ac eisdem subiectorum bona ubicunque reperta, si moniti parere noverint, capi & retineri possint; ipsi vero contrafacientes, tam supradictis poenis, quam privationis feudorum & privilegiorum, quæ à nobis & à Romana vel aliis Ecclesiis nunc & pro tempore obtinuerint, & aliis contra violatores & oppressores libertatis Ecclesiasticæ, etiam per extravagantes & alias constitutiones, etiam incognitis & forsitan in usu non existentibus, impositis, quas eorum omnium tenores pro expressis & insertis habentes innovamus, ac perpetuum firmitatis robur habere decernimus & declaramus, ac secundum eas per quoscunque iudices, etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ Car. sublata & adempta eius alteri iudicandi declarandique potestate, sententiarum, iudicari, & interpretari debere volumus atque mandamus. Et cum à iure tam divino, quam humano laicis potestas nulla in Ecclesiasticas personas attributa sit, innovamus omnes & singulas constitutiones fecerunt Bonifacii Papæ VII. etiam prædecessoris nostri, quæ incipit, Felicis; & Clemens. quæ incipit, Si quis iudicente, necnon quascunque alias Apostolicas sanctiones in favorem libertatis Ecclesiasticæ, & contra eius violatores quomodolibet editas, & poenis etiam contra eam præsumen. in bulla quæ legitur in cæna Domini, contentis, in suo robore permanferunt. Et cum in Lateranensi patet ac Conciliis generalibus sub excommunicationis poena prohibiti fuerint, ne Reges, Principes, Duces, Comes, Barones, & alii potentatus quicumque, regni, provinciarum, civitatibus, ac terris quoquo modo præsidem, collectas, decimas, & alia huiusmodi onera, clericis, pralatis, & aliis quibuscunque personis Ecclesiasticis imponant, exigantque, nève à sponte etiam dantibus & consentientibus etiam recipiant, atque in præmissis auxilium, favorem, consiliūve palam vel occultè præstantes, in excommunicationis latæ sententiæ poenam eo ipso incidant, & ipse quoque Respublicæ, ac communitates & universitates circa hoc quomodolibet delinquentes Ecclesiastico eo ipso subijciantur interdicto, prælati etiam præmissis absque Rom. Pont. expressa licentia ultrò consentientes excommunicationis & depositionis poenam ipso facto incurrant. Statuimus & ordinamus, ut de cætero talia præsumentes, etiam si (ut præfertur) qualificati fuerint, ultra supradictas poenas, quas contravenientes eo ipso incurtere volumus, ad omnes actus legitimos inhabiles & intestabiles habeantur.

Paulus Quartus.

Occupatores bonorum & reddituum Ecclesiasticorum sub poena excommunicationis restituere debent singula ablata & detenta.

CAP. III. I

Vacuna præscriptione etiam centenaria & ultra præsentia vel præterita non obstantè statuimus.

quod nisi occupatores seu detentores bonorum Camera & sedis Apostolicæ ac Romanæ Ecclesiæ infra duos menses à publicatione præsentium ea restituerint, & feudatariis, vasallis, emphyteutis, censuariis, ac monasteriorum, etiam consistorialium, & prioratum commendatariorum, libellariis, conductores, & alii præfate Camere respondentes, seu aliis etiam ratione exemptionum, libertatum, & immunitatum eis concessarum, vel annatarum, seu quinquenniorum, aut aliter qualitercunque & quomodocunque aliquid solvere obligati, seu in aliquo debitorum de eo in quo Camera, sedi, & Ecclesiæ præfatis tenentur, integrè satisfecerint, & præmissa, seu conventa, aut aliis ab eis debita non adimpleverint, omnes & singulas sententias & poenas, tam Ecclesiasticas, quam temporales, & etiam privationis feudorum, & aliorum bonorum, & monasteriorum, etiam consistorialium, quorum occasione, etiam propter eorum exemptionem & immunitatem solvunt, ac eorundem monasteriorum commendatarum cessationis eo ipso incurrant, & absque alia declaratione desuper fienda incurrisse censentur, feudisque & bona ad nos devoluta, & monasteria ipsa per alios à nobis & dicta sede libere imperari possint, prout etiam nos tenore præsentium eos omnes sententias, censuras, & poenis prædictis expressè immodamus, ac privatos esse, commendasque cessasse ex omni decernimus & declaramus, & nihilominus ad satisfactionem Camere Apostolicæ omnino tenentur. Decernentes eos ab alio quam Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constitutos, & prævia debita satisfactione, absolvi non posse. Publicata Romæ, XXVI. & XXX. mensis Octobris 1556.

Pius Quartus.

Tena detinentium bona Romanæ Ecclesiæ & palatii Apostolici.

CAP. IV.

Astoralis officii auctoritas nos admonet, & ordo rationis exposcit, ut circa ea potissimum versemur, per quæ res & bona Rom. Ecclesiæ, præsertim usui & ornatui Rom. Pont. pro tempore existentis, & sacri palatii Apostolici deputata, ab impiorum insulibus & rapinis præferrentur, & ab eis ausu sacrilego, aut aliis quomodolibet abinde asportata & districta nostre operationis ministerio, cum animarum salute eorum, qui circa cupiditate ducti, in non parvam sanctæ maris Ecclesiæ iniuriam, & ipsorum animarum perniciem, Dei timore postposito, ea surripere, seu sibi appropriare, aut istinc divertere ausi fuerint, eidem Romano Pontifici pro tempore existente restituantur, & taliter in præmissis provideatur, quod cæteris cedat in exemplum. Cum itaq; sicut non sine gravi animi nostri molestia accepimus, tam tempore infirmitatis diversorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, ex qua, sicut Domino placuit, ab humanis decesserunt, quam exinde diversarum sedium vacantium, quamplura etiam pretiosa iocalia, ornamenta, & alias res & bona usui præfato ut præfertur, deputata, & aliis ad eundem Romanum Pontificem pro tempore existentem, & cameram Apostolicam spectantia & pertinentia, tam ex dicto Palatio, quam aliis quibusvis locis ablata & distracta fuerint, & à diversis eorum poteria invalescente detineantur, in nostrum & eiusdem Pontificis pro tempore existentis non solum detrimentum, sed etiam sedis Apostolicæ ignominiam, & ipsius auctoritatis diminutionem, necnon illa detrimentum animarum perniciem atque periculum non modicum. Nos huiusmodi inconvenientibus, & animarum periculis quantum in nobis est, obviare, & aliis in præmissis, prout par est, providere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia omnes & singulas

a Bonorum appellatione intelligi tam mobilia quam immobilia. l. bonorum. ff. de verb. signif. relatum 2. de testa. & Iam. And. s. si qui exigentibus.

NNnn 4

aut collectoribus fructuum & proventuum, eis in partibus existentibus, factis: cere deficiente, ipso facto, lapso termino, non solum in sententiam excommunicationis incidere, sed etiam beneficiis suis, pro quibus se in dicta Camera obligaverunt, omnino privati forent; illi vero, qui non pro se, sed pro aliis, ut Principales, se pro annatis huiusmodi obligarent, si in terminis non satisfacerent, ultra sententiam excommunicationis huiusmodi, essent ipso facto omnibus beneficiis Ecclesiasticis quae obtinent, privati; possentque talia beneficia per quoscunque libere impetrari, prout in eisdem praedecessoris litteris desuper confectis plenius continetur. Cum autem (sicut accepimus) ex ordinatione praedicta, ab aliquibus temporibus citra, ideo optati fructus non provenirent, quia nonnulli, qui beneficia Ecclesiastica per huiusmodi privationem vacantia pro tempore postmodum impetraverunt, super illis agendo atque excipiendo, privationem huiusmodi in iudicium deduxerunt, eorum palatii causam Apostolice auctoritatis, & alius iudicibus Romanae Curiae, audiri non fuerunt ab eisdem auditoribus & iudicibus, asserentibus ordinationem eandem praedecessoris praefati non fuisse receptam, & moribus utentium comprobata, crevisseque & crescit indies numerus debitorum eorundem, in animarum non solventium quae debent, periculum, & praefata Camera ac Christianae Reip. praefata non leve praedictum. Nos igitur volentes super praemissis opportunè providere, eisdem praedecessoris ordinationem, & litteras praedictas, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate Apostolica praesentium tenore approbamus, & robur perpetuum firmitatis obtinere debere decernimus, juxta illarum continentiam & tenorem; ac volumus, & eadem auctoritate statuimus, quod haecenus obligati Camera eidem ex causis praedictis, qui non solverunt statutis eis terminis, ac propterea excommunicationis sententiam, & juxta eisdem praedecessoris litterarum continentiam, privationis poenam praedictam incurserunt (si curiales, infra unum mensem; si ultra montem, infra novem menses; à die publicationis praesentium in Cancellaria Apostolica computandos) dictae Camerae de his quae debebant satisfecerint, ex tunc eo ipso ab excommunicationis sententia absoluti, & ad beneficia, quibus proprietate juxta ordinationem praedictam privati existunt, plenarie restituti censentur; & si non solverint in terminis praedictis, privationis poenam praedictam de novo incurrant eo ipso: Quodque illi, qui in posterum se obligaverunt, excommunicationis & privationis poenas praedictas, juxta eisdem praedecessoris ordinationem, omnino incurrant; & impetrantes beneficia per huiusmodi privationem vacantia; & similiter contra illos sic privatos, de privatione huiusmodi excipientes, possint & debeant per quoscunque auditores & iudices audiri; nec oportet, quod constitutio praedicta non fuerit recepta, & moribus utentium comprobata, repelli; teneanturque auditores & iudices quicumque, in causis cognoscendis in Romana curia & extra, secundum eandem ordinationem iudicare. Rom. j. Cal. Mart. 1484.

Clemens VII.

Annata non debentur Camera Apostolica, nec exigantur de beneficiariorum pensionibus, annuam valorem 29 Ducatorum non excedentibus.

CAP. II.

Quoniam sicut nobis innuit, licet ratione fructuum, beneficiorum Ecclesiasticorum, valorem annuum viginti quatuor ducatorum auri de auro communi aestimatione non excedentium, annata Camerae Apostolicae non debeantur, nec solvi aut exigi consueverint, & minus ratione pensionum quantitatem viginti quatuor ducatorum auri similium non excedentium annatae aliquae retroactis temporibus exactae aut solutae fuerint, nihilomi-

nus, à certo tempore citra, praesidentes dictae Camerae & alii officiales Romanae Curiae, ad quos exactio annatarum pertinet, sub pretextu, quod in provisionibus & aliis dispositionibus beneficiorum Ecclesiasticorum, super quorum fructibus, &c. valorem viginti quatuor ducatorum excedentibus aliquae pensiones annuae cuiuscunque etiam minoris quantitatis viginti quatuor ducatorum reservatae existunt, illorum medietas deduci ac defalcari consueverit, annatas ex pensionibus quantitatem octo ducatorum excedentibus, & viginti quatuor non excedentibus aut attingentibus de facto exegerint & exigunt. Nos qui unicuique in iustitia debitores sumus, super his congruis remediis providere volentes, ac ratione pensionum, quarum quantitas viginti quatuor ducatorum auri de Camera non excedit, nullas annatas Camerae aut officialibus praedictis deberi declarantes, ex ceteris nostris scientis & deliberatione statuimus, quod de cetero ex quibuscunque pensionibus quantitatem viginti quatuor ducatorum huiusmodi non excedentibus nulla annata quovis pretextu exigatur, nec per illos, quibus pensiones ipse resignatae fuerint, solvatur, neque solvi debeat, sic tamen quod in pensionibus & aliis dispositionibus beneficiorum, super quorum fructibus similes pensiones annuae minoris quantitatis viginti quatuor ducatorum, & quantitatem viginti quatuor ducatorum similium non excedentes resignatae fuerint, ex talibus pensionibus nihil deduci debeat. Districtius inhibentes Camerae praesidentibus, ac aliis officialibus praedictis sub excommunicationis, & à perceptione emolumentorum officiorum suorum ad nostrum & Apostolicae sedis beneficium suspensionis in eorum singulos latae sententiae poenis, ne de cetero ratione huiusmodi pensionum quantitatem viginti quatuor ducatorum non excedentium aliquas annatas quovis pretextu exigere, seu quo minus litterae resignationis illarum expediantur impedire vel differre quoquo modo praesumant, alioquin litteras ipsas rursus per Cancellariam, quam Camerae Apostolicae per eos ad quos litterarum expeditio pertinet, ab his manuum illarum appositione libere expediti posse decernimus, ac ad id eis liberam facultatem concedimus.

Iulius Tertius.

Constitutionem editarum in non solventes annatas à variis Pontificibus ampliatè confirmata.

CAP. III.

Ubi presentes Camerae Apostolicae, ex qua non modò S. R. E. verum etiam toti Reipub. Christianae subsidium provenit, & collegii fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium ac officialium sedis Apostolicae iudemnitati consulere, & eorum iura, ut tenemur, illa saepe servare, his quae à praedecessoribus nostris ad hoc providè emanarunt, libenter ad iudicium nostrum munimur firmitatem, & aliasque desuper disponimus prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Dudum siquidem postquam felicis recordationis Pius Papa II. praedecessor noster, accepto quòd numerus debitorum dictae Camerae plurimum auctus erat, & quòd obligati pro annatis beneficiorum Ecclesiasticorum, quae Apostolica auctoritate affecti fuerant, excommunicationis sententiam in eos latam, quam non solvendo in termino eis praefixo ipso facto incurrebant, minime curare videbantur, unde animabus sic illaqueatis periculum imminerebat, & continuè eidem Camerae damna subsequerentur: Cupientes tam saluti animarum, quam indemnitati Camerae huiusmodi salubriter providere, per suas ordinaverat, quòd omnes, qui ex tunc de cetero pro annatis quorumcunque beneficiorum dictae Camerae se obligarent, si infra terminos eis praefixos dictae Camerae, aut collectoribus fructuum & proventuum eidem Camerae debitorum

a Idem habetur sup. a. 6. de annatis, ex Inno. VII.

NNnn s

in illis partibus existentibus, satisfacere deficerent, ipso facto lapsis terminis predictis non solum sententiam excommunicationis inciderent, sed etiam beneficiis pro quibus se in ipsa Camera obligassent, omnino privati essent: si vero qui se pro annis huiusmodi non pro se sed pro aliis ut principales obligarent, si in terminis satisfacerent, ultra sententiam excommunicationis huiusmodi, essent omnibus beneficiis Ecclesiasticis per eos obtentis, eo ipso privati, possentque talia beneficia per quoscunque libere impetrari.

CAP. IV.

Annata solvi debet singulis quindecim annis Camera. Apostolica de beneficiis & Monasteriis unius de eorum non vacantibus. **E**t pater memorie Paulus etiam Papa II. predecessor noster, cum tam ipse quam dictus Pius predecessor, ac recolendz memorie Martinus V. Eugenius IV. Nicolaus etiam V. & Calixtus III. Romani Pontifices predecessores nostri, tunc sui, quamplura diversorum ordinum Monasteria, prioratus, preposituras, & preposituras, conventuales, necnon dignitates maiores in cathedralibus, etiam metropolitanis & principales in collegiatis Ecclesiis, administrationes quoque, officia, & beneficia Ecclesiastica, etiam dispositioni Apostolicz generaliter reservata invicem, vel aliis cathedralibus, etiam metropolitanis, seu collegiatis Ecclesiis, ac eorum, sive capitularibus mensis, aut Monasteriis, dignitatibus, collegiis, universitatibus, & beneficiis, ac congregacionibus canonicorum regularium S. Augustini Lateranensium, & de Scopeto, seu S. Salvatoris nuncupatorum, Monachorum S. Iustine Paduan. & Montis Oliveti, S. Benedicti Cisterciens. Vallis Umbrosz, & Carthusien. ordinum Presbyterorum quoque S. Gregorii in alga Venetiarum, atque aliis Monasteriis, domibus, hospitalibus, fabricis, & piis locis utriusque sexus personarum, sub diversis modis & formis dicta auctoritate univissent, annexissent, incorporassent, & submississent. Et propterea monasteria, prioratus, preposituras, dignitates, administrationes, officia, & beneficia unius huiusmodi amplius vacare non speraretur, & exinde Camera, ac Collegium huiusmodi & officiales sedis Apostolicz detrimentum non modicum paterentur: volens, ut par erat, quod uniones, annexiones, incorporaciones, applicationes, & submissiones predictz, si alias liti & rationabiliter precesserant, ita in sua firmitate permanerent, quod eorum quibus una cum suis oneribus unita fuerant, commodis deservirent, & aliorum iura propterea non laderentur, per suas statuerat, & ordinaverat atque decreverat, quod omnia & singula Monasteria, illa videlicet, quorum fructus, redditus, & proventus ad summam centum florenorum auri de Camera secundum communem estimationem ascendebant annuatim, sive in libris ejusdem Camere taxati reperiebantur, communia & minuta servitia, ac alia iura debita & consueta, tam Camere & collegio, quam officialibus predictis, reliqua vero Monasteria, prioratus, prepositura, preposituras, dignitates, personatus, administrationes, officia, & beneficia, ut prafertur, unita, pro quibus predictz Camere annata seu alia iura solvi consueverant vel debebant temporibus retroactis, & de solvendo singulis certis futuris temporibus obligatio in eadem Camera per inadvitentiam facta non fuerat, annatam sive medios fructus unius anni in posterum, & singulis quindecim annis perpetuo secuturis, eidem Camere omnino solvere tenerentur & deberent. Et quod de omnibus monasteriis, prioratibus, preposituris, preposituras, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis, & beneficiis supradictis, ut prafertur, unitis, a quorum unionum temporibus postquam illa fuerant sortite effectum,

a De beneficiis unionibus habet sup. in fine s. lib.

anni quindecim effluerant, infra annum privacionem eorum communia minuta & alia iura, ac annata, & medius fructus huiusmodi solvere obligarentur, tunc singulis annis in futurum, pro mediis aliis fructibus, annis & gratias obtinentes faciebant, & facere contingerant, & ad id ii quorum intererat infra ipsam unitatem spatium se in eadem Camera efficaciter obligare deberent cum effectu, alioquin si a solutione non obediunt, pramissis cessare prælumpissent, uniones, annexiones, incorporaciones, applicationes, & submissiones predictas habere penitus profectas: & sic unius Monasterii prioratus, preposituras, preposituras, dignitates, personatus, administrationes, officia, & beneficia quatuordecim generis beneficiis, tanquam vere vacantis, possent a dicta sede libere impetrari, & canonicè obtineri, ac univisitate, & super eis confectz literz, ac processu haberi per eandem, & quereung, in defectu nullatenus emanare.

CAP. V.

Ordinationem Pii Secundi, cuius regulam summo tempore mutabatur Camera. Apostolica, confirmat Innocentius III. **A**c similis memorie Innocentius Papa VIII. successor predecessor noster, accepit, quod ad contentum Pii predecessoris huiusmodi dicti tunc, certo tempore optatus fructus non proveniant, qui omnino in beneficia Ecclesiastica per huiusmodi privacionem unitatem impetraverant super illis agendo, & alii quicquid privacionem huiusmodi in iudicium deducunt coram causarum palatii Apostol. audierint, & alii Rom. Curie iudicibus, astrictibus ordinationem huiusmodi receptam, & moribus utentium comprobant non fuisse, auditi non fuerant, & quod crederet, utroque in dies numerus debitorum coram eisdem iudicibus Christiane prajudicium, ordinationem & litteras predecessoris huiusmodi, ac omnia & singula in contenta per suas approbaverat, & perpetuo firmavit, quod illi qui extunc in posterum se obligant, unionem, annexiones & privacionis penas predictas, ac ordinationem Pii predecessoris huiusmodi omnino inconvenerint, & impetrantes beneficia per huiusmodi privacionem vacantia, & similiter contra illos de privacione huiusmodi excipientes, possent & deberent per quoscunque auditores audiri, nec preterea quod ordinatio huiusmodi non fuisset recepta, & moribus utentium comprobata repelli: teneanturque auditores & iudices quicunque tam in dicta Curia, quam extra eam secundum ordinationem huiusmodi iudicare, nec predefessent eidem obligatis quietaciones, quas a collectoribus vel sub collectoribus haberent, quz publicum probarentur instrumento.

CAP. VI.

Tanta & censura favorata cum privacionis beneficiis, una excommunicationis in violabilis legi rogare servare huiusmodi in non solventes annatas, cuius ut per eorum respectum & constantissime servandum iuris III. confirmat. **S**ancit memorie Julius similiter Papa II. & predecessor noster eorumdem predecessorum regulis observando, motu proprio, & ex certa scientia, ac auctoritate, statuta, decretum & voluntatem predecessoris huiusmodi per quosdam innovans, per constituciones, suam perpetuo valituram decrevit, decretum, & ordinavit, quod ordinationes, statuta, decretum, & voluntates predecessorum huiusmodi, & quod ordinationes, & penas etiam privacionis in executione, quousque in omnibus & per omnia iura illorum respectu violabiliter perpetuis futuris temporibus observentur. Et quod illi quos pro annatis huiusmodi solvere Camera teneri contulerat, etiam si illas solvere non possent,

mutarent, seu ad illarum solutionem se specialiter non obligarent, dummodo beneficia ipsa realiter assequerentur, ad solutionem annatae, & jurium praedictorum efficaciter teneantur. Et deinde accepto, quod ex praedictis & quae postea tam per dictum Innocentium, quam per similes memoriz Sixtum I. V. & Alexandrum VI. Romanos Pontifices patet praedecessores nostros, tunc factos, extenuis factis fuerant, perpetuis unionibus & applicationibus, ac ex negligentia sive malitia multorum, qui dictis literis parere extenuis contempserant, dicta Camera in suis iuribus non mediocrem patiebatur iacturam, tam statutum, ordinationem, decretum & declarationem Pauli praedecessoris huiusmodi, quam omnia & singula alia in illius praedictis literis contenta per alias suas literas approbavit, & innovavit, ac inviolabiliter observari debere, ac omnes & singulos, cuiuscunque qualitatis, gradus, & conditionis forent qui se postea obligaverant, ac alias ratione Monasteriorum, ac aliorum beneficiorum sic unitorum ad valorem centum flororum similibus communi estimatione ascendenti, vel quorum fructus, redditus, & proventus, in eisdem libris ad similem summam taxati reperiebantur, eisdem Camerae solvere tenebantur, ac integram solutionem eidem Camerae de praemissis faciendam infra certum nunc expressum tempus iuxta tenorem literarum Pauli praedecessoris huiusmodi, & sub penis in illis contentis, ut patet, omnino teneri, obligarique decrevit, prout in singulis literis praedecessorum huiusmodi plenius continetur. Cum autem, sicut accepimus, malicia & avaritia hominum in dies crescente, ordinationes, statuta, voluntates, decreta, & declarationes Pii, & Pauli, ac Innocentii, & Iulii praedecessorum huiusmodi ad praesens plene non observentur, & a tempore ipsius Alexandri praedecessoris citra, tam per ipsum Iulium, quam etiam felic. recor. Leonem X. Adrianum VI. & Clementem VII. ac Paulum III. Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos, diversis aliis unionibus, annexiones, incorporations, & applicationes perpetuo factae & concessae fuerint, ac ex incuria agentium pro Camera praedicta, seu alias obligationes de solvendis communibus, & mutui sevitibus, ac annatis, seu mediis fructibus, aut aliis iuribus solvi debitis & consuetis, facta non fuerint, & quae factae sunt, executioni non demandentur, in eorum ad quorum commodum unionibus, annexiones, incorporations, & applicationes praedictae factae fuerunt in avaritiam periculum, & Camerae, ac collegii Cardinalium, & officii sui detrimentum, necnon Reipublicae huiusmodi non leve praedictum.

Nos volentes in praemissis opportunè providere, praedecessorum huiusmodi vestigiis inherendo, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatam petitionis instantiam, sed de mera deliberatione, & certa scientia nostris, ordinationes, statuta, voluntates, decreta, & declarationes Pii, & Pauli, ac Innocentii, & Iulii praedecessorum huiusmodi, necnon desuper concessas literas, ac omnia & singula in eis contenta, Apostolica auctoritate tenore praesentium approbamus, & innovamus, ac robur perpetuum firmitatis obtinere, & à quibuscunque tam in eisdem literis nominatis, quam non nominatis, vitorum & malientium, secularibus & quorumvis ordinum regularibus, congregationibus, ac omnibus aliis & singulis praedictis & praesentibus nostris literis comprehensis personis, tam pro praeterito, quam futuro tempore inviolabiliter observari, eaque omnia, ac censuras & penas in singulis literis huiusmodi contentas contra omnes congregationes & personas praedictas, quoad omnia & singula Monasteria & beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia & quorumvis ordinum regularia quomodolibet qualificata, quae congregationes praedictae quomodolibet communiter possident, etiam si de iure patronatus laicorum, etiam Imperatoris, Regum, Du-

um, Marchionum, Baronum, Comitum, & aliorum Nobilium, etiam illustrium, aut dummodo per ipsas congregationes possideantur, tam in Romana Curia, quam extra eam, inter quoscunque litigiosa existant vigere, & locum habere, totalique & plenariae executioni demandari debere, decernimus. Necnon ea omnia quae singuli praedecessores praedicti voluerunt, eisdem auctoritate & tenore volumus, ac praemissa omnia prout per ipsos praedecessores ordinata, statuta, decreta, & declarata fuerint, de novo ordinamus, statuimus, decernimus, & declaramus, eaque omnia ad quascunque, tam seculares, quam regulares viros, & mulierum congregationes, quantumvis privilegiatas & exemptas, auctoritate & tenore praedictis extendimus & ampliamus. Ro. 15. Calend. Ianuar. 1553.

Fius V.

Annatarum, quindennium & reliquorum iurium solutionem obligantur Monasteria, quorum fructuum taxam Camerae Apostolicae non lateat auctoritas. Beneficiorum quoque, annuum valorem praedictae & factae debent Ecclesiae cathedrali, ne annatarum sui defraudentur.

CAP. VIII.

Apostolicæ sedis potest auctoritas, ut quae providet per Rom. Pont. statuta fuerunt, debet executioni demandantur. Cuiusmodi, sicut accepimus, ut annatarum communium, & aliorum iurium semel tantum, vel de 15. in 15. annos ob perpetuas beneficiorum Ecclesiasticorum uniones persolvendorum, quae alias fecit. recor. Iulius III. & Paulus IV. Rom. Pontif. praedecessores nostri per eorum literas in forma motus proprii desuper editas ex praeterito duntaxat Camerae Apostolicæ applicaverunt, eo celerius quò poterit exactio & executio fiat, plurimum interfit, & necessarium existit ut tam Iulii III. & Pauli IV. praedecessorum literas praedictas, quam alias quascunque constitutiones, statuta, decreta, & declarationes per fecit. mem. Pium II. Paulum etiam II. Innocentium VIII. Iulium similiter II. ac Iulium & Paulum praefatos, aliosque diversos Roman. Pontif. praedecessores nostros, contra pro tempore in Camera Apostolica aut alias ratione annatarum communium, & aliorum iurium praedictorum semel tantum aut de 15. in 15. annos solven. obligatos, aut alias quoscunque, beneficia Ecclesiastica, abique eo quod annatas communia, & quindennia praedicta solvissent pro tempore possidentes, editas & factas, per nos innoventur, approbentur, & confirmantur.

Nos igitur singularum literarum, & cuiuscunque motus proprii à praedictis Rom. Pont. praedecessoribus nostris, ut praefertur, quam etiam forsitan à nobis hactenus emanati veriores tenores, ac si de verbo ad verbum hic inserti essent, pro plenè & sufficienter expressis & insertis haberi volentes; illas & illos, necnon omnia & quaecunque per quoscunque iudices, executores & commissarios in illis deputatos, & ab eis subdelegatos, ac alios ministris in praemissis & circa ea quomodolibet gesta & exacta reperiantur, ac inde sequuta quaecunque ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine approbamus & confirmamus, ac rata & grata habemus, nec non illis perpetuè & irrefragabilis firmitatis robur adijcimus, illaque inconcusse observari debere decernimus & declaramus, omnesque & singulos tam iuris quam facti, & solennitatum forsitan omniarum, & alios quoscunque defectus, si qui forsitan inter venerint in eisdem, & quae necessarii exprimi debent, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus supplemus, illasque & illa, quatenus opus sit, innovamus. Et insuper quoniam sicut etiam nobis innotuit, à nonnullis annuum scrupulosis & plusquam oportet sapere contententibus habitatur, an monasteria quorum fructus, &c. in libris Camerae Apostolicæ taxati reperiantur, necnon prioratus quorumvis or-

dinum regularia & regulares, ceteraque beneficia ecclesiastica quocunque titulo nuncupata, quorum fructus, redditus, & proventus in distributiones quotidianas convertuntur, sub literis Pauli II. & aliorum prædecessorum hujusmodi comprehendatur.

Nos considerantes quod annatarum communium & aliorum jurium prædictorum exactio in recognitionem universalis domini introducta est antiquissima. Quindecim annorumque usus & solutio ideo adinventi sunt, ne Camera prædicta ex monasteriorum, prioratuum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum unionibus, quæ amplius vacare non sperabatur, detrimentum aliquod pateretur. Volentes Camera nostræ Apostolicæ, ac venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, nec non dilectorum filiorum Rom. Curie officialium participantium jura præservare, illorumque indempnitati consulere, ad omne dubium omnemque dilucidationem & excipiendi occasionem tollendam motu simili, & c. omnia & singula monasteria tam secularia quam quorumvis ordinum regularia, dummodo in libris ejusdem Camere taxata reperiantur, reliqua verò monasteria, prioratus, præposituras, præposituras, tam seculares quam quorumvis ordinum regulares, nec non dignitates, personatus, administrationes, officia, & alia quocunque beneficia Ecclesiastica etiam si manualia, & de jure patronatus existant, quorum fructus, &c. summam 24. ducatorum auri de Cam. se. co. sit. val. annuum excedunt, a quocunque tempore circa, etiam ante fest. Martini Papam V. similiter prædecessorem nostrum, & per nos & successores nostros quibuscunque cathedralibus, etiam metropolitanis, seu collegiatis Ecclesiis, aut capitularibus mensis, etiam pro quotidianis distributionibus, aut aliis usibus, nec non collegiis, universitatibus, congregationibus quorumvis ordinum, monasteriis, domibus, hospitalibus, fabricis, ac utriusque sexus personarum piis locis, quantumvis privilegiatis & exemptis, sub quibuscunque tenoribus & formis Apostolice auctoritatis unius, seu alias quomodolibet & quovis titulo obtenta & possessa, sub literis Pauli II. & aliorum prædecessorum hujusmodi comprehendendi & includendi. Et propterea omnia & singula cathedralium etiam metropolitanarum, Ecclesiarumque collegiatarum capitula, congregationes, universitates, collegia, hospitalia, & pia loca, & quavis alii in quorum favorem uniones, annexiones, incorporationes, applicationes, & submissiones hujusmodi factæ reperiantur, quantumcumque ut præsertim exemptæ & privilegiatæ existant, etiam si se superinde in Cam. Apost. non obligaverint, dummodo monasteria & beneficia ipsa possideant, ad solutionem communium annatarum & aliorum jurium prædictorum eidem Camere pro tempore præterito (salvis collegii & officialium juribus quoad futura remanentibus) ratione unionum, annexionum, incorporationum, applicationum, & submissionum prædictorum singulis 3. annis à die quâ illæ factæ fuerint effectum, & aliis juxta tenorem litterarum in forma motus proprii à Julio III. prædecessore prædicto super applicatione quindecim annorum eidem Camere factæ, de super emanatarum faciendam teneri & obligatos esse, & ad id per sententias, censuras, & penas in singulis Pauli II. & aliorum prædecessorum hujusmodi literis contentas, cogi & compelli posse, siquidem & non aliter in præmissis omnibus & singulis per quoscunque, iudices & commissarios quavis Apostolice auctoritate fungentes, etiam palatii nostri Apostolice causarum auditores, necnon S. R. E. Cardinales, ac venerabilem fratrem nostrum Hieronymum

Episcopum Maceraten. præfere Camera election. cum omnes & singulas causas occasione præmissa committimus in quavis instantia, subinde ad eorum cultum aliter iudicandi facultatem, subinde debere irritumque, &c. detestamur de electione Mandantes eidem Hieronymo Episcopo, ut omnes singulas causas coram eo inter dilectos filios suos collectorem ex una, & quascunque congregationes capitula, collegia, & quavis alias personarum unionibus, super solutione annatarum communium annuarum jurium, quindecim annorum coram eo, ut in recognitione nunc & pro tempore procedente iura præmissorum tenorem terminet & decidat. Et pro facultate indagare unionum prædictarum omnia & singula cathedralium etiam metropolitanarum & collegiatarum Ecclesiarum capitula, collegia, & quorumvis unionum regulares congregationes seu collegia, & pia loca, & quovisque prælatos & procuratores ad iudicandum præsumendum medio iuramento omnia & singula monasteria, prioratus, præposituras, præposituras, & alia quocunque beneficia Ecclesiastica, & alia quocunque beneficia Ecclesiastica, ipsa capitula, congregationes, & alia quocunque beneficia possideant, & quo titulo illa possideant, & quibusmodi valores sub privationis, & alius ut literis in recognitione proprii Pauli IV. prædecessoris hujusmodi contentis sententias, censuras, & penas in Romana Camera eidem eidem monest & requirat.

TITVLVS IV.
DE IVRE PATRONATVS.

Adrianus VI.

Beneficiorum ecclesiarum concessio non permissa nulli fieri a primo anno Pontificatus Innocentii octavi quibus annis suis præfate Idus Septembris. 1569. reuocant.

CAP. I.

Sanctissimus D. N. Adrianus VI. supplicat humiliter suam, quod nonnulli Romani homines, etiam prædecessores directis personis de collegiis, prioratibus, & facultatibus de iudicio proprii Pauli IV. prædecessoris hujusmodi, & alius ut literis in recognitione proprii Pauli IV. prædecessoris hujusmodi contentis sententias, censuras, & penas in Romana Camera eidem eidem monest & requirat.

a Introdotta sui annata ad subventionem Papa & Cardinalium indigentium, sicuti & charitativum subsidium, ut tradit Ferdinand. Cordub. in tractatu suo de annat. quem refert Gomez, in præfatio. reg. concilii. de valore exprimendo, n. 6.

a Vid. Mir. Sicut. de præf. ubi coll. Sicut. in ead. causa. l. 1. q. 1. art. 1. Ruffi. in tract. de notariis. Ruffi. in tract. de parochiis. ubi dicitur, hujusmodi.

Si patroni alicujus beneficii Ecclesiastici, five sine laici, five clerici, aliquem ex apostatis & extra claustra vagantibus ad beneficium de eorum jure patronatus existens tunc vacans presentaverit, presentationes hujusmodi sunt eo ipso nullae, irritae & inanes, ac viribus careant, & ipsi patroni jure presentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice tantum privati existant.

Pius Quartus, ex reformationis penitentiariae Apostolicae decretis.

Tus patronatus concedendi legitima causa qua sit.

Penitentiarius ac penitentiariae Apostolicae regent abstinere a concessione juris patronatus, seu presentandi ad beneficia Ecclesiastica propter augmentum fructuum, sed tantum ex causa fundationis vel dotationis illud concedere possit.

TITVLVS V. DE CONFESSIS.

Paulus Quartus.

Confessi crimino aut probatissimi iudicij quatuordecim annis carcerari non relaxantur, nisi in casu, qui praescriptus fuerit causis.

Inter iuris communis dispositione satis provisum sit, ut de aliquo crimine inquisitus, dum super iudicij contra eum existentibus discutitur, ab torture in ejus persona iure locus sit, personaliter in carcere detineatur, & ut crimen confessus in quem nihil nisi ut penam solvere cogatur, agendum restat, quousque ille debite punitus fuerit, non relaxetur: tamen ut nuper accepimus, rei criminum torture supponendi, sub cautione de se representando, & confessi sub simili cautione, seu etiam sub cautione de stando iuri, & iudicium solvendo, plerumque relaxantur, quo fit ut illi extra carcerem possint expeditionem non procurantibus, causae hujusmodi differantur, & demum oblivioni tradantur, aut variis viis rei ipsi, post aliquod tempus, cautiones praestatas liberari procurent, sicque ipsi penas debitas effugiant, & delicta remaneant impunita, in grave scandalum, & pediculum ceterorum exemplum. Nos itaque huic abusu occurrere volentes, more simili, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, tenore praesentium decernimus, statumur & ordinamus, ut nullus, qui ex iudicij contra eum laborantibus iure torquendus veniat, seu de quo dubitetur, dum de iudicij hujusmodi, an ad torturam sufficientia sint, disputatur, quo usque per torturam iudicia ipsa purgaverit, aut eum torture subijciendum non esse, cognitum fuerit, nisi procuratore sibi constituto ad haec omnia citato & interveniente, sub quavis cautione a carcere relaxetur, neque super his extra carceres audiat. Nullus etiam qui crimen in iudicio confessus fuerit, contra quem nulla sunt partes iudicij, nisi in exequendo, etiam si pro crimine hujusmodi pecuniaria poena placendus veniat, & quaecumque cautionem de illa solvenda praestare offerat, a carcere relaxetur, nisi poena ipsa, praefato sibi procuratore de super audito, debite perfoluta, sicque per quotcumque iudices quavis auctoritate fungentes, iudicati, diffiniri, & observari debere, sub iura eius eorum cuilibet alteri iudicandi & diffinendi fuerit, irritumque & inane quicquid contra praesentium tenorem a quoquam quavis auctoritate, licenter vel ignotantes, attentari contigerit, decernimus.

Paulus IV.

Ture presentandi private qui apostatam presentat ad beneficium iure patronatus.

1. Constructione, dotacione, vel fundacione, ut ius acquiratur, sic et istem tribus modis conservatur, cap. 3. de iure patronatus, cap. 1. de iure, & ibi glossa, 16. questio. 7. cap. 1. de iure patronatus, questio. 2.

2. Pan. in cons. 4. & 106. lib. 2. Cass. ad dec. 7. de iure patronatus, numer. 6.

Pius V.

Res confessi à vinculo carceris non solvantur nisi executionis sententia paruerint.

CAP. II.

Utm sicut accepimus, visitatores carcerum almæ urbis nostræ, homicidii, aliorumq; capitalium criminum reos carceratos, ad illorum absolutionem & liberationem nimia humanitate proni atq; proclives, sepe à carceribus liberari faciunt sub cautione de se presentando, aut alias sub aliis obligationibus & conditionibus eis bene visis, & ita processus debilitantur, & causarum expeditiones differuntur, vel (quod molestius ferimus) eos quandoq; liberant, ac propterea delicta impunita remanent contra jus & utilitatem a publicam. Nos considerantes impunitatem scelerum esse incentivum malorum, nolentesque in futurum reos homicidii, ac aliorum delictorum capitalium, nisi in casibus à jure expressis, à carceribus liberari, & extra carceres audiri, ac levius puniri, tenore presentium, eidem visitatoribus sub poena indignationis nostræ inhibemus atque interdiciamus, ne posthac reos carceratos, ut præmittitur, arbitrio suo relaxent & liberent. In levioribus autem delictis reos confessos aut convictos non relaxent, neque liberent, nisi prius sententiæ, aut condemnationi, quam eis indulgentiam & imponendam duxerint, paruerint, & illius executionis facta fuerit. Volumus autem, quocumque viderint æquitatem juris rigori attenta facti qualitate præferendam esse, cum ad solum Principem jus decernendi inter jus & æquitatem non scriptam spectet & pertineat, tunc facti qualitas diligenter invista consideretur, & si quid ab eis de jure relaxandum videbitur, nobis unus ex visitatoribus unâ cum iudice causâ referat, præsentem procuratorem fiscales, vel Advocato fiscali ejusdem Camere & fiscali, ac etiam pauperum advocato, ut à nobis quid statuendum & deliberandum sit, intelligant.

Idem.

In causis criminalibus confessi appellare nequeunt.

CAP. III.

IN confessos iudices procedere possunt, non obstantibus b̄ appellationibus & inhibitionibus, & absq; aliquarum poenarum incuria.

TITVLVS VI.

DE DOLO ET CONTVMACIA.

Pius Quartus.

Defensio condemnatorum in contumaciam, infra semestre exigi debet.

CAP. I.

QVoniã sepe contingit, ut qui ex aliquo crimine in contumaciam condemnati fuerint, perdurant ad multos annos in contumacia, expectantes occasionem, ut per temporis diuturnitatem criminis probatio impossibilis reddatur, & tunc quærent contumaciam sibi remitti, & super defensionibus audiri, cum criminis probandi facultas est sicco subblata, causâq; plerumque vel coram iudicibus in ipsos propensâ, vel in locis ubi iura fiscali deduci non possunt, introducentes, statim, quod rei in contumaciam condemnati, ad suas defensiones faciendas admitti non possint, nisi infra sex menses e, quoad faciendas videlicet à die condemna-

tionis, quo vero ad iam factas contumacias, ad publicationis presentium computandos, que ab illis in loco ubi condemnatio facta est, vel in terra generali Provincie ubi delictum factum committitur, si secus fieri contingat, quæcumque absolutiones obtinendæ, etiam si vigore commissionis ipsarum obtinerentur, nullius sunt roboris vel momenti, sed ad hanc condemnationem iam factam executionem deinceps fieri debent, & tanquam in rem iudicatam tractentur, nec & personaliter executioni demerentur. Nec banniti majores quatuordecim annorum existant. Quibus banniti hujusmodi in communium condemnationem, aut postmodum absolventi, & infamiz perpetuæ illis gratia, si spontularum solutione, absolvente decem. Innocentius Rom. 26. Maji 1365.

Pius V.

Semestre spatium concessum Pii IV. decretum contumaciae in primas causas defensionis, ad annum extenditur, si propria tamen, ut sponte comparentibus distaxat, non capta, non favoreat & patrocinetur.

CAP. II.

VDum postquam fecit record. Pius Pape IV. successor noster, cupiens subterfugis decemque annis obviare, per quasdam suas in forma antiquæ scriptas literas, sub dat. Romæ apud sanctum Petrum, Cal. Junii, Ann. 6. inter alia scripsisset, quod rei in contumaciam condemnati ad suas defensiones facienda non possint, nisi infra sex menses, quod si hoc non licet à die condemnationis, quo vero ad publicationem condemnationis à die publicationis computandos, per alias nostras, quibus in forma scriptis propriis emanatis literas, die 10. mensis Junii, hujusmodi nostri anno primo publicatas, annuimus mentium hujusmodi ad annum prorogamus, ac contumacibus hujusmodi defensiones non nisi post octiduum terminum denegari debere decernimus. Compro, sicut accepimus, à nonnullis ordinacionibus & constitutionem hujusmodi, nigramque & diti interpretacionem in illis edendis intentionem variis calumnia dactis, & super earum finibus interpretacionibus apertè protestabere, & illas intricare, & extricare iniquè intentionem evitare satagentibus, sepe in dubium revocantur, licet ex verborum proprietate res aliter intelligatur, scilicet tam sponte comparentes, & quibus licet motus proprius præfati prædecessoris, quibus licet intra dictum tempus, indistincte ad tempus edendis faciendum suas b̄ defensiones, maxime ad hanc eodem nostro motu proprio appositâ scriptâ referentibus, videlicet. *Ac contumaciae hujusmodi non nisi post annum elapsi terminum denegari debent, quæ si non prolata sunt, & videntur posse comparere, tunc sponte comparentes, quam capto, nihilominus prodeant, quod verba ipsa nihil aliud dilacionem prærogationem terminant, his quibus ex motu proprio prædicti prædecessoris denegari non possunt. Nos igitur ad tollendum omne dubium, & obviare evitandum, quod capti, & sponte comparentes*

a. Contumacia in criminalibus accusata. l. i. §. i. de pœnis. Bart. in L. i. de pœnis. ubi dicitur, quod si de pœnis, sed de pœnis ad revocandum in verb. negatione. b. Contumacia quædam non auditur, nisi contumacia facta expressè sit. Bart. in l. i. §. i. de pœnis. c. Pius V. in sequent. constitutione, contumaciae infra annum ad defensionem admitti posse decretum.

a. Contumacia in criminalibus accusata. l. i. §. i. de pœnis. Bart. in L. i. de pœnis. ubi dicitur, quod si de pœnis, sed de pœnis ad revocandum in verb. negatione. b. Contumacia quædam non auditur, nisi contumacia facta expressè sit. Bart. in l. i. §. i. de pœnis. c. Pius V. in sequent. constitutione, contumaciae infra annum ad defensionem admitti posse decretum.

essent conditionis, necnon calumniis & aliis inconvenientibus hujusmodi, quantum cum Deo possumus, obviare, omnemque disputandi materiam tollere, & in his opportune providere volentes, necnon singularum litterarum predictarum ac indiciorum, inquisitionum, processuum, condemnationum, & sententiarum deluper formatarum, & latrarum, ac formatarum & promulgandarum hujusmodi, aliorumque forsan latius expressorum tenores, contentus, formas, & compendia, ac tenorem delictorum, criminum, & excessuum, ac poenarum hujusmodi, & judicum nomina, cognomina, gradus, & qualitates, ac quantitates, & loca, pro plene & sufficienter expressis habentes, & decernentes, necnon singulas primarias litteras confirmantes & innovantes, motu simili, &c. quod banniti & in contumaciam condemnati in poenam capitis & ultimi supplicii, si capiti ad manus Curie devenerint, per judices ad novas five alias defensiones faciendas, etiam intra dictum tempus non admittantur, nisi habita a nobis vel signatura nostra deluper gratia speciali, nec littera ipsa quae in eorum ordinibus edita sunt, eas in aliquo suffragentur, aut illis se lavare five defendere possint. Quinimo, quod iudices praefati sententias ipsas condemnatorias, tam in urbe, quam extra eam latus & ferendas, si tamen legitimis praecedentibus indicibus ad inquirendum promulgatae fuerint, executioni realiter & corporaliter suis loco & tempore congruis respective totaliter & integre contra sic capros demandent, & demandari faciant, hac nostra perpetuo valitura declaratione declaramus & decernimus, & quatenus opus sit, de novo statuimus & ordinamus, & ita memis & intentionis nostrae fuisse & esse attestamus. Rom. Id. Septemb. 1571.

TITVLVS VII.
DE SEQUESTRIIS.

Pius Quartus.

Judicibus decernendi sequestra fructuum beneficiorum lite pendente concedit facultas.

CAP. I.

Sanctissimus in Christo Pater & Dominus noster Dominus Pius divina providentia Papa IV. cupiens, propter suo pastorali incumbit officio, unicuique quod suum est tribui, iustitiamque inter omnes aequa lance ministrari, ac animarum periculis, & fraudibus eorum qui passim beneficia Ecclesiastica in mensibus, in quibus illorum collatio & provisorio per constitutiones suas, seu Cantuellarum Apostolicarum regulas deluper editas, dispositionibus suis pro tempore reservatis existunt, vacantis, seu alias eidem & sedis Apostolicae dispositioni generaliter reservatae, aut ex generali reservatione Apostolica vel alias affecta, ordinaria, seu alia auctoritate, contra dictarum constitutionum tenorem auras indebitis sibi conferri, & de illis etiam in providendi procurant, & in eis praetextu collationum & provisionum hujusmodi se intrudunt, ad hoc ut illorum fructus suos faciant, & ex eis impetrantes Apostolicos seu alias iusto titulo provisos molestant, & interim lites adeo in longum protrahant, ut impetrantes & iustum titulum habentes, aut cum eis concordare, aut eorum iuri cedere & renunciare, aut in prosecutione litem hujusmodi omnes fere eorum facultates diffinire, & tandem in illarum prosecutione mori cogantur. Quinque beneficia in Romana Curia vel extra eam litigiosa resignant, aut eorum iuri cedunt simpliciter vel in favorem tertii, in memorialibus cum parvis datis & contentibus deluper praefatis, quae penes se retinent, & nihilominus lites hujusmodi prosequantur, & cum cognoscitur nullum jus sibi in hujusmodi beneficiis litigiosis competere, ad effugiendum sententiam, & expensas,

vel fructuum restitutionem, in quibus condemnandi venirent. Supplicationes deluper signari, ac datas, & contentus parvos hujusmodi extendi faciunt, asserentes se iam diu illa dimisisse, partes foventes bonum jus, & iudicium iustitiam ministrantes deludendo, quantum in eo est obviate, ac omnem penitus talia praefandi occasione tollere, hac sua perpetuo valitura sanctione statuit & ordinavit, quod quoties in antea aliquem super quovis beneficio Ecclesiastico, ut praefertur, reservato seu affecto, & dicta auctoritate vel alias nulliter collato tam in dicta Curia quam extra eam litigare contigerit, & iudici ordinario, seu cui causa deluper commissa fuerit, etiam summarie & extrajudicialiter, quantum sibi pro rei qualitate sufficere parte legitime citata videbitur, confiteri beneficium ipsum in dictis mensibus vacavisse, ad alias, ut praefertur, reservatum seu affectum, & nihilominus ordinaria, seu alia auctoritate nulliter collatum, & indebitis detentis existere, idem iudex reproduca citatione fructus, redditus, & proventus beneficiorum sic nulliter collatorum, & indebitis detentorum sequestrari a mandet & faciat, ac alias exequatur in praemissa necessaria & opportuna. Super quo eidem iudici omnem potestatem & auctoritatem imperpetuum est. Idemque sancta sua in causis nunc in quavis instantia coram eidem iudicibus pendentibus similiter observari mandavit. Praeterea decrevit & declaravit sic resignantes seu cedentes, & nihilominus lites hujusmodi prosequen. ne coram malicia illis prodesse, & foventibus bonum jus nocere valeat, ad fructuum, reddituum, & proventuum dictorum beneficiorum per eos perceptorum restitutionem, ac expensarum in litibus hujusmodi factarum refectionem, omniaque & singula damna & interesse in quibus condemnati fuerint, si non cessissent vel resignassent, per iudices tam ordinaria quam delegata, vel alia auctoritate fungentes, coram quibus lites ipsas pro tempore pendere seu moveri contigerit, condemnandos fore, & condemnari debere, ac ad id teneri & obligatos esse, ipsosque ad ac etiam in dictis beneficiis successores quoscunque ad partitionem sententiae, seu sententiarum, ac litterarum executoriarum pro tempore latorum, seu latorum, & decretarum, a quibus appellare non liceat, ad restitutionem, seu relaxationem possessionis, ac fructuum, reddituum, & proventuum, necnon refectionem expensarum, ac damnorum, & interesse hujusmodi, penite ac si contra eosdem successores sententia seu sententiae lata, & litterae executoriales hujusmodi decretae fuissent, cogi & compelli. Sic tamen, quod postquam alter ipsorum sententiae, seu sententiae, ac restitutioni, vel relaxationi possessionis, & fructuum, reddituum, & proventuum, necnon damnorum & interesse hujusmodi refectioni, aliisque praemissis realiter & cum effectu paruerit, alter deluper molestari non possit.

Pius Quintus.

Lite pendente fructus & distributiones beneficiorum Ecclesiasticorum iudice sequestrari debent.

CAP. II.

Ordini nobis est lites minere, & a laboribus subditos, maxime personas Ecclesiasticas divino cultui deditas, relevare. Sane cum (sicut accepimus) in plebibus cathedralibus & collegiatis Ecclesiis, earum constitutionibus & statutis etiam a sede Apostolica approbatis & confirmatis cautum sit, quod occurrentibus litibus & controversiis inter provisos de dignitatibus, officiis, canonicatibus, & praebendis, portionibus, & praemissionibus, ceterisque beneficiis Ecclesiasticis qualitercunque

a Sequestrum non debet concedi, nisi ius illud petenti appareat. l. circa proponas. C. de bon. auct. iud. possid. l. si is a quo. ff. ut in poss. lega. Nam si is qui petit sequestrum nisi iuris habeat, sequestrum non fiet.

In eis contenta de novo facimus & ordinamus. Romae Cal. Iunii 1559.

TITVLVS IX. DE APPELLATIONIBVS.

Pius II. in Mantuana Synodo.

Appellationes & provocaciones a summo Pontifice ad futurum Concilium inanes, scilicet Mantuae & erroneae sunt.

CAP. I.

Execrabilis, & spiritibus temporibus inauditus, tempestate nostra inolevit abusus, ut a Romano Pontifice Iesu Christi Vicario (cui dictum est in persona beati Petri, Pasce oves meas, & Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis nonnulli spiritui rebelliones imbuti, non sanioris cupiditate iudicii, sed commissi evasione peccati, ad futurum Concilium provocare praesumant: quod quantum sacris canonibus adverteatur, quantumque Reipubl. Christianae noxium sit, quisquis non ignarus iurium intelligere potest. Namque (ut alia praeteremus, quae huic corruptelae manifestissime refragantur) quis non illud ridiculum iudicaverit, quod ad id appellatur, quod nisi quae est, neque scitur quando futurum sit? Pauperes a potentioribus multipliciter opprimuntur, remanent impunita scelera, nutriunt adversus primam sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina, & hierarchicus ordo confunditur. Volentes igitur hoc pestiferum virus a Christi Ecclesia procul pellere, & ovium nostris committendum saluti consulere, omnemque materiam scandali ab oculis nostris Salvatoris arcere, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, cunctorumque Praelatorum, ac divini & humani iuris interpretum, curiam sequentium, consilio & assensu, ac certa nostra scientia, huiusmodi provocaciones damnamus, & tanquam erroneas ac detestabiles reprobamus, cassantes, & penitus annullantes, si qua haecenus taliter interposita reperiantur, easque tanquam inanes ac pestiferas, nullius momenti esse decernimus ac declaramus praecipientes deinceps ut nemo audeat quovis quovis colore, ab ordinationibus, sententiis, five mandatis quibuscumque nostris, ac successorum nostrorum, talem appellationem interponere, aut interposita per alium, adhaerere, seu eis quomodolibet un.

Iulius Secundus.

Pii secundi in appellatione a sedis Apostolicae sententia ad futurum Concilium constituta confirmatur & interpretatur.

CAP. II.

Inter olim saecul. record. Pius Papa II. praedecessor noster, de fratrum suorum sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, cunctorumque praelatorum, ac divini & humani iuris interpretum, Curiam Romanam sequentium, in dicta seu congregatione Mantuana existentium approbatione, matura prius & gravi praemissa discussione, & de eorundem, congregatorum unanimi consilio & assensu, ac ex certa scientia provocaciones ad futurum Concilium efficacissimas & palpabilibus rationibus, tanquam erroneas & detestabiles a damnaverit, ac sub excommunicationis latae sententiae & interdicti poenis praerecepit, ne qua persona cuiusvis dignitatis, five etiam universitatis, aut collegium, quovis quovis colore ab ordinationibus, sententiis seu mandatis quibuscumque, suis ac successorum suorum, appellationem huiusmodi interponere auderet, & contrafacientes una cum favoribus suis, & consilium auxiliumve praestantibus (sive hi rebelliones essent, sive rectes, sive advocati,

sive alii quicumque) non solum poenis & censuris praedictis, sed etiam iis quae laesae majestatis & haereticae praevitatis reis imponuntur, obnoxios esse statuerit. Leonardus tamen Lauredanus Dux, Rogatus, ac generale Concilium, & commune Venetarum, omnesque & singuli patritii, & cives communis ejusdem, una cum provisoribus, potestatibus, commissariis & reliquis officialibus suis (quorum auctoritate, industria, consilio, operibus, aut favore, civitates, oppida, castra & arces, ad nos & sanctam Romanam Ecclesiam legitime pertinentes, occupatae fuerant, aut detinebantur) de fratrum nostrorum consilio, a nobis requisiti & moniti, ut intra certum terminum, sub poenis tunc expressis, nos & sanctam Apostolicam sedem plenae & omni ex parte, in concessa sibi auctoritate & libertate, cum obedientia recognoscerent & reintegrarent, ac Ravennam, Serviam, Ariminum, Faventiam, Sarsinam civitates, cum oppidis, castris, terris, & districtu ipsarum, cumque Celenaten, Porhivien, ac Immolen, territorii, castris, oppidis, terris, & locis quae occupabant, integre & expedite, nobis & dictae Romanae Ecclesiae, cujus juris esse nocebantur, relaxarent, atque inde recederent, nec impedirent quo minus illorum cives & habitatores ad pacem matris suae Romanae Ecclesiae obedientiam revertentur: omnes eorum favoros ab auxilio in talibus praestatione deterrendo, ita quod requisitioni, monitioni & mandato nostro huiusmodi non parentes, majoris excommunicationis sententia, de simili consilio, eo ipso innodati censerentur, a qua, praeterquam in mortis articulo consistunt, per alium quam per Romanum Pontificem, etiam praetextu cuiuscumque facultatis, cuiusque pro tempore concessae, absolvi non possent (quam quidem excommunicationis sententiam in huiusmodi non paritionis eventum iteratis etiam vicibus aggravavimus) paternis monitis & salutaribus iussibus obsequi, prout debebant, indebitè recusantes, seu qui juri proprio dissident, & superioris mandata contumaciter obaudiunt, ut quae minus iuste usurparunt, indebitè, etiam cum animarum suarum detrimento, retineant: ad prohibuitum atque damnatum remedium confugientes, a requisitione, monitione & mandato, ac sententia censuris, & poenis praedictis, nulla constitutionis sui praedecessoris, hoc expressè vetantis, habita ratione, ad futurum concilium temerè (ut accepimus) provocantur: prout etiam perditionis filii, quondam Ioannes Benetivolis, & eius natus, cum eos à tyrannica oppressione dilectae civitatis nostrae Bononiae expellere decrevimus, damnabiliter fecisse dicuntur: videlicet ad futurum Concil. praedictum appellasse & provocasse. Nos igitur quam detestanda sit eorum perveritas attendentes, qui propriis inimici commodis, & nefariis cupiditatibus mancipati, salubria decreta Patrum, & superiorum iustasperentes, inconsultum Christi tunicam scindere, aut etiam scissionis causam praebere contendunt, & Ecclesiae unitatem dividere, praedictae S. sedis Apostol. principatum tollere, & contra tot sanctorum Patrum, & sacrorum Concil. decreta temerè & damnabiliter, magna audacia venire non erubescunt, & contrafacere non verentur: afferentes inter cetera, consules, persuadentes, determinantes, seu determinationi huiusmodi intereferentes, sola consilii praestatione seu persuasione, deliberatione aut determinatione, quod aliquibus calibus à Rom. Pont. seu eius sententia vel decreto ad futurum Concil. generale appellari possit, dicta Pii praedecessoris constitutione non ligari, nisi in ipsa actuali appellatione, & illius interpositione, vel scripturae compositione, se immiscuerint: ne de cetero talis infirmitate se excusent, ac tale quid in posterum praesumere impune valeant, opportunitam tam immani & periculoso morbo medelam adhibere volentes, hac generali & in perpetuum valitura constitutione, ex certa nostra scientia, & potestatis plenitudine, de venerabil.

0000

a. Primum e. sup. exco. ab illi. de appellationibus.

genus decernentes ab eorum ordinationibus, interlocutionibus & decretis ante definitivam sententiam, vel vim definitivam habentem, & ubi agitur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari possent: & nihilominus per appellationes quascuque contra praesentem tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvit, aut etiam per quasvis inhibitiones etiam cum quibusvis censuris & poenitentis a quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illarum ulteriori cognitionem & expeditionem, & ubi de morum correctione agitur etiam legitimam executionem minime impedit, aut censuris & poenitentibus huiusmodi ligari aut retineri censere. Roma prid. Non. Septembr. 1560.

Inlus Secundus, Thezaurario Marchis Antonianae.

Appellationum suffragia proponentes reddunt ad lites faciendas animi & flagrantis audenda, cum sententia proferantur, & vnde esse remanent, idem non admittuntur in causis malefactorum, nisi deposita pecuniaria in illa summa.

CAP. VII.

Acceptus sicut Cameræ Apostolicæ, istius nostræ provincie, damnatum non leve inferri delictaque impunita remaneat, ex p[re]textu appellationum, quæ in malefactorum & causis, tum ante condemnationem, tum post, interponuntur: propter quas, cum aut ad urbem, aut alio casu ipse transferuntur, indecisa, & minus pro ipso sicut defensus remanent. Quamobrem volentes damno & impunitati prædictis occurrere, tibi committimus & mandamus, ut nullam in aliqua causa aliquis malefactoris, aut fidei pacis, inducturum, vel treugæ (etiam si de nova causa, aut de habendo recursum diceret) appellationem admittas, aut admitti finas per aliquem iudicem, vel officialem, nisi prius effectuale depositum penes te fecerint, de poena in qua appellans condemnatus fuerit, aut veniret condemnandus, prout in constitutionibus provincialibus, & aliis prædecessorum nostrorum, & nostris literis (ad quas relationem haberi volumus) plenius continetur. Inhibentes etiam præsentibus Gubernatoribus, Vicelegatis, Locumtenentibus, & aliis quibuscuque officialibus ipsius provincie, quocumque nomine nuncupatis, ut appellationem aliquam, in dictis causis admittent nullò modo addeant vel præsumant, nisi per te eis prius confiteri de effectuali deposito ut præmittitur facto. Rom. 16. Iun. 1565.

TITVLVS X DE DILATIONIBVS, ET CESSIONIBVS bonorum.

Clemens VII.

Cessione sive discussioni bonorum beneficium impetrantes, aut dilationem quinque mensium, tenentur causam infra tres menses expedire.

CAP. I.

Quoniam ex multorum relatione non sine animi nostri dissolentis accepimus, quod nonnulli Dei timore postposito, & suarum animarum & honoris proprii immemores, post magnum ex alienum contractum, etiam non sufficientia pro satisfacienda creditoribus habe-

a. C. in reprobatis de offic. ord. c. ad nostram. Et c. reprehensibilis. in fin. eod. Specul. eod. tit. 6. in quibus. res. in. a. correctionibus. b. Nullus homicidarum, veneficorum, malefactorum, adulterorum, itemq. eorum, qui manifestam voluntatem commiserunt, argumentum conuictus, testibus superatus, etiam voce propria scelus, vitiumq. confessus, audiatur appellans. l. 2. C. quorum appellatio non recip. c. in. 4. nullus. c. 2. q. 6.

ant, tamen ad eos illudendos, ac laboribus & expensis defatigandos, alii beneficium alternativum, cessionis videlicet bonorum aut dilationis quinque mensium, alii discussionem bonorum aut hereditatis, etiam a sede Apostolica impetrant, quibus impetratis ad expeditionem eorundem minime incumbunt, & didis gratis se tutos cognoscunt, & difficile reputantes, quod vel creditores conveniant eligendo, vel bonorum hereditatis discussio fiat, pauperes creditores eorum credito vel deluduntur, vel adeo protrahuntur, ut ipsi fame pereant, vel ut sapius evenire solet moriantur, & hæredes eorum, non ita de materia informati, a credito eorum penitus excludantur. Nos talibus inconveniendis obviare volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, tenore præsentium decernimus & declaramus, quod quicumque beneficium alternativum prædictum, aut discussionem bonorum, seu hereditatis, hæcenus impetraverunt, a die publicationis præsentium, & qui in futurum impetrabunt, a die eorum impetrationis computandis, nisi infra tres menses usq; ad sententiam in litem causam expedierint, seu expediri fecerint, dictis gratis seu beneficiis ipso iure privati existant, & iudices eorum, quibus tales causas ventilare contingit, sive ordinarii, sive delegati, etiam si fiat causa sum palatii Apostolice, auditores, aut S. R. E. Cardinales, ad totalem executionem contra ipsos debitores ad instantiam cuiuslibet creditoris procedere possint & debeant, penite de ac si talia beneficia ipsi talibus debitoribus minime concessa fuissent, partibus aliis iustitiam ministrando. Et nihilominus si ex aliqua rationabili causa iudicium prædictis visum fuerit dictum terminum sibi bene visum, non tamen ultra alium mensem & non amplius, prorogandi licentia per præsentem concedimus pariter & facultatem.

Idem.
Extensio præcedenti decreti ad discutendas cavillationes suffraganorum beneficiorum. Odoardus. Et c. perveni.

CAP. II.

Quoniam nuper ad amputandum cavillationes eorum, qui ad fraudandum creditores, & diutius prorogandum debita, alternativis & discussiones bonorum a sede Apostolica impetraverint, ut exinde ea longissimo tempore durante nullatenus solvere teneantur, nos per motum proprium manu venerabilis fratris nostri Antonii de Monte Episcopi Portuensis mandavimus, ut si qui talia impetraverant, extrunc, qui verò talia in futurum impetrarent, a die impetrationis huiusmodi infra tres menses causam expedire tenerentur, cum potestate dictis iudicibus attributa, trimestre prædictum si eis videretur ad unum mensem prorogandi, quibus elapsis & causa minime finita, extrunc iudex eorum quo causa penderet, ad executionem contra debitores, penite de ac si tales concessiones minime impetrassent, procedere debeant, aliaque faciant, prout in dicto motu proprio, cuius tenorem haberi volumus pro inserto, plenius continetur. Verum quia quodam via prohibuimus, alia cavilloso debitores præfati consequuntur: alii capitulum Odoardus, alii beneficium capituli. Pervenit, a prædicta sede Apostolica impetrantes, quæ beneficia nullatenus expedire curant, in maximum pauperum creditorum damnum, animæ suæ periculum, ac scandalum plurimum. Talibus igitur inconveniendis providere volentes, dictumque mandatum etiam ad prædicta beneficia ampliantes & extendentes decernimus & mandamus, quod quicumque aliquid dictorum beneficiorum, si capitulum Odoardus, & capit. Pervenit, a nobis, seu sede Apostolica hæcenus impetraverint, aut in posterum impetrabunt, ex tunc, aut a die impetrationis respective, infra tres menses, cum potestate prorogandi ad alium mensem, iuxta & secundum formam dicti prioris mandati causam ipsam omnino expediri facere teneantur.

hic p[ro]p[ri]o statu p[ro]p[ri]o solent, puniri debeat. Mandantes
tam ubi p[re]fata Gubernatori, & Curie causam Ca-
meræ Apostolicæ generali auditori, quam omnibus &
singulis nostris & sedis Apostolicæ in quibuscunq[ue] pro-
vinciis legatis & vicelatis, necnon quorumcunq[ue] ci-
vitat[um], terrarum, oppidorum, & locorum, nobis & ei-
dem sedi tam mediatis quàm immediatis subjectionum,
Gubernatoribus, Fratribus, Capitaneis, Commissariis,
& aliis quibuscunq[ue] iudicibus, quor[um] etiam subdele-
gatis potestate fungentibus, ut p[re]sentes nostras inviola-
biliter in eorum iudiciis observent, nec contra tales, nisi
illarum forma servata, procedere audeat vel presumat.
Dist[inct]ius quoque inhibentes quibuscunq[ue] terrarum,
oppidorum & locorum dominis, in temporalibus in vir-
tute sanctæ obedientiæ, ac fidei communicationis, &c.
p[er] nos, ne sic in p[ro]ximiis iudicantibus eorum seculari au-
thoritate molestare, inquietare, perturbare, vel impedire
audeant vel presumant.

& determinatam interesse, etiam in casum non solu-
tionis, p[er]iculi, neque realia cambia aliter quam p[ro] pri-
mis mundanis, ubi illæ celebrantur, ubi vero non cele-
brantur, p[ro] primis terminis iuxta receptum locorum
usum exercere, abusu illo p[ro]fuso rejecto, cambia p[ro] se-
cundis & deinceps mundanis, sive terminis exercendi.
Curandum autem erit in terminis, ut ratio habeatur con-
tingentis & vicinioris locorum, in quibus solutio de-
stinatur, ne dum longiores p[re]figuntur, quam loca desi-
nate solutionis desiderant, locor[um] detur occasio. Qui-
bus contra hanc nostram constitutionem commiserit
p[er] nos à sacris canonibus contra usurarios inflictis se no-
verit subiacere. Eos vero, qui conspirationes fecerint, vel
congestam audeat; pecuniam ita ad se redigerint, ut qua-
si monopolium pecuniar[um] facere videantur, p[er] nos, quæ
iure contra exercentes monopolia constituta sunt, tene-
re sancimus. Rom. 5. Cal. Febr. 1575.

TITVLVS XI.
DE CAMBIIIS.

Pius Quintus.
Censuram ad rem, sive pecunia ad pecuniam, quoniam
Censuram intermedium valgu vocat, prohibito dicitur, & deo-
natio dicitur.

In eam p[ro] nostro pastoralis officio curam diligenter
incumbimus ut Domini nostri ovibus opportuna pro-
curamur salute remedii adhibere minime differa-
mus. Cum itaque ad aures nostras pervenerit, legitimum
a cambiis usum, quem necessitas, publicaque
utilitas induxit, se penumero ob illiciti questus cupiditatem
se depravari, ut sub illius p[re]textu usuraria p[ro]vi-
tas à nonnullis exerceretur. Nos p[er] petitionibus, quæ super
his nuper nobis factæ sunt, hac p[er]petuo valitura decre-
tali respondentium esse duximus, ut neque de locis sua-
staus iustis getus neq[ue] ignominiosus p[er]dat incerta: sic enim
pastoris officium neq[ue] ignominiosus p[er]dat incerta: sic enim
missum ab aere damonitatis periculo eripere modis
omnibus studemus. Primum igitur damnamus ea om-
nia cambia, quæ sicca nominantur, & ita configuntur,
ut contra hentes ad certas mundanas, seu ad alia loca cam-
bia celebrare simulant, ad quæ loca, qui pecuniam reci-
piunt, literas autem suas cambii tradunt, sed non mit-
tantur, vel ita mittuntur, ut transacto tempore unde
procefferant, inanes referantur, aut etiam nullis hujus-
modi literis traditis, pecunia ibi denique cum interesse
repositur, ubi contractus fuerat celebratus: nam inter-
dantes & recipientes usq[ue] à principio ita convenerat, vel
certè talis intentio erat, neq[ue] quisquam est, qui in munda-
nis, aut locis supradictis hujusmodi literis receptis solu-
tionem faciat. Cui malo simile etiam illud est, cum pec-
unia, sive depositi, sive alio nomine ficti cambii tradun-
tur, ut postea eodem loco, vel alibi cum lucro restituan-
tur. Sed & in ipsiis cambiiis, quæ realia appellatur,
intercedum (ut ad nos p[er]fertur) Campores p[re]sumunt
solutionis terminum lucro ex tacita vel expressa con-
ventione recepto, seu etiam tantummodo p[ro]missio, dif-
ferunt. Quæ omnia nos usuraria esse declaramus, & ne-
stant districtius prohibemus. Porro ad tollendas quo-
que in cambiiis, quantum cum Deo possumus, occasiones
percandis, fraudesque generatarum, statuis, ne deinceps
quisquam audeat sive à principio, sive alias, certum

TITVLVS XII.
DE FORMA CONTRAHENDI
censum.

Pius Quintus.
Census est rei immobilis fructus in pecunia numerata contrahitur
aut nec super fructibus census augeri vel creari p[er] se, nisi p[er] se
aut semel constitutus immobilis permaneat.

Cum omnis Apostolicæ servitus obeunt, cognos-
cimus innumeros celebratos fuisse, & indices
celebrari censuum contractus, qui ne dum non
continentur intra limites à nostris antecessorib[us] ceteris
contractibus statutos, verum etiam quod deterius est,
contractis omnino p[ro]p[ri]etibus, p[ro]p[ri]etate ardentem ava-
ritie stimulum, legum etiam divinarum manifestum con-
tempnum p[ro] se ferunt amittarum, prout tenentur, saluti
consolentes, ac p[ro]p[ri]am mentium petitionibus etiam sa-
tisficientes, tam gravibus, & inhiis, veneno salu-
tari antidoto non mederi.
Hac igitur nostra constitutione statuis, a censum
seu annum reditum creari, constitui nullo modo p[ro]p[ri]e,
se, nisi in re immobili, aut que p[ro] immobili habeatur,
de sui natura fructifera, & quæ nominatim certis finibus
designata sit.
Rursum nisi verè in pecunia numerata, p[re]sentibus re-
sistentibus, ac Notario, & in actu celebrationis instrum[en]ti,
non autem prius recepto integro, iustoq[ue] pretio.
Solutions quas vulgo anticipatas appellant, fieri, aut
in pactum deduci prohibemus.
Conventiones directè aut indirectè obligantes ad ca-
sus fortuitos eum, qui alias ex natura contractus non te-
netur, nullo modo valere volumus.
Quemadmodum nec pactum, auferens aut restringent
facultatem alienandi rem censui suppositam, quia volu-
mus rem ipsam semper, & liberè, ac sine solutione laudem
seu quinquagesimæ, aut alterius quantitat[is] vel rei,
tam inter vivos, quam in ultima voluntate alienari.
Vbi autem vendenda sit, volumus dominum census a-
liis omnibus p[re]ferri, eiq[ue] denunciari conditiones qui-
bus vendenda sit, & per mensem expectari.
Pacta continentia morosum census debitorem teneri
ad interesse lucri cessantis, vel ad cambium, seu certas
expensas aut certa salaria, aut ad salaria, seu expensas me-

a De cambii & cambiis instituti ac abusu vide Ant.
2. par. tit. 1. c. 27. Laur. de Radulph. de usura. c. consilium. p. 2.
q. 26. Ang. Sivo. Tab. Caser. trad. de camb. doto de iustis. & iure.
lib. 4. c. 1. de var. c. 17. Isid. Angles. de camb.

a Censu varia significacione explicatur apud Cassiodor. lib. 3.
variar. epist. penult. c. 1. s. 4. post deinde. ff. de origine iur. Tri-
phit. in 5. ubi. iustit. de Libertini. quomodo vero differat à pen-
sione emphiteuticis, & aliis similibus, habet ex gloss. & Pan. in cap.
constitutio. de religio. de omib[us]. & Bal. in titul. de pace Const. 10
verb. p[er]folvere.

dio iuramento creditoris liquidandas, aut rem censui subiectam, siue aliquam eius partem amittere, aut aliud jus ex eodem contractu siue aliunde acquisitum perdere, aut in aliquam poenam cadere, ex toto irrita sint & nulla.

Imò & censum augeri, & novum creati super eadem vel alia re in favorem ejusdem, aut personæ per eum suppositæ pro censibus temporis vel præteriti vel futuri, omnino prohibemus.

Sicut etiam annullamus pacta continentia solutiones onerum ad eum spectare, ad quem alias de jure, & ex natura contractus non spectarent.

Postremo census omnes in futurum creandos non solum re in totum vel pro parte perempti, aut instructio in totum vel pro parte effecta, volumus ad ratam pertinere, sed etiam posse pro eodem pretio extinguere. Non obstantibus longissimi etiam temporis, ac immemorabili, imò centum & plurium annorum præscriptione, non obstantibus aliquibus pactis directè aut indirectè talem facultatem auferentibus, quibuscumque verbis aut clausulis concepta sint.

Cum verò traditione pretii reditus extinguendus erit, volumus per bimestre ante id denuntiari ei, cui pretium dandum erit, & post denuntiationem, intra annum tamen, etiam ab invito pretium repeti posse, & ubi pretium nec volens intra annum exigit, volumus nihilominus quandoque reditum extinguere posse, prævia tamen temper denuntiatione, de qua supra, & non obstantibus his, de quibus supra; idq; observari mandamus etiam quod pluries ac pluries denunciatum fuisse, nec unquam effectus secutus fuisse.

Pacta etiam continentia pretium census extra casum prædictum ab invito, aut ob poenam, aut ob aliam causam repeti posse, omnino prohibemus.

Contractusque sub alia forma post hæc celebrandos generatitios judicamus.

Et ita illis propterea non obstantibus, quicquid vel expressè vel tacite contra hæc nostra mandata dari, remitti aut dimitti contingat, a fisco volumus posse vendicari. Hanc autem salutiferam sanctionem nedum in censu noviter creando, verum etiam in creato quocumque tempore alienando, modo post publicationem constitutionis creatus sit, perpetuò & in omnibus servari volumus.

Declarantes pretium semel censui constitutum nunquam posse ob temporum, aut contrahentium qualitatem, seu aliud accidens, nec quoad ultimum contrahentes, imitari vel augeri.

Et licet legem ipsam ad contractus jam celebratos non extendamus, illos tamen omnes in quos sub alia forma pervenerunt census, hortamur in Domino, ut singulos contractus, censuræ bonorum religiosorum subiiciant, & animarum salutem consulant. Rom. 14. Calend. Feb. 1568.

TITVLVS XIII.

DE TESTAMENTIS ET VLTIMIS VOLUNTATIBUS.

Paulus Tertius.

Pia locis qui testandi facultatem non habent Prelati iure legitime vel donationis decimam tantam partem bonorum relinquere possunt.

CAP. I.

Romanus Pontifex, qui ex assuetudine sedis Apostolicæ benignitate in favorem Ecclesiarum, hospitalium, & aliorum piorum locorum diversâ privilegia concedere consuevit, si processu temporis tendunt in abusum, illa moderari, ac desuper opportune provi-

dere solet, prout rerum & temporum qualitates præterea conspiciunt Domino salubriter expedire. Sane nonnullæ animi molestia accepimus, quod nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, & Praelati, aliique personæ Ecclesiasticæ tam seculares, quam diversorum ordinum Regulariarum regulares, non habentes de eorum rebus in testandi & disponendi facultatem, & Ecclesias, hospitalia, & alia pia loca, quibus dicta sedes Apostolica præcipiendi res & bona ex testamento, vel alia dispositione illorum, qui alias de rebus & bonis eorum disponere non possent, facultas est concessa, hæredes instituant, & in testamentis siue eorum dispositionibus plura legant seu ordinationes in favorem diversarum personarum, vel alios usus, in quos bona & res huiusmodi transferantur non possent, faciunt: Hospitaliaque Ecclesias, & loca huiusmodi, siue eorum rectores siue testamento suo dispositionem insequantur, legatâ ipsa, & in ultimâ seu alia etiam inter vivos dispositione nonnullas ordinationes implent, ex quo Camera Apostolica circa res prædictas spolia nuncupata, per obitum Archiepiscoporum, Episcoporum, Praelatorum, & aliorum personarum Regularium huiusmodi, absque testandi & disponendi facultate decedentium, remanent in fons verberis incrementum patitur, & iacturam. Et quia verberis debita ratio habeatur, non proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolice potestatis plenitudine, contra præsentium, omnia & singula privilegia, facultates, prærogativas, literas, & indulgentias, quibus Ecclesias, etiam metropolitanis, monasteriis, hospitalibus, etiam ab Archiepiscopali sancti Jacobi in Augusta de rebus decedentibus, seu causam habentibus, ac aliis pia loca huiusmodi constitutis, per quocumque Romanos Pontifices predecessores nostros, ac nos & sedem prædictam, super rebus dictis seu acquirendis hæreditariis, rebus, & bonis in testamento, donatione inter vivos, vel alia quocumque dispositione quorumcumque Archiepiscoporum, Episcoporum, Praelatorum, & aliorum personarum Regularium, secularium vel regularium, concessa, immo præterita, ut præfertur, qualifacitatem, quacumque immunitate, ac dignitate, & auctoritate fulgentium, cum illis Cardinalis fuerit in hæreditatibus, rebus, & bonis huiusmodi facultatem disponendi non habentibus, vel alia quomodolibet concessa, etiam si usi recepta sint, moderantes, volumus, decernimus, & declaramus, quod Archiepiscopi, Episcopi, Praelati, & personæ huiusmodi rebus ac bonis eorum, & nobis vel à dicta sede Apostolica testandi seu disponendi non habentibus, decernimus, ut tantum rerum & bonorum eorumdem mobilium & immobilium, & se moventium, ac pecuniarum hæreditatis, monasteriis, hospitalibus, & pia loca capientiæ de acquirendi facultatem huiusmodi habentibus tantum, non per viam institutionis hæredum, seu donationis, vel legati in vita seu in morte relinquere, & Ecclesias, monasteria, hospitalia, & pia loca huiusmodi, & personarum rectores non nisi decimam partem huiusmodi rebus ac bonis acquirere possint, & ad hoc Ecclesiarum, & hospitalium, ac aliorum piorum locorum huiusmodi privilegia, facultates, concessionem, gratias, literas, & indulgentias, & quoad privilegia, facultates, gratias, indulgentias, & quoad brevis in futurum concedenda, per quoslibet tam ordinaria, quam delegata, & in illa auctoritate legatos, iudices, & personas etiam de iure Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ubiq; iudicari, cognosci, ac decerni debent, sublata eis & eorum cultibus quavis aliter iudicandi, & decernendi facultate, necnon necesse est, si quod nane quicquid scienter vel ignoranter contra prædicta contigerit, teneantur

consilium, & favorem naufragium patientibus in reparacione & conservacione suorum bonorum praestiterint, 10. annos & totidem quadragenas de injunctis eis poenitentis in Domino relaxamus. Rom. 22. Oct. 1534.

Paulus Tertius.

Facite res que jacent post naufragium in mari aut portibus locorum maritimorum diripitur, repulso omni consuetudinis praetextu, nisi restituatur.

CAP. II.

Vilius Papa II. considerans tam civili quam canonica lege licere unicuique naufragium suum impune colligere, ac facta in mari, allevandi oneris causa, recuperare, illaque diripientes furtum committere, & graviter delinquere, ac Christianos naufragium patientes, rebus suis spoliantes, diversis poenis puniri: & propterea consuetudinem praedictam, tanquam contra regulam fidei, qua unus alteri auxilio esse tenetur, merito corruptelam appellari, nemini que suffragari debere, cujuscuque temporis cursu monitam: Volensque sicut ejus incumbebat pastoralis officio omnium mari terraque, ad animam urbem nostram venientium securitati & tranquillitati providere, periculisque hujusmodi obviare, ac venientium ad animam urbem ex omnibus mundi partibus, tanquam ad matrem, de necessitate eum opulentia providere, necnon animarum eorundem Christi fidelium saluti consulere, motu proprio, non ad alius sibi super hoc oblatam petitionis instantiam, sed de ejus mera delibera-

tionem, & ex certa sua scientia, consuetudinem capiendam & retinendam bona, per naufragium vel factum, servanda navis gratia, aut alia necessitate urgente, factum ad littora maris, civitatum, terrarum, & locorum Rom. Ecclesie medietate vel immediata subjectionum pertinentia, allegari non posse, illamque nulli in iudicio vel extra illud suffragari debere, auctoritate Apostolica decrevit & declaravit: Et ultra poenas tam a lege, quam a canone contra tales spoliantes bonis suis Christianos naufragium patientes, & raptores in littore maris, civitatum, terrarum & locorum, Romanae Ecclesie medietate vel immediata subjectionum, haecenus infestas, quas pro priora cautela innovavit & confirmavit, talium spoliantium cujuscuque auctoritatis & dignitatis forent, bona & jura quaecunque praemissa, confiscavit & publicavit, illaque Camera Apostolicae confiscata, & publicata, & locorum dominos id fieri permittentes, excommunicatos eo ipso fore decrevit, & etiam declaravit: Dictosque raptores in flagrante crimine repertos, ut latrones & gradatores puniri posse, alias ut fures: praeterquam si navis in manifesto naufragio & submersione periculo constituta, eorum opem & auxilium implorantibus & expolentibus, non absque vitae discrimine, in personarum & rerum conservacione auxilio fuerint, vel alias ab imminentis & praesentanei naufragii periculis, ipsorum labore & opera liberaverint, & salvos reddiderint, aut bonam depredata recuperaverint.

FINIS

SEPTIMI DECRE-
TALIIUM
LIBER TERTIUS.

TITULUS I.

DE VITA ET HONESTATE CLERICORVM.

Leo Decimus, in Concilio Laterano.

Clerici habitus decore modesti incedant, omnem luxum ornatum fugientes, sub poena benedictiois quae possident.

CAPUT I.

Lerici temperate ac modeste omnia faciant, & tam beneficiati quam in sacris ordinibus constituti a comam neque barbam non nutriant, neque mulas aut equos cum phaleris, ornamentisq; ex velluto aut serico factis, habeant, sed ejusmodi rebus ex panno tantum aut corio simpliciter utantur. Si quis contrafecerit, excommunicationem incurrat, & si post legitimam admonitionem in hujusmodi pertinacia obstinatus permanferit, beneficiis omnibus quaecunque habet privatus sit & esse censetur, eaque sic vacantia a sede Apostolica libere impetrari valeant.

Pius Quartus.

Clerici non solum interna vita munditia, vericmetiam exteriore decenti habitus ornati & modestis vita integritatem & gravitatem probent.

Cap. clericus, de vita & honestate clericorum. Ex Concilio Carthaginiensi 4.

CAP. I.

De salute gregis Domini nobis ex alto commissi attentius cogitantes, eo libenter intendimus, per quæ reple continna suorum cum eo residentia a partium præsertim noxiis, & in devium prolabens ad restituendum tramitem reducat, ut pastores ipsi residentiam ipsam, prout tenentur, commodius facere, ac circa ipsius gregis curam libentius ac ferventius invigilare, & illum ab errorum præcipiis præservare, ac in fide orthodoxa, & devotione nostra continere valeant, operam & operam efficaciter impendimus, prout rerum & temporum qualitate pensata conspicimus in Domino salubriter expedire. Hinc est, quod nos motu proprio, non ad alios nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, universos & singulos venerabiles fratres nostros Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas ab Ecclesiis & diocæsi-bus suis absentes in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub interditi ingressus Ecclesiæ pena, eo ipse absque alia declaratione incurrenda, districte percipiendone monemus, ut omnibus populis quanto citius in Romana Curia videlicet moram trahentes, infra unum, extra eam vero in Italia, intra duos, extra vero Italiam existentes, infra quatuor menses à die publicationis presentium in locis infra scriptis faciendam computandos, se itineri committerent, & legitimis itineribus ad Ecclesias seu diocæses suas proficiscerent, & se personaliter conferre, ac ibidem, ut tenentur, residere, & pastorale officium exercere debeant. Si quis autem à Patriarchali, Primatiali, metropolitana seu cathedrali Ecclesia sibi quocunque titulo, nomine seu iure commissa, quacunque illa dignitate, gradu & præminencia præfulgeat, legitimo impedimento, seu iustis rationalibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diocæsim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ Ecclesiæ & pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum, poenam ipso iure incurrant: Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam, eo ipso committere sententia vero contumacia, ac severa factorum canonum censuræ subiiciatur. Metropolitano, suffraganeo, Episcopo absente metropolitano vero absente, suffraganeo, Episcopo antiquior residens, sub pena interditi ingressus Ecclesiæ ipso iure incurrenda, infra tres menses per litteras vel nuntium Romano Pontifici denunciare teneatur: qui in ipsos absentes, prout cuiusque maior aut minor contumacia exegerit, sua supremæ sedis auctoritate animadvertere, & Ecclesiis ipsis de pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

CAP. II.

Privilegia & facultates concessis Episcopis in gratiam pastoralis residentie. **O**idem autem Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos mandatis nostris parentes, & apud suas Ecclesias, seu in eorum diocæsi-bus personaliter residentes, specialibus favoribus & gratis prosequi volentes, ut liberius & commodius eorum officio fungi valeant, eis, & eorum cullibet, ut quando residere, etiam prætextu quorumcumque delictorum & excessuum atrociorum, etiam hæresis & læsæ maiestatis criminum per eos quomodolibet commissorum, ad comparandum personaliter in Romana Curia per quoscunque iudices ordinarios vel delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, nisi vigore specialis commissionis manu nostra vel Ro-

mani Pontificis pro tempore existentis signata, trahi aut citari non possint nec debeant, atque aliter factas citationes & censuras in eis appostas, ac inde secuta quacunque, nulla & irrita, ac nullius reberis ac momenti fore, ac eos minime efficere aut arctare latuimus & ordinamus. Nec non eos & eorum quemlibet ab omni-bus & singulis decimis, subditis, & aliis oneribus ordinaris & extraordinariis quomodolibet nuncupatis, pen-nos & successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentis, ac sedem Apostolicam, etiam motu proprio & ex certa scientia, ac etiam consistorialiter, etiam ad instantiam Regum & Principum quomodolibet, & ex quavis etiam quantumvis urgentissima, iustissima, ac pia, & necessaria causa, etiam pro defensione fidei Catholice, ratione dictarum Ecclesiarum nunc & pro tempore impostis, illorumque solutione, auctoritate Apostolica, tenore presentium ex simili scientia penitus & omnino eximimus & liberamus, nec ad id dilectis filiis modernis & pro tempore existentibus, S. R. E. Camera-rio, nec non Camera Apostolice Thesaurario, presidentibus & clericis, ac decimarum, subsidiorum, & aliorum onerum huiusmodi collectoribus & subcollectoribus, seu exactoribus & commissariis ad id pro tempore deputatis, etiam vigore quorumcumque privilegiorum, indulgentiarum, & litterarum, etiam presentibus derogantium, ac illatum totum tenorem de verbo ad verbum exprimentium, eis quomodolibet concessorum & concedendorum cogi, seu compelli, & ob non solutionem, huiusmodi aliquas sententias, censuras, & poenas incur-re posse decernimus, illisque & quibuscumque aliis in vir-tute sanctæ obedientiæ, & sub nostrâ indignationis, nec non excommunicationis, aut suspensionis, aut privationis suorum officiorum & beneficiorum, quæ obtinent, & pro tempore obtinebunt, eo ipso incurrendis poenis, eisdem Episcopos, Archiepiscopos, Primates & Patriarchas sic in dictis Ecclesiis, vel earum diocæsi-bus residen-tes, quæ in illis essent, ut præfertur, ad solutio-nem decimarum, subsidiorum, & onerum præfactorum cogere, ac propter eorum non solutionem excommuni-cationis aut alias sententias, censuras, & poenas promul-gare quoquo modo audeant seu presumant, districtius inhi-bemus. Et insuper eisdem Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, & Patriarchis, sic ut præmittitur, resi-dentibus, ultra privilegia & indulta eis per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros ac sedem Apostolicam, & generalia, & Cancellariæ Apostolicæ regulas concessa, quæ in suo robore permanere volumus, tanquam dicta sede delegatis in quibuscumque ci-vilibus, criminalibus, vel missis causis contra quoscun-que clericos seculares particulares, ac etiam extra eorum monasteria seu regularia loca degentes regulares quomodolibet exemptos, auctoritate nostra procedere, & causas ipsas cognoscere, sineque debito terminare, ac quicquid terminaverint exequi & observari facere, ipsosque exemptos pro tempore delinquentes juxta co-rum excessus & delicta punire, corrigere, & omnem iurisdic-tionem in eos exercere, omniaque alia & singula in præmissis & circa ea quomodolibet necessaria & op-portuna, quæ nosmet facere, exercere, & exequi posse-mus, in omnibus & per omnia facere, exercere, & exequi liberè licite valeant, plenam & liberam licentiam ac facul-tatem, auctoritate & tenore prædictis concedimus. Decretis ab eorum ordinationibus, interlocutionibus & decretis ante diffinitivam sententiam, vel vim dif-finitivæ habentem, & ubi agatur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellationes quascunque contra presentium tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvi, aut etiam per quavis inhibito-nes etiam quibusvis censuris & poenis eis à quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illa-

a Residentia pastoralis commendatur Conc. Trident. sess. 6. Con-stantinopolitana, can. 17. & 24. Antioch. can. 17. Agathensis, can. 29.
b Excat. can. 20. 7. q. 1. quo Episcopus in Ecclesia non resident, sed per diversa loca vagatus redire resuscitans in monasterium destruditor. Greg. lib. 4. Epist. 23.

sentiam privationis, & depositionis prelatorum inobediendum huiusmodi procedere valemus, prout procedere intendimus: quo verò ad alios curam animarum habentes usque ad sententiam inclusive procedat, & exequatur iuxta formam & tenorem dicti Concilii, & litterarum nostrarum prædictarum, cum eisdem facultatibus, ut supra, ac alia faciat, & exequatur, prout in dictis litteris sive bullis continetur, cum potestate citandi, inhibendi, excommunicandi, suspendendi à divinis, declarandi, interdicendi, aggravandi, regrandi, excoerandi, & brachium seculare decernendi, relaxandi & excoerendi, aliisque faciendis necessariis quomodolibet & opportunis, contrariis quibuscunque non obstantibus.

Pius Quintus.

Ecclesiasticum ministerium nequaquam committendum nisi personæ quæ referant in locum curam Ecclesiæ per se ipsam valere exercere.

CAP. VI.

Optantes pro nostri pastoralis officii munere Christi fidelium animarum saluti quantum cum Deo possumus salubriter consulere, & parochialibus Ecclesiis ab earum parochis, prout tenentur, in divinis debent & laudabiliter deservire, inhærendo etiam decretis sacri Concilii Tridentini, motu proprio, & ex mera deliberatione, certaque scientia nostra, ac de Apostolicam potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione omnes & singulos rectores parochialium Ecclesiarum, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præminentie fuerint, in quibuscunque regnis, provinciis, civitatibus, diocesis, ac aliis Christiani orbis partibus consistentes, qui parochialem Ecclesiam, ac eam curam, aut dignitatem, etiam post Pontificalem majorem seu Principalem in quibusvis Patriarchatibus, aut metropolitans vel cathedralibus, seu collegiatis Ecclesiis, seu aliud quodcumque beneficium Ecclesiasticum, etiam quomodocumque dispensationum à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, seu etiam à nobis hæcenus quomodolibet impetratarum, ac litterarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præfata constitutione aboleamus & revocamus, seu quocumque alio prætextu obtinet, cum prima & præcipua debeat esse cura animarum, eos ad residentiam in Ecclesia parochiali, & ibi in divinis deservendum, debitoque eorum officio fungendum omnino teneri & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum locorum ordinarios, etiam tanquam Apostolicæ sedis delegatos, sub sententiis & censuris Ecclesiasticis, ac penariis arbitrio eorum declarandis, ac etiam privationis dictarum parochialium, & aliorum quorumcumque beneficiorum poenis, quacunque appellacione remota, cogi & compelli posse & debere, auctoritate Apostolica tenore presentium statuimus, præcipimus, & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesiis parochialibus, omnes & singulos fructus, redditus & proventus, etiam canonicos sui, vel dignitatis, seu alterius cuiuscunque beneficii, exceptis duntaxat quotidianis distributionibus, & aliis quæ ex iusta causa absentes percipere non solent, lucrari volumus. Sicque per quoscunque iudices & commissarios, etiam causarum palatii Apostolici auditores, ac Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quavis alteri iudiciali & interpretandi facultate, interpretari, iudicari, & diffiniri debere: Nec non irritum & inane, quicquid secus super his à quocumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum forsan est hæcenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus & declaramus. Rom. 8. Id. Jul. 1588.

Idem.

In beneficiis curati & parochialibus residere tenentur quibus creata est animarum cura, aut privilegia collata in gratiam pastoralis residentie annuunt, & penam canonice subiacent.

CAP. VII.

IN suprema militantis Ecclesiæ specula meritis licet insufficientibus divina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantia nostræ commisso dominicos greges, sed etiam singulorum pastorum suorum actus in tenentia nostræ mentis acie collustrantes, studium efficaciter, operamque sedulam ad hoc omnino statimus adhibere, ut quemadmodum operosum sacri Concilii Tridentini progressum, felicemque exitum Domino cooperante præstitimus, ita sanctissima illius decreta, ipsorum pietatis quæ in Apostolicæ sollicitudinis partem vocati sunt pastorum officium concernentia, non tepidè, neque dissimulanter exequamur. Sanè licet in Concilio præfato saluberrima fuerit ordinatione decretum, quod omnes & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, & alii beneficiati, apud Ecclesiæ sponsas suas residere teneantur: nonnulli tamen (quod non sine animi nostri moerore referimus) ad eò sui, gregumque, quos olim deperditos Salvator non solum proprio sanguine redimere dignatus est, sibi crediturum oblitus fuit, ut etiam nunc in alma urbe vel alibi commorantes, & sacrosanctæ spiritualis matrimonii inter eos suasque Ecclesias solenniter contracti iura confundentes, sponsas suas in longa quasi viduitate relictas, & prædictas Ecclesias quocumque modo sibi concessas invivere, & apud illas, ut probos & providos patres familias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alienigenæ etiam temporalis poenæ metu frangendam fieri convincendam esse censentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestatis plenitudine, omnibus & singulis Patriarchis, primatibus, & Episcopis præfatis, ac aliis quibuscunque etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu, vel præminentia præfulgentibus, dictas Ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quovis nomine obtinentibus, & aliis quibuscunque beneficiatis curam animarum habentibus, qui iuxta decretum super Residentia in Concilio prædicto promulgatum tenorem, personalem in suis Ecclesiis residentiam facere tenerentur, in virtute sanctæ obedientiæ, ultra poenas in dicto decreto Concilii contentas, etiam sub privationis eorum à regimine & administratione Ecclesiarum suarum, ac alii nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis successoris nostri arbitrio imponendis poenis, distinctè præcipiendo per Apostolicam scriptam mandamus, quatenus omni mora cessante, in eisdem suis Ecclesiis iuxta formam & tenorem dicti Concilii personaliter resident, & nihilominus, si quos mandato nostro huiusmodi (quod ab his non parere contigerit, ne etiam tales absentes melioris in hac parte conditionis, quam ceteri in suis Ecclesiis residentes existant, hac nostra perpetuò valitura sanctione per præfatos statuimus & ordinamus, quod deinceps omnia & singula, mobilia & immobilia, etiam in urbe vel eius districtu existentia, & se moventia, res & bona, jura & actiones, cuiuscunque qualitatis, valoris, & ubicunque locorum consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quocumque etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu & præminentia præfulgentes, Ecclesias prædictas in titulum, vel commendam, sive administrationem, aut alio quovis nomine obtinentes, & alios quocumque beneficiarios curam animarum habentes, qui extra prædictas Ecclesias ac dioceses, etiam in Romana Curia, aut alibi degentes, & iuxta decretum & formam Concilii huiusmodi non residentes decesserint, pertinentia, & per illos suarum Ecclesiarum, ac quorumcumque monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura, secularium & regularium, quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum, nec

quæ singulis Ecclesiis debita obsequia, & opportuna subventionis auxilia minime subtrahantur. Cum itaq; sicut accepimus, nonnulli Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates seu commendatarii, & alii beneficia Ecclesiastica obtinentes, proprii honoris & salutis immemores, etiam prætextu facultatum testandi eis per sedem Apostolicam concessarum, in eorum ultimis voluntatibus res sacras, ac vasa, ornamenta, & paramenta Ecclesiastica, aliaque cultui divino dicata quandoque ex fructibus Ecclesiasticis per eos acquisita, non Ecclesiis, & monasteriis, ac beneficiis, quibus præfuerunt, seu à quibus præventus Ecclesiasticos & stipendia acceperunt, poutationi & honestati consentaneum foret, sed aliis locis, etiam aliquando non piis, ac interdum etiam sanguineis scammibus relinquere, ac Camera Apostolicæ collectores, prætextu quòd illa sub appellatione spoliatorum veniant, tanquam ejusdem Camere spolia exigere & percipere non erubescant, in maximum religionis dedecus, ac Ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum eorumdem detrimentum, ac relinquendum animarum periculum, scandalumque plurimorum. Nos ab usibus, scandalisque hujusmodi providere, ac singularum Ecclesiarum, & monasteriorum, ac beneficiorum indemnitati, animarumque quarumlibet salutem consulere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus, quòd de cætero omnia & singula ornamenta, & paramenta, ac vasa, nec non Missalia, & Gradualia, ac cænis firmi & mufice, aliq; quomodolibet nuncupati libri, & alia sacra, etiam auri, & argenti, ac quæcunque alia bona per quoscunque Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, seu commendatarios, & alios quoscunque beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia, & quorumvis ordinum regularia, in titulum vel commendam, aut alias quomodolibet obtinentes, quocunque nomine vel titulo censentur, etiam si de illis & eorum qualitatibus specialis & expressa mentio habenda foret, ad usum & cultum divinum, etiam in eorum privatis aedibus & capellis, vel oratoriis destinata, tempore eorum obitus ex testamento vel ab intestato relicta, sub quibusvis facultatibus testandi & alias disponendi de bonis per eos ex altari vel alias quomodolibet acquisitis, per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores & successores nostros, ac nos, sub quibusvis tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, etiam motu proprio, & aliis quomodolibet concessis & concedendis minime comprehendantur. Nec sub appellatione spoliatorum veniant, sed ad singulas Ecclesias, monasteria, etiam conventu carentia, & beneficia hujusmodi, in quibus resederint, aut quibus præfuerint, seu quæ alias obtinuerint, omnino spectent & pertineant, ac spectare & pertinere, illaq; post eorum obitum eidem Ecclesiis, monasteriis, & beneficiis, etiam si in Romana Curia, & procul ab illis decesserint, vel ad illa nunquam accesserint, etiam si antea Ecclesiarum & monasteriorum regimini cesserint, vel beneficia hujusmodi renunciaverint, eo ipso applicata & incorporata sint, & esse censentur. Ita quòd liceat illis defunctis in eidem Ecclesiis, monasteriis, & beneficiis, successoribus, ac Ecclesiarum & monasteriorum hujusmodi Capitulis & conventibus, respectivè alia propria auctoritate liberè apprehendere, ac eorum Ecclesiis ac beneficiis applicare ac incorporare, ac quæcunque donationes, ac relicta, legata, testaments, & codicilli, & alia ultimæ voluntatis, seu spolia desuper contra præsentis constitutionis nostre tenorem quomodolibet pro tempore facta, quoad præmissa, nulla & invalida, nulliusq; roboris & momenti existant, & personis etiam Ecclesiasticis, seu locis etiam piis, aut Ecclesiasticis aliis quibuscunque, in quantum seu quorum favorem pro tempore facta fue-

rint, minime suffragentur, nec pro eisdem personis, seu locis, vel aliis Ecclesiis hujusmodi aliquid jus in rebus prædictis, vel ad illas acquiri possit. Quinimò res sacras, ac alia bona prædicto quocunque nomine vel titulo pro tempore detinentes, ad alia Ecclesiis & monasteriis, ac beneficiis per defunctos quomodolibet acquisitis, ut præfertur, juxta præsentium tenorem realiter & cum effectu restituendum & consignandum, quibusvis dispositionibus de illis in contrarium quomodolibet factis minime attentis, omnino teneantur, & ad id per censuras & penas, etiam furti & sacrilegii, ac alia juris & facti remedia opportuna cogi & compelli possint, & debent. Insuper ne deinceps contingat insolentia spoliatorum Camere Apostolicæ collectorem vel subcollectorem, alias Ecclesias, nec hominum quenquam damno & injuria affici, nec cuiquam de cætero veretur in dubium, quæ res habenda sint nomine spoli, simili modo statuiamus, decernimus & declaramus, quòd quæcunque scamna, cathedra, arce, & etiam lignæ vel lapidæ, etiam marmoreæ mensæ & tabulæ, ac quæcunque doli seu vasa vitaria vacua, & alia similia supellectilia domestica, per quosvis Presbyteros, seu clericos ab humanis pro tempore eorum obitus in Ecclesiis, seu eorum domibus Ecclesiasticarum earundem, vel alibi ubi vis locorum relicto, etiam si ex fructibus & proventus beneficiorum, quæ dum viverent obtinebant, acquisita fuerint, sub spoliatorum appellatione minime veniant, nec pro spoliis illo modo repositari possint. Præterea quòd nullum spoliolum Camere præfatæ fieri, nec quicquam à quibusvis spoliatorum Camere hujusmodi collectoribus vel subcollectoribus exigere possit per obitum illius, qui, dum viveret unum vel plura beneficia Ecclesiastica obtinuerit, cujus vel quorum insimul fructus, redditus & proventus triginta ducatorum auri de camera secundum communem estimationem valore annuum non exceperint, aut qui pensiones annuas super quibusvis fructibus Ecclesiasticis usque ad dictum valorem annuatim perceperit, dummodo tamen si se ab omni illicita negotiatione, & à factis canonicè prohibita abstinerint. Ita quòd si quis dictorum collectorum aliquid ex bonis quorumvis defunctorum, qui similia beneficia obtinuerint, seu similes pensiones perceperint, prætextu spoliatorum ejusdem Camere percipere, aut alias contra præsentis nostras literas attentare præsumpserit, ad totalem bonorum per eum perceptorum teneatur, ac id via juris, etiam per similes censuras & penas cogi & compelli possit, & debeat. Rom. 9. Cal. Sept. 1567.

Gregorius XIII.

Bona regularium extra claustra degentium nomine spoliatorum continentur, & sicut Camera Apostolica adjudicantur, vera veluti & propria heredi.

CAP. III.

Officii nostri partes sedulo præstare tenemur, ut dubia, quæ ab aliquibus falso sub prætextu, vel nimis subtiliter excitata, in Camere nostræ Apostolicæ præjudicium tendunt, declaratione nostra dilucidentur. Nuper accepimus quòd etiam fœd record. Papa IV. prædecessor nostre constitutionem, & quæcunque in illa continentur, per piz memorie Pauli PP. IV. etiam prædecessorem nostrum contra apostatas a editam, per quam inter cætera decrevit, bona quæcunque mobilia & immobilia, ac census, redditus, & proventus, jura & actiones per regularem ordinem profectos extra claustra suorum regularium locorum, etiam de licentia suorum superiorum degentes, tempore quo extra claustra hujusmodi fuissent acquisita, etiam si acquisitiones hujusmodi ab ipsis profectis ex redditibus beneficiorum Ecclesiasticorum cum cura vel sine cura per eos obtentorum seu detentorum,

a. Apostasia irregularitatis non fidei. 47. dist. quantumlibet. 16. q. 1. de his habet lib. 3. c. 60. ff. Pauli 4. de heret.

aut ex propria industria, seu artificio, mercatura, vel ex testamento, sive successione ab intestato quorundem consanguineorum, affinium, vel amicorum suorum, aut quorumcumque aliorum facti essent, non fisco, aut Camera Apostolica, sed religioni, aut monasterio, in quo, seu quibus primo profecti fuissent, eo ipso applicata esse & cenferi debere, ad iuris & factum constitutionem formam rediret: necnon prafata bona regularium extra claustra, ut prafertur, degentium, sive mendicantium, sive non mendicantium, aut militiarum professorum, & etiam loca, & canonicales portiones, aut dignitates in cathedralibus, vel collegiatis Ecclesiis cuiusvis ordinis regularibus obtinuerint, ac Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, Primatiali, vel quavis alia prafullerint dignitate, post eorum obitum ad eandem Camera Apostolicam, & iuxta constitutionem scilicet. Pauli Pape III. super spoliis, sub dat. videlicet tertio nonas Ianuarii, Pontificatus sui anno tertio promulgatam, legitime spectent & pertineant, idque per Romanos Pontifices predecessores nostros, ac nos, dum collector generalis ad recuperandum spolia regularium specificè deputatus fui, aperte demonstratum extiterit, ac in possessione illa existeret ac recuperandi eadem Camera merito semper fuerit: nihilominus nonnulli vano sub dicta constitutionis Pauli IV. predecessoris prafati pretextu contrarium aliquando asserere non dubitarunt: Nos omnem circa prafata dubitandi occasionem dimovere, simulque equitate & iustitia suadentibus, eisdem Camera indevotitate, ne indies molestis & incommodis afficiatur, consulere volentes, prafentium auctoritate declaramus, & bona quaecumque per dictos regulares extra claustra Ecclesiarum, monasteriorum, domorum, & quorumcumque regularium locorum degentes, quocumque iure & actione, sive ex causa testati, sive intestati, acquisita, & in posterum acquirenda, vel ad eos delata in quibusvis provinciis, dominis, regnis, & locis consistant, nisi iudem, ad quos ista spectaverint, sufficienti fuerint testandi, aut de illis disponendi facultate suffulti, & que legitime usi fuerint, ad eandem Camera pleno iure pertinuisse & spectare, ac bona quaecumque eorundem sub spoliatorum nomine comprehensa per ipsam Camera, ejusque nomine a quibuscumque illa quandoque occupantibus & detinentibus recuperari ac vindicari posse, & debere, ac iuxta Pauli III. & aliorum Apostolicarum in hujusmodi bonis literas eadem Camera Apostolica in hujusmodi bonis spolia nuncupatis verè universaliter succedente, quòd ipsa Camera, que ceteris hereditibus & successoribus ampliori est privilegio munita, cuique merito magis favendum est, dum in eam rerum & bonorum dominium ac possessio nulla traditione precedente transeat, in quacumque bonorum & spoliatorum sive ad seculares sive ad regulares, dum viverent, spectantium successione, quibuscumque in rebus sive pecuniis illa consistant, etiam si nominatim aut alia speciali nota illa designanda essent, que ad eandem Camera jure spoliatorum pertinerunt, pertinebunt in posterum, omni prioris fictione penitus cessante, jus & nomen veri heredis in eisdem spoliis habere, illiusque naturam sortiri: ac veri heredis privilegium & ius in quibuscumque bonis, pecuniis, iuribus, & actionibus uti antehac potuisse, & nunc posse, idque eorundem predecessorum, ac nostrarum etiam intentionis semper fuisse & esse, auctoritate prafentium declaramus: sicque per quoscumque iudices in quibusvis causis, etiam per appellationem aut alias pendentes & futuras, ac in quacumque causa vel instantia, sublata eis, & eorum cuiuslibet quavis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari & diffiniri debere: necnon quicquid fecerit super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum forsan hæcenus, vel in posterum contigerit attentari, irritum & inane decernimus. Dat. Rom. 21. Ian. 1577.

Idem.
¶ Res que tuncque bonorum molibam sive communitate p...
Prælatos & quorocumque personarum Ecclesiarum...
tra urbem Romanam decedentium rella, prout ad Camera
Apostolicam.

CAP. IV.
¶ Illa que ex fructibus, redditibus, & proventus...
fructificis profecta, edificata, restituta, &...
erint, seu alias ex eisdem fructibus, redditibus, &...
tibus quomodolibet provenient, per obitum...
cunque personarum Ecclesiarum, decedentium...
fica tam simplicia, quam administrationem...
obvenientium, nisi quoad simplicia de fructibus...
modi dispositum fuerit, vel ex privilegio Apostolice...
ex consuetudine legitime præscripta, tam...
quam quorumvis ordinum regularium, quorum...
Pontificali dignitate fulgentium, in antevia...
tra tamen dictam urbem, pro tempore decedentium...
& singulis fructibus, redditibus, & proventus ad nos...
Camera spectare & pertinere volumus & decernimus...
& eidem Camera appropriamus & applicamus.

¶ Pius Quintus.
Clericorum bona omnia per negotiationem illorum...
tempore obitus totum remanere in eorum...
cliam: confecta quoque quocumque vel facta...
CAP. V.

¶ Deens esse contentes, & equum, ut nos, quod...
sua iustitia conservemus, Camera Apostolica...
non negligamus, quinimo, ne preterea...
lam ab aliquibus usurariis, aut super eis...
riri contingat, ita nostra declaratione...
amus, quòd à nemine deluper dubium...
possit. Cùm itaque, sicut accepimus, a...
tatur in dubium, antea & bona per...
cris ordinibus constitutos, ex negotiatio...
litas contra sacros canones acquirita, aut...
ad Camera prafatam jure legitime spectare...
nere debeant. Nos omnem deluper...
ac litibus viam præcludere, & demum...
quibusvis Camera usurpare litigantibus...
que in præmissis opportune providere...
proprio, & ex certa nostra scientia, ac...
testatis plenitudine decernimus, &...
singula, res & bona, cuiuscumque...
tis existentia, ac in quibusvis...
dominiis, tam citra, quam ultra...
sistentia, per quosvis clericos tam...
rumvis, etiam mendicantium ordinum, ac...
regulares, etiam in sacris ordinibus...
cunque status, ordinis, & conditionis...
episcopali, Episcopali, vel alia...
geant, ex negotiatione illicita aut...
nones quomodolibet acquisita, que pro...
obitum eorum qui etiam ex facultate...
testandi, condito testamento obitis...
& decedent, aut quibusvis, etiam...
& eis destituti conigerit, & prafentium...
viri, & extra Romanam Curiam, ad...
drez Iapio de sancto Joanne Rotundo...
ligiosi, extra Romanam Curiam, ad...
endo, & functi hæcenus remanent...
manebunt, ad eandem Camera, &...
quibusvis cathedralibus, etiam...
giatis, ac aliis Ecclesiis, monasteriis...

exteriori; beneficiis Ecclesiasticis cum cura, secularibus & quorumvis ordinum regularibus, qualitercumque qualificatis successores; illa in titulum, commendam; admittitacionem, commisionem, ac alias quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam si ad illa, vigore prioris tituli, jus regrediendi seu accedendi aliquibus concessum fuerit, spectare, ac sub nomine ipsorum venire, illaq; uni spolia ad Camera ipsam pertinentia perpetuo colligi & recuperari potuissent, posse ac debere, & ita per quoscunq; iudices quavis auctoritate fungentes in quacunque instantia, sub lata eis quavis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & diffiniri debere. Rom. Non. Novembr. 1560.

TITVLVS IV.

DE COMITIBVS PALATINIS.

Pius V. Ex Concilio Tridentino.

Doctores Laureæ magistris a Comite Palatino que olim conferebantur in quavis facultate candidatis, Concilio Tridentino decretis nullatenus esse auctoritate & iuri.

CAP. I.

Quamvis a sede Apostolica, ad quam negotiorum multitudo undique confluit, curis omnino plena innumeris, nonnulla interdum exiustis causis concedantur, quæ successivis temporibus in publicum detrimentum, & alieni iuris præiudicium tendere noverunt, non debet reprehensibile videri, si Roman. Pontifex, ad cuius providentiam pro debito pastoralis officii spectat super iis debere providere, illa rationabilibus & iudicis superveniens causis deinde cognitis quandoque revocat & annullat, ac in statum redigit rationis. Sanè cum fide digna plurimorum relatione non sine a nimis nostri molestis intellexerimus, nonnullis Comitibus Palatinis, & diversos alios, prætextu facultatum sibi à Romanis Pontificibus & sede Apostolica concessarum, quamplurimos, tam laicos quam clericos, tam iure civili, quam canonico, & Theologia, nullo, aut non debito examine prævio, indoctos & inhabiles, Doctores, Licentiatos, & Magistros creare & promovisse, uti ad dignitates ceteraque beneficia Ecclesiastica facilius assumantur, & de eis providerentur in animarum suarum salutem, & quamplurimorum scandalum. Nos huiusmodi scandalis quantum in nobis est obviare, & alias ne de cætero inhabiles ad huiusmodi gradus admittantur providere volentes: Motu proprio, non ad alicujus super hoc nobis oblate petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione, & ex certa scientia nostris, ac de Apostolice potestatis plenitudine hac nostra perpetuo valitura constitutione omnia & singula facultates & indulta eisdem Comitibus, ac etiam quibusvis officialium Romanæ Curie collegiis, singulisque aliis personis cujuscunque status, gradus, ordinis, & presentientie existentibus, ad Doctoratus, Licentiaturs, & Magisterii gradum promovendi per quoscunq; Romanos Pontifices prædecessores nostros, & sedem Apostolicam, ac etiam nos, etiam nos, scientia, & potestate plenitudine similibus pro expressis habentes, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo revocamus, cassamus, & annullamus: Ac decretis Concilii Tridentini in inhærentes decernimus & declaramus, eos qui à Comitibus & aliis præfatis promoti fuerunt, quoad dignitates, ceteraque beneficia Ecclesiastica, nulla gradus prerogativa frui & gaudere posse vel debere. Rom. Calend. Jun. 1568.

^a Concil. Tridentin. sess. 22. c. 2. de reformat. & sess. 24. cap. 11. de reformat.

TITVLVS V. DE MAGISTRIS, ET DOCTORIBUS.

Julius III. Rectori universit. Almx urbis.

Institutio & promotio ad Doctoratus insignia in favore patris grati fieri debet.

CAP. I.

Pauperes & egeni qui ad susceptionem Doctoratus graduum habiles reperitur in utroque seu altero iurium promovendi, & gratis pro Deo abique aliquo pecuniarum solutione ab eis facienda assumi seu Doctoratus creari debent.

Pius Quartus.

Cujuscunq; facultatis, Doctoris & Professoris promoti sine promotione, non obliquam exigendi, ad officium exercitum non se ingerant, nisi prius saltem fides professoris iuramentum emiserint, formæ hinc prescriptæ.

CAP. II.

In sacrosancta beati Petri Principis Apostolorum cathedra, meritis licet imparibus, hinc procellosis militantis Ecclesie tempestatibus constituto, plurimum nos oportet esse sollicitos, ut Domini gregem curæ nostræ commissum non solum ab apertis rapacium luporum undecunque causis obstrepentium insultibus, sed etiam à magis formidolosis pestiferarum vulpecularum domi latentium insidiis, per providum pastoralis officii ministerium, ipso Domino cooperante præferemus, ac illis omnes nocendi occasiones, quantum cum Deo possumus, ubilibet auferamus. Cum itaque juxta notum sanctissimi vatis oraculum, timor Domini, sine quo vera religio, & catholice fidei puritas nullibi reperitur, sapientie sit initium, & qui vel in scientiis proficere, vel eas alios docere parant, supremum illum sapientie parentem, benignissime largiorem devoto sanæ fidei obsequio demereri, verâque sincera religionis pietate sibi conciliare debeant. Idcirco hæc fidei puritatem scientiis, doctrinis, que quibilibet tum tradendis, tum ad discendum, tanquam necessariam basim, consistere, & ne simplicia nonnullorum adolescentium, res novas audiendi cupidorum, ingenia in naufragos blandientium hæresum scopolas imprudenter impingant, occurrere cupientes; motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolice potestatis plenitudine; quod deinceps nullus Doctor, Magister, regens, vel alius cujuscunque artis & facultatis professor, sive clericus, sive laicus, aut secularis, vel cujuscunque ordinis regularis sit, in quibusvis studiorum generalium Universitatibus aut Gymnasiis publicis, aut alibi ordinariam vel extraordinariam lectionis cathedram assēqui vel jam obtentam retinere, seu alias, Theologiam, canonicam vel civilem censuram, Medicinam, Philosophiam, Grammaticam, vel alias liberales artes, in quibuscunque civitatibus, terris, oppidis, ac locis, etiam in Ecclesiis, monasteriis, aut conventibus Regularium quoruncunq; publicè vel privatim quoquo modo profiteri, seu lectiones aliquas in facultatibus huiusmodi habere, vel exercere. Neque Doctores ipsi, aut Universitates, seu Gymnasiorum eorundem Rectores, Cancellarii, vel alii superiores, sed nec etiam Palatini a Comitibus, aut alii particulares, facultatem eruditos viros ad eisdem gradus promovendi, etiam à nobis, & Apostolica sede, vel alias undecunq; habentes, scholares, tam laicos, quam clericos, & cujuscunque ordinis regulares, vel alios quoscunque quantalibet eruditione præditos, ad illum gradum in eisdem facultatibus suscipiendum recipere & admittere; neq; Doctores, Magistri, & Scholares ad electionem alicujus in Rectorem vel Cancellarium Universitatis, aut Gymnasii procedere; Nec ipsi Scholares, vel alii quan-

^a Vid. sup. c. 4. de sum. Trin. & sil. cat. & ibid. 7042. P P P

mus, & decernimus, quod omnes Medici cum ad infirmos in lecto iacentes vocati fuerint, ipsos ante omnia moneant, ut idoneo confessori omnia peccata sua iuxta ritum S.R.E. confiteantur, neq; tertio die ulterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientiam oneramus, concesserit, & eis per fidem confessoris scriptam confiteantur, quod infirmi, ut praxmittitur, peccata sua confessi fuerint. Coniunctos vero, ac omnes familiares & domesticos infirmi in Domino rogamus & moneamus, ut de infirmitate parochum certiorem faciant, ac tam parochus, quam conjuncti & familiares praxfati infirmum ad confessionem peccatorum suadeant & inducant. Quod si qui Medicorum praxmittitur non observaverint, ultra poenas in dicta constitutione contentas, quas incurere declaramus, perpetuo sint infames, & gradu medicinx; quo insigniti erant, omnino priventur, & à Collegio seu universitate Medicorum ejiciantur, ac poena etiam pecuniaria arbitrio ordinariorum, ubi deliquerint, multentur. Et, ut haec omnia inviolabiliter observentur, volumus, & eadem auctoritate praxcipimus & mandamus, ut nullus possit, ac ubique locorum Medicina Doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas à quovis collegio & universitate concedatur, nisi omnia in praesenti nostra constitutione contenta medio eorum juramento, coram Notario publico & testibus, observare in eorum manibus, vel ordinarij juerint, & de hujusmodi juramenti in privilegio, seu licentia medendi specialis mentio fiat. Quod si collegia & universitates praxfate non recepto à promovendis juramento hujusmodi, eosdem ad gradum praedictum promoverint, aut eisdem medendi licentiam praxfiterint, poenam privationis facultatis alios ulterius doctorandi incurrant. Mandantes in virtute sanctae obedientiae omnibus & singulis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & diocesis propriis, praesentes nostras literas publicari faciant, ac juramentum praedictum à Medicis iam promovis, seu licentiam medendi habentibus, omnibus iuris remedijs exigant, neque aliquos ad medendum in civitatibus & diocesis praedictis admittant, nisi eis confiterentur eosdem juramentum hujusmodi praxfuisse, & contumaces, & jurare ac juramentum hujusmodi iam praxfatum exhibere recusantes, gradu medicinx, & omnibus privilegijs eisdem Medicis, tam conjunctim, quam divisim eis & eorum cultibet concessis per quovis etiam Romanos Pontifices privent, ac ab ingressu Ecclesiae atceant donec recipuerint. Rom. 9. Martij 1566.

Gregorius XIII.

Medici Judaei & infideles ad Christianorum curandos morbos non admittantur.

CAP. II.

Alia pia mem. Paulus Papa quartus praedecessor noster edita perpetua constitutione inter alia sancivit, ne Medici Judaei etiam vocati & rogati ad Christianorum agrotantium curam accederent, aut illi interesse possent, quam constitutionem postea Pius Papa quintus etiam praedecessor noster per suas literas approbavit, innovavit, & confirmavit, & sub imitatione divini iudicii praxcepit & mandavit, omnia in eadem constitutione contenta in posterum firmiter observari, non solum in terris & dominijs sanctae Romanae Ecclesiae subjectis, sed etiam ubique locorum. Quia tamen nobis non sine magna animi nostri molestia innotuit, ea minime observari, sed multos adhuc ex Christianis hominibus esse, qui dum suos corporum languores illicitis medijs, & praecipue Judaeorum ac aliorum infidelium opera sanari cupiunt, verè salutis animarum suarum & corporum simul immemores sunt, & (quod valde dolendum est) in damna-

tionis aeternae maximum saepe discrimen incidunt, medicis Judaeis & infidelibus hujusmodi ad ipsorum curantem vocatis & adhibitis: unde fit, ut & Judaeis ac alijs infidelibus magna detur delinquendi occasio, & simul salutare praedecessor noster ab Innocentio Papa III. similiter praedecessore nostro in Concilio generali quondam emissum, & deinde à praedicto Pio V. innovatum, quod omnes medici cum ad infirmos in lecto iacentes vocati essent, ipsos ante omnia moneant, ut idoneo confessori omnia peccata sua iuxta ritum sanctae Romanae Ecclesiae confiterentur, neque tertio die ulterius eos visitent nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientia onerabatur, concessisset, & eis per fidem confessoris scriptam factam constaret, quod infirmi peccata sua confessi fuissent. Idcirco nos iam Judaeos, qui adversus mandata hujusmodi Apostolica committere audent, quàm Christianos qui illos ad se accerunt, vel medendi licentiam concedunt, & viam ad delinquendum eisdem aperiant, coetere volentes, supradictas praedecessorum nostrorum constitutiones, auctoritate Apostolica tenore praesentium approbamus, confirmamus, & innovamus, ac inviolabiliter observari mandamus, atq; hac nostra in perpetuum valitura constitutione, eisdem constitutionibus & praecipis pro firmiori illorum observatione adtendentes, universis utriusq; sexus Christi fidelibus districte inhibemus & interdiciamus, ne posthac Judaeos vel alios infideles ad ipsorum Christianorum agrotantium & infirmorum curam vocent, seu admittant, aut vocati, admittitive faciant, concedant, vel permittant.

TITVLVS VII. DE CONCILIIIS.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Summa Pontificia auctoritas supra Concilium esse multis exen- tula & praegnantia sanctorum in Concilio Basiliensi decreta abolitio- ne probatur.

CAP. I.

Post aeternus gregem suum usque ad consummationem seculi nunquam deseruit, ita Apostolo teste, obedientiam dilexit, ut pro expiando primi parentis inobedientiae peccato seipsum humiliaverit, factus obediens usq; ad mortem, migraturus vero ex mundo ad patrem, in soliditate petrae Petrum ejusq; successoris vicarios suos instituit, quibus ex libro Regum e testimonio ita obedire necesse est, ut qui non obedierit morte moriatur, & ut alibi legitur, in Ecclesia esse non potest qui Romani Pontificis cathedram deserit, quoniam à Augustino & Gregorioq; auctoribus, sola obedientia est mater, custosq; omnium virtutum, sola fidei merium possidens, sine qua quisq; infidelis convincitur, etiam si fidelis esse videatur. Itaque nos eodem Petro docente solliciti esse debemus, ut quæ à Rom. Pont. praedecessoribus nostris, praesertim in sacris Concilijs pro obedientia hujusmodi auctoritate, libertatisque Ecclesiasticae, & sedis Apostolicae defensione mature, & ex legitimis causis inchoata sunt, nostro studio, cura, & diligentia debite absolvantur, & ad operatum suum perdurant, simplicium quoque animæ quarum etiam rationem Deo reddiduri sumus, à dolis & laqueis tenebrarum Principis liberentur, sanè scilicet. rec. Julius Papa secundus praedecessor noster, post indictum ex legitimis tunc expressis causis, de venerabilium fratrum suorum sanctae Rom. Eccles. Cardin. de quorum numero tunc eramus,

a C. cum infirmitas. de poenitent. & remission. b Philipp. 2. c. 1. Reg. 15. d Augusti. in opere Monachorum. e Gregor. 15. moral.

consilio & assensu, sacrum Lateran. Concilium, provide considerans cum eodem sacro Lateran. Concilio, Biturice. Regni Francie corruptelam, quam illi pragmatice sanctionem vocant, cum maximo animarum periculo & scandalo, ac dignitatis sedis Apostolicæ derisum & vilipendio retroactis temporibus viguisse & adhuc vigere, ejusdem pragmatice sanctionis negotium eodem approbante Concilio discutendum certis tunc nominatim deputatis Cardinalibus & Prælati cetera congregationis commisit. Et quamquam sanctio præfata ex multis nullitati notorie subjaceret, schismaque manifestum foret & contineret, & propterea citatione aliqua minime præcedente per se irrita, nulla, & invalida declarari potuisset: ex abundantiam tamen cautela idem Julius prædecessor Gallicos prælatos, capitula Ecclesiarum & monasteriorum, parlamenta, & laicos illis faventes, & dicta sanctione utentes, omnesque & singulos alios in præmissis sua communiter vel divisim interesse putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus tunc non pateret accessus, in Mediolan. Asten. & Patien. Ecclesiarum valvis affigendum monuit, quare sanctio præfata, illiusque corruptela & abusus, in concernentibus auctoritate Romana Ecclesiæ, & sacrorum canonum ac Ecclesiasticæ libertatis violationem, nulla & invalida declarari non deberet. Cumque dicto Julio prædecessore in humanis agente diversis impedimentis causantibus citatio exequi & reproduci, ac negotium abrogationis hujusmodi plene discutit, ut intento ipsius Julii prædecessoris fuerat, non potuisset, sed eodem Julio prædecessore rebus humanis exempto, citatio ipsa legitime executi, & per procuratorem fidelem sacri Concilii promotionem reproduci, ipsorumque citationum non comparentium contumacia accusata, & ad ultiora procedi petitum fuisset, nos divina favente clementia ad summum Apostolorum apicem assumpti, omnibus rite pensatis, per theon prædictæ ex certis causis nullum tunc responsum dedimus, ac deinde cum per dictos monitos & citatos diversa impedimenta allegarentur, quare in termino eis (suo præsertim) præfatio comparere non potuissent, ut omnis iustæ excusationis & quarelibet occasio eis auferretur, terminum citationis & monitionis hujusmodi præfatum eodem sacro approbante Concilio ad alium tunc expressum terminum jam diu effluxum in diversis sessionibus pluries prærogavimus.

Cum autem moniti & citati prædicti sublati jam omnibus impedimentis, effluxis que omnibus terminis, eorum nobis & dicto Concilio non comparuerint, nec comparere curaverint ad allegandum causam quare sanctio prædicta nulla declarari non debeat, ita ut excusationis ultra locus non sit, possintque merito contumaces reputari, prout eos exigente justitia reputamus: Nos mutare attendentes pragmaticam sanctionem, vel potius ut dictum est, corruptelam, schismatis tempore à non habentibus potestatem editam, reliquæ Christianæ Reip. Ecclesiæque sanctæ Dei nullatenus conformem, & à clame Ludovico XI. * * a Franeorum Rege Christianissimo revocatum, cassatam, atque abolitam, auctoritatem, libertatem, ac dignitatem dictæ sedis violare, ac diminueret facultatem Romani Pont. pro tempore existentis, quibus abundat Curia, & quorum consiliis sedis Apostolicæ, & Rom. Pont. atque universalis Ecclesiæ auctoritas & potestas conservantur, negotiaque diriguntur, & in prospero statu confoventur, Ecclesiis & monasteriis, eisdemque personis de reliquis beneficiis Ecclesiasticis jux-

ta eorum status exigentiam providendi sententiam: Prælati vero Ecclesiasticis illarum partium ordinem præbere, ut ipsi nemum Ecclesiasticæ disciplina obedientiam sanctum frangant, & violant, ac contra eorundem prædictam eorum matrem, curam regant, deest præmissa audendum viam aperire, ipsamque potestatem libertati subjacere, nulloque modo aliquis tempore, legatus tolerantie, cuiusdam administrationis, fidei, & Pont. prædecessores nostri præfati synodali sacro tempore summopere optare demonstrant, contra ipsam sanctionem hujusmodi, vel malignitate tempore, vel illi illi provideret, & in totum occurrere non viderent, sed temporibus tolerasse vix fuerunt: considerans tamen ab ipsius Biturice. sanctionis editione sex annos viginti fluxisse, nullamque infra hoc tempore præfatum inter hoc Lateranense Concilium legitime factam citationem, quo cum (disponente Domino) constitutionem ab eisdem improbe sanctionis extirpatione & abrogatione sine nostra & sanctorum patrum in præfato Concilio congregatorum nota, ac nostra, & dictorum illorum utentium animarum periculo abimere, seu delinquant posse, Augustino teste, iudicamus, atque censuimus.

Et sicut pie memorie Leo Papa I. prædecessor noster, cuius in hoc libenter quoad possimus vestigia imitari, ea qua in secunda Ephesina Synodo temere contra libertatem & catholicam fidem gesta fuerunt, postmodum in Chalcedonen. Concilio mandavit ac fecit per ipsius firmitate revocari: ita & nos à sanæ memore Sixti & contentorum in ea revocatione certis non debent saltem conscientia, ac nostro & ipsius Ecclesiæ immutari posse, aut debere censuimus. Nec illud nos movere debet, quod sanctio ipsa & in ea contenta in Basilien. Concilio edita, & ipso Concilio instanti à Biturice. congregatione recepta & acceptata fuerunt, cum ea omnia post translationem ejusdem Basilien. Concilii per Eugenium Papam V. etiam prædecessorem nostrum factam, à Basilien. concilio, seu potius a concilio, que præsertim post hujusmodi translationem Concilium amplius appellari non merebatur, sed noster, ac propterea nullum robur habere poterunt, cum eam ipsa solum Rom. Pont. pro tempore existentem, per auctoritatem super omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac dissolvendorum plenius & potestatem a habere, ac de ea licet scripturæ testimonio, dictis sanctorum patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum etiam prædecessorum nostrorum, sacrorumque caponum decretis, & propria etiam eorundem Conciliorum confessione, manifeste constet: quorum aliqua ceteræ præfate, restant verò utpote notoria, silentio præterite.

In Alexandrina enim Synodo Arabum, hujusmodi existente Felici Romani Pont. ab eadem Synodo legitime fuisse legitimus, Nicenam Synodum iterum, non potest ab ipse Roman. Pontif. auctoritate Concilio aboliri. Neque nos latet etiam eundem Leonem Pontificem, in eadem secundam Synodum ad Chalcedonem, transferentem, & Martini etiam Papam quintum prædecessorem nostrum Concilio Senen. potestatem reserentem habita decessit, la consensus ipsius Concilii mentione habita decessit, Ephesinam quoque primam Synodum Chalcedonem, & Chalcedonem, eidem Leoni VI. Agathino VII. Hadriano VIII. Nicolao VIII. etiam Constantino, Synodum Hadriano Romano Pont. prædecessoribus nostris maximam reverentiam exhibuisse, eorundemque Pontificum institutionibus & mandatis in sacris conciliis per eos editis & factis reverenter & humiliter obtemperasse, unde Damasus Papa & ceteri præ-

a Ludovicus XI. Francorum Rex per legatos missos ad Pium II. liberam Ecclesiæ & Pontificis regno obedientiam præstitit, abrogationem pragmatice sanctionis, & magna in Turcia auxilia pollicens. Renoué Senatuy Parisiensis. Gagum. libro 10.

a Vi hac facilius videri possunt quædam in tractatu de translatione Papa & Conciliorum, Dominicus Jacobinum libro de Concilio, articulo 7. Partem de hinc in ante, de postquam Papa & Concilio.

scopi Romæ congregati scribentes de Concilio Ariminen. Episcopis in Illyrico constitutis, præjudicium aliquod per numerum Episcoporum Arimini congregatorum fieri non potuisse testantur: quandoquidem conser Roman. Pontific. cuius ante omnia deebat spectari de- cretum, talibus non præbuisse consensum, eundemque Leonem Pontificem universis Sicilia Episcopis scriben- tem idem noluisse apparere: consueverantque antiquo- rum Conciliorum Patres pro eorum que in suis Conci- liis gesta fuerunt corroborazione, à Romano Pontific. subscriptionem, approbationemque humiliter petere & obtinere, prout ex Nicæna & Ephesina ac Chalcedonen. hujusmodi, & V. Constantinopolitan. & V. II. eadem Nicæna, ac Romana sub Symmacho Synodis habitis scri- ptis, necnon in annali libro de Synodis manifestè colligitur, quod etiam novissimè Constantinens. a Pa- tres fecisse constat. Quam laudabilem consuetudinem si Bituricens. Basiliens. secuti fuissent, hujusmodi mole- stia proculdubio evitaretur.

Cipientes quoque hujusmodi negotium ad debitum finem perducere, ac tam vigore citationum hæcenus à no- bis & præfato Julio prædecessore ex abundantè emana- tum, quam aliorum præmissorum, quæ ita notoria sunt, ut nulla valeant excusatione aut tergiversatione celari, etiam ex nostro pastoralis officio procedentes, omnesque & singulos tam iuris quam facti defectus si qui forsitan in præmissis intervenissent, suppletis, ex certa nostra scientia & de Apostolicæ potestatis plenitudine eodem sacro approbante Concilio tenore præsentium præfatorum pra- gmaticam sanctionem seu corruptelam, ejusque appro- bationem quomodolibet emanatam, omniaque & singula decreta, capitula, statuta, constitutiones siue ordi- nationes in eodem quomodolibet contentas, seu etiam insertas, ac ab aliis prius editas, necnon consuetudines, statuta, & ab aliis prius absumptas, ex ea in hæc usque diem quomodolibet emanatas, seu observatas, nullius roboris vel momenti fuisse & esse decernimus & decla- ramus. Necnon ad abundantiore cautelam eandem Bituricens. sanctionem siue corruptelam, ejusque appro- bationem tacitam vel expressam, ut præfertur, & in ea contenta omnia & singula etiam inserta quæcunque revocamus, cassamus, abrogamus, irritamus, annullamus, ac damnamus, & pro infectis, revocatis, cassatis, ab- rogatis, irritatis, annullatis, & damnatis haberi volumus, decernimus, & declaramus. Et cum de necessitate fa- ctus existat, omnes Christi fideles Romano Pontifici & subesse, prout divine scripturæ & sanctorum Patrum testi- monio edocemur, ac constitutione scilicet mem. Boni- facii Papæ VII. similiter prædecessoris nostri, quæ inci- pit, Vnam sanctam, declaratur, pro eorundem fide- lium animatum salute, ac Rom. Pontif. & hujus sanctæ sedis suprema auctoritate & Ecclesiæ sponzæ suæ unitate & potestate, constitutionem ipsam sacro præfati Con- cilio approbante innovamus & approbamus, sine tamen præiudicio declarationis sanctæ mem. Clementis Papæ V. que incipit, Meruit. Inhibentes in virtute sanctæ obe- dientiz, ne sub penis & censuris infra dicendis omnibus & singulis Christi fidelibus, tam laicis quam clericis, secularibus, & quorumvis ordinum etiam medicantium regularibus, & aliis quibuscunque personis, cujuscunque status, gradus, & conditionis existant, etiam sanctæ Ro- manæ Ecclesiæ Cardinal. Patriarchis, Primatibus, Archi- episcopis, Episcopis, & quibuscunque aliis Ecclesiasticis vel mundana, vel quavis alia dignitate fulgentibus, omni- busque aliis & singulis Prælatibus, clericis, capitulis & con-

ventibus secularibus, & ordinum prædictorum regularibus, etiam monasteriorum Abbatibus, Prioribus, Ducibus, Comitibus, Principibus, Baronibus, parlamentis, officialibus etiam Regiis, iudicibus, advocatis, notariis & tabellionibus Ecclesiasticis vel secularibus, & quibuscunque aliis personis Ecclesiasticis regularibus & secularibus, ut præfertur, quacunque dignitate fulgentibus, in præfato Regno Franciæ, Delphinatu, & ubicunque prædicta pragmatica directè vel indirectè, tacitè vel expressè vi- geret, quomodolibet existentibus vel pro tempore futu- ris, ne de cætero præfata pragmatica sanctione, seu potius corruptela, quomodolibet ex quavis causa, tacitè vel expressè, directè vel indirectè, aut quovis alio que- sito colore vel ingenio, in quibuscunque a scribis judica- libus vel extrajudicialibus uti, seu etiam eam allegare, vel secundum eam judicare, aut quovis actus judicialis vel extrajudicialis secundum dictæ pragmatice tenorem vel capitula in ea contenta per se vel alium seu alios nul- latenus facere præsumant, aut per alios fieri permittant, seu mandent, nec præfatorum pragmaticam sanctionem, aut in ea contenta capitula seu decreta ulterius in domi- bus suis, aut aliis locis publicis vel privatis teneant, quin- nimò illam ex quibuscunque Archiviis etiam Regiis, seu ca- pitularibus & locis prædictis infra sex menses à data præ- sentium computandos deleant, seu deleri faciant, sub- majoris excommunicationis late sententiæ, necnon quo- ad Ecclesiasticas & regulares personas prædictas, omni- um etiam Patriarchalium, metropolitaniarum & aliarum cathedralium Ecclesiarum, monasteriorum quoque & Prioratuum etiam conventualium, & quarumcunque di- gnitatum, aut beneficiorum Ecclesiasticorum secularium & quorumvis ordinum regularium, privationis, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, quo verò ad seculares præfate excommunicationis, necnon amissio- nis quorumcunque feudorum tam à Romana quam à alia Ecclesiæ ex quavis causa obtentorum, ac etiam inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, & inhabilitatisque ad omnes & singulos actus legitimos, quomodolibet faci- endos, infamizque, ac criminis lese majestatis in jure ex- pressis penis eo ipso & absque ulteriori declaratione per omnes & singulos prædictos, si (quod absit) contrafe- cerint, incurrendis, à quibus vigore cujuscunque facultatis, ac clausularum etiam in confessionalibus quibuscunque personis sub quibuscunque verborum formis concessis con- tentarum, nisi à Rom. Pont. canonice intrante vel alio ab eo ad id in specie facultatem habente, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant.

Paulus Tertius.

Ecclesia in afflictu & maximi turbati Christiana reipublica ve- bus presentissimum remedium ex Conciliorum æconomorum in- ditione experta est.

CAP. II.

MAiores nostri sapientia admirabili & sanctitate præ- diti sæpe in summis Christianæ reipublice pericu- lis remedium optimum atque opportunissimum œcu- menica Concilia, & Episcoporum generales conventus adhibuerunt. Ex diplomate indictionis Tridentini Concilii Cal. lumi 1542.

Pius IV.

Conciliorum canonum interpretatur & confirmatur Pontificæ maxime declaratione.

CAP. III.

Sicut ad sacrorum Conciliorum decreta & canones auctoritas atque confirmatio Apostolicæ sedis & debet & solet accedere, ita si quis super eis exorta sit dubitatio, ejusdem sedis iudicio & declaratione tollenda est.

a Pragmatica sanitatis abolita, quæ sequentium pena. P P P 3

a Vide Nicolaum Sandersum lib. 7. de visibili monarchia, ubi agit de Concil. Constantinensi pag 540. b Leo Epist. 14. ad Anast. in fin. Gelas. in Epist. ad Episcopos Dardania Nicol. 1. in Epist. ad Michælem hunc. III. sermo de consecr. Pontific. Bonifac. VIII. in extravag. tit. de major. & obed.

Pius Quintus.

Clerici sub pena suspensionis a divinis Missis sacrificium non celebrare viderint tempore.

CAP. I.

Sanctissimus in Christo pater & dominus noster, dominus Pius divina providentia Papa V. ad cuius notitiam pervenit, quod nonnulli cathedralium etiam in suis metropolitaniarum, collegiarum, & aliarum Ecclesiarum, necnon monasteriorum, conventuum domorum, & aliorum piorum locorum secularium, & diversorum ordinum, ac militarium regularium, Praelati, capitula, clerici, fratres, aliique superiores & personae antiquum sanctae Romanae Ecclesiae ritum institutum Missarum celebrandarum temporibus pervertentes, diversas licentias & facultates Missas, quae media nocte, & seu in aurora natiuitatis, ac de mane resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, & forsan aliarum festivitatum iuxta praedictum ritum celebrari consueverant, de seo etiam forsan circa solis occasum vigilia festivitatum earundem in suis Ecclesiis & capellis celebrandi, seu celebrari faciendi ab Apostolica sede vel eius legatis ac etiam maiori penitentiario pro tempore existente, variis praetextibus impetraverunt, illisque iam pridem utuntur: hoc ab antiquo catholice Ecclesiae instituto, sanctorumque Patrum decretis deviare considerans, ac propterea hunc ab usum ab Ecclesia Dei submovere volens, omnes ac singulas licentias & facultates huiusmodi, haecenus etiam motu proprio, vel quorumvis etiam Imperatorum, Regum, & aliorum Principum contemplatione, & ex quibusvis causis quomodolibet concessas, ac Apostolicas & alias literas desuper concessas, illarum omnium tenores pro sufficienter expressis habens, Apostolica auctoritate, ex certa scientia revocavit, ac omnino cassavit, & annullavit: hac praesentis perpetuo valitura constitutione quibusvis Praelatis, capitulis, clericis, fratribus, aliisque superioribus, & personis eorumdem Ecclesiarum, monasteriorum, conventuum, domorum, & aliorum piorum locorum in virtute sanctae obedientiae, & sub indignationis suae, ac perpetuae suspensionis a divinis poena districtius inhibens, ne deinceps Missas vel peritino tempore nomine, licentia cum & facultate huiusmodi, aut alio quovis praetextu celebrare, vel celebrari facere praesumant: ac mandans locorum ordinariis, ut eandem praesentem constitutionem sub praedictis & aliis sibi beneficiis poenis per quoscunque Praelatos, capitula, clericos, fratres superiores, & personas huiusmodi inviolabiliter observari faciant, contraditores quoslibet auctoritate Apostolica compescendo. Rom. 28. Martii 1566.

Idem.

Divina cultus & templorum Dei dicatorem religio amem deorum expulsiat in hunc arceantur colloquia, confabulationes, deambulantes, pae, & ea omnia, quae vel scandalosa sunt, vel devotionis impediunt: nam domum Domini decet sanctitudo.

CAP. II.

VT Deo optimo maximo, gloriose virgini, & sanctis omnibus debitus honores deferatur, Gregorii X. praedecessoris nostri constitutionem innovantes, ac statuta in Tridentino Concilio observari volentes, statuimus & ordinamus, ut ad Ecclesias sit humilis & devotus ingressus, quera conversatio, devotis orationibus insistent, & omnes genibus flexis sanctissimum Sacramentum adorent, ad nomen Iesu Christi Domini nostri cum exhibitione reverentiae caput inclinent, nullus in dictis Ecclesiis seditionem faciat, tumultum excitet, clamores moveat, impetumve committat, cessent vana, foeda, & profana colloquia, rixus immoderati, & strepitus omnes iudiciorum, & alia quaecunque quae divinum officium perturbare possunt. Nullus intra Ecclesias deambulare audeat sine praesumpta, dum celebrantur sacra Missarum mysteria, & alia divina officia. Qui vero praedicta petu-

lanti animo contempserint, praeter divina ultionis actionem, nostri quoque arbitrii poenas incurrent, quae omnia locorum quoque ordinarii in suis Ecclesiis facient observari. Quicumque vero in Ecclesiis, dum ibi sacrificium Missae, & divina celebrantur officia, aut verbum Dei praedicatur, deambulare, vociferari, aut verso tergo ad sanctissimum irreverenter sedere, aut aliquid, quod scandalum generet, aut divina perturbet officia, facere praesumpserit, poenam viginti quinque ducatorum incurret, praeter alias arbitrio nostro imponendas & moderandas poenas, & qui non habebit in zere luet in corpore, aut exilio multabitur. Qui vero in Ecclesiis cum mulieribus impudicis five etiam honestis colloquium scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit, viginti quinque ducatorum poenam incurrat, & carceris per mensem. Qui in Ecclesiis, ut supra, obcenis & inhonestis verbis aut signis usus fuerit, aut alia foeda colloquia cum personis quibuscunque habuerit, decem aurocorum poenam multetur, aut alias corporaliter puniatur. Mandamus praeterea omnibus & singulis cathedralium, collegiarum, & parochialium Ecclesiarum capitulis, Rectoribus, vicariis, sacristis, ceterisque, & aliis ipsarum custodiibus, quatenus praefatos omnes in Ecclesiis delinquentes admoveant, & ut in eis vetita fieri non permittant, vel saltem ipsi ordinarii vel officialibus nostris puniendos deferant: quod si facere neglexerint, poenam duorum aurocorum vice quilibet incurrent, ducatorum incurrat, pro secunda poena duplicabitur, pro tertia autem centum ducatos solvet, & ignominia notatus exilio multabitur. Qui vero plebeius fuerit nec erit solvendo, pro prima vice manibus post tergum ligatus ante fores Ecclesiae constituetur per diem integrum, pro secunda fugiabitur per urbem, pro tertia lingua ei perforabitur, & mittetur ad tritremes. Quicumque clericus in hoc blasphemias crimines incurserit, pro prima vice fructibus unius anni omnium & quorumcunque beneficiorum suorum, pro secunda a beneficiis ipsis privetur, pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quod si clericus nullum obtinuerit beneficium, poena pecuniaria, vel corporali, pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus, mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad tritremes mittatur. Qui reliquos sanctos blasphemaverit, pro qualitate blasphemiae atque personae arbitrio iudicis puniatur.

Idem.

Facultatis concessae Graeco Latino more, & Latini Graecorum Missae & alia divina officia celebrandi, revocata.

CAP. III.

PROVIDENTIA ROMANI Pontificis plurimum circumspiciens nonnunquam ea quae certis susdentibus causis per eius praedecessores gesta sunt, ex alio non minus rationabilibus causis alteras, & ad primum statum reducat, prout equitas suaderet, & in Domino conficit expedire. Sane cum ad notitiam nostram pervenerit, quod nonnulli Presbyteri tam Graeci, quam Latini antiquum S. R. E. ritum tamen celebrationis Missarum, quam rituum divinarum officiorum pervertentes fatigantes, diversas licentias & facultates, Missas, & alia divina officia Graeco Latino more, ac Latini Graeco ritu celebrandi ab Apostolica sede, vel eius legatis, ac etiam maiore penitentiario pro tempore existente, variis praetextibus impetrant, illisque iam pridem utuntur, hoc ab antiquo catholice Ecclesiae instituto, sanctorumque Patrum decretis deviare considerantes, propterea hunc ab usum ab Ecclesia Dei extirpare & submovere volentes, omnes & singulas licentias & facultates huiusmodi haecenus etiam motu proprio vel quorumvis etiam Imperatorum, Regum, & aliorum Principum contemplatione, & ex quibusvis causis quomodolibet concessas, ac Apostolicas & alias literas desuper concessas, illarum omnium tenores pro sufficienter

expressis habentes, Apostolica auctoritate ex certa scientia hac presenti nostra perpetuo valitura constitutione revocamus, cassamus, annullamus, & irritamus: quibusvis Presbyteris tam Græcis, quam Latinis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub indignationis nostræ, ac perpetuæ suspensionis à divinis poenis districtius inhiibentes, ne deinceps Presbyteri Græci, præcipue uxorati, Latino more, & Latini Græco ritu, hujusmodi licentiarum & facultatum, aut alio quovis prætextu Missas & alia divina officia celebrare, & celebrari facere præsumant. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & diocesis propriis præsentis nostras literas publicari, & sub prædictis & aliis sibi beneficiis poenis per quoscunque Prælatos, Capitula, Clericos, Fratres, Superiores, & personas quascunque inviolabiliter observari faciant. Contradictores quoscunque auctoritate Apostolica compellendo.

Gregorius XIII.
Calenda Octobris, perpetua solemnitate festi Regis in christo devotam classem Scirmi Turcarum Imperatoris in fine Germaniæ apud Naspañum.

CAP. III.

Monet Apostolus in omnibus gratias agere, tum quoque sacrarum literarum industria in ipsa gratia, tum ut ei a quo accepta sunt, merita referant gratia, tum ut fideles quibus collata sunt, illorum meritis ad divinum cultum magis incitentur. Solemnibus annis festivitibus celebranda esse. Quocum multoties institutum fuerit, tam vero maxime Deus patrum nostrorum populum suum à servitute ægyptiaca per manum fortem liberavit. Novissima non minora beneficia quotidie à Deo optine manant accipimus, inter quæ illud singularissimum spectamus ab ineffabili ipsius clementia nobis concessum, ut Turcarum classis & numero longe superata, a patribus elata victoris, à Christianorum classe vincta, non longe à Corinthiaco sinu penitus devicta, libertata fuerit, qua nempe victoria universum populum Christianum ab impiissimi Tyranni faucibus divinitus ereptum fuisse, inficari nemo potest. Apostolus præcipere, & sanctorum patrum exempla sequi volumus, cuius ingentissimi beneficii universam habere memoria, instituire omnino decrevimus.

TITVLVS IX.
DE RELIQUIIS ET VENERATIONE
Sanctorum.

Paulus Quintus.

Sanctorum festa & solennis memoria sub die eorum abitus celebrantur.

CAP. I.

Loriosus in sanctis suis Deus, qui omnia operatur in omnibus, quosdam in Ecclesia sua posuit Apostolos, quosdam Prophetas, quosdam Doctores, quosdam Martyres, & quosdam Confessores, quos per anni circuitum, die ut plurimum qua eos ad cælestia regna migrare contigit, sancta veneratur universalis Ecclesia, ut Christi fideles eorum venerationi per exercitium bonorum operum vacantes, piis ante thronum divinæ majestatis eorum suffragiis adjuvari, & exinde Deo propitio vitam æternam facilius consequi valeant. Rom. Id. 6. August. 1558.

Pius Quintus.

Religiosa festorum dierum renovatio, in quibus nihil agendum quod sanctitatem, charitatem & pietatem non foveat.

CAP. II.

Cum dierum festorum observatio ad Dei cultum maxime pertineat, & in lege divina præcipiatur, cupientes abusus praves, qui ex eorum inobservantia invaluerunt, omnino corrigere, & antiquorum canonum statuta renovantes mandamus, ut omnes dies dominici, & præcipue in honorem Dei, beatæ Mariæ virginis, sanctorum Apostolorum feriat, cum omni veneratione observentur, & omnes in diebus præfatis Ecclesias frequentent, divinis officiis devotè intendant, ab omni illicito & servili opere abstineant, mercatus non fiant, profane negotiationes & judiciorum strepitus conquiescant. Qui verò in diebus præfatis opus aliquod illicitum fecisset reprehensus fuerit, præter divinam ultionem, & amissionem animalium quibus ad vecturam uteretur, etiam graves poenas incurret arbitrio nostro, seu Vicarii nostri in urbe. In aliis autem locis arbitrio ordinariorum, vel aliorum magistratum, ita ut præventio nilocus sit. Quibus omnibus districtè præcipimus, ut hæc diligenter observari procurent, illas etiam festivitates, quæ juxta consuetudinem locorum solemniter celebrari consueverunt, juxta laudabilem consuetudinem debita cum reverentia observari faciant, sub poenis arbitrio ipsorum imponendis & moderandis. Romæ Cal. Aprilis 1566.

Quia vero preces ad Deum oblatæ, et gratias ad Deum conspectum ascendunt, quo dignioribus intercessoribus, & pio aliquo orandi modo offeruntur, necesse est beatum Dominicum ordinis prædicatorum illusterrimum, cum & Gallia & Italia à tyranni otio prementibus, ad iram Dei placandam, & beatissimi virginis intercessionem implorandam, plurimum illius venerationis modum instituisse, quod Rotalium, & Palatinum beatissimæ virginis Mariæ nuncupatur: amissis tamen quoque eadem die septima, quo tunc factus dies Dominici prima diei mensis Octobris, fraternitatis omnium sub Christi Rosarii nuncupatione militantes, per universam orbem juxta earum laudabilia instituta & consuetudines processionaliter incedentes, piæ ad Deum processionaliter, quas per intercessionem beatissimæ virginis ad illam victoriam consequendam multum profuisset, per cunctandum est, opere pietatis nos futuros esse certissimum, si ad tante victoriæ cœliis procurabimus concessa memoriam conservandam, ad gratias Deo & beatissimæ virginis agendas, festum solenne sub nuncupatione Rosarii in prima Dominica mensis Octobris singulis annis celebrandum institueremus. Quocirca nos proprio & de Apostolica potestate plenius, ad instantiam beati Domini nostri Iesu Christi, omnesque plenius virginis Martiris, tenore præsentium decernimus, ut de cetero processiones futuris temporibus, quales primò diei Dominici mensis Octobris, per universi orbis partes, in his locis licet Ecclesiis in quibus altare vel capella Rosarii, ab omnibus & singulis utriusque sexus Christianis, quibus festum solenne sub nuncupatione Rosarii præstat, sub duplici majori officio, ad instantiam solenniter in vigintiannam celebratur & sanctificetur, eisdemque processionaliter de beatissimæ virginis novem lectionum more solenniter perfolvatur & recitetur. Decernentes prædictas, quas perpetuo valere volumus, nulli unquam temporis de surreptionis vel obreptionis, aut nullatenus aliò vitio, vel intentionis nostræ, aut aliò defectu, non argui, vel impugnari posse, sed plenarie effectibus obtemperari debere: & ita per quoscunque iudices, quosvis auctoritates, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardines, & alios auditores, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardines, & alios, quoslibet eorum cuilibet quavis aliter iudicatum fuerit interpretandi facultate & auctoritate iudicandi & interpretandi, & definituri debere. Cal. Aprilis 1578.

a Deuter. c.5. Exodus. 17. & 30. Ezech. 20. Luc. 17.

TITVLVS X. DE IVRAMENTIS, ET IVRISIVRANDI obligatione.

Gregorius XIII.

Impossibilitatem & illicitum juramentum inquit & prohibendum. CAP. I.

Inter Apostolicas & alias canonicas functiones, quas de jurisjurandi religione variis temporibus proderunt, facile record. Nicolaus Papa tertius, intelligens in nonnullis Ecclesiis de eorum consuetudine observari, ut cum earum Prælati ad Ecclesias ipsas primò accedunt, vel cum de recipiendis ibidem novis canonicis agitur, nec Prælatos admitti, nec canonicos alter recipi in dictis Ecclesiis, nisi jurato ab eis, statuta & consuetudines ipsarum Ecclesiarum scripta inviolabiliter observare inter laicos etiam multorum civitatu, castroꝝ, & terrarum eum consuetudinis morbum in assumentis potestatis, rectoribus, vel officialibus suis irrepisse, usque potestates, rectores, & officiales ad hujusmodi potestatis, rectorias, & officia, nullo modo admittantur, nisi prius se statuta ipsorum locorum clausa juraverint servaturos. Et quia in statutis, consuetudinibusque supradictis interdum aliqua reperiebantur illicita, seu impossibilia, vel obviantia Ecclesiasticæ libertati, Idcirco ne sub tali generalitate jurandi sic in juramentis peccandi occasio præberetur, cum juramentum non fuerit institutum, ut vinculum esset iniquitatis, prædictus Nicolaus Papa animatum periculis obistere cupiens, frugifera & salubri constitutione præcipit quibuscunque scientibus, contineri in prædictis consuetudinibus & statutis illicita, impossibilia, vel libertati Ecclesiasticæ obviantia, hujusmodi juramenta ab eis nullo modo præstari, & juramenta ea intentione faciendâ vel factâ, ut etiam illicita, vel impossibilia, seu libertati Ecclesiasticæ obviantia observentur, cum etiam sub tali intentione præstari non possent abique divine majestatis offensa, decrevit in hujusmodi illicitis, impossibilibus, seu libertati Ecclesiasticæ obviantibus non servanda: quin potius pro animarum salute si sub forma prædicta vel simili aliquos ignorantes prædicta illicita, seu impossibilia: vel libertati Ecclesiasticæ obviantia jurare contingeret, ad observanda duntaxat licita, possibilia, & libertati Ecclesiasticæ non obviantia juramentorum inventio referri deberet: declarans juramenta sub hujusmodi generalitate qualitercumque, & sub quacunque verborum forma prædicta vel præstantia, ad licita, possibilia, ac Ecclesiasticæ libertati non obviantia duntaxat extendi, ipsosque jurantes ad alia per præstationem juramenti hujusmodi non teneri. Verumtamen multi infirmi, cupidique sensus sese in hujusmodi juramenta cum animarum suarum periculo præcipiant.

Nos, quoniam hæc sanctorum quoque Patrum instituta, & salubri rerum Ecclesiasticarum directioni adversantur, & tanquam de radice ambitionis procedentia omne bonum in Ecclesiis rebusque publicis pervertunt, ea novæ provisionis subsidio prohibere volentes, presentium auctoritate innovamus prædictam constitutionem Nicolai Papæ, itidemque alias omnes canonicas sanctiones de abusu & reprobatione hujusmodi juramentorum promulgatas, volumusque eas ubique ab omnibus etiam quoad præterita inviolabiliter observari. Ac etiam præcipimus, & interdiciamus Prælati, Canonici, & aliis supradictis, necnon Ecclesiarum capitulis, & monasteriorum, ceterisque conventibus, civitatibus quoque, castroꝝ, & terrarum communitatibus, & personis quacunque dignitate præditis, ne ulla omnino juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel libertati Ecclesiasticæ, aut decretis Concilii Tridentini obviantia, sive active post electiones, confirmationes, provisiones, receptiones, admissiones, aut alios actus, ubicunque ac

quocunque tempore, etiam prætextu cujusvis consuetudinis quocunque tempore observata, quæ potius corruptela est censenda, sive in genere, sive in specie præstare, reddere, vel exigere, nec super præstatis, redditis, vel exactis hucusque quencquam in iudicio vel extra inquirere audeant quocunque modo, vel turbare, illos enim qui juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel Ecclesiasticæ libertati, aut decretis dicti Concilii obviantia exigere contendent, Episcopos videlicet, & alios quocunque Pontificali dignitate præditos, suspendimus à divinis, capitula verò & conventus, eorumque Ecclesias & loca omnia interdictio Ecclesiastica suspendimus, ac singulares personas excommunicationis sententia innodamus, inhabilesque facimus ad obrenta & alia obtinenda eo ipso, nobisque & Romano Pontifici pro tempore existentis relaxationem suspensionis & interdicti, necnon absolutionem ab excommunicationis sententia hujusmodi perpetuo reservamus. Decernentes eos, qui talia juramenta scienter præstiterint, usu & commodo rei & gratiæ, cujus causa juraverint, eo ipso privatos esse: alios verò ignorantes ad præstitorum juramentorum hujusmodi observationem minime teneri; Necnon irritum & inane, quicquid fecerit per quoscunque scienter vel ignoranter attentatum est hæcenus, & deinceps contigerit attentari. Rom. Non. Sept. 1584.

TITVLVS XI. DE TREVGA ET PACE.

Pius Quartus.

Pacis & trevge fideiussiones stipulantur, ne novis causis tumultus tur convectio.

CAP. I.

Quoniam eò hominum protervitas devenit, ut quæ homicidium vel maleficium aliquod committere deliberant, prius quarant eos quos pro hostibus habent, trevgæ vel pacis prætextu allectando, decipere, quo facilius postea delicti perpetratio reddatur, expedit: propterea ut quos Dei timor non tenet, poenarum rigor deterrendo coerceat, populorum quieti consulere, & flagitiosos faciorum ac scandalosorum ausus deprimeret, necnon cavillationibus, quas ad solutiones poenarum effugiendas hominum malitia in dies excogitat, subvenire volentes, quod poenæ conventionales pacis & trevge ruptæ, & fideiussiones de non offendendo, stipulantur in futurum per Notarios in favorem Cameræ Apostolicæ, & non communiatum, vel alterius, & si aliter factæ fuerint, in ipsius Cameræ favor em stipulata censentur. Quodque in causis trevgarum pacisque fractarum ipsi fractores, vel eorum fideiussores allegare non possint, quod offensa ex nova causa processit, nec allegata cuiquam suffragetur. Et quia in cautionibus de non offendendo partes intendunt, ut sibi eo quo melius fieri potest modo cautum sit ne offendantur impune, & ideo promittunt non solum pro se ipsis, sed etiam pro aliis eorum conjunctis, quod non offendent, neque offendi facient: sed aliquando Notariorum imperitia sensum & intentionem partium pervertente, contingit eos scribere, quod partes promittunt non offendere per se & alios, ubi scriptum oportuisset pro se & aliis, differentiam videlicet inter has voces, per & pro, nescientes, vel confundentes; ac propterea præbentes anam cavillonia & delinquentibus prætextendi, quod facta offensione per unum ex comprehensis in fideiussione, non sit commissa stipulatio poenæ nisi consistet quod ille qui offendit, de mandato Principalis offenderit impunita. Idcirco scandala eventum, illaque remaneat impunita. Idcirco quod si quis Notarius errorem hujusmodi commiserit, mille ducatorum auri Cameræ Apostolicæ applicando.

PPp 5

TITVLVS XII. DE VOTIS ET VOTORVM PRO- fessione.

Pius Quintus.

Disciplina regulari institutum semel professus, extra solemne vo- tum religioni, tribus substantiabilibus votu consilii Evangelici debet obligari, ut perpetuo liberum Deo famuletur.

CAP. I.

Ubricum vite genus eorum veriti, qui regularium formam prele ferentes, nec propriis renouant, nec ullam profitentur ex regulis approbatis, quan- do horum plerique proprio instinctui obsequentes, alii odio incedi, alii, dum quod ambiunt minus consequun- tur, alii vel dissipatis, vel interuersis rebus, & ad sese, vel propinquos translatis ut ratiocinia effugiant, qui- dam etiam in suos ipsorum mores inquisitum in pre- sentes, quasi impunitatem adepturi, & sodalitate suo, ut lubet, exiunt, ejectione illius in quibus, vestem reci- piunt secularium. Hinc graves & periculose quotidie of- fensiones in populos concitantur, dum quos disciplina regulari perpetuo mancipatos credunt, rursus eos, etiam ubi conuenerint, contemptio post tot annos, & relicto indignis saepe modis, ejus cui sele desiderant vite in situ- ro, liberos vident, & solutos in seculum evagari. Cum igitur conveniat, ut cuius arma induit, eam miles mili- tiam persequatur, hanc de predictis rationem capere in- stitutum, ut vel permanendi vel abscedendi facultate semel singulari proposita, certus deinceps & immobilis disciplina regularis cultus debeat in ipsis sodalitatibus perpetuo obicuari. Itaque de nobis attributa potestatis plenitudine statumus, ut omnes & singuli Priores, Prae- positi, & alii praesidentes generales, provinciales, & con- uentuales, necnon canonici, & fratres sancti Georgii in Alga Venetiarum, ac eremitarum sancti Hieronymi, ali- as beati Petri Pilsarum, & omnium ac quarumcumq; alia- rum congregationum, necnon Ecclesiarum, domorum & conventuum in communi, & sub obedientia volunta- ria, & extra votum solemne religionis vventes, quo- rum habitus a secularibus presbyteris vventes, quo- rum religionem amplecti, & professionem regularem solem- nem emittete voluerint, id in suis quisque conventibus & domibus, intra vigintiquatuor horarum spatium, post- quam delegatus moder praesentes literas eis significa- verit, palam & sponte deliberet & declaret: inde con- vocato quamprimum per singulas hujusmodi congrega- tiones generali vel alio supremo, iuxta morem cuiusque congregationis, capitulo, ibique electa una sub qua de- gant ex regulis approbatis, in quam major pars vocum ipsius capituli conuenerit, trium votorum substantiali- um professionem regularem intra mensem solemnitet emitant, & in ea tam ipsi, quam illam deinceps ingressu- riat; professuri, perpetuum ferant altissimo famula- tum. Sicq; professi vel in suis quisq; prioratibus, prae- positis, praesidentibus, administrationibus, & officis con- firmantur, vel ad alia transferantur, prout cuiq; congrega- tioni & superioribus suis videbitur utilius expedire. Qui vero exarcto iam anni spatio in ipsa congregatione motati, reuenerint intra tempus predictum profiteri, detracto religionis habitu, ac redditis etiam in vinculis, si opus sit, receptorum & administratorum omnium ra- tionibus, ejectionatur, nec deinceps patiantur in ullis ejus- dem congregationis domibus seu conventibus amplius conuersari. Romae 15. Calend. Decembr. 1568.

TITVLVS XIII.

DE GRATIIS ET DISPENSATIONIBVS.

Pius V.

In dispensationem & aliarum gratiarum impetratione rei gesta veritas recta panna falsi dicitur impetrante.

CAP. I.

Quia sicut accepimus nonnulli suae conscientiae prodigi & propria saluti immemores, ut facili- tate nobis & sede Apostolica dispensationes ma- trimoniales & alias gratias & concessionem obtineant, gradus consanguinitatis vel affinitatis, aut cognationis spiritualis, ac scientiam illorum aliter quam eis a princi- pibus ipsis partib. significatum vel narratum fuerit, expo- nunt, & si matrimonia hujusmodi adhuc contracta non fuerint pro contractis narrat, ac alias diversimode veram facti speciem, tam in ipsis dispensationibus ma- trimonialibus, quam pro aliis quibuscumq; gratias & con- cessionibus obtinendis immutant, ac propterea cum non solum in impetrationibus hujusmodi falsitas narretur, verum etiam in partibus plerumque pro verificatione gratiarum hujusmodi veritas immutetur, & falsitas com- mittatur. Nos igitur hujusmodi abusus & erroribus obviare cupientes, omnes & singulos qui veritatem facti a narratione, quam ab ipsis partibus habuerunt, quoad substantiam & qualitates necessario exprimentas, diuersam faciunt seu quouomodo inuertunt, aut immu- tant, depravantur, & per subreptionem & obreptionem gratias a nobis extorqueat, penam falsi iururere, & ea puniri omnino debere decernimus & declaramus. Romae 5. Decembris 1566.

Idem.

Exprimendi sunt gradus propinquitatis in dispensationibus ma- trimonialibus pro conuictis in diversis gradibus.

CAP. II.

Plus divina providentia Papa V. attendens, per quan- dam constitutionem dudum per soelic. recordat. Pium Papam I V. sanctitatis suae praedecessorem editam, qua ca- vetur, quod in dispensationibus matrimonialibus, pro diuersis consanguinitatis seu affinitatis ex eodem si- mplete provenientibus gradibus conjunctis, non remotioris solum prout olim fieri solebat, sed etiam propinquo- rum graduum expressa mentio fieri debeat, alioquin dispen- sationes, ac desuper concessae literae nullius sint roboris vel momenti, prout in dicta constitutione plenius conti- netur, a dispositione juris communis, & laudabili, ac an- tiquo Ro. Cu. stylo nimium recedi, ac favorem matrimo- nii debitum restringi: volensque propterea juri & stylo praedictis, necnon pia mem. Gregorii XI. & Clement. VI. Rom. Pontif. etiam sanctitatis suae praedecessorum vestigiis, inherendo, sacramento & libertati matrimonii, quantum cum Deo potest, favere, statuit & ordinavit, quod de cetero in quibuscumq; dispensationibus, quas pro matrimonii contractis aut contrahendis inter viros & mulieres, invicem diversis prohibitis consanguinita- tis seu affinitatis, aut mixtis ex communi, seu ab eodem si- mplete surgentibus, quicunque illi sint, dummodo pri- mum quoquo modo non aringant: cum in eo sanctitas sua nunquam dispensare intendat, gradibus conjunctos, ab eadem sanctitate sua & pro tempore existente Romano Pontifice, aut sede Apostolica impetrari, vel aliis con- cedi contigerit, ac literis, commissionibusq; desuper etiam locorum ordinariis faciendis, gradus remotior at- tendatur, trahaturque secum propinquo-rem, ac ob id suf- ficiat remotiore tantum gradum exprimere, obtentis tamen postea super propinquo-rem literis declaratoriis, juxta Gregorii & Clementis praedecessoris hujusmodi constitutiones, quas quoad hoc innovavit, & inviola- biliter observari mandavit, dispensationesque seu dis-

a Dispensatio est determinatio superioris, qua declarat legem com- munem non esse in aliquo particulari casu servandam. Nec dis- pensatio est pura declaratio, ut definitum est de voto. capit. v. sen- tentia. sed est quadam juri relaxatio. Vid. Sanchez. de caus. matrim. b. Vide Concil. Trident. sess. vicesima quarta. cap. tertio & quinto. Alphonsus Castrensis. lib. 1. de leg. pan.

CAP. II.

dinarios, illorumque in spiritualibus Vicarios genera- les, & officiales ac ministros, Ecclesiarumque, & ordinum Praelatos, Superiores & personas quæstus hujusmodi impediens, censuris Ecclesiasticis innodare, & alias in pluribus graviter excedentes, in divina majestatis offensam, ac furarum & Christi fidei animarum perniciem, ac ordinumque perturbationem, & piam mentium scandalum præsumunt. Nos qui Deo propitio gregis domini, meritis licet insufficientibus, curam gerimus, & illum spiritualis thesauri largitione cupimus ipso Deo red- dere acceptabilem, ex præmissis & aliis rationabilibus causis animum nostrum moventibus, felicis recordationis Calixti IV. Clementis VII. Pauli III. Iulii similiter III. & diversorum aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum vestigiis inherentes, motu proprio, non ad aliquos nos super hoc oblata petiti- onis instantiam, sed de mera nostra voluntate & delibe- ratione omnes & singulas indulgentias etiam perpetuas, & peccatorum remissiones fabricæ & Ecclesiarum hujusmodi, necnon sancti Joannis Hierosolymitani, etiam pro con- structione & adificatione illius nove civitatis prædictis, in quibusvis aliis hospitalibus, monasteriis, Ecclesiis, do- mibus, militiis, ordinibus etiam mendicantium, congre- gationibus, confraternitatibus, & universitatibus, & piis locis illorumque ordinibus, capitulis, conventibus, mag- istris, superioribus, & tam secularibus, quam quorumvis etiam mendicantium ordinum regularibus personis, tam singulariter, quam universaliter per quoscunque, Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam nos sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, etiam motu proprio, & ex certa sci- entia, ac ex quibusvis etiam urgentissimis causis, etiam causa redemptionis captivorum, & aliis quomodolibet concessis, pro quibus consequendis manus sunt porri- gendæ adjuvantes, quæ quæstuum facultatem quomodo- libet continent, illarum omnium tenores, formas, de- rogationes & decreta præsentibus pro expressis habentes, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo revo- camus, cassamus, irritamus, & annullamus, ac viribus vacuumus. Et in super perpetuo hac nostra valitura con- stitutione decernimus, quod ex nunc de cætero sub indi- gnationis nostre poena, prætextu indulgentiarum & facul- tatum per quoscunque Romanos Pontifices prædecesso- res nostros, ac nos, & sedem Apostolicam etiam motu si- mili, ac sedis Apostolicæ Legatos, aliis quomodolibet concessam, & quas à nobis & sede prædicta in post- tum verbo, literis, ac quavis alia scriptura, etiam manu nostra signata, etiam cum clausula quod sola signatura sufficiat, etiam in favorem fidei, aut cruciatu de sancta vel cuiuscunque alterius pie causæ etiam privilegiatæ con- cedi quomodolibet contingerit, nullus quavis etiam Episcopali, Archiepiscopali, & Patriarchali aut majori dignitate, etiam Cardinalatus honore, seu etiam regali, vel temporali excellentia præfulgeat, audeat vel præsumat quæstus facere, aut nuncios, quæstos, commissarios, thesaurarios, receptores pro illis recipendis in dictis ho- spitalibus, Ecclesiis, domibus, monasteriis, militiis, & aliis supra nominatis, vel pro eis aut illorum nominibus alibi constituere, & deputare, nisi ex speciali licentia, & ex certa scientia nostris, & Romani Pontificis pro tem- pore existentis, de qua per literas nostras & ejusdem Ro- mani Pontificis pro tempore existentis locorum ordina- riis, vel eorum in spiritualibus vicariis, seu officialibus, derogationem præsentis nostre constitutionis illius re- note de verbo ad verbum inferno expresse continentes. Nos enim ex nunc irritis decernimus & inane, quicquid fecus his à quoquæ quavis auctoritate fuerit vel igno- rante conseruit attentari. Rom. 6. Id. Febr. 1566.

Idem ex Concilio Tridentino.
Indulgentia per quæstos ob quæstus, & bona extorquendi verius quam impetrandi de futuris prædicatis, revocatur & prohibetur.

Quam plenum sit periculi noxia populo ingerere, ni- quum his temporibus afflictæ religio testatur, quod malum cum in cæteris ministris, tum præcipue in Eccle- siarum praelatis animadverendum est, quod ab his tem- mere profecta longè maxima Ecclesiæ Dei conferant de- trimenta. Rem sane indignam audivimus, quod non solum quondam Gometius Tello Giron, temporarius administrator Ecclesiæ Toletanæ, sed etiam quidam Hi- spaniæ Ecclesiarum præfules, officii patenti prætextu fa- cultates sibi à sacris canonibus concessas excedentes, li- teras suas in ipsorum civitatibus ac diocesisbus auri sumo publicare, quibus inter cætera periculosa deprehenditur, quod cuicumque illas accipienti certa soluta pecunia li- citum sit quem voluerit sibi sumere sacerdotem, qui confessione audita ipsam absolvere valeat, non in eistan- tiam casibus, in quibus simplex sacerdos a absolvere potest, sed etiam in iis quæ solis Episcopis reservata repe- riuntur, aliquo præterea casu admisso, veluti simonia- teatu, qui ad examen sanctæ sedis esset referendus. Non animadverentes ipsi Præsules & Administratores, quam periculosum sit ea passim incertis personis committere, quæ ad Episcoporum iudicium, arbitriumque idcirco de- feruntur, ut qui melius lepram à lepra dicerentur norint, causis & circumstantiis subtili indagine exploratis, salu- taria cuique morbo remedia valeant adhibere. Ad hæc ipsi in dispensandis celestibus gratiis domis nimium prodigi, iis sit literas prædictas accipientibus indulgentias & penitentiarum injunctarum remissiones nulla cum re- temporalis conferendas, profusus & indiscriminate largitur, quibus & aliis licentis prædictis non pauci fluctuant, & infirmi, venis facilitate industi, ad peccandum pro- cliviores sunt, quando tot & tantorum delictorum remissionem certo & vilissimo precio acquirere posse con- fidant. Indicem præterea casuum & indulgentiarum ad- bus sacris appendi iusserunt, quo palam significatur sol- ventibus supra scripta concedi, & inter alia absolventi facultatem ab usu prohibitorum tribui. Itemque indul- gentiæ Missæ sacrificium, & sepulturam tempore interditi, assumptionem duorum plurimæ compatum ad sa- crum Baptisma, præter eos qui synodalibus (ut dicitur) constitutionibus solum, reparacionem Ecclesiarum, erectionem confraternitatum, & alias piis causæ præte- xendo. Cum igitur inter cætera scandala etiam simonia prævius redoleat, ex prædictis sacri Tridentini & Conci- lii decretis, & aliis sanctionibus canonicis, nostræ præte- res constitutioni de indulgentiis ad quæstum non emittendis, advertitur, clavium auctoritas evilescat, & peni- tentialis satisfactio enervetur. Nos his malis celeri re- medio occurrendum, eademque opera futuris præcaven- dum fore censentes, de Apostolicæ potestatis plenitudine supra dicta omnia, quæ in ipsa Toletana, & quibuscunque aliis civitatibus, diocesisbus, & locis, tam Hispaniæ, quam aliarum quarumcunque provinciarum & regionum quo- cunque, prætextu hucusque emanarunt, perpetuo abolemus, ac nullam irritam nunciamus, jubemusque, literas & indices, nec non scripturas & monumenta quæcunque publica & privata, per ipsos locorum ordinarios & alios Ecclesia- rum rectores ubique reperientur dilacerari, penitusque deleri; Et ne talia de cætero à quoquam fiant, publicentur, vel concedantur, ditridius prohibemus. Quicumque fecus egerint, seu attentaverint, antistes, etiam si Car- dinalatus honore præfulgeant, ab ingressu & perceptio- ne fructuum suarum Ecclesiarum tamdiu suspensi face- ant, donec satisfactio prævia illis per sedem prædic- tam suspensio relaxetur. Inferiores verò ab Episcopis

a. Vide Calder. de punit. & remission. c. nostra. col. 17. Navar. tract. de indulgentiis. b. Concil. Trid. præscripta norma legitime elargiendi indulgentias, & tollendi abusu quæstuariorum. sess. 24. de ref. c. 2. & sess. 21. de ref. c. 9.

ventia, & ubilibet, ac in quibuscunque rebus consisten-
tia bona, necnon eorum in dictis bonis laboratores, co-
loni, arrendatarii, locatarii, & affictuarii, negotiorumq;
suorum gestores universi quomodolibet nuncupati, nunc
& pro tempore efficientes in perpetuum, ab omnibus &
singulis exactionibus tam urbanis, quam rusticis, necnon
datis, gabelis, pedagijs, vefigalibus, collectis, imposi-
tionibus, & oneribus ordinarijs, & extraordinarijs, ac
tam realibus, quam personalibus meris & mixtis, etiam
subsidio triennali, & augmento, ac focalibus, equo-
rum taxis, militumque hospitij, ac alijs quibuscunque
nominibus nuncupati quavis auctoritate quomodoli-
bet impostis & imponendis, & quae laicis ac alijs qui-
busvis quomodolibet imponi consueverunt, & in futu-
rum imponentur, ac ratione quarumcunque mercium,
& retum cuiuscunque generis vel qualitatis existentium,
tam per mare & aquam dulcem, quam per terram un-
decunque & quomodocunque pro tempore delatarum,
necnon animalium quorumcunque mortuorum & vivo-
rum, & quae alias quomodolibet & ex quavis causa ac lu-
per quibuscunque rebus, tam in alma urbe nostra quam
extra eam ubilibet locorum exiguntur, & in futurum exi-
gentur, necnon a contributionibus, & solutionibus in
illis faciendis, actam pro victu & vestitu, quam quocun-
que alio usu suo tantum, ac tam emendo quam venden-
do, & alias quomodolibet negotiando, necnon etiam a
solutione quadrantis pro singulis libris carnis & ani-
malibus, quae nunc & pro tempore ex armentis occidi
contigerit, necnon etiam quae in suis aedibus, praedijs, &
possesionibus privatim detinent & nutriunt, ac a contri-
butione sumptuum & expensarum, quae aliquando pro
pontibus, vijs, aqueductibus, muris, moenibus, alijsve ma-
chinis fruendis & reparandis seu reficiendis, ac civita-
tum, terrarum, & locorum quorumcumque, fortificationi-
bus, necnon etiam alijs in omnibus & per omnia, ac tam
in dicta urbe quam extra eam ubilibet penitus & omni-
no liberi, immunes & exempti, ac liberae & exemptae, li-
beraeque immunita & exempta sint, & esse censentur, ac pro
talius teneantur & reputentur. Quodque tertiae, agrj,
possiones & loca arativa, ut praefertur, in illis quae ali-
quando pro patris animalium ad certum tempus refer-
vantur, nullatenus unquam comprehendantur, nec com-
prehendi censentur, ac etiam monasteria, coenobia, alia-
que omnia regularia loca praedicta, pro quorumcunque
militum tam equitum quam peditum hospitij, quem ad-
modum magno cum nostro dolore hucusque in pleriq;
locis factum compertimus, nequaquam assignentur, nec
assignari debeant. Rom. 29. Jul. 1566.

**Leo Decimus, ex Concilio Latera-
neni.**

*Montes pietatis Christiana charitate erecti, & auctoritate Aposto-
lica probati & confirmati, & ab usurario favore alieni liciti sunt.*

CAP. III.

Inter multiplices nostrae sollicitudinis curas, illam in
primis suscipere pro nostro pastoralis officio debemus,
ut quae salubria & laudabilia, ac catholicae fidei con-
sona, & bonis moribus conformia, nostro tempore non so-
lum enucleentur, verum etiam ad posterum propagentur,
& quae materiam scandali praebere possent, penitus suc-
cidantur, & radicibus extirpentur, nec pullulare usquam
sintantur in agro Dominico, & vinea Domini Sabaoth,
ea dumtaxat conferri permittere, quibus fidelium men-
tes palce spiritualiter possint, & ad carnis zizanias, & olea-
stri sterilitate succisa. Sane cum olim inter nonnullos
dilectos filios sacrae Theologiae Magistros, ac Iuris utrius-
que Doctores, controversiam quandam non sine populo-
rum scandalo & murmuratione exortam, & nuper his die-
bus innovatam esse compertimus, circa pauperum re-
levationem in mutuis eis publica auctoritate faciendis,
qui Montes pietatis vulgo appellantur, quique in multis

italiae civitatibus, ad subveniendum per huiusmodi mu-
tuum pauperum inopiae, ne usurarum voragine degluti-
antur, à civitatum magistratibus, & alijs Christi fidelibus
sunt instituti, atq; à sanctis viris divini verbi praecibus
& laudati & persequi, ac à nonnullis etiam summis Pon-
tificibus praedecessoribus nostris probati & confirmati,
sunt praefati Montes à Christiano dogmate difsonantes,
vel non, utraque parte diversimode sentiente, atq; nonnul-
lis enim Magistris & Doctoribus dicentibus, eos Montes
non esse licitos, in quibus aliquid ultra fortem pro libra,
decurso certo tempore, per ministros huius Montis, ab ip-
sjs pauperibus quibus mutuum datur, exigitur, & pro-
pterea ab usurarum crimine, injustitiae, seu ab aliqua
certi speciei mali, mundos non evadere; cum Dominus
nostrer, Luca Evangelista attestante, aperte nos praeccepto
obstrinxerit, ne ex dato mutuo quicquam ultra fortem
sperare debeamus. Ea enim propria est usurarum inter-
pretatio, quando videlicet ex usu rei quae non germinat,
nullo labore, nullo sumptu, nullo periculo, incrementum
conquiri studetur. Addebant etiam iidem Magi-
stri & Doctores in his Montibus, neq; commutative, neq;
distributive iustitiae fieri satis, cum tamen iustitiae termi-
nos contractus huiusmodi excedere non debeant, si de-
beant approbati. Idq; praeterea probare nitebantur, quia
impenza pro huiusmodi Montium conservatione, à plu-
ribus (ut ajunt) debetur, à solis pauperibus quibus mutuum
datur, extorqueantur, pleraq; interdum ultra necessa-
rias & moderatas impenzas, non absq; speciei mali, ac in-
centivo delinquendi, quibusdam alijs personis (ut infer-
re videntur) exhibeantur. Alijs vero pluribus Magistris &
Doctoribus contra afferentibus, & in multis Italicae Gym-
nasialis verbo & scripto conclamantibus, pro tanto bono,
tanquam Republicae pernecessario, modo ratione mutui
nihil petatur neque speretur, pro indemnitate tamen eo-
rundem montium, impenzarum videlicet ministrorum
eorundem, ac rerum omnium ad illorum necessariam
conservationem pertinentium, absq; montium huiusmo-
di lucro. Idq; moderatum & necessarium ab his ex huius-
modi mutuo commodum suscipiant, licite ultra fortem
erigi & capi posse, non nihil licere; cum regula juris ha-
beat: Quod qui commodum sentit, onus quoq; sentire
debet, praefertim si Apostolica ceciderit auctoritas. Quam
quidem sententiam à saec. rec. Paul. II. Sixto IV. Inno-
centio VIII. Alexandro VI. & Julio II. Rom. Pont. praed-
ecessoribus nostris probatam, à sanctis quoque ac Deo
devois & in magna, ob sanctitatis opinionem, existima-
tione habitis, Evangelicae veritatis praedicatoribus pra-
dicaram esse ostendunt. Nos super hoc (pro ut nobis est
ex alio concessum) oportune providere volentes, alteri-
us quidem partis iustitiae zelum, ne vorago speriretur u-
surarum, alterius pietatis & veritatis amore, ut paupe-
ribus subveniretur; utriusque vero partis studium com-
mendantes, cum haec ad pacem & tranquillitatem totius
Reipub. Christianae spectare videantur, sacro approbante
Concilio declaramus & diffinimus, montes pietatis aue-
dictos per Respublicas institutos, & auctoritate sedis Ap-
ostolicae probatos & confirmatos, in quibus pro eorum
impenzis & indemnitate aliquid moderatum ad solas mi-
nistrorum impenzas, & aliam rerum ad illorum conser-
vationem (ut praefertur) pertinentium, pro indemnitate
duntaxat, ultra fortem, absq; lucro eorumdem montium,
recipitur, neq; speciem mali praeferre, nec peccati incen-
tivum praefare, neq; ullo pacto improbari, quinimo me-
ritorum esse, ac laudari & probari debere, tale mutuum
minime usurarium putari, licetque illorum pietatem &
misericordiam populis praedicare, etiam cum indulgen-
tijs à sancta sede Apostol. eam ob causam concessis. Ac
deinceps alios etiam similes montes, Apostol. sedis ap-
probatione erigi posse. Multo tamen perfectius, multoq;
sanctius fore, si omnino tales moes gratuiti constituerentur,
hoc est, si illos erigentes, aliquos census assignarent,

violabiliter observari mandando. Verum cum non omnia uno & eodem tempore exogitari, ne dum perfici poterint, quinimo circa ea sit nobis singularis ferme dtebus aliquo emittendum, abufu apostolice, que per regulares perfonas sub diversis falsis pretextibus quotidie incurritur, ulterius parcendum non esse a censuris. Nam licet diverfi Rom. Pont. predecessores nostri, per eorum constitutiones complura contra apostasiam hujusmodi ediderint statuta & ordinationes, nondum tamen est plenum contra eam adinventum remedium. Quinimo diverfi diverforum etiam mendicantium ordinum religiosi, propriis salutis immemores, Deique timore postposito, sub pretextu, alii videlicet quod religioni & ordini in genere ob varias confictas causas astricti non sint, & superinde sententiam declaratoriam obtinuerint. Alii quod beneficium Ecclesiasticum curatum affectu sint: Alii quod extra regularia sui ordinis loca strandi, & alicui beneficio Ecclesiastico deferendi a suis superioribus licentiam habeant, & alii diversis aliis confictis coloribus. Alii vero nullo suffulti pretextu, sed temeritate propria contra proprium juramentum per eos in eorum professione praestitum, & regularia sui ordinis instituta, extra claustra suorum regularium locorum degunt, & in seculo aliqui habitus sui ordinis retento, aliqui alio subiecto in habitu Presbyterorum secularium, & complures in habitu laicali temere vagantur. Et postquam Deo fidem fallere non sunt veriti, cetera omnia quantumvis gravissima & detestanda, levia & licita reputantes. Alii parochianos eorum curae commissos falsam doctrinam docere, & pravis opinionibus, ac haereticis replete, alii uxores ducere, alii sine paupertate eos cogente, sive diabolo infinctu secularibus & mechanicis negotiis se dare. Alii seditionibus popularibus conjurationibus contra Principes, & alios, ac quibusvis aliis levis actibus se implicare, & cetera omnia nequissima facere praesumunt, in gravissimam divinae majestatis offensam, & religionis opprobrium, & animarum suarum pernicem, & gloriam Christi fidelium scandalam.

Quamobrem considerantes Apostatas hujusmodi infinitis erroribus in eadem Dei Ecclesia causam praestare, & propterea volentes contra apostasiam ipsam plenius providere, & eam, quantum nobis ex alto conceditur, de medio tollere, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnes & singulos, qui post professionem per eos in etate legitima constitutos, in aliquo approbato, etiam militati ordine pure & libere emissam, vel si ante etatem legitimam professi fuerint, post illam per eos in ipsa etate legitima constitutos pure & libere, raram & gratam habitam, temeritate propria, aut quovis pretextu, vel causa, etiam si se religioni & ordini non astrictos esse sine causa cognitione, & his que a iure requiruntur, servari omisissis, vel non legitime probatis, declarari obtinuerint, aut beneficium Ecclesiasticum, etiam curatum, non procedente legitima dispensatione possident, vel alicui beneficio Ecclesiastico, etiam curato alterius nomine deficiant, extra claustra suorum regularium locorum degunt, aut in posterum degent, omnibus & singulis beneficiis Ecclesiasticis cum cura & sine cura, secularibus, aut sui vel cuiusvis ordinis regularibus, pro eos quomodolibet obtentis, & de cetero obtinentibus cujuscunque qualitatis fuerint, ac fructibus, redditibus, & proventibus Ecclesiasticis, eis quomodolibet reservatis, seu assignatis, necnon Baccalaureatus, Licentiatuz, Doctoratus, & Magisterii, ac quibusvis aliis in iure Canonico, vel Civili, Theologia, seu Medicina, vel artibus, aut quavis alia facultate gradibus, per eos etiam antequam religionem ingredi de-rentur obtentis, seu affectis, necnon quocunque minist-

terio Ecclesiastico, Apostolica auctoritate, tenore presentium penitus & omnino privamus, ac ad illa & alia quocunque & qualiacunque in posterum obtinenda, seu fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos percipiendos, aut gradus assequendos perpetuo inhabilitamus, & ab executione quoruncunque Ecclesiasticorum, etiam factorum, & praeteritum Presbyteratus ordinum, necnon omni ministerio Ecclesiastico praedicto perpetuo suspendimus, & inhabiles ac suspensos esse, necnon beneficia ipsa de iure & de facto, etiam ad hoc ut eorum ordinarii collatores ea aliis libere conferre possint, & nisi ea infra tempus a Lateranensi Concilio statutum contulerint, collatio beneficiorum eorumdem ad immediatum illorum superiorem, & demum ad nos, ac pro tempore existentem Rom. Pont. devolvatur, Patroni quoque eorumdem beneficiorum personas idoneas infra tempus a iure statutum ad ipsa beneficia praesentare possint, & nisi praesentaverint, eorum libera collatio ad ordinarium spectet & pertineat, vacare, ac reservationes fructuum, reddituum, & proventuum hujusmodi expirare decernimus, ita ut de cetero ipsi apostate, quamdiu vixerint, aliqua beneficia Ecclesiastica obtinere, vel aliquod officium Ecclesiasticum exercere, aut fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos, seu super illis pensiones annuas percipere vel exigere, seu curam animarum, vel aliquod ministerium Ecclesiasticum exercere, aut sacramenta Ecclesiastica ministrare, seu missam celebrare, aut pretextu ordinum in quibus constituti erunt, aliquid facere, vel exequi nequeant, & provisiones, seu commendae, ac reservationes fructuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum, necnon assignationes pensionum annuarum eis etiam dicta auctoritate, etiam cum praesentium, toto earum tenore inserto, plenaria derogatione pro tempore facte nullae sint, & irritae, ac viribus omnino careant, nec aliquid eis, aut iuribus beneficiis possidendi, aut fructus, redditus, & proventus, seu pensiones hujusmodi exigendi, vel percipiendi tribuatur. Ipsique sic privati, inhabiles, & suspensi fructus suos non faciant, sed ad illorum restitutionem teneantur. Et nihilominus si curam animarum exercere, vel Ecclesiastica sacramenta ministrare, seu missam celebrare, aut pretextu ordinum suorum praedictorum aliquid facere, aut aliquid ministerium Ecclesiasticum exequi praesumpserint, tanquam suspensi ab executione ordinum suorum, & in illis contra suspensionem ipsam, & in contemptum clavium ministrantes condignis poenis omnino puniantur.

Et ut omnis vagandi occasio apostatis hujusmodi tollatur, volumus & sancimus, quod quavis tam Ecclesiastica, quam secularis persona, cujuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, & praeminentiae existant, etiam si Archiepiscopi, Patriarchae, aut alia majori Ecclesiastica dignitate, etiam Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Marchionali, Ducali, aut alia majori auctoritate, seu excellentia praesurgant, alique apostatarum eorumdem receptare, seu nutrire, vel illis quo minus ad eorum ministerium, seu domum, vel alium locum regularem deant favorem aut auxilium, seu consilium praestare non praesumant, & si eos receptaverint, vel illis ut praesertur, faverint, aut auxilium, seu consilium praesertur, & per ordinarium loci sub quo morantur trahent commoniti a praemissis non defecerint, sententiam excommunicationis eo ipso incurrant. Et si patroni alicujus beneficii Ecclesiastici, sive sint laici, sive clerici, alique ex eisdem apostatis ad beneficium de iure patronatus existens tunc vacans praesentaverint, praesentationes hujusmodi sint eo ipso nullae, irritae, & inanes, ac viribus careant, & ipsi patroni iure praesentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice tantum privati existant. Quoque superiores ordinum quos ipsi professi fuerint, & ordinarii locorum in quibus ipsi apostate pro tempore degent, tam conjunctim, quam divisim eisdem apostatas, ut ad eorum monasteria

a Adde ea quae in 27. Concilio Agathensi & Trident. sess. 4. cap. 11. de reser. & sess. 21. c. 19. de regulis.

Q 9 9

redecant, require, & si ad dicta monasteria redire cesserint, discedant, vel recuſaverint, eos secundum ordinem disciplinam, monitione pravia, per censuras Ecclesiasticas, & poenas etiam corporis afflictivas ad redendum cogere & compellere possunt invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Quod si regularis ordo hoc non patitur, auctoritate nostra providere valeant, ut talibus apud eadem monasteria in locis competentibus, si absque gravi scandalo fieri poterit, alioquin in aliis religiosis domibus eiusdem ordinis ad agendam inibi poenitentiam vita necessaria ministrantur. Si vero apostata huiusmodi se in his inobedientes praestiterint, sint etiam auctoritate nostra majoris excommunicationis sententia eo ipso innodati, & superiores sui eos excommunicatos esse declarent & nuncient, ac ut tales ab omnibus suis subditis nunciari & publicari faciant. Teneanturque ipsi apostatae cuiuscunque ordinis congregationis, & habitus fuerint, biretum nigrum, duabus lineis albis extela confectis, & digito humano latis, ab una extremitate ad aliam extremitatem circumductis distinctum, & per totam ejus circumferentiam simili lineae alba suffultum, ita ut omnes lineae praefatae oculis in quantum manifeste appareant, continue gestare. Et si sine bireto huiusmodi deprehensi fuerint, possint pro huiusmodi inobedientia non solum per suos superiores, verum etiam per quosvisque, tam Ecclesiasticos, quam seculares iudices & magistratus condignis poenis puniri, & ad delationem ipsius bireti, ut praefertur distincti & suffulti, omnino compelli. Decernentes quod de cetero, qui aliquem ordinem approbatur, ut praefertur, taceat vel expresse professus fuerit, & se illi ordini non affiliatum esse contenderit, vel alias quovis modo, sive retento, sive dimisso habitu, extra regularia loca ipsius ordinis de iure aliquo casu stare posse putaverit, vel quavis ratione aut praetextu super hoc postulaverit, seu applicaverit, literas quas a nobis seu officio poenitentiarie nostrae obtinebit, Cardinalis, protectori, seu viceprotectori ipsius ordinis in curia residenti, & procuratori generali ordinis dirigi, & praesentari facere, ac coram eo in hoc negotio, cum plena causae cognitione procedere teneatur, alias omnia & singula per ipsum professum in praemissa gesta, nullius firmiter vel momenti, literaeque aliis directae nullam jurisdictionem tribuant. Quod omnes & singulae translationes de apostatae ipsi ad alium ordinem, etiam per nos, aut praedecessores nostros, vel per officium poenitentiarie huiusmodi factae, & quas deinceps fieri contigerit, nisi ad arctiorem, vel parem ordinem factae fuerint, & ipsi sic translati in monasteriis, in quibus regularis observantia vigeat, actu maneat, nulla sint, & irrita, ipsique sic translati ad primum ordinem, etiam si in ordinem ad quem translati fuerint professionem in eo emitti solitam emiserint, redire teneantur. Et si post unam & secundam monitionem, sibi a Praelatis seu superioribus ordinum a quibus translati sunt, factam, redire distulerint aut neglexerint, liceat ipsis Praelatis, seu superioribus procedere contra eos, modo & mediis contra apostatas statutis. Et nihilominus praefatos sic translatos, & ut praefertur, non redeuntes administratione cuiuscunque Ecclesiastici beneficii seu officii & praelaturae perpetuo privamus.

Pius Quartus.

Apostatarum causa, & religiosorum extra claustra vagantium vita, ad Apostolicam decisionem evocantur.

CAP. II.

Singulas lites & causas, haecenus coram quibusvis ordinariis vel delegatis iudicibus etiam in Roman. Cur. introductas, & in quacunque instantia contra dictos apostatas vel translatos, vel alias inter quasvis personas praemissorum occasione pendentes, etiam si instructae sint, ad nos advocamus, ac causas tam ad nos advocatas in statu & terminis quibus reperiuntur resumendas, nec-

non quam & quas quocunque persona Ecclesiastica regularis, ac etiam secularis, necnon concurrens, colligat, & universitates dicta occasione sua praesentari teneantur, vel translatos aut alios quocunque ad hoc vel civiliter vel criminaliter, ac redire & praesentari volent, & intendunt, cum omnibus & singulis iudicibus de penden. emergent, amicus & coactor, in hoc negotio principali, quod professus ipse licet in alio loco & ejus districtu alios in ea praesentari disticho huiusmodi iacobotituli S. Marini in Confessio. praesentari Cardinali Sabello nuncupato, nostro in districtu eius & illi Vicario generali, seu eius locum tenenti, etiam Vicariam vero ordinario loci, ac in superioribus mensuris, & translati praedicti emissa afferant, necnon tinenti primam dignitatem in Ecclesia cathedrali, seu metropolitan. vel alii superiori loci huiusmodi, faciant quovis canonico pro temporariis, per eos commisso, visis in primis & diligenter inspectis, & omnibus dispensationibus, facultatibus, licentis, & condonatis eisdem apostatas & translatos quomodolibet obtinere, ac processibus delinquentibus, & causis in eis commissis mature discutitis, ac prout iustum & equum fuerit, iudicatis & probatis, summarie simpliciter & de plano, sine strepitu & figura iudicii, ac sola veniente impellente postposita audient. cognoscend. & cum iuris & factarum constitutionum dispensationem sine ulla terminand. committimus & mandamus.

Pius V. ex Concilio Tridentino.

Regulares non possunt audire confessiones secularium de approbatione & indulto ordinum.

CAP. III.

Omni Pontificis providentia circumspicienda, nunquam gesta per eum rationabilibus & laudabilibus causis moderatur & commutat, in actum prout in Domino conspicit salubriter respondere. Super liquidum quaedam declarationes & monitiones, cum nonnulla Concilii Tridentini decreta, regulares poenitentiarum ordinum mendicantium eorumque instituta, & praesentia, edidimus & promulgavimus. Et quia, ut volumus, illarum vigore sacerdotibus regulares praesentium ordinum quandoque minus idoneis & inhabilibus confessionibus secularium audiendis ab eorum superioribus praepositi, absque aliqua Episcoporum, sed solum Magistri ordinis generalis, aut provincialium ministeriorum approbatione admittuntur. Nos super his praeposito pastoralis officii prout teneatur salubriter providere volentes, tenore praesentium haec nostra in condempnatione perpetua sancimus, decernimus & declaramus, obstatum Concilii Tridentini de approbatione regularium audiendis confessionibus secularium praepositorum, ab Episcopis faciendi observari debere, etiam in omnibus regularibus, quorumvis ordinum etiam mendicantium, etiam sub regulari disciplina viventibus, etiam si in actum, etiam in Theologia etiam de superioribus licentia graduati, vel promoti, vel a sacra Magistra generalibus vel provincialibus, ministris, secularium confessionibus audiendis exposti. Volumus tamen esse quod semel ab Episcopo in civitate & diocesi Episcopi ante non examinari. Ab Episcopo autem successore suo non examinari. Ab Episcopo autem successore suo non examinari. Ab Episcopo autem successore suo non examinari. Ab Episcopo autem successore suo non examinari.

Concil. Trident. sess. 14. c. 7.

posterior licentia & approbatione ab ordinariis obtinenda, secularium confessiones audire presumant. Romae s. Id. Aug. 1571.

professa, & earum receptiones ad ordinem, clausura obligatione violata, irrita sunt & inane.

TITVLVS XIX. DE MONIALIBVS. Fius Quartus.

Moniales & decimarum & subsidiorum, aliorumq. onerum impositione exemptae sunt.

CAP. I.

DE statu Ecclesiarum & monasteriorum quorumlibet curz nostrz diuina dispositione commissorum paterna diligentia cogitantes, ad ea per quz illorum, ac personarum presertim femine sexus in illis sub regulari castimonia Altissimo famulantium statum, & opportunitate subuentioni valeat salubriter provideri, ipsiq; persone tenore perturbacionib. vniuersis in pacis & quietis amantate diuini officii liberius vacare valeant, libenter attendimus, ac in his nostris pastoralis officii partes favorabiliter impartitur. Hinc est quod nos motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatz petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, omnes & singulas Abbatissas, Priouissas, Moniales, & Sorores quorumcumq; monasteriorum, domorum, & regularium locorum monialium, & fororum quorumvis Cisterii, Pramonstraten. sancte Clarz, necnon sancti Benedicti, & sancti Augustini, ac tertii ordinis sancti Francisci, & aliorum quorumvis ordinum, etiam sub cura & regimine, ac secundum regularia instituta stratum minorum de obseruantia nuncupatorum, & Eremitarum eisdem sancti Augustini dependentium in Lombardia, & quibuscumq; aliis italis partibus consistentium, ipsiq; datus nra de Camera pro victu cuiuslibet monialis seu fororis, alios redditus non habentia, eorumque possessiones, & alia quacunq; bona mobilia & immobilia quacunq; decimarum & subsidiorum & aliorum onerum quomodolibet nuncupatorum, per nos & sed. Apostolicam seu eius Legatos & Nuncios aut quoscumq; alios quavis auctoritate fungentes, etiam pro expeditione contra Turcas, vel fidei tuitione, ac fabrica Basilice Principis Apostolorum de urbe, aut quavis alia urgentissima causa pro tempore impostorum solutione, ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore presentium in perpetuum prorsus eximimus & liberamus. Et nihilominus omnibus & singulis collectoribus, subcollectoribus, ac commissariis, necnon quibuscumq; aliis ad decimarum & subsidiorum huiusmodi exactionem deputatis, & pro tempore deputandis, in virtute sancte obedientie, & sub nostre indignationis, ac excommunicationis late sententiz pena districtius inhihemus, ne Abbatissas, Priouissas, Moniales, & Sorores, domos, monasteria, & loca predicta, etiam vigore quantumcumq; literarum a nobis, vel sede predicta pro tempore emanatarum, etiam si in eisdem contineatur quod ad quoz exempta, domos, monasteria, & loca se extendant, vel alterius cuiuscumq; tenoris existant, ipsius sedis sibi concessz facultatis, nisi de presentibus earumque toto tenore, ac de dictis ordinibus & nomine eorum, quibus dictorum ordinum cura, gubernatio, & protectio pro tempore commissa fuerint, plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, fecerint mentionem, ad solvendum decimas, seu subsidia, aut onera huiusmodi quouis modo cogere aut compellere, seu alias praximorum occasione eas molestare seu inquietare presumant. Romae Non. April. 1560.

Fius Quintus.

Clausura obstringuntur moniales tacite vel expresse religionem

Altea pastoralis officii nobis, meritis licet imparibus, desuper commissi curam, quantum nobis ex alto permittitur, inuigilantes, assidue ad ea, per quz singulis erroribus & excessibus obvitur, ac personis quibuslibet, presertim femine sexus virginitem suam altissimo voventibus sub religionis iugo Christo Salvatore in castitatis holocausto famulari affectantibus, a semita iustitiz & honestatis declinantibus, ne quicquam in eis reperitur incongruum, quod in regulari ponatur honestatis gloria maculam, & diuinam merito possit offendere maiestatem, opportune succurritur, libenter intendimus, ac in his nostris vigilantiz partes propensius imparrimus, prout id in Domino salubriter expedire, conspiciamus. Hac igitur perpetuo valitura constitutione, inhaerentes etiam constitutioni sac. recor. Bonifacii Pape VIII. s. predecessoris nostri, que incipit, Periculoso, & decretis Concilii Tridentini super clausura monialium editis, auctoritate Apostolica tenore presentium statuimus, atq; perpetuo decernimus, vniuersas & singulas moniales, presentes atque futuras, cuiuscumq; religionis, ordinis, vel militiarum, etiam Hierosolymitan. sint, que vel iam recepte sint, vel posterum in quibusvis monasteriis five domibus recipiuntur, & tacite vel expresse religionem professz, etiam si conuerse, aut quocumq; alio nomine appellentur, etiam si ex institutis vel fundacionibus earum regule ad clausuram non teneantur, nec unquam in earum monasteriis seu domibus etiam ab immemorabili tempore ea seruat non fuerit, sub perpetua in suis monasteriis seu domibus de cetero debere permanere clausura, iuxta formam dictz constitutionis sacre, rec. Bonifacii Pape VIII. predecessoris nostri, que incipit, Periculoso, in sacro Concilio Tridentino approbata, & innovata, quam nos auctoritate prefata etiam approbamus & innovamus, in omnibus & per omnia, ac illam districtius observari mandamus. Quod si aliquz moniales forsitan reperiantur, quz consuetudine etiam immemorabili, aut instituto vel fundacione, regule suz freta, animo obstinato huic clausurz resistant, aut quoquo modo reluctentur, ordinarii una cum superioribus earum omnibus iuris & facti remediis compellant eisdem tanquam rebelles & incorrigibiles ad precise subeundum dictam clausuram, & perpetuo observandam. Mulieres quoque, quz Tertiariz, seu de penitentia dicuntur, cuiuscumq; fuerint ordinis in congregatione viuentes, si & ipsz professz fuerint, ita ut solemne votum emiserint, ad clausuram precise, ut premititur, & ipsz teneantur. Quod si votum solemne non emiserint, ordinarii una cum superioribus earum hortentur, & persuadere studeant, ut illud emittant & proficiantur, ac post emissionem & professionem eidem clausurz se subiciant, quod si recusaverint, & alique ex eis inuentz fuerint scandalose vivere, severissime puniantur. Ceteris autem omnibus sic absque emissione, professionis & clausura vivere omnino volentibus interdiciamus & perpetuo prohibemus, ne in futurum ullam aliam prorsus in suum ordinem, religionem, congregationemve recipiant. Quod si contra huiusmodi hanc nostram prohibitionem, & decretum aliquis receperint, eas ad sic vivendum omnino inhabiles reddimus, ac illarum quilibet professiones & receptiones irritas decernimus & nullas, prout etiam presenti decreto irritas facimus, & annullamus. Porro ne moniales vel tertiariz predictz propter hanc clausuram detrimentum, aut incommodum aliquod in earum necessitatibus, maxime in pertinentibus ad illarum victum, patiantur, sed ut eis opportune consulatur, auctoritate Apostolica prefata

Bonifac. VIII. c. periculoso, de statu regularium. in 6.

item nostra Idibus Junii Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit provium, ne cui in posterum, nisi in casibus necessariis, septa monasteriorum monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse, sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate officii munitur, an liceat eis pro libito sine voluntate huiusmodi septa ingredi, vel pontis servare debeant ipsi quoque regulam à Concilio præscriptam. Nos omnem hesitationis materiam tollere, & viam scandali præcidere, ac sanctimonialium quieti consuleret volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tam seculares quàm regulares, quibus cura & regimen monasteriorum monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum uti posse, si

id faciant in casibus necessariis, & à paucis iisq; senioribus, ac religiosis personis comitati. Quocirca universis & singulis Episcopis, seu majori ac etiam Cardinalibus dignitate præditis, necnon quorumvis ordinum Abbatibus, Prioribus, ministris, & alios quoscunq; superiores regulares serio monemus, ut facultate huiusmodi, qui eam habent, præterquam in casibus, ut præfertur, necessariis, neutiquam utantur. Quòd si contrafecerint, eadem auctoritate Apostolice statuimus atq; decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua contrafecerint, ingressu Ecclesie interdictos, pro secunda à munere Pontificali & à divinis suspensos, ac deinceps ipso facto abiq; alia declaratione excommunicatos existere, regulares verò omni officio ac ministerio privatos excommunicationi similiter subiacere. Rom. 23. Dec. 1591.

FINIS.

SEPTIMI DECRE-
TALIIUM
LIBER QUARTUS.

TITULUS I.
DE MATRIMONIIS ET SPONSALIBUS.
PAULUS QUARTUS.

Qui spe obrinenda dispensationis matrimonium contrahunt in gradibus prohibitis, in posterum Pontificia gratia per huiusmodi dispensationes non gaudeant, etiamsi ex copula sequantur proles.

CAPIT I.

A ea ipsa die, qua divina bonitas nos (licet tanto oneri impares) regenda universalis eius Ecclesie præficere dignata est, nunquam cessavimus cogitare, quo pacto singuli abusus nostra diligentia tollerentur, diversas superinde constitutiones, & publicando. Hinc est quòd cum (sicut nobis nuper innotuit) à nonnullis annis circa introductum sit, ut qui matrimonium in secundo consanguinitatis vel affinitatis gradu contrahere anhelant, scientes se dispensationem à sede Apostolica super huiusmodi matrimonium, contrahendo obtinere non posse, sub fiducia illam super eodem matrimonium, postquam contractum fuerit, reportandi, matrimonium ipsum de facto contrahant, & carnali copula consumment, excommunicat. sententiam in Concil. Vien. contra matrimonium in gradibus prohibitis scienter contrahentes promulgatam damnabiliter incurrendo. Et deinde sub pretextu, quòd si divortium fieret inter eos, gravia exinde inter eos & eorum consanguineos & affines scandala possent verisimiliter exoriri, & mulier perpetuò diffamata remaneret, absolutionem necessariam, & dispensationem opportunam, quas sibi debitas concedi exposulenti,

sicq; absolutionem, dispensationem (quas alias non obtinerent) eo pretextu ut plurimum reportent in scandalum plurimorum. Nos considerantes præmissa causam tribuere delinquendi, & incedium committendi, & ex delicto, loco poenæ, commodum, & appetitus satisfactionem reportari, malitiosis hominum occurrere volentes, poenâs nostras omnibus innovare volumus; quòd nos lapsi tempore, infra quòd notitia præsentium in partibus, ex quibus similes dispensationes peti contingerit, verisimiliter haberi poterit, absolutiones & dispensationes huiusmodi ex pretextu prædicto, etiam si proles ex matrimonio contracto subsecuta fuerit, nullatenus, sed solum ex causa urgentissima pro bono publico, & a jure considerata, per nos tantum, & non alium approbanda, & edemus, & quòd dispensationes ex alia causa nostris temporibus perpetuò exulabunt, quòd nobis licere non patimur, nostris successoribus indicantes. Rom. Idibus Dec. 1555.

(Eandem constitutionem prius Clemens VII. intulit, quam habet infra eod. cap. 9.)

Pius Quintus.

Publica honestate qua ex sponsalibus contrahitur impedimento nullius aut parvis frequens est usus, quantum sponsalia de futuro

Q 9 9 3

dicitur fide impetrari, vel alias etiam motu proprio conceffi congerit, commiffionibusque defuper etiam ordinariis locorum faciendis, ac literis quibulvis inde conficiendis, non folum de remotiori, fed etiam de proximiori, aut de proximioribus gradibus, quoniamque illi fuerint, eorumque diftincta, fpecialis & expreffa mentio fieri debet. Alioquin difpenfationes, declarationes, ac inde conficienda litera hujusmodi, proceffusque habendi per exiftem, nullius funt roboris vel momenti, & pro infectis habeantur, Confirmitio. praecefforum hujusmodi, exterius; contrariis nequaquam obftantibus, hac fua perpetua vilitate fatione, auctoritate Apoftolica ftatuit & ordinavit. Sicque per quoscunque iudices & commiffarios, etiam S. R. E. Cardinales fublata eis quavis altere iudicandi & interpretandi facultate, iudicari, & diffiniri debent. Ac quicquid fecus fuerit, id a quocunque quavis auctoritate fcienter vel ignoranter attentari congerit, irritum & inane decrevit.

Pius Quintus.

Declaratio Concilii Tridentini circa impedimenta cognationis fpiritualis, & affinitatis ex fornicatione, quae ad matrimonium poffit confirmari. *Concilii Tridentini de caetero contrahenda.*

C. P. II.

Sanctiffimus in Christo pater ac Dominus Pius divina providentia Papa quintus, ad cuius notitiam pervenit, quod cum in decretis facri Concilii a Tridentini certe tantum perfonae enumerentur, inter quas duntaxat cognatio fpiritualis deinceps contrahatur, ab aliquibus revocari in dubium, an qui ultra perfonas in dictis decretis enumeratas b quocummodo cognatione fpirituali ante confirmationem dicti Concilii conjuncti erant, abfque difpenfatione Apoftolica matrimonium poffit confirmari contrahere poffint, ac hodie & de caetero contrahere poffint, cum ante praedictam confirmationem id facere de iure minime liceret.

Et infuper cum in eifdem decretis ftatuatur affinitatem, quae ex fornicatione contrahitur, in illis folummodo attendi debere, qui primo vel fecundo affinitatis gradu conjunguntur, ab aliquibus pariter dubitatur. An matrimonium inter perfonas, quae ante confirmationem dicti Concilii tertio vel ulteriori hujusmodi affinitatis gradu conjunctae erant, poffit confirmationem eifdem Concilii abfque difpenfatione Apoftolica contra & quae deinceps contrahi contingit, dirimi debeant.

Sanctitas fua ad tollendum omne dubium, eos qui ante confirmationem praedicti Concilii cognationem fpiritualem contraxerunt, dummodo non fint ex perfonis in dictis decretis enumeratis, & inter quas tantum Conc. voluit deinceps contrahi hanc cognationem fpiritualem, matrimonium in vinculo inter fe abfque difpenfatione aliqua liberè & licite copulari poffe, ac matrimonium etiam poffit confirmationem hujusmodi, abfque difpenfatione fedis Apoftolicae inter eifdem contra & valere, plenamque roboris firmitatem obtinere. Et fimiliter matrimonium poffit confirmationem Concilii abfque difpenfatione Apoft. fequuta, & quae de caetero fequentur, inter perfonas quae ante dictam confirmationem, affinitatem (infra tamè fecundum gradum ex fornicatione provenientem) contraxerunt, propter hujusmodi affinitatem dirimi non debere, fed valida & efficacia exiftere declaravit.

a Concil. Trid. feff. 24. de reform. matrim. b De agnatione fpirituali vide Hefyem. lib. 4. fup.

ANIMADVERFIO AD LECTOREM.

Littera Pontificii hitorum in qui tractat de matrimonio & pertinetur us ad conjugia, brevis femper & compendiofa eff, quam obrem ut his fcripturis decretalium refponderet, quartis libri eorundem hic adfcripimus. Quae vero confanguinitatis & affinitatis voluerit latius inveftigare, fingularum regulas adeat fuaem Epifto. decret. hujus editionis, ubi declaratur arbor confanguinitatis.

F I N I S .

QQ99 +

Idem.

Declaratio circa impedimenta cognationis fpiritualis.

C. P. III.

Quia illius vicem, licet minime fuffragantibus meritis, geramus in terris, de cuius vultu prodit iudicium, & videtur oculi equitatem, officii noftri debitam profequimur adfationem, fi obfcuros facrorum canonum fenfus ita appetere fudemus, ut pui Christi fidelium mentibus nulla dubitandi occafio relinquatur.

Sanè licet ex eo, quod in Concilio Tridentino decretum fuerit, cognationem fpiritualem inter eos tantum contrahi, qui fufcipiant baptizatum a de baptifmo, ac baptizatum ipfum, & illius patrem & matrem, nec non baptizantem & baptizatum, baptizatiq. patrem & matrem in reliquis perfonis, quae per antiquos canones occasione cognationis hujusmodi contrahere prohibebantur, omne impedimentum fublatum effe videatur, adhuc tamen ab aliquibus dubitari acceptimus, an faltem impedimentum cognationis fpiritualis hujusmodi inter maritum vel uxorem fufcipientis, & baptizatum, nec non inter maritum vel uxorem fufcipientis, & patrem ac matrem baptizati vigeat, propterea quod prohibitum de uno conjugee, de altero etiam prohibitum effe videatur.

Nos piam mentium quieti, & matrimoniorum favori, quantum ex alto nobis permittitur) confultare volentes, a praecifis verbis Conc. minime difcedendum in praemiffis effe cenfuimus. Et propterea nullum amplius impedimentum ratione cognationis hujusmodi fubeffe decernimus, & declaramus, quò minus inter dictos maritum vel uxorem fufcipientis, & baptizatum, baptizatiq. patrem & matrem, & quafcunq. alias perfonas tam ex parte fufcipientis, quam baptizantis & baptizati, in dicto Concilio nominatim non expreffas, matrimonium liberè & licite contrahi poffit, & ita ab omnibus iudicari debere mandamus atq. ftatuimus.

Idem.

Tertia declaratio circa impedimenta cognationis aut affinitatis ex fornicatione.

C. P. IV.

Ad Romanum Pontificem fpeclat, canonicas fationes, quae expreffiore fenfum pofulare videntur, re diligenter perfpicere declarare, & alias providere, ut omnis dubietas de pui Christi fidelium mentibus, evellatur. Sanè poftquam ex eo, quod Tridentina Synodus impedimentum affinitatis ex fornicatione proveniens, per quod non folum matrimonium contrahi prohibetur, fed etiam poftea factum dirimitur, ad eos tantum reftrinxit, qui primo & fecundo gradu conjunguntur, in ulterioribus vero gradibus ftatuim matrimonium poftea factum non dirimi, à pluribus Christi fidelibus, ut accepimus, effe dubitatum, an licet in ulterioribus gradibus hujusmodi matrimonium contrahendum non dirimatur, adhuc tamen juxta antiquos canones contrahi prohibeatur.

Et propterea nos omnem ambiguitatem tollere, & animarum tranquillitati, ac matrimonii libertati quantum cum Deo poffimus confultare volentes, & declaramus, & Apoftolica auctoritate decernimus, nullum hodie impedimentum remanere, quò minus in ulterioribus gradibus hujusmodi liberè & licite matrimonium contrahi poffit.

a Vid. cap. non plures, de conf. dift. 4. & c. quarevin, de cognat. fpirituali, in 6. c. fuper quibus, c. pfticium, & c. fin. p. 2. c. 1. fuper eo, & fere per totum, de cognat. fpirit. cap. 1.

SEPTIMI DECRE- TALIU LIBER QUINTUS.

TITULUS I.

DE JUDÆIS.

JULIUS III.

*Hebræorum & Judæorum filii in vitis parentibus Christiani & orthodoxi non baptizati
tury aut baptizentur, nemini siquidem ad credendum vis inferri debet.*

CAP. I.

Epis copis eorumque Vicariis & officialibus ac quibusvis aliis personis tam Ecclesiasticis quam secularibus expressè inhibemus, ne Judæorum filios tam matres quam feminas ipsius parentibus in vitis violenter auferre seu subducere, nec præter formam sacrorum canonum quomodolibet baptizare debeant vel præsumant. Rom. 8. Jun. 1551.

Nicolaus Tertius, general. ord. Prædicatorum.

Evangelium prædicandum Judæis, & conversi infideliter rudimentis fides debent initiari.

CAP. II.

Vineam Soreth velut electam plantavit dextera Dei patris & omne semen verum seminavit in ipsa, Angelica custodia sepivit illam, lapides nocivos abiecit ex ea. Hanc de Ægypto in luto & latere, sub jugo Pharaonis oppressam in signis & prodigiis transferens, duxit in terris eius existens, in terram promissionis adduxit. Vineam in Domini exercituum domus Israël est, viri Juda delectabile germen ejus. Hanc sic mirè translata, quasi adhuc eorum campum vomere legali profcindens, propheta doctrina sulcavit, & ut ipsam ad maturam frugem, i. e. ad regenerationis gratiam præpararet. Sed, pro dolor, peccatorum spinis obstita, nullum imbrem gratiæ spiritualis excipiens, qua sperabatur ut uvæ educeret, lambrufcas eduxit: unde sperabatur judicium, processit iniquitas: unde justitia, inde clamor. Hæc est vinea in qua sic arbor, scilicet synagoga Judæorum plantata, Evangelica veritate describitur: cujus plantator Christus, cæcus Apostolicus cultor existit. Hæc triplici tempore, quasi tribus annis, ut fructum produceret expectata, infufluosa reperta, cultori succidenda prædicatur. Nam nec tempore circumcisionis ad perfectum deducta, quia circumcissionem animæ non quærebat: nec sanctificata per legem, quia per eam tantum carnalis sequebatur: nec tandem justificata per Evangelii gratiam, quia gratiam recipere noluit: quin potius latorem gratiæ justum injuste peremit, & quodammodo indurationem Pharaonis excedens, omne curantis & curæ refutavit antidotum, adeo ut nec verbis, nec signis, nec Sacramentis, quinimo nec ipsius Christi & Dei corporali præsentia mollietur. Multifariè enim multisque modis, olim Deus loquens antiquis ipsius synagoga patribus in Prophetis, novissi-

mè in fine temporum locutus est ipsis & nobis in illis, quem constituit hærecum univrsorum, per quos in illis & secula: sed omnem eorum abominat et animam & idcirco iusto Dei iudicio reprobum existimavit eam aper de syra, & singularis ferus dephatit dicit Abfata est sepes ejus, profertur materies, & in compnem posita ut deserta, nec inventus est in terris amplius locus ejus. Verum quia miserationes Dei super omnia opera prædicantur, qui omnes salvos fieri, & necesse vult perire, qui seipsum pro nobis & ipso hodiè oblatio exhibuit Deo patri: qui exaltatus a terra, expulsa cruce manibus, ad se cuncta trahere Evangelica voce prædixit. Nos, licet immeriti, vicem ejus tenemus in terra, qui etiam Judaicam perfidiam à sua multorum clava repellit, libenter pro illius populi obsecratione adonpetimus, ut affectum nostrum divina protegeant obmentia, cogna veritatis luce, qua Christus est, in tenebris eruantur. Porro quis Judæorum ipsorum, quod per univrsam mundum, divino iudicio, gratiæ deus ipsos ad recipiendum sacramenta fides, ac doctrinam commode in unum convenire non patitur, necessitate nos voluntariosurgente, compellimus per diversos modis partes diverfos seminarios eligere, per quos omnes verbi Dei, prout possibile est spargamus in terris, ut eorum salutem univrsaliter & singulariter efficiamus. Ad te igitur inter alios sub spe divini gratiæ, merita tua oculos convertentes, cum tui ordinis clericis uti vult, & credaris ubilibet per opera utilia, & exempli dantia fructuosus & ex data tibi divini gratiæ, ut in te confirmamus & posse fructus uberes in domo Domini comminare: discretioni tue per Apostolica scripta commendamus, quatenus confidens in illo, cui propitius est in tuales gratias elargiri, tales umbrarum radiatos obsequios in commissa tibi provincia, per te, ac alios fructus ordinis, quos ad hoc honestate motum, experta industria, probatis virtutibus, circumspicere populo, de quo industria atque doctrina divinis donis à Domino largita intrepidè pro catholica fide relinca, & in illa dante non titubet, sed tenebrosas mentes radiatum percussione clarificet, & obfina uaservices repugnantia forum: Judæos eodem in terris & locis, in quibus habitant, generaliter & singulariter convocando semel baptizet, ac totiens repetitis instantis, quatenus possunt, posse putaveris, prout melius fieri poterit, prædicantibus.

bus, salutaribus monitis, & discretis inductionibus, Evangelicis doctrinis informare ipsos studeas, juxta datam tibi Domino gratiam, fugatis tenebrarum nubibus ad viam reducere claritatis: ut renati fonte baptismatis, reluceant in limine vultus Christi, & exinde chorus Angelicus delectetur. Tu quoque, ac alii, quos ad prosecutionem tanti negotii, duxeris eligendos, perennis boni pramium, nostramque benedictionem & gratiam, vobis de bono in melius vendicatis. Et ut affectum quem ad salutem status ipsorum gerit mater Ecclesia, percipiant per effectum, tu illos ex eis, quos ad susceptionem sacri baptismatis gratia divina perduxerit, pralatis ac dominis locorum, in quibus tales habitare contigerit, ex parte nostra affectuosissime recommends, ut Deo gratias in recuperata ove deperdita, & filio prodigo redeunti, vitulam exultationis & gaudii exhibentes, eos charitative foveant, favoribus maniant, benignè pertractent: nec ipsos in personis, aut rebus, per ludicos vel alios indebitè molestari permittant: quin potius in omnibus favorabiliter ipsi assistant auxiliis optentis. Sed si forte (quod absit) aliqui ex ipsis, in eorum obstinata perfidia perdurantes, & velut alpis furda suas aures incredulas obturantes, ne tui & illorum, quos ad hæc salutis opera deputatis, vocem audiant, ut de tenebris ad lucem exeant, incantantium sapienter tuas, & per te ad hæc deputandum fratrum salutare convocationes, aspernamer effugerent, de istis (si tales inveneris) qui sint, in quibus locis, & sub quorum dominio commorentur, nobis referbere non omittas: ut circa pertinaces hujusmodi, de salutariorum remedio, sicut expedire videbitur, cogitemus. Ut autem de præmissis avidis nostris concepiamus, juxta nostra desideria satisfiat, frequenter nobis intimare studeas, qualiter tibi commissum negotium prosperetur, & quem fructum feminata reprobantur. Dat. Viterbii 2. Non. Augusti. Pontificatus nostri An. 1.

Paulus Tertius.

In ducendum ad fidem Christianam conversionem inducitur, qua apostolus ad romanos redierit, ut ut hereticæ relapsi puniantur.

CAP. III.

Convientes ludæos, & alios infideles quoslibet ad fidem catholicam converti, & præterit bonorum per eos antea possessorum ab eadem fide non distrahi, motu proprio, & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium hæc in posterum valitura constitutione sancimus, quod cuicumque eorundem ludæorum, & infidelium ad dictam fidem converti volenti, etiam si in patria potestate constitutus fuerit, bona sua quæcunque, tam mobilia, quam immobilia intacta & illæsa permaneant. Ita ut etiam filii familias, & in patria potestate, ut præterit, constituti, legitima, & quæcunque alia portione bonorum patrimonialium aut maternorum eis de jure, seu successione bonorum eis aliis debitorum, per eorum parentes si audari aut privari non possint, neque debeant, sed eis integre, etiam si contra voluntatem parentum suorum ad fidem ipsam conversi fuerint, etiam eorum parentibus viventibus, debeantur. Et si bona ipsa ex usura, aut illicito quaxu fuerint acquisita, & noxæ sint personæ, quibus eorum fuerit de jure faciendæ restitutio (quia non imittitur peccatum, nisi restituatur mactè ablatum) illa eisdem personis omnino restituantur: personis verò non extantibus prædictis, quia bona ipsa essent per manus Ecclesiæ in pios usus convertenda, bona hujusmodi eisdem ludæis & aliis infidelibus, in favorem suscepti baptismatis tanquam in pium usum liberè concedimus: eaque apud ipsos sic conversos ludæos & alios infideles remanere decernimus. Interdicentes sub divini anathematis pœna, quibusvis tam Ecclesiasticis, quam secularibus personis, ne ullam super bonis hujusmodi, quovis quaxto colore, molestiam inferant, aut inferri patiuntur. Sed magnum se fecisse lucrum existit-

ment dum tales Christo lucrari fuerint. Et quoniam (ut scriptum est) qui habuerit substantiam mundi hujus, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manerit in ipso? si ipsi conversionis tempore inopes aut indigentes fuerint, omnes tam Ecclesiasticos quam seculares per viscera misericordie Dei nostri exhortamur, ut ipsi conversi manus porrigant adjutrices, ipsi quoque dicecesani non solum Christianos ad subveniendum ipsis exhortentur, sed etiam tam de redivitis Ecclesiarum, prout poterunt, quam de his, quæ ad pauperum usus per ipsos convertenda devolvuntur, hujusmodi neophitos sustentare non negligant: ipsosque à detractionibus & contumeliis pœterna affectione defendant. Et quoniam per gratiam baptismi cives sanctorum, & domestici Dei efficiuntur, longèque dignis existit regenerari spiritu, quam nasci carne, eadem constitutione statuitur, ut civitatem, & locum in quibus sanctio baptismate pro tempore regenerabuntur, verè cives sint, & privilegiis, ac libertatibus, & immunitatibus, quæ alii ratione natiuitatis & originis duntaxat consequuntur, gaudeant. Curent insuper sacerdotes baptizantes, & alii de sacro fonte eos suscipientes, tam ante baptismum, quam post, illos in articulis fidei, ac legis novæ præceptis, catholicæque Ecclesiæ ritibus diligenter instruere, & tam ipsi quam dicecesani operam dent, ne cum aliis ludæis seu infidelibus saltem per longum tempus conversentur, ne sicut quandoque contigit, ab infirmitate curatis modica occasio ad pœnitentiæ damnationem recidivam efficiat. Et quoniam experientia teste comperit est, mutuum ipsorum plurimum inter se conversationem ipsos in hunc nostram fragilioribus reddere, ac saluti ipsorum plurimum officere, hortamur locorum ordinarios, ut quantum pro incremento fidei viderint expedire, curent & studeant neophitos ipsos cum originariis Christianis matrimonio copulare. Et prohibeant eisdem sub gravibus pœnis, ne mortuos more ludæorum sepeliant, aut sabbatha, aliasque solemnitates, & antiquæ seditus quoquomodo observent: sed & Ecclesiæ, & prædicationes, prout alii catholici frequentant, & in omnibus Christianorum moribus se conformes reddant. Contemptores autem prædictorum, per sacerdotes in quorum parochiis degent, aut alios ad quos de jure vel antiqua consuetudine de talibus inquirere spectat, aut etiam per alios quoscumque dicecesanos, seu inquisitoribus hereticæ prævinitatis deferant, & invocato, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, per eos taliter puniantur, quod aliis transeat in exemplum. Et insuper de his omnibus in provincialibus & synodalibus Conciliis diligens fiat inquisitio, & tam circa Episcopos & sacerdotes in præmissis negligentes, quam impios neophitos & infideles prædictos contemptores, oportuna adhibeatur remedium. Si quis autem, cujuscunque gradus vel præminentie fuerit, hujusmodi neophitos, ne observationem ritus Christiani, & aliorum præmissorum complectantur, foverit aut defendit, pœnas contra fautores hereticorum promulgatas ipso facto incurrat: neophiti verò si se corrigere post monitionem canonicam neglexerint, & ad vomitum ludæizantes redire cœperint, contra eos tanquam perfidos hereticos, per ordinarios locorum, secundum sacrorum canonum instituta procedatur. Romæ 21. Mart. An. 1542.

Paulus Quartus.

Judæi ut sine discrimine à Christianis, si & locorum separationes, sive cohabitationes, & vestitus rationes, cateris, privilegii discriminarî debent.

CAP. IV.

Quoniam nimis absurdum & inconueniens existat, ut ludæi, quos proprio culpa perpetui servituti submissi, sub prætextu quod pietas Christiana illos receperit, & eorum cohabitationem sustineat, Christianis adeo sint in-

grati, ut eis pro gratis contumeliam reddant, & in eos pro servitute, quam illis debent, dominatum vendicare procurent. Nos ad quorum notitiam nuper devenit eodem Iudæis in alma urbe nostra, & nonnullis sanctæ Romanæ Ecclesiæ civitatibus, terris & locis, in id insolentia prorupisse, ut non solum mixtum cum Christianis, & prope eorum Ecclesiis, nulla intercedente habitus distinctione, cohabitare, verum etiam domos in nobilitatibus civitatum, terrarum & locorum, in quibus degunt, vicis & plateis conducere, & bona stabilia comparare, & possidere, ac nutrices & ancillas aliosque servientes Christianos mercenarios habere, & diversâ alia in ignominiam & contemptum Christiani nominis perpetrare presument, considerantes Ecclesiâ Romanam eisdem Iudæos tolerare in testimonium pietatis fidei Christianæ, & ad hoc ut ipsi sedis Apostolicæ pietate & benignitate affecti, errores suos tandem recognoscant, & ad verum catholicam fidei lumen pervenire satagent, & propterea convenire, ut quamdiu in erroribus persistunt, effectu operis recognoscant se servos, Christianos vero liberos per Iesum Christum Deum & Dominum nostrum effectuosuisse, iniquumque existere, ut filii liberi filius famulorum ancilla. Volentes in præmissis, quantum cum Deo possumus, salubriter providere. Hac nostra perpetuo valitura constitutione sancimus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus tam in dicta urbe, quam in quibusvis aliis ipsius Romanæ Ecclesiæ civitatibus, terris & locis, Iudæi omnes in uno & eodem, ac si ille capax non fuerit, in duobus aut tribus, vel tot quot satis sint, contiguis, & ab habitacionibus Christianorum penitus sejunctis, per nos in urbe, & per magistratus nostros in aliis civitatibus, terris, & locis prædictis designandis vicis, ad quos amicus tantum ingressus pateat, & quibus solum unicus exitus detur, omnino habitent. Et in singulis civitatibus, terris & locis, in quibus habitaverint, unicam tantum Synagogam in loco solito habeant, nec aliam de novo construere, aut bona immobilia possidere possint. Quinimo omnes eorum Synagogas, præter unam tantam ædemoliant, & devotare. Ac bona immobilia, que ad præsentem possident, infra tempus eis per ipsos magistratus præsentendum, Christianis vendere. Et ad hoc ut pro Iudæis aliis dignoscantur, masculi bierum, femine vero aliquid signum patens, ita ut nullo modo celari aut abscondi possint, glauci coloris palam deferre teneantur, & astri dei sint, nec super non delatione bireti, aut alterius signi huiusmodi, pretextu cuiusvis eorum gradus, vel præeminentiæ, seu tolerantie excusari, aut per eisdem Ecclesiæ Camerarium, vel Cameræ Apostolicæ clericos, seu alias illi præfidentes personas, aut sedis Apostolicæ Legatos, vel eorum vicelegatos quovis modo dispensari aut absolvi possint. Nutrices quoque, seu ancillas, aut alios utriusque sexus servientes Christianos habere, vel eorum infantes per mulieres Christianas lactari aut nutriri facere, seu dominici, vel aliis de præcepto Ecclesiæ festis diebus in publico laborare, aut laborari facere, seu Christianos quoquo modo gravare, aut contractus fictos vel simulatos celebrare, seu cum ipsis Christianis ludere, aut comedere, vel familiaritatem, seu conversationem habere nullatenus presumant. Nec in libris rationum & computorum, que cum Christianis pro tempore habent, aliis quam latinis literis, & alio quam vulgari Italico sermone uti possint, & si utantur, libri huiusmodi contra Christianos nullam fidem faciant. Iudæi quoque præfati sola arte straz ariz, seu cenciariæ (ut vulgo dicitur) contenti, aliquam mercaturam frumenti, vel ordei, aut aliarum rerum usui humano necessariarum facere. Et quæ eis medici fuerint, etiam vocati & rogati, ad curam Christianorum accedere, aut illi interesse nequeant. Nec se à pauperibus Christianis dominos vocari patiantur. Et menses in eorum rationibus & computis ex triginta diebus completis omnino conficiant, & dies, qui ad nu-

merum triginta non ascendunt, pro mensurâ computentur, & iuxta ipsorum diarium numerum ad rationem integri mensis eorum credita computentur, & pro cautione pecuniarum suarum præsentem consignata, nisi transactis prius die, quo illis præsentem fuerint, decem & octo integris mensibus, vel quibusvis aliis, & postquam menses prædicti effluxerint, si ipsi huiusmodi vendiderint omnem pecuniam, que eorum creditis super fuerit, domino pigorum contententur. Et statuta habitaverint, favorem Christianorum in cunctis, inviolabiliter observare eam tenentur, & si aliqua præmissa in aliquo quomodo libet defectum, aut qualitatem delicti in urbe per nos seu vicarium nostrum, aut alios à nobis deputandos, ac in civitatibus nostris, & locis prædictis per eisdem magistratus, eorum magistros, rebelles, & criminosi læsæ majestatis, aut magis Christiano diffidati, nostri, & ipsorum vicarii, aut mandatorum, & magistratum arbitrio puniri possunt. Idem prædict. Id. Jul. 1555. Vid. sup. tit. de melle. cap. 1.

Gregorius XIII.
Inquisitionem fidei animadversio in Indiam Magnam & flagitiosam vendendi consuetudinem.

CAP. V.

Antiqua Indorum improbitas, que divites bonos semper redierunt, tanto exaceratior consideranda, quanto ipsi cumulanda patrum suorum merita, & Dei filio repudiando, eiusque in mortem necem præstando, gravius deliquerunt: qui propter sua delicta majoribus nequiores, propriis seclibus exipiti, & omnes dispersi orbis terrarum regiones, serventur, & mancipii, non majorem in quibusdam ditione clementiam, quam in Christianorum provocant, merito vero in Apostolicæ puritatis gremio invenimus, ut pro eorum conversione laborans, eos miserere coepit, & in cohabitacione una cum suis fratribus, ad veritatisque lumen allicere pro tempore illorum, & rebus, ad vitam necessariis, in quibus de omnibus prohibuit, multis denique beneficiis sua propitiâ circummunivit: illi vero nullis beneficiis mancipii, nihilque de suo pristino scelere remittentes. Domestici nostri Iesum Christum in celo triumphantes, alios in Synagogis suis, & ubique persequuntur. Christiani membrum infensissimi non desinant in religionem Christianam horrenda factiosa quodlibet magis abhorrere, ne pietatis nostre puritas polluantur, aut a tanta mancipii Christo, Christianorum nomine impudenter abutur, obviare volentes. Statuimus acerrime declarare, Inquiritores hæreticæ pravitatis libere procedere possint, omnibus causis & casibus, qui sequuntur.

Si quis Iudæus aut infidelis, in eis qui contra fidem nostram illis nobis sunt communita, veluti Deum non esse, omnium, omnipotentem, creatorem omnium, visibilibus & invisibilibus, & similia non esse, afferent, per se, aut privatim alicui insinnaverit.

Si dæmones invocaverit, consulas, nec non commensationem, aliamve causam afferent, aut quidam imperaverit, vel turis alterius, seu res famulacionem, aut alia que vis impietatis obsequia præstiterit.

Si Christianos verbis, factis, vel exemplo, aut alio quovis modo nefaria huiusmodi docuerit, vel ad persequendum perduxerit, aut perducere straverit.

Si Salvatorem & Dominum nostrum Iesum Christum purum hominem, vel etiam peccatorem fuisse, aut non esse virginem, & alias huiusmodi blasphemias, que per hæreticos dici solent, in Christianis, aut ignominiam, contemptum, aut contumaciam, impudenter protulerit.

CAP. VI.

Sicut iustus eorum opera, auxilio, consilio, vel favore aliquis Christianus a fide delinquerit, quamque semel susceperat, abnegaverit, vel ad iudeorum seu aliorum infidelium ritus, ceremonias, superstitiones, vel impias sectas transferat, vel redierit, seu in hæresim aliquam incidit, aut qui, ut Christi fidem abneges, seu in hæresim incidat, opem, consilium, auxilium, vel favorem quomodocumque præstitit.

Si quis Catechumenum, vel quemcumque ex Judæis aut infidelibus Deo inspirante ad fidem Christianam venire volentem, post declaratum nutu, verbo, facto, aut quocumque alio modo ejus voluntatem a fide, vel fidei instructione aut a facri baptismi susceptione retrahere, avertere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, neve regenerationis lavacro abluatur, quovis modo impediverit.

Si quis apostatas, hæreticosve scienter domi suæ acceptaverit, aluerit, commensu juxerit, seu quovis modo eis cibaria ubicunque præbuerit, aut dona, vel munera dederit, vel miserit, aut de loco ad locum dixerit, seu associaverit, vel deducendos seu associandos curaverit, aut sumptus ministraverit, Duces, Conitervé illis ad junxerit vel ne ab eis perpetrata deprehendi, aut investigari queant, fecerit. Quique dictos apostatas aut hæreticos scienter aliquo modo receptaverit, occultaverit, defendit, aut eis opem, consilium, auxilium, vel favorem quomodocumque præstitit.

Si libros hæreticos, vel thaludicos, aut alios iudaicos quomodolibet damnatos, aut alias prohibitos tenuerit, custodierit, vel divulgaverit, vel in quacumque loco detulerit, aut ad eam rem operam suam accommodaverit.

Si Christianos deriderit, redempcionisq; nostræ hostiam salutarem in ara crucis immolatam, Christum Dominum ludibrio & despectu habens, quandoocumque, maxime vero in sacro parasceves die agnum, sive ovem, aut quid aliud cruci affixerit, aut appenderit in eamve conspexerit, seu quocumque contra ipsam fecerit.

Si autem Christianis contra sacrorum canonum statuta, diversorumq; Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum sanctiones adhuc retinuerit, aut eas retinens die, qua sanctissimum eucharisticum sacramentum sumptur, lac uno vel pluribus diebus in latrinis, cloacas, vel alia loca effundere cogerit.

In quibus casibus universis & singulis omnes prædictæ pravitatis Inquisitores omnium regnorum, provinciarum, civitatum, dominiorum, & locorum universi orbis Christiani iudices in suis quemq; locis perpetuo delegamus, ut super his contra iudeos atq; infideles quocumque simul vel separatim, prout in causis fidei iuxta sacrorum canonum formam necnon officii inquisitionis hujusmodi constitutiones, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo vel aliquibus horum flagitiorum exercitiis culpabiles repererint, in eos pro culpe modo, ac consuetudine delinquendi, flagra, renigia, etiam perpetrata, rerum quoque publicationes, exilia, aliaque atrociora decernant, & alias de eis exempla edant, quæ sceleratos illos deterreant, ab hujusmodi flagitiis in posterum admittendis. Nos enim venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, Inquisitoribus generalibus, necnon Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Prælati, ac etiam aliis prædictis Inquisitoribus in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipimus & mandamus, ut præsentibus nostras literas in civitatibus & locis cuique subiectis publicare, & iuxta illarum tenorem procedere, ipsasque debite executioni mandare procurent. Rom. Cal. lun. 1587.

Idem.

Catechesi & fidei instructionis iudaicae curæ adhibeatur ab Episcopis in iudeorum conversionem, ubi huius dispersa gentis Synagoga colliguntur.

Sancta mater Ecclesia, cujus Christus caput est, ingenuitatem suam charitatem ad omnes late diffundens, antiquæ hæreticæ gentis, populique Dei peculiare reliquias, pio nunquam definit effectu miserari, graviterque contristatur iudeorum quondam nationem præcipuis autem muneribus & gratis, cujus erat adoptio filiorum, gloria, testamentum, legislatio, obsequium, & promissa, unde etiam Christus Salvator noster secundum carnem nasci dignatus est, per diversas orbis partes tot jam secula dispersam, ac contagiosi gregis more per invia & in aquosa miserè vagantem, verbi Dei fame, & aquæ refectiois siti perire, longèque non a terrena tantum, super quam Dominus flevit, sed quod gravius est, à celestis quoque Hierusalem, nisi Christus, quem negavit, confiteatur, exturbati: qua miseratione & moerore nos quoq; non leviter commoti indies semper aliquid excogitamus, unde eorum conversioni & saluti opportunius provideatur, ipsique ad intelligentiam viam, quam sibi præcluserunt, valeant Deo propitio pervenire. Quare sollicito hæc animo meditantem, ac felicis recordationis Nicolai Papæ V. nonnullorumque Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, præsentis constitutione generali præcipimus, omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prælati, etiam Cardinalibus honore præditis, ut in suis quicunque civitatibus, terris, & locis, in quibus competens aliquis numerus iudeorum, qui Synagogam constituat, commoratur, curent Sabbathi, vel alio cuiuscunque hebdomadis statuto die, ad iudeos ipsos in locum præstitutum, non tamen sacrum, nec ubi sacra confici solent, convocatos, per aliquem magistrum in Theologia, aliumve idoneum virum ab eis eligendum, cum mercede congrua illi ex ipsorum Hebræorum collatione, aut aliâ, prout commodius eis videbitur, Hebræicè (si fieri poterit) lingua peritum, sermones vel lectiones haberi, in quibus illis exponantur scripturæ veteris testamenti, Moysi scilicet & Prophetarum, præsertim verò, quæ eo Sabbatho leguntur, seu lectæ in eorum sine Synagogis, iuxta sanctorum tamen Patrum interpretationes, & verum catholicæ Ecclesiæ sensum, ac in eis disferatur de veritate Christianæ fidei, de certo adventu & incarnatione filii Dei, illiusque nativitate, vita, miraculis, passione, morte, sepultura, descensu ad inferos, resurrectione, in caelum ascensione, de ejus Evangelio in toto terrarum orbe per Apostolos ejus, & alios sanctos prædicato, innumeris atque clarissimis virtutibus, & illustrium miraculorum gloria confirmato, ac de ejus spirituali & vero regno, & de impio idololorum cultu sublato, & gentium vocatione, de perpetua non Hierusalem, & terræ eorundem iudeorum desolatione, tum ipsorum ubique terrarum dispersione, & captivitate, & de aliis similibus argumentis dogmatibus & articulis ex lege & Prophetis, de divina præterea & irrita iudeorum adventus Messia, & carnalis ipsius regni expectatio, de vana eorum, quæ sæpe, quinimò quotidie eos frustrata est, spe reditus in terram promissionis, & resurrectionis tertii templi, & demum de multiplicibus & variis erroribus & hæresibus eorum, in quas miserimè se demerserunt, postquam Christum Dominum in carne venientem agnoscere noluerunt, & de falsis per eorum Rabbinostradita sacrarum scripturarum interpretatione, quarum literam & sensum fabulis, mendaciis, & variis dolis & modis detorquebant & depravabant, & hactenus corrumpere & depravare non desinunt, deque omnibus aliis, quæ eos possint ad agnitionem Dei, ad errorum suorum correctionem, ad orthodoxamque fidem convertere, pro loci, temporis sumptibusque argumenti ratione prudenter agant, veris, & ex sacra scriptura depromptis demonstrationibus, nulla cum obrefectione aut ita cupidia, sed magna cū charitate, & modestia,

ueri corrosiores in iudicio & iustitia persequamur, maleficos vivere non passuri, per quorum scientiam feducem mundus inficitur, & in gregem fidelium per oves has morbidas graviter infigitur corruptela.

Statuimus itaque facientes, ut hæretici, quocunque nomine censeantur, ubicunque per Imperium damnati fuerint ab Ecclesia, & seculari iudicio assignati, animadversione debita puniantur.

Si qui verò de prædictis postquam fuerint deprehensi, terribi metu mortis redire voluerint ad fidei unitatem, iuxta canonicas sanctiones ad agendum penitentiam in perpetuum carcerem detendantur. Præterea quicunque hæretici reperti fuerint in civitatibus, oppidis, seu aliis locis Imperii, per inquisitores ab Apostolica sede datos, & alios orthodoxæ fidei zelatores; hi qui jurisdictionem ibidem habuerint, ad inquisitionem & aliorum catholicorum virorum infirmationem eos capere teneantur, & eos captos archibus custodire, donec per censuram Ecclesiasticam damnatos, damnabili morte perimant, qui fidei sacramenta & vix damnabunt. Simili quoque poena plethi censemus omnes, quos ad fovendum hæreticorum errorem callidus hostis suscitavit advocatos, vel parat illicitos defensores; maxime cum sciamus quod inquisitores nisi monitione præmissa desisterint, & eorum vix duxerint consulendum. Eos præterea qui convulsi in uno loco de hæresi, ad alia loca se transferunt, ut cautius possint effundere vitii hæreticæ pravitatis, debitam censuram subire vindictam: ut super hoc viros ab eodem errore conversos ad fidem, necnon & per alios, qui eos de hæresi convicerunt (quod & in hoc casu concedimus licite faciendum) evidens testimonium habeatur. Item mortis sententiam decimus addicendos, si quos hæreticorum ad iudicium tractos, in extreme vix periculo hæresim abjurantes, postmodum de falso juramento confiteri, & fidei mentita convinci ac eos contigerit ejusdem morbi spontaneam incurere recidivam: ut sibi damnabilis iniquitas sit mentita, & poenam debitam mendacium non evadat. Omne insuper proclamationis & appellationis beneficium, ab hæreticis, receptoribus, & fautoribus eorumdem penitus amovemus: volentes ut de finibus Imperii in quibus semper debet existere fida fides, hæreticæ labris germinis, modis omnibus deleantur.

Ceterum quis quantum maiora divina nutu miseracionis accepimus, & altiore locum præ filii hominum obtinemus, tanto devotiora debemus obsequia gratitudinis conferent, si quando in nostri nominis contemptores nostri culmine excederit auctoritas; si reos læsæ majestatis, in personarum & liberorum suorum ex heredatione damnamus, multo fortius istiusque contra Dei blasphematores nominis & catholicæ fidei detractores provocamur: eorandem hæreticorum, receptorum, fautorum, & advocatorum suorum hæreses & poteros usque ad secundam progeniem, beneficiis cunctis temporalibus, publicis officiis & honoribus, imperiali auctoritate privantes: ut in paterni memoria criminis continuo memore tabescant: vere ferientes quod Deus zelotes est, peccata patrum in filios porrenter ulciscens. Nec quidem a misericordis finibus duximus excludendum, ut si qui patere hæresis non secus, & latentem potum perfidiam revelaverint, quocunque reus illorum animadversione plestantur, prædictæ punitioni non subiacent innocenti filiorum. Ad hæc notum fieri volumus fratres Prædicatores de ordine Prædicatorum, pro fidei negotio in partibus Imperii nostri contra hæreticos deputatos, ceteros quoque qui ad hæreticos iudicandos acceptaverint, nisi aliqui eorum ab Imperio fuerint prescripti, eundo, morando, & redeundo, sub nostri Imperii specialis defensione receptos, & quos apud omnes sub ope, ac recommendatione fidelium Imperii esse volumus inoffensos: universitati vestræ mandantes, quatenus quocunque, & apud quemcunque, vestram pervenerint, beni-

gnè recipiatis eisdem: & personas ab incurfu hæreticorum eis indignantium conservantes indemnes, omne consilium, ducatum, & auxilium impendatis, pro tam acceptis coram Deo negotiis exequendis. Hæreticos verò, quod & offenderint ipsi vobis, in jurisdictione vestra singuli capientes, diligenti custodia destinandos, donec post Ecclesiasticæ damnationis iudicium, poenam subeant, quam mereantur: Scituri quod in executione ipsius negotii gratum Deo, & laudabile nobis obsequium conferetis, si ad expellendam de partibus nostri Imperii novam & insolitam hæreticæ pravitatis infamiam, opem & operam, una cum eisdem fratribus præstititeris efficacem. Et si quis foret exinde negligens & remissus, ac etiam inutilis coram Domino, & in conspectu nostro, poterit merito culpabilis apparere. Dat. Paduz 22. Feb. 12. Indict.

Idem universis Christi fidelibus.

Excommunicantur nonnulli hæreticis sunt, Cathari, Patrensi, pauperes de Lugduno, Passagini, Iosepini, Arnaldisti, Speronisti, eorumque, singulari opinione in Ecclesiam catholicam pertinae.

CAP. II.

NOVERIT universitas vestra, quod nos ad instar felicis record. Gregorii Pape prædecessoris nostri, excommunicamus & anathematizamus universos hæreticos, Catharos, Patrenos, Pauperes de Lugduno, Passaginos, Iosepinos, Arnaldistas, Speronistas, & alios quibuscunque hominibus censeantur, facies quidem habentes diversas, sed caudas ad invicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipsum. Damnativo per Ecclesiam seculari iudicio relinquuntur, animadversione debita puniendi: clericis prius a suis ordinibus degradatis. Si qui autem de prædictis, postquam fuerint deprehensi, redire noluerint, ad agendum condignam penitentiam in perpetuum carcerem detendantur. Credentes autem eorum erroribus, hæreticos similiter iudicamus. Item receptores, defensores, & fautores hæreticorum, excommunicationis sententiam decernimus subiacere, firmam statuimus, ut si postquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, a sua super hoc non curaverit præsumptione cessare, ipso iure sit factus infamis, nec ad publicæ officia seu consilia nec ad eligendos aliquos ad huiusmodi nec ad testimonium admittatur. Sit etiam infestabilis, ut nec testamenti habeat facionem, nec ad hereditatis successorem accedat. Nullus præterea ipsi super quocunque negotio, sed ipse aliis respondere cogatur. Qui si forte iudex extiterit, ejus sententia nullam obtineat firmitatem, nec causæ aliquæ ad ejus audentiam perferantur. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, instrumenta confecta per ipsum nullius penitus sint momenti, & in similibus idem præcipimus observari. Si verò clericus fuerit, ab omni officio & beneficio deponatur. Si qui autem tales, postquam ab Ecclesia fuerint denotati, evitare contempserint, excommunicationis sententiam percillantur, alias animadversione debita puniendi. Qui autem inventi fuerint sola suspitione notabiles, nisi iuxta considerationem suspitionis, qualitatemque personæ propriam innocentiam congrua participatione monstraverint, anathematizati gladio sentiantur, & usque ad satisfactionem condignam ab omnibus evententur: ita quod si per annum in excommunicatione persistierint, ex tunc velut hæretici condemnentur. Item proclamationes & appellationes huiusmodi personarum minime audiantur. Item iudices, advocati, & notarii nulli eorum officium suum impendant, alioquin eodem officio perpetuo sint privati. Item, clerici non exhibent huiusmodi peccatis Ecclesiasticæ sacramenta: nec elemosinas aut oblationes eorum accipiant. Similiter Hospitalarii & Templarii, ac quilibet regulares, alioquin suo privetis officio, ad quod nunquam restituantur absque indulto sedis Apostolicæ specialis. Item quicumque tales præsumperint Ecclesia-

licet tradere sepulture, usque ad satisfactionem idoneam, excommunicationis sententia se noverit subiacere, nec abolitionis beneficium mereatur, nisi propriis manibus publice extumescens & projiciat hujusmodi corpora damnatorum, & locus ille perpetuo careat sepultura. Item firmiter inhibemus, ne cuiquam laice personae liceat publice vel privatim de fide catholica disputare: qui vero contra fecerit excommunicationis laqueo innodetur. Item, si quis haereticos fuerit, vel aliquos occulta conventicula celebrantes, seu à communi conversatione fidelium vita & moribus diffidentes, eos studeat indicari confessori suo, vel alii per quem credat ad praesentem sui notitiam pervenire, alioquin excommunicationis sententia percillantur. Haeretici autem & receptatores, defensores, & fautores eorum, ipsorumque filii usque ad secundam generationem ad nullum Ecclesiasticum beneficium seu officium admittantur. Quod si locus ad id fuerit, decernimus irritum & inane. Nos enim praedictos & quoscunque viros Ecclesiasticos, qui ad preces hujusmodi pestilentium personarum dignitates, personatus, & alia quaecunque Ecclesiastica beneficia sunt adepti, ex nunc privamus taliter acquisitis, volentes ut tales & habiti perpetuo careant, & ad alia vel similia nequaquam in posterum admittantur. Hortum autem filiorum emancipationem nullius esse momenti volumus, quorum parentes post emancipationem hujusmodi ad invicem superstitionis haereticæ & via declinasse constiterit veritate. Datum Anagnini 17. Cal. Jul. Anno 11. Pontificatus nostri.

IMPERATOR FREDERICVS
Semper Augustus, &c.

Patrenorum receptatores, & complices, & quocunque modo fautores, qui ut à poena alios possint eximere, de se velut improvidi non formidant, publicatis bonis omnibus relegandos in perpetuum esse censuimus. Et ipsorum filii ad honores aliquos nullatenus admittantur. Si tamen aliquis fautorum hujusmodi detexerit aliquem Patrenum, de cuius perfidia manifestè probatur, in fidei premium quam agnovit, fame pristina de Imperiali clementia restitutionis beneficium integrum consequatur.

INCIPIUNT CAPITULA CONSTITVTIONIS
contra Patrenos edita per eundem Fredericum, illustrem
virum, Romanorum Imperatorem semper Augustum, Hierusalem & Siciliae Regem.

Catharos, Patrenos, Speronistas, Leonistas, Arnaldistas, Circumcisos, Passaginos, Iosepinos, Garrentes, Albanenses, Franciscos, Bagnarolos, Commixtos, Valdeneses, Roncarolos, Communellos, Vvarinos, & Orholinos, cum illis de Aquanig. & omnes haereticos utriusque sexus quocunque nomine censentur, perpetua damnamus infamia, diffidamus atque bannimus, censentes ut bonalium confiscentur, nec ad eos ulterius revertantur: ita quod filii eorum ad successionem pervenire non possint, cum longè sit gravior aeternam, quam temporalem offendere maiestatem. Qui autem inventi fuerint sola suspitione notabiles, nisi ad mandatumque personae, propria innocentiam congrua purgatione monstraverint, tanquam infames & banniti ab omnibus habeantur: ita quod si per annum permanserint, ex tunc eos fidei haereticos condemnamus. Statuimus etiam hoc edito in perpetuum valituro, ut potestates, & consules, seu rectores, quibuscunque fungantur officii, pro defensione fidei praesentem publicum iuramentum, quod de terris suarum aditioni subiectis universos haereticos ab Ecclesia denotatos, bona fide pro viribus exterminare studebant: ita quod amodò quandoque, quis fuerit in perpetuum potestatem, vel temporalem assumptus, hoc teneatur capitulum

luni iuramento firmare: alioquin reus pro portione, neque pro consiliis, seu consiliis libere deponatur, que sententias ex tunc decernimus irritas & inanes. Si vero dominus temporalis requisitus & monitus ad Ecclesiam, terram suam purgare neglecterit, haereticam civitatem, post annum à tempore monitionis elapsam, terram ipsius exponimus catholicis occupandam: quoniam exterminatis haereticis abique ulla contradictione possident, & in fidei puritate conservent: salvo tamen de iuramento temporalis: dummodo super hoc nullam partem obsequium, nec aliquod impedimentum opponat: cetera nihilominus lege servata, contra eos qui non habent dominos principales. Credentes praeterea, receptatores, defensores, & fautores haereticorum bannimus: ut si postquam quilibet talium fuerit excommunicatus, notatus, satisfacere contempserit, in auctoritate ipsius iure sit factus infamis, & ad publicum officium, consilia, vel ad aliquos eligendos hujusmodi, nec ad firmum admittatur. Si etiam in ecclesia, aut in stabiliamenti liberam habeat factionem: nec ad hanc factionem accedat. Nullus ei praeterea super negotio, quod negotio, sed ipse alius responderit cogatur. Quod iudex exiterit, eius sententia nullam obsequium, nec causa aliquid de eius auctoritate proficiat. Si fuerit advocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, eius instrumenta coacti per annum ipsius nullius penitus sint momenti. Ad iuramentum, quod haereticus per haereticum convino petierit: & quod domus Patrenorum, receptatorum, defensorum, & fautorum, sive ubi docuerint, sive ubi in manus venerint, destruantur, nullo tempore reaedificentur. Datum Paduae 22. Feb. 11. indictione.

Rex Regum, Apostarantes à fide catholica penitus recedamus, insequimur ultionibus, bonis suis omnino privamus. Et ut à professione vel vita nostramque signibus coactamur. Successiones rollimus, & in omni legitimum abdicamus. Dat. Perusii 11. Cal. Junii Pontificatus nostri An. 2.

ALIVD RESCRIPTVM FREDE-
rici in haereticos.

Non fuit ille tunicam Dei nostri diffidere conceptus haeretici, & vocabunt inio servientes, quod signum in nem divisionis emanata, in ipsius indubitanter fidem tate nituntur inducere sectionem: & ves à Peris collata cui patende à pastore bonos suos credit, & regere. Hi sunt lupi in pacem intrinsecus eos usque, manumque praetendentes ovium, quosque ovium possunt saltem dominicum. Hi sunt angeli pessimi: Hi sunt filii parvitarum à patre nequitate & fraudis auctoritate decepti simplices deflinati. Hi colubus qui columbas deponunt: Hi serpentes qui latenter videtur anteperere, sed in illis dulcedine virtus vomere: ut vix cibum mundum se simulent, à cauda ferunt, & mortis poenitentiam quoddam dirissimum venenum immittunt. Hi sunt veteribus: vel ne in publicum prodessent, non sunt nocent nominibus: vel quod est forte nefas, in hoc mundo ut vel ab Arrio Ariani, vel à Nestore Nestoriani, aut similibus similes nuncupentur: sed in exemplum Perusitrum qui pro fide catholica martyrii subierunt. Perusitanos se nominant, velut expositos passim. Perusitanos miser Patreni à quibus abest facta credulitas obsequii aeternae, sub uno contextu nequitiae in malum viciatendunt: Deum videlicet, proximos & seipsum. Deum dum Dei fidem & filium non agnoscunt, proximos, dum ipsis sub spe spiritualis alimentum, pravitatis oblectamenta ministrant. Credentes se salvant in seipsum, dum post amaram dispersionem corpora denique severa mortis illibenter, quae per recognitionem veram & vix fidei possent erant, per prodigi & necis improvidi scitatorum involvant, & quod

est ipso dictu dirisissimum) superstities etiam non terrentur exemplo.

Contra tales sibi, Deo, & hominibus sic insectos, conincere non possumus motus nostros, quin debita ultionis in eos gladium exeramus: tunc ipsos instantius persequentes, quando in evidentiorum delationem huius Christianæ, prope Romanam Ecclesiam, qua caput Ecclesiarum omnium iudicatur, superstitionis suæ scelera latius exercere noscuntur. Adeo quod ab Italicis finibus, præsertim a partibus Lombardiæ, in quibus pro certo perperdidimus ipsorum nequitiam latius abundare; jamque usque ad regnum nostrum Siciliæ, suæ perfidiæ rivulos derivant.

Quod acerbissimum reparantes, statim in primis, ut crimen hæreticos, & damnatæ scilicet conjulibet, quocumque nomine censentur sectatores, (prout veteribus legibus est indictum) inter publica crimina numerentur: imo crimine læsæ majestatis nostræ debet ab omnibus horribilius judicari, quod in divinæ majestatis injuriam noscitur attentatum, quamvis iudicij potestate alterum alteri non excellat. Nam sicuti per duellionis crimem personas admittit damnatorum, & bona, & damnat post obitum memoriam defunctorum: sic & in prædicto crimine, quo Patarieni notantur, per omnia volumus observari.

Et ut ipsorum nequitia, qui (quia Dominum non sequuntur) in tenebris ambulat, detegatur: nemine etiam deferente investigari volumus diligenter hujusmodi scelera patratores, & per officiales nostros, sicut & alios malefactores inquiri, ac inquisitione notatos, et si levis suffusionis argumento tangantur, à viris Ecclesiasticis, & prælati examinari jubemus. Per quos si inventi fuerint à fide catholica saltem in articulo deviare, ac per ipsos pastoralis more commoiti, tenebrosi diaboli scilicet insidias, noluerint agnoscere Deû lucis, sed in erroris concepta insania perseverent, præsentis nostræ legis dicto damnatos mortem pati Patarienos, aliosque hæreticos quocumque nomine censentur, decernimus, quam affectant: ut vivi in conspectu hominum comburantur, flammarum commissi iudicio. Nec dolemus quod in hoc ipsorum satisfactum voluntati, ex quo penam solummodo, nec fructum alium consequuntur erroris. Apud nos pro talibus nemo intervenire presumat: quod qui fecerint ipsorum nostræ indignationis aculeos non immemio convertentur. Dat. Paduæ 22. Feb. 12. Indicti.

Vrbanus IV. Inquisitoribus ordinis Prædic. in Prov. Lombardiæ, Marchiæ, Januæ.

Mjurantes hæresim, & resipiscentes excipiantur.

CAP. III.

Quod hæretica læbe penitus abjurata redire voluerint ad Ecclesiasticam unitatem, eis juxta formam Ecclesiæ abolitionis beneficium impendatis & injungatis eisdem quod injungi talibus consuevit, proviso solerter, ne simulata conversione redeant fraudulenter, & vos, imò potius seipso fallentes, sub agni specie gerant lupum.

Quod si aliqui fuerint iudicandi hæretici vel incarcerationis poena perpetua alicui pro hujusmodi crimine fuerit infligenda, ad id per vos de dioecesanorum, vel vicariorum suorum, si ipsi dioecesanis absentibus præsentibus fuerint, consilio pro: cedatur: ut in tanta animadversionis iudicio non postponenda Pontificum auctoritas intercedat. Verum quia in tam gravi crimine cum multa oportet cautela procedi, ut in reos sine ullo profatur errore datur ac dignæ severitas ultionis, volumus & mandamus, ut vos vel illi, quos ad hoc duxeritis deputandos in examinatione testium, quos recipi super crimine prædicto, ipsorumque contingitibus oportuerit, adhibeatis duas religiofas & discretas personas, in quarum præsentia per publicam, si commodè potest haberi,

personam, aut per duos viros idoneos, fideliter eorundem depositiones testium conscribantur. Ad confirmandas quoque hujusmodi depositiones testium, & ad faciendam omnem, que in commissio vobis officio, ad scribendam seu tabellionis officium pertinet, teneri districte precipimus, cum per vos, seu deputatos ad hoc à vobis requisiti fuerint omnes & singulos vestri ordinis fratres, qui dum essent, in seculo hujusmodi tabellionatus officium habuisse & exercuisse noscuntur: & illos etiam, quibus idem tabellionatus officium, ratione præfati negotij fidei, fuit à dicta sede commissum, & in posterum committetur. Datum Viterbi 13. Cal. April. Pontificatus nostri Anno primo.

Ioannes XIII. Inquisitori hæreticæ pravitatis F. Lamberto de ord. Prædic.

Fædera cum hæreticis vicia damnantur & prohibentur.

CAP. IV.

Ubi nonnulli de provincia nostra Romandioliæ, tam Clerici quam laici, Deum & Romanam matrem Ecclesiam offendere, seque in præcipitium damnationis & mortis immergere non verentes, adeo favere & favisse dicuntur damnatis hæreticis, confederationes, ligas, & societates in eundo cum ipsis, eosque; receptando, & sibi præstando multipliciter auxilia, consilia & favores, quod de læbe hæresis se reddiderunt, & reddunt vehementer suspectos: Nos tam ipsorum quam multorum aliorum peniculis, & præmissis imminentibus obviare salubriter cupientes: discretioni tuæ per Apost. scripta mandamus, quatenus contra factores hujusmodi, & alios quolibet, de crimine pravitatis hæreticæ culpabiles, vel suspectos, sic soletur secundum formam canonum, ac privilegiorum concessorum inquisitionis officio, procedere non postponas, quod inde debeat tua diligentia merito commendari. Datum Avinion. 12. Calend. Septemb. Pontificatus nostri Anno 10.

Honorius IV. Calgano de Eugubio ord. minorum, Inquisitori hæret. pravitatis.

Filiis hæreticorum inhabiles suas ad officia, ob paterni flagitij lætam quam contraxerint videntur.

CAP. V.

Exhibita nobis dilecti filii Archioni militis nati quondam Philippi dicti Palmerii militis Spoletan. primò continebat, quod olim significantibus felicis recordationis Alexandro Papæ prædecessori nostro inquisitoribus pravitatis hæreticæ per Italiam deputatis, quod frequenter à sede Apostolica committebatur eisdem, ut tam hæreticos credentes, factores, & receptatores hæreticorum quam ipsorum filios & nepotes privandi dioecesanis de dioecesanorum vel eis absentibus vicariorum suorum consilio haberent liberam potestatem, & qualiter hoc deberet intelligi, postulantibus declarari, præfatus prædecessor eisdem Inquisitoribus per suas dixit literas respondendum, quod de filiis & nepotibus illorum hæreticorum credentium & aliorum hujusmodi qui modo tales esse probantur intelligendum esse videbatur, non autem illorum quos emendatos esse constaret, ac pro culpa hujusmodi ad mandatum Ecclesiæ penitentiam recepisse, quam ipsi vel jam perfererant, vel humiliter prosecutioni ejus inflarent, vel parati fuerant dum viverent ad recipiendum eandem. Verum licet Inquisitor pravitatis hujusmodi, tunc in partibus illis per sedem Apostolicam deputatus, memoratum Philippum qui sibi confessus extitit, quod cuidam hæretico reverentiam fecerat, quendam contra fidem profendo catholicam, privaverit bonis suis, ac idem Philippus injunctam sibi propter hoc ab eodem Inquisitore penitentiam perfereret reverenter, ac tandem sicut verè catholicus receptis Ecclesiasticis sacramentis viam fuerit

hæretici, sed in corporati potius Ecclesie unitati, non vidimus quod eis post mortem, vel eorum hæredibus, qui ad successorem talem admittuntur, sit satisfactio pro extincto jam crimine in iungenda. In eo vero casu, in quo hæreses huiusmodi ad satisfactionem non deberent ob culpam sui actoris admitti, non obstante quod a floribus ipsi viventibus, hoc non fuerit intercedente ipsorum morte per sententiam declaratum, ad confiscationem bonorum post mortem nihilominus procedatur.

Adiectis præterea, negotium seu officium inquisitionis contra hæreticos dilecto filio Priori fratrum Prædicatorum Parisien. à sede Apostol. fuisse sub ea forma commissum, ut idem super hoc posset inquirere, tam perse, quam per alios, quos ad hoc idoneos reputaret: in quo quaritur, utrum tales delegati existant, & quot possint etiam sic eligi. Super quo taliter duximus ordinandum, quod idem Prior possit res vel quatuor idoneos ad hoc opus assumere, qui parum cum ipso habeant potestatem, & amovere illos, a ceterorum loco alios substituere, quotiescunque videat expedire: ipsi tamen priori, & aliis sic assumptis committendi sunt citationes, & examinationes eius inquirunt, ac denunciationis sententiam, quas super his contra quoslibet contigerit ferri, & iis similia faciendi concedatur ab eadem sede facultas.

Quæstioni vero qua quaritur, utrum constitutus in factis, deprehensus in hæresi, & propter hoc immurandus perpetuo, prius sit ab ordinibus à suo Episcopo degradandus, antequam tradatur huiusmodi penitentia. Respondemus, quod talis qui est perpetuo immurandus, prius debet à suis ordinibus degradari.

Nonnulli quoque clerici, & quod est deterius, sacerdotes prætextu penurie, vel aliquid servitii temporalis, inveniuntur aliquando inquisitionis impedire negotium, intruendo citatos hæreticorum credentes de celanda veritate, falsitate dicenda, vel eos in dicitur liberando: de quibus queritur, utrum Inquisitores possint tales capere, ac etiam retinere, aut quod sic accepta resistunt, coartare. Dubium itaque non videtur, quod si quos constat exercere præmissa, ea faciunt in favorem hæretice pravitatis, quare possint à talibus per Inquisitores compelli, & poenitentia debita castigari, tam per captionem personarum, quam etiam alias procul culpa exegerit delinquentis.

Quod autem postmodum quærebatur, quomodo essent puniendi religiosi, qui inveniuntur in hæresim delinque, cum secularibus peccantibus in simili casu, immurationis vel alia poenitentia: ejus solutio satis patet, cum certum sit tales in hoc & in consimilibus delinquentes gravius etiam secularibus puniendos.

Frequenter etiam vobis ab Apostolica sede committitur, ut tam hæreticos, credentes, receptores, fautores, & defensores eorum, quam ipsorum filios & nepotes, ac illos etiam qui prædictorum interventu vel gratia tale essent adepti, vel affluerentur in posterum, privandi personaribus, dignitatibus & honoribus quibuscumque; ac beneficiis Ecclesiasticis, & officiis publicis, de diocessanorum, vel eis absentibus vicariorum suorum consilio, habeatis liberam facultatem: quod qualiter intelligi debeat, perivisitis ejusdem sedis oraculo declarari. Hoc sane de filiis & nepotibus illorum credentium, & aliorum huiusmodi, qui modo tales esse probantur, intelligendum esse videtur, non autem illorum, quos emendatos confiteri, & pro culpa huiusmodi ad mandatum Ecclesie penitentiam recepisse, quam ipsi vel jam perfecerunt, vel humiliter prosecutioni ejus insistant, vel parati fuerint dum viverent ad recipiendam eandem. Diocesani quoque in privandis talibus sunt generaliter requirendi, nisi forsitan constaret legitime, quod iidem scienter eis beneficia contulissent: tunc enim eos in eis requirendos esse non credimus, sed potius à suo iudice puniendos. Vos agitur hæc & alia contingentia in hac parte commissum

vobis officium sic prudenter & fideliter exequi procuretis, sic ad ea pure propter Deum, cujus causam geritis, vestra feratur intentio, quod labor vester vobis ad vitæ præmium, & aliis ad salutem, quæ solum in talibus quaeritur, proficiat animarum. Dat. Viterbii s. Cal. Octobr. Pontificatus nostri Anno quarto.

Idem ordinis minorum Inquisitoribus.
Excommunicati & facti criminis iure in testimonium admittuntur contra hæreticos.

CAP. VII.

Confuluit nos discretio vestra, utrum illos qui ratione criminis hæreticos, vel alia de causa excommunicationis sententia sunt ligati, contra hæreticos, credentes, defensores, fautores vel receptores eorum, ad testimonium perhibendum admittere, & stare dictis eorum, seu illorum etiam debeatis, qui complices, participes, seu socios ejusdem criminis se fatentur. Quia igitur, si iidem excommunicati non admittentur ad perhibendum testimonium contra tales, & dictis eorum acti sententium non staretur, frequenter officium inquisitionis vobis commissum, in dispendium fidei contingeret impediri, quando præsertim vix aut nullo modo potest, nisi per sic fatentes, super hoc veritas apparere, statim in favorem fidei, ut in huiusmodi inquisitionis negotio, dicti excommunicati, contra hæreticos, credentes, defensores, fautores & receptores eorum ad testimonium admittantur, & stetur tam illorum dictis, quam eorum, qui, ut prædictum est, socios ejusdem criminis se fatentur, ex verisimilibus conjecturis, quæ ex numero deponentium, vel personarum, tam deponentium quam eorum, contra quos deponitur qualitate, ac aliis circumstantiis conjici poterunt, sic fatentes non falsa dicere præsumantur. Datum Lateran. 10. Calend. Februar. Pontificatus nostri Anno septimo.

Leo Decimus, ex Concilio Lateranensi.

Hæreticum est asserere eum rationalem esse mortalem.

CAP. VIII.

Apostolice & regiminis sollicitudo nos assidue pulsata, ut mendicis animarum languoribus, quarum nos ex alto omnipotens auctor curam habere voluit, iis potissimum qui instantius fideles nunc urgere cernuntur, salutariter olei & vini medicamine ad instar Samaritanis in Evangelio sollicitam operam impendamus, ne nobis istud Hieremias objiciatur: Nunquid testis non est in Galad, aut medicus non est ibi? Cum itaque diebus nostris (quod dolenter ferimus) zizaniz seminatorum, iniquus humani generis hostis, nonnullos perniciosissimos errores à fidelibus semper explosos in agro Domini supereminare & augere sit ausus, de natura præsertim animæ rationalis, quod videlicet moralis sit, aut unica in cunctis hominibus, & nonnulli temerè philosophantes, secundum saltem Philosophiam, verum id esse assererent: contra huiusmodi pestem opportuna remedia adhibere cupientes, hoc sacro approbante Concilio damnamus & reprobamus omnes asserentes, animam intellectivam mortalem esse, aut unicam in cunctis hominibus, & hæc in dubium vertentes, cum illa non solum verè per se & essentialiter humani corporis forma existat, sicut in canone sac. rec. Clementis & Papæ V. prædecessoris nostri in generali Vienna Concilio edito continetur: verum & immortalis, & pro corporum quibus insunditur mul-

a. Inquisitores procedere possunt cum rebus excommunicatis, facti & participibus criminis, & aliis defensus habentibus, ut traditur in c. an fidei favorem, de hæresi. an 6. b. Alphonsus de Castro hanc constitutionem commentariis illustravit, & c. Clementis Vienna Concilio Viennensi, ut habetur in Clement. tit. 1. de summa trinitate, & fide cathol.

citatis, seu commissis deprehendatur, aut confitebuntur, seu convinctur, cum in hoc inexcuſabiliter ceteris reddantur, ultra sententias, censuras & penas prædictas, non etiam eo ipso absque aliquo iuris aut facti ministerio suis ordinibus, & Primatibus Ecclesiis, ac Cardinalibus honorè, & cathedralibus, etiam metropolitanis vocata & passiva, omni; auctoritate, ac monasteriis, beneficiis, & officiis Ecclesiasticis, cum cura & sine cura, secularibus & quorumvis ordinum regularibus, quæ ex quibusvis concessionibus & dispensationibus Apostolicis in titulum, commendam, & administrationem, aut alias quomodolibet obtinuerint, & in quibus vel ad quæ jus aliquod habuerint, necnon quibusvis fructibus, redditibus & proventus annuis super similibus fructibus, redditibus, & proventus eorum reservatis, & assignatis: Comitatus quoque, Baronis, Marchionatus, Ducatus, Regnis, & Imperio penitus, & in totum perpetuo privati, & ad illa de cetero inhabiles & incapaces, habeantur; pro re lapsis, & subversis in omnibus & per omnia, penitus inde ac si prius hæretici huiusmodi in iudicio publice ab iuris factis, nec ullo unquam tempore ad eorum primum statum, aut cathedrales metropolitanas, Patriarchales, & Primatiales Ecclesias, seu Cardinalatus, vel alium honorem, aut quamvis aliam majorem vel minorem dignitatem, seu vocem adivam vel passivam, aut auctoritatem, seu monasteria, & beneficia, vel Comitatus, Baronias, Marchionatus, Ducatus, Regna, & Imperium restituti, reponi, reintegrari, aut rehabitari possint: quinimo secularis relinquatur arbitrio potestatis, animadvertione debita puniendi, nisi apparentibus in eis veræ poenitentia indicis, & condignæ poenitentia fructibus, ex ipsius factis benignitate & clementia in aliquo monasterio, aut alio regulari loco ad perpetuum perpetuum in pane doloris & aqua mollioris poenitentiam restituti fuerint: Quodque pro talibus ab omnibus cuiuscunque status gradus, ordinis, conditionis, & præminentia existentibus, ac quacunq; etiam Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, & primatiali, aut alia maiore Ecclesiastica dignitate, & etiam Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Comitali, Baronali, Marchionali, Ducali, Regia, & Imperiali auctoritate & excellentia pollentibus, habeant tractari, & reputari, & ut tales evitari, omni; humanitatis solatio destituti debeant.

Et qui jus patronatus, aut nominandi personas idoneas ad cathedrales etiam metropolitanas, & Patriarchales ac primatiales Ecclesias, seu monasteria, vel alia beneficia Ecclesiastica per privationem huiusmodi vacantia habere prætulerint, si illa diuina vacationis exponantur incommodis, sed de servitute hæreticorum erepta, personis concedantur idoneis, quæ illarum populis in semina iustitiae fideliter dirigant, teneantur ad Ecclesias, monasteria, & beneficia huiusmodi alias personas idoneas infra tempus à iure vel eorum concordatis, seu compactis cum dicta sede initis statutum, nobis seu pro tempore existentibus Romanis Pontifici præsentare, alioquin tempore huiusmodi elapso plena & libera Ecclesiæ, monasteriorum, & beneficiorum prædictorum dispositio ad nos, & Romanum Pontificem prædictum eo ipso pleno iure devolvatur. Et insuper qui ipsos sic deprehensos aut confessos, vel convictos scilicet quomodo libet recipere, vel defendere, aut eis favere, vel credere, seu eorum dogmata dogmatizare præsumperint, sententiam excommunicationis eo ipso incurrant, efficianturq; infames, sine voce, persona, scriptis, vel nuncio, aut procuratore aliquo ad publica seu privata officia, aut consilia, seu Synodum, vel concilium generale vel provinciale, nec concilium Cardinalium, aut aliquam fidelium congregationem, seu electionem alicuius, aut testimonium petibendum admittantur, nec admitti possint.

Sint etiam interdicte, nec ad hæreditatis successio-

nem accedant: nullus præterea cogatur eis super aliquo negotio respondere. Quod si forsitan iudices extiterint, eorum sententia nullam obtineant firmitatem, nec aliquæ cause ad eorum audientiam deducantur, & si fuerint advocati, eorum patrocinium nullatenus recipiatur: si verò tabelliones extiterint instrumenta confecta per eos nullus sint penitus roboris vel momenti. Et insuper clerici omnibus & singulis Ecclesiis, etiam cathedralibus, metropolitanis, Patriarchalibus, & Primatialibus, ac dignitatibus, monasteriis, beneficiis, & officiis Ecclesiasticis, etiam ut præferatur, qualificatis, per eos quomodolibet obtentis, & tam ipsi quam laici, etiam, ut præmittitur, qualificati, & dignitatibus prædictis præditi quibuscunque Regnis, Ducatibus, dominiis, feudis & bonis temporalibus per eos possessis privati existant eo ipso, Regnaque, Ducatus, dominia, feuda, & bona huiusmodi publicentur, & publicata sint, efficianturq; iuris & proprietatis eorum, qui illa primo occupaverint, si in sinceritate fidei, & unitate sanctæ Rom. Ecclesiæ, ac sub nostra & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium obedientia fuerint.

Adjicientes quod si ullo unquam tempore apparuerit aliquem Episcopum, etiam pro Archiepiscopo seu Patriarcha, vel Primatem se gerentem, aut prædictæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem, etiam ut præferatur, legatum, seu etiam Romanum Pontificem ante eius promotionem, vel in Cardinalem seu Romanum Pontificem assumptionem a fide catholica deviasse, aut in aliquam hæresim incidisse, seu schisma incurrisse, vel excitasse, aut commississe, promotionem seu assumptionem de eo etiam in concordia, & de unanimi omnium Cardinalium assensu facta, nulla, irrita, & inanis existat, nec per susceptionem numeris, consecrationis, aut subsecutum regiminis, & administrationis possessionem, seu quasi, vel ipsius Romani Pontificis inthronizationem, aut adorationem, seu ei præstitam ab omnibus obedientiam, & cuiusvis temporis in præmissis cursum convalescere possit, nec pro legitima in aliqua sui parte habeatur, nullamque talibus in Episcopos, seu Archiepiscopos, vel Patriarchas, aut Primates promotis, seu in Cardinales, vel Romanum Pontificem assumptis in spiritualibus vel temporalibus administrandi facultatem tribuisse, aut tribuere censetur: sed omnia & singula per eos quomodolibet dicta, facta, gesta, & administrata, ac inde secuta quæcunque viribus careant, & nullam pro se firmitatem, nec jus alicui tribuant, sintq; ipsi sic promoti, & assumpti, eo ipso absq; aliqua desuper faciendâ declaratione omni dignitate, loco, honore, titulo, auctoritate, officio & potestate privati, liceatq; omnib; & singulis sic promotis & assumptis, si a fide antè non deviasserint, nec hæretici fuissent, neq; schisma incurrisserint, aut excitassent, vel commississent, subditis personis tam clericis & secularibus & regularibus, quam etiam laicis, necnon Cardinalibus, etiam qui electioni ipsius Pontificis antea a fide deviaserint, aut hæretici, vel schismatici interfuerint, seu alias confesserint, & ei obedientiam præstiterint, eundem, ad oraverint ac castellanis, præfectis, capitaneis, & officialibus etiam almae urbis nostræ, & totius hanc Ecclesiasticæ, etiam eisdem sic promotis, vel assumptis hominibus, seu iuramento, vel cautione obligatis & obnoxiiis, ab ipsorum sic promotorum vel assumptorum obedientia & devotione impune quancunque recedere, eosq; ut magos, ethnicos, publicanos, & hæresarchas evitare, eisdem subditis personis fidelitati & obedientia futurorum Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, Primatum, Cardinalium, & Romani Pontificis canonice intrantis nihilominus stricti remanentibus, & ad majorem ipsorum sic promotorum & assumptorum, si eorum regimen & administrationem continuare voluerint, confusionem, contra eosdem sic promotos & assumptos auxilium brachii secularis implorare, nec propriæ tales ab ipsorum sic promotorum &

Concilii Tridentini decimas revidendi, ac in statu & terminis in quibus ante praedictas sententias & decreta, ac etiam canonicas purgationes quomodolibet reperiebantur, recurrendi, sineque debito terminandi, prout in aliis causis pendens eorum facultates sit, fieri; potest, & conuenit: Et in super vestigijs felic. rec. Pauli Papae IV. praedecessoris nostri inharendo Constitutionem alias contra haereticos & schismaticos per eundem Paulum praedecessorem, sub data videlicet Romae apud sanctum Petrum anno incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo octavo, 15. Cal. Martii, Pontificatus sui anno quarto editam, tenore praesentium renovamus, & etiam confirmamus, illamque inuoluntate, & ad unguem observari volumus & mandamus, juxta illius seriem atque tenorem. Et sic in omnibus & singulis praedictis censeat, ac ita per praedictos & quoscunque iudices, &c. sublata, &c. iudicari, &c. debere. Irritum, &c. perpetuo decernimus & declaramus.

TITVLVS IV.

DE LIBRIS PROHIBITIS.

Iulius Tertius.

Hebraeorum utrumq; Thalmud, multis partibus, commentis, & blasphemis in Christum & fidem Christianam repletum, damnatur.

CAP. I.

Iulius Papa III. universis & singulis venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectissimis aliis locorum ordinariis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum sicut nuper non sine animi nostri molestia accedimus, licet alijs venerabilibus fratribus sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus haereticae pravitatis in universa republica Christiana Inquisitores generales certum Hebraeorum librorum volumina, Genethoth a Thalmud nuncupatum, nonnulla indigna, & legem divinam, orthodoxamque fidem offendenda continens, de mandato nostro damnaverint, & igne comburi fecerint: nihilominus inter ipsos Hebraeos adhuc esse dicantur diversi libri, diversas contra Christum Redemptorem nostrum, eiusque sanctissimum nomen & honorem blasphemias & ignominias continentes. Nos in praemissis opportune providere volentes, vobis, & vestram cuilibet per praesentes committimus & mandamus, quatenus singulis universitatibus Hebraeorum infra limites jurisdictionis vestrae consistentibus ex parte nostra intimeris & notificetis, quod elapsis quatuor mensibus a die intimationis & notificationis huiusmodi, omnes & singuli libri, in quibus nomen Iesu Salvatoris nostri, quod Iesui hanaozri dicitur, cum blasphemiam aut alias ignominiosas nominatur, tam in eorum Synagogis & locis publicis, quam privatis domibus, & alijs ubiq; locorum diligentissime exquirantur, & quilibet librorum huiusmodi penes se, quoquo modo habere reperi fuerint, debitis poenis, tam pecuniariis & confiscationis honorum, quam si eorum contumacia aut qualitas delicti id exegerit, corporis etiam ultimi supplicii, ac alias prout a fide Christi apostatantes puniuntur, irremissibiliter puniantur, & nihilominus eidem quatuor mensibus elapsis per vos, vel alium seu alios, quos ad hoc duxeritis deputandos, libros huiusmodi cum omni diligentia inquiratis, & studiosè investigetis, inquiratq; & investigari faciatis, & eos quos

a Libro Thalmud, ut omnia contumelia & blasphemiam genere repleto in veritatem Christianam, damnant Gregorius IX. & Innocentius IV. & exuri mandantur, propterea quod multi & horrendis haereticis, festeret. Veritatem hodie recognovit & expurgavit Tridentini Concilii decreto volentibus.

libros huiusmodi penes se habere reperiitis, poenis quibus apostatantes praefati puniuntur, omnino & irremissibiliter puniatis: Non permittentes de cetero eosdem Hebraeos (qui in memoriam passionis Dominicae a sancta matre Ecclesia tolerantur, ut aliquando mansuetudine nostra alleciti ad verum Christi lumen divino afflante spiritu, convertantur) a quibusvis etiam Apostolica auctoritate fungentibus, occasione cuiusvis fortis librorum apud eos existentium (dummodo blasphemiam, ut praefertur, non contineant) nisi de nostro expresso mandato, quomodolibet vexari aut molestari: Contradictores quolibet & rebelles, ac vobis in praemissis non parentes, per sententias, censuras, & poenas Ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias arbitrio vestro moderandas & applicandas, ac alia oportuna iuris remedia, appellatione postposita, compellendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & poenas praedictas etiam iteratis vicibus aggravando: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Romae 29. Maji, Anno 1554.

Idem.

Inquisitoribus exceptis, omnibus prohibetur haereticorum librorum lectio.

CAP. II.

Cum meditatio cordis nostri ad id potissimum tendat, ut fides catholica ubique augeatur, & floreat: ad ea libenter intendimus, per quae omnia ea de declinandi occasio tollatur. Sanè cum sicut nobis nuper innotuit ex facultatibus, quae aliquibus ut libros haereticos aut de fide suspectos, etiam ad effectum eorundem librorum errores repellendi, tenere & legere possent, aliquando concessa fuerunt, non iam qui sperabantur fructus haecenus provenierint, quinimo diversa inconvenientia subsecuta sunt: Nos praemissis occurrere, & Christi fidelium animarum saluti consulere cupientes, motu proprio, non ad allecitus nobis super hoc oblatam petitionis instantiam, sed de nostris certa scientia & matura deliberatione, omnes & singulas facultates & licentias legendi & tenendi libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu de fide suspectos, quibusvis personis cuiuscunque status, gradus, ordinis vel conditionis existentibus etiam si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut alia majori dignitate Ecclesiastica, seu praerogativa praefulgeant (Inquisitoribus seu commissariis super haereticis pravitatis ab Apostolica sede pro tempore deputatis, durante ipsa deputatione, dumtaxat exceptis) a quibusvis praedecessoribus nostris, ac nobis, & dicta sede Apostolica, seu eius legatis, etiam de latere, aut majori poenitentiario nostro, vel quibusvis alijs, sub quibuscunque verborum formis & expressionibus, ac eum quibusvis etiam derogatoriis derogatorijs clausulis, irritantibusque & alijs decretis quomodolibet etiam motu & scientia similibus haecenus concessas, Apostolica auctoritate tenore praesentium revocamus, irritamus, & annullamus, & pro revocatis, irritis, & penitus infectis quoad omnia habemus, & ab alijs haberi volumus: Distinctius inhibentes personis praefatis sub sententijs, censuris, & poenis contra fides canonibus, quam a nobis & sede Apostolica haecenus inflictijs & promulgatis, ne de cetero facultatibus & licentias praedictas uti, aut earum pretextu, seu alias quomodolibet libros praedictos, aut quoscunque alios haecenus reprobatos, aut in futurum reprobandos tenere aut legere praesumant: Et in super omnes & singulos librorum impressores, bibliothecarios, ac libros quomodolibet vendentes, & quoscunque alias personas, libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu Lutheranos, aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel a nobis & dicta sede quomodolibet, reprobatos, ex quavis causa etiam ex nostra & dictae sedis speciali licentia seu permissione penes se habentes, cuiuscunque status, gradus, ordinis, vel conditionis, aut praerogativa existant,

R R R

etiam si, ut praefertur, Pontificali aut alia quacunque etiam majori Ecclesiastica vel mundana dignitate praefulgeant (dignis inquisitoribus & commissariis, ut praefertur, exceptis) dicta Apostolica auctoritate, & earundem tenore praesentium requirimus & monemus, ac eis & eorum cuilibet in virtute sanctae obedientiae, & sub incursu haereticis ac omnibus contra haereticos de iure inflicti & promulgatae Ecclesiasticae quam temporalibus sententiarum, censurarum, & poenis, districte praecipiendo mandamus, quatenus infra spatium sexaginta dierum à die publicationis praesentium, modo & forma infra scriptis faciendae computandorum, quorum viginti pro primo, & alios viginti pro secundo, ac reliquos viginti dies pro tertio & peremptorio termino ac monitione canonica eis & eorum cuilibet in his scriptis assignamus: omnes & singulos libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu Lutheranos aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel à nobis & dicta sede quomodolibet reprobatos, penes se eos ex quavis causa, etiam mercaturae, & ex nostra ac eiusdem sedis permissione ac licentia etiam speciali, ut praefertur, existentes, Inquisitoribus, haereticis pravitatis in civitatibus, in quibus libri huiusmodi existunt, consignare debeant realiter, & cum effectu. Ro. 3. Cal. Maji. 1550.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Libri typis non cunctantur nisi eorum editioni suffragatur ordinarius auctoritate & approbato.

CAP. III.

Inter sollicitudines nostris humeris incumbentes, perpetua cura revolvimus, ut errantes in viam veritatis reducerent, ipsosque lucrifacere Deo (sua nobis cooperante gratia) valeamus: hoc est quod profecto desideranter exoptamus, ad id nostrae mentis sedulo destinamus affectum, ac circa illud studio diligentia vigilamus. Sanè licet literarum peritia per librorum lectionem possit facilliter obtineri, ac ars imprimendi libros, temporibus potissimum nostris, divino favente numine, inventa seu aucta & perpolita, plurima mortalibus attulerit commoda, cum parva impensa, copia librorum maxima habeatur, quibus ingenia ad literarum studia per commode exerceri, & viri eruditi in omni linguarum genere, praefertim autem catholici, quibus sanctam Romanam Ecclesiam abundare affectamus, facillè evadere possunt, qui etiam infideles sciant & valeant sacris institutis instruire, fideliumque collegio, per doctrinam Christianae fidei salubriter aggregare: Quia tamen multorum querela nostrum & sedis Apostolicae pulsat auditum, quòd nonnulli huius artis imprimendi magistri, in diversis mundi partibus, libros tam Graecæ, Hebraicæ, Arabicæ & Caldae linguarum in Latinum translatos, quam alios, Latino, ac vulgari sermone editos, errores etiam in fide, ac perniciosa dogmata etiam religioni Christianae contraria, aut contra formam personarum etiam dignitate praesument, ex quorum lectura non solum legentes non edificantur, sed in maximos potius tam in fide, quam in vita & moribus prolabantur errores, unde varia saepe scandala (prout experientia rerum magistra docuit) exorta fuerunt, & majora indices exortiri formidantur. Nos itaque ne id quòd ad Dei gloriam, & fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem, salubriter est inventum, in contrarium convertatur, ac Christi fidelium salutis detrimentum pariat, super librorum impressione curam nostram habendam fore diximus, ne de cetero cum bonis feminibus spinae coalescant, vel medicinis venena intermiscantur: Volentes igitur de oportuno super his remedio providere, hoc sacro approbante Concilio, ut negotium impressionis librorum huiusmodi cò prosperetur feliciter, quòd deinceps indago solentior diligentius & cautius adhibeatur: Statuimus & ordinamus, quòd

de cetero perpetuis futuris temporibus, nulli omnino alicuique, seu aliam quacunque scripturam, seu librum nostram quam alii quibuslibet civitatibus & diocesis, imprimere, seu imprimi facere praesumatur, nisi prius habeat per Vicarium nostrum, & facti Palatii magistrum, vel alios vero civitatibus & diocesis, per Episcopum, vel alium habentem peritiam scientiam, libri seu scripturae huiusmodi imprimendae, ab eodem Episcopo vel a Vicario nostro, ac Inquisitorem haereticis pravitatis contraeque diocesis, in quibus librorum impressio huiusmodi foret, diligenter examinentur, & per eorum manus potestis subscriptionem, sub excommunicationis sententia gratis & sine dilutione imponendam, approbentur. Quod autem focus praesumptus, ultra librorum impressioem amissionem, & illorum publicam combustionem, a conductorum fabricae basilicæ Primatus Apoll. de velle, sine spe remissionis suspensionem, excommunicationis sententia innotatus existat, ac denum magis contumacia taliter per Episcopum suum, vel Vicarium nostrum respectivè, per omnia iura, remedia obsequia, quòd alii eius exemplo similia minime atterere praesumant. Rom. 4. Martii. 1550.

Fius Quartus.

Revocatur licentia auctoritate praefatae huiusmodi fides, librorum suspecta fidei legendi, nisi auctoritate approbata.

CAP. IV.

Quia in futurorum eventibus adeo humani fallit incertitudo iudicii, ut quòd verissimè creditur utile videbatur, progressu temporis damnum appareret: nonnunquam Romanus Pontifex, quòd consilium tutum esse videbatur, consultis revocavit, potiusque personarum qualitate pensata in Domino consilio salubriter expedire. Immo quòd in nobis, quòd verè tam clerici seculares, & diversorum ordinum regulares, quam laici, qui se Lutheranos & alios huiusmodi haereticos resistere, & eorum errores & fallas opinionum constitare posse praesument, & ad hoc ipsorum librorum legendi facultatem sibi à sede Apostolica concessi extorserant, sektionem librorum huiusmodi desiderant, ut proprie innotent praesentibus, & contra Domini viam aberrantes, ipsorum haereticorum sententias & superstitiosas falsas adventionibus iterum renovarent, & qui alios ab erroribus revocare tenent, abstrahantur, ipsi in purem interitus propellantur. Nos considerantes, quòd Spiritus ubi vult spirat, & quòd ejus numine nullum bonum prociat, progressus tunc esse cum simplicitate cordis ad eum recurre, & cum ejus adjutorio orthodoxam fidem in catholici & sancta Romana Ecclesia approbata libris exponant, quàm fallitates haereticorum per lectionem eorum librorum detegere velle; volentes praesentibus, quantum cum Deo possimus, occurrere. Auctoritate de cetero coningant, opportune providere, omnem singulas licentias & facultates legendi librorum huiusmodi, seu de haereticis suspectos, aut à nobis, seu quibuslibet haereticis pravitatis in singulis provincis, aut legationibus deputatis Inquisitoribus damnatos & reprobatos, quibus tam clericis quibusque secularibus, gradibus regularibus, quam laicis quibusque fuerint, etiam in ordinis conditionis, & praesententiae existat, seu in Abbatiali, Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, Cardinalatus honore, vel mundana etiam Mandata, Ducali, Regia, vel Imperiali auctoritate, seu exaltatione praesument, generalibus inquisitoribus per nos deputatis exceptis per quoscunque Romanos Pontifices predecessores nostros, ac nos, etiam viva voce concessas, sedem praedictam, seu ejus potentiam, mandata, vel quovis ordinarios, aut diocesis, seu alios, etiam

Concilii Tridentini decimas revidendi, ac in statu & terminis in quibus ante prædictas sententias & decreta, ac etiam canonicas purgationes quomodolibet reperiebantur, recurrendi, sineque debito terminandi, prout in aliis causis pendens eorum facultates sit, fieri; potest, & conuenit: Et in super vestigijs felic. rec. Pauli Papæ IV. prædecessoris nostri inhærendo Constitutionem alias contra hæreticos & schismaticos per eundem Paulum prædecessorem, sub data videlicet Romæ apud sanct. Petrum anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo quinquagesimo octavo, 15. Cal. Martii, Pontificatus sui anno quarto editam, tenore præsentium renovamus, & etiam confirmamus, illam; inuoluntate, & ad unguem observari volumus & mandamus, juxta illius seriem atq; tenorem. Et sic in omnibus & singulis prædictis censei, ac ita per prædictos & quoscunq; iudices, &c. sublata, &c. iudicari, &c. debere. Irritum, &c. perpetuò decernimus & declaramus.

TITVLVS IV.

DE LIBRIS PROHIBITIS.

Iulius Tertius.

Hebraeorum utronq; Thalmud, multis partibus, commentis, & blasphemis in Christum & fidem Christianam repletum, damnatur.

CAP. I.

Iulius Papa III. universis & singulis venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectissimis aliis locorum ordinariis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum sicut nuper non sine animi nostri molestia accēpimus, licet alijs venerabilibus fratribus sancte Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus hæreticæ pravitatis in universa republica Christiana Inquisitores generales certum Hebraeorum librorum volumin, Genethoth a Thalmud nuncupatum, nonnulla indigna, & legem divinam, orthodoxamque fidem offendenda continens, de mandato nostro damnaverint, & igne comburi fecerint: nihilominus inter ipsos Hebræos adhuc esse dicantur diversi libri, diversas contra Christum Redemptorem nostrum, ejusq; sanctissimum nomen & honorem blasphemias & ignominias continentes. Nos in præmissis oportune providere volentes, vobis, & vestram cuilibet per præfates committimus & mandamus, quatenus singulis universitatibus Hebræorum infra limites jurisdictionis vestre consistens ex parte nostra intimeris & notificetis, quod elapsis quatuor mensibus à die intimationis & notificationis hujusmodi, omnes & singuli libri, in quibus nomen Iesu Salvatoris nostri, quod Iesui hanzori dicitur, cum blasphemias aut alias ignominiosas nominatur, tam in eorum Synagogis & locis publicis, quam privatis domibus, & alijs ubiq; locorum diligentissime requirantur, & quilibet librorum hujusmodi penes se, quoquo modo habere reperi fuerint, debitis penis, tam pecuniariis & confiscationis honorum, quam si eorum contumacia aut qualitas delicti id exegerit, corporis etiam ultimi supplicii, ac alias prout à fide Christi apostatantes puniunt, irremissibiliter puniatur, & nihilominus eidem quatuor mensibus elapsis per vos, vel alium seu alios, quos ad hoc duxeritis deputandos, libros hujusmodi cum omni diligentia inquiratis, & studiosè investigetis, inquit; & investigari faciatis, & eos quos

a Libro Thalmud, ut omnia contumelia & blasphemias genere repleto in veritatem Christianam, damnant Gregorius IX. & Innocentius IV. & exuri mandantur, propterea quod multi & horrendis hæresibus, fœderet. Veritatem hodie recognovit & expurgavit Tridentini Concilii decreto volentibus.

libros hujusmodi penes se habere repereritis, penis quibus apostatantes præfati puniuntur, omnino & irremissibiliter puniatis: Non permittentes de cetero eisdem Hebræos (qui in memoriam passionis Dominicæ à sancta matre Ecclesiæ tolerantur; ut aliquando mansuetudine nostra alleciti ad verum Christi lumen divino afflante spirita, convertantur) à quibusvis etiam Apostolica auctoritate fungentibus, occasione cujusvis fortis librorum apud eos existentium (dummodo blasphemias, ut præfertur, non contineant) nisi de nostro expresso mandato, quomodolibet vexari aut molestari: Contradictores quolibet & rebelles, ac vobis in præmissis non parentes, per sententias, censuras, & penas Ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias arbitrio vestro moderandas & applicandas, ac alia oportuna juris remedia, appellatione postposita, compellendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & penas prædictas etiam iteratis vicibus aggravando: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Romæ 29. Maji, Anno 1554.

Idem.

Inquisitoribus exceptis, omnibus prohibetur hæreticorum librorum lectio.

CAP. II.

Cum meditatio cordis nostri ad id potissimum tendat, ut fides catholica ubique augeatur, & floreat: ad ea libenter intendimus, per quæ omnis ab ea declinandi occasio tollatur. Sanè cum sicut nobis nuper innotuit ex facultatibus, quæ aliquibus ut libros hæreticos aut de fide suspectos, etiam ad effectum eorundem librorum errores repellendi, tenere & legere possent, aliquando concessæ fuerint, non iam qui sperabantur fructus hætenus provenierint, quinimò diversa inconvenientia subsæcuta sunt: Nos præmissis occurrere, & Christi fidelium animarum saluti consulere cupientes, motu proprio, non ad allecitus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostris certa scientia & matura deliberatione, omnes & singulas facultates & licentias legendi & tenendi libros Lutheranos, aut alios hæreticos, seu de fide suspectos, quibusvis personis cujuscumque status, gradus, ordinis vel conditionis existentibus etiam si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut alia majori dignitate Ecclesiastica, seu præminentia præfulgeant (Inquisitoribus seu commissariis super hæretica pravitare ab Apostolica sede pro tempore deputatis, durante ipsa deputatione, dumtaxat exceptis) à quibusvis prædecessoribus nostris, ac nobis, & dicta sede Apostolica, seu ejus legatis, etiam de latere, aut majori penitentiario nostro, vel quibusvis alijs, sub quibuscumque verborum formis & expressionibus, ac eum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis clausulis, irritantibusque & alijs decretis quomodolibet etiam motu & scientia similibus hætenus concessas, Apostolica auctoritate tenore præsentium revocamus, irritamus, & annullamus, & pro revocatis, irritis, & penitus infectis quoad omnia habemus, & ab alijs haberi volumus: Distinctius inhibentes personis præfatis sub sententijs, censuris, & penis contra fides canonibus, quam à nobis & sede Apostolica hætenus inflictijs & promulgatis, ne de cetero facultatibus & licentijs prædictis uti, aut earum pretextu, seu alias quomodolibet libros prædictos, aut quoscunq; alios hætenus reprobatos, aut in futurum reprobandos tenere aut legere presumant: Et in super omnes & singulos librorum impressores, bibliothecarios, ac libros quomodolibet vendentes, & quoscunq; alias personas, libros Lutheranos, aut alios hæreticos, seu Lutheranos, aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel à nobis & dicta sede quomodolibet, reprobatos, ex quavis causa etiam ex nostra & dictæ sedis speciali licentia seu permissione penes se habentes, cujuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis, aut præminentie existant.

R.R.II 3

etiam si, ut praefertur, Pontificali aut alia quacunque etiam majori Ecclesiastica vel mundana dignitate praefulgeant (dignis inquisitoribus & commissariis, ut praefertur, exceptis) dicta Apostolica auctoritate, & eorundem tenore praesentium requirimus & monemus, ac eis & eorum cuilibet in virtute sanctae obedientiae, & sub incursu haereticis ac omnibus contra haereticos de iure inflicti & promulgatae Ecclesiasticae quam temporalibus sententiarum, censurarum, & poenis, districte praecipiendo mandamus, quatenus infra spatium sexaginta dierum à die publicationis praesentium, modo & forma infra scriptis faciendae computandorum, quorum viginti pro primo, & alios viginti pro secundo, ac reliquos viginti dies pro tertio & peremptorio termino ac monitione canonica eis & eorum cuilibet in his scriptis assignamus: omnes & singulos libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu Lutheranos aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel à nobis & dicta sede quomodolibet reprobatos, penes se eos ex quavis causa, etiam mercaturae, & ex nostra ac eiusdem sedis permissione ac licentia etiam speciali, ut praefertur, existentes, Inquisitoribus, haereticis pravitatis in civitatibus, in quibus libri huiusmodi existunt, consignare debeant realiter, & cum effectu. Ro. 3. Cal. Maji. 1550.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Libri typis non cunctantur nisi eorum editioni suffragetur ordinarius auctoritate & approbatio.

CAP. III.

Inter sollicitudines nostris humeris incumbentes, perpetua cura revolvimus, ut errantes in viam veritatis reducerent, ipsosque lucrifacere Deo (sua nobis cooperante gratia) valeamus: hoc est quod profecto desideranter exoptamus, ad id nostrae mentis sedulo destinamus affectum, ac circa illud studio diligenter vigilamus. Sanè licet literarum peritia per librorum lectionem possit facilliter obtineri, ac ars imprimendi libros, temporibus potissimum nostris, divino favente numine, inventa seu aucta & perpolita, plurima mortalibus attulerit commoda, cum parva impensa, copia librorum maxima habeatur, quibus ingenia ad literarum studia per commode exerceri, & viri eruditi in omni linguarum genere, praesertim autem catholici, quibus sanctam Romanam Ecclesiam abundare affectamus, facillè evadere possunt, qui etiam infideles sciunt & valeant sacris institutis instruire, fideliumque collegio, per doctrinam Christianae fidei salubriter aggregare: Quia tamen multorum querela nostrum & sedis Apostolicae pulsat auditum, quòd nonnulli huius artis imprimendi magistri, in diversis mundi partibus, libros tam Graecæ, Hebraicae, Arabicae & Caldae linguarum in Latinum translatos, quam alios, Latino, ac vulgari sermone editos, errores etiam in fide, ac perniciosa dogmata etiam religioni Christianae contraria, aut contra formam personarum etiam dignitate praesunt, ex quorum lectura non solum legentes non edificantur, sed in maximos potius tam in fide, quam in vita & moribus prolabantur errores, unde varia saepe scandala (prout experientia rerum magistra docuit) exorta fuerunt, & majora indices exortiri formidantur. Nos itaque ne id quòd ad Dei gloriam, & fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem, salubriter est inventum, in contrarium convertatur, ac Christi fidelium salutis detrimentum pariat, super librorum impressione curam nostram habendam fore diximus, ne de cetero cum bonis seminibus spinae coalescant, vel medicinis venena intermiscantur: Volentes igitur de oportuno super his remedio providere, hoc sacro approbante Concilio, ut negotium impressionis librorum huiusmodi cò prosperetur feliciter, quòd deinceps indago solentior diligentius & cautius adhibeatur: Statuimus & ordinamus, quòd

de cetero perpetuis futuris temporibus, nulli omnino alicuique, seu aliam quacunque scripturam, seu librum nostram quam alii quibuslibet civitatibus & diocesis, imprimere, seu imprimi facere praesumatur, nisi prius habeat per Vicarium nostrum, & facti Palatii magistrum, vel alios vero civitatibus & diocesis, per Episcopum, vel alium habentem peritiam scientiam, libri seu scripturae huiusmodi imprimendae, ab eodem Episcopo vel deputato, ac Inquisitore haereticis pravitatis contentione, & diligenter examinatus, & per eorum manus scriptis subscriptionem, sub excommunicationis sententia gratis & sine dilutione imponendam, approbatus. Quod autem focus praesumptus, ultra librorum impressionem amissionem, & illorum publicam combustionem, ac conductorum fabricae basilicae Primatus Apostolice sedis, sine spe remissionis suspensionem, excommunicationis sententia innotatus existat, ac denum magis contumacia taliter per Episcopum suum, vel Vicarium nostrum respectivè, per omnia iura, & iustitiam nostram quòd alii eius exemplo similia minime attentare praesumant. Rom. 4. Martii. 1550.

Fius Quartus.

Revocatur licentia auctoritate, haecum praesumptis libris, libris suspectis fidei legendi, nisi auctoritate approbata.

CAP. IV.

Quia in futurorum eventibus adeò humani fallit incertitudo iudicii, ut quòd verissimè creditur utile videbatur, progressu temporis damnum appareret: nonnunquam Romanus Pontifex, quòd consilium tutum esse videbatur, consultis revocavit, proinde licentias & personarum qualitate pensata in Domino concessis salubriter expedire. Innoquon quidem nobis, quòd verè tam clerici seculares, & diverforum ordinum regulares, quam laici, qui se Lutheranos & alios huiusmodi haereticos resistere, & eorum errores & fallas opinionum constitare posse praesumebant, & ad hoc ipsorum licentiarum libros legendi facultatem sibi à sede Apostolica concessi extorserant, sektion librorum huiusmodi decidissent, ut proprie innotent praesentibus, & contra Domini via aberrantes, ipsorum haereticorum sententiam & superstitiosas falsas adventionibus iterum renouissent, & qui alios ab erroribus revocare tenent, & quòd considerantes, quòd Spiritus ubi vult spirat, & quòd ipse eius numine nullum bonum prociat, progressus tunc esse cum simplicitate cordis ad eum recurre, & cum eius adiutorio orthodoxam fidem in catholicis & sancta Romana Ecclesia approbatis libris exponant, quàm fallitates haereticorum per lectionem eorum librorum detegere velle; volentes praesentibus, quòd licentias, quantum cum Deo possimus, occurrere. Auctoritate de cetero coningant, oportune providere, & licentias singulas licentias & facultates legendi librorum haereticorum, seu de haereticis suspectos, aut à nobis, seu quibuslibet haereticis pravitatis in singulis provincis, aut legationibus deputatis Inquisitoribus dimittantur & revocentur, quòd licentiarum tam clericis quam laicis, quibus gradibus regularibus, quam laicis quacunque fuerint, etiam in ordinis conditionis, & praesentibus existat, seu Cardinalatus honore, vel mundana etiam Mandata, Ducali, Regia, vel Imperiali auctoritate, seu exaltatione praesumant, generalibus inquisitoribus per nos, & decessores nostros, ac nos, etiam viva voce concessas, sedem praedictam, seu eius potentiam, seu auctoritatem vel quovis ordinarios, aut diocesanos, seu alios, etiam

per litteras Apostol. in forma brevis, seu sub plumbio expeditas, sub quibusvis tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus & infolitis causis seu preteritis, & aliis decretis, ac ex quibusvis causis seu preteritis, etiam in oia pro parte, & ex certa scientia, ac de Apostolica auctoritate, tenore presentium, revocamus, cassamus, irritamus & annullamus, ac viribus penitus revocamus, & pro revocatis, cassis, irritis, & nullis haberi, easque nemini suffragari posse aut debere decernimus, omnibus & singulis clericis & laicis, etiam, ut praefertur, qualificatis, non tamen generalibus Inquisitoribus praefatis, aut quibus hoc per nos specialiter injunctum fuerit, S. R. E. Cardinalibus, in virtute sanctae obedientiae, & sub excommunicationis latae sententiae, aliisque sententiarum, censurarum & poenis Ecclesiasticis, & etiam temporalibus, in legentes libros hujusmodi haecenus latis & promulgatis, a quibus non nisi a nobis, aut pro tempore existente Romano Pontifice, seu singulis Inquisitoribus praefatis, praeterquam in moris articulo, absolvi possint, districtius inhibentes, ne libros hujusmodi ex quavis causa vel preterito, publice vel occulte, quovis ingenio vel colore legere, aut apud se tenere, seu imprimere, vel venales habere praesumant, ac mandantes eisdem sub censuris & poenis praedictis, ut infra terminum, eis a singulis Inquisitoribus hujusmodi per eorum publicum edictum locis assignandum publicis statuendum, libros ipsos officio inquisitionis haereticae pravitatis hujusmodi omnino consignent; Et qui de eisdem libris notitiam aliquam habuerint, seu personas ipsos libros legentes, aut apud se tenentes, vel imprimentes, aut venales habentes sciverint, id quod sciverint, ac nomina & cognomina libros ipsos legentium, aut apud se tenentium, vel imprimenarium, aut venales habentium, & qualitatem eorundem librorum praedicto officio omnino revelent & notificent. Roma 12. Decembris. 1564.

Fius IV. Ex Concilio Tridentino.

Libri haereticorum pessimos & contagiosos sunt non solum simplicibus, verum etiam bonis & doctis, nec ulla est via qua magis possit occurrere haereticis, nisi in populo evadant, & ne exorta ultra grassentur, quam si tales libri, ex quibus haeresis renovari solet, in cursum non eiberentur, prohibeantur.

CAP. V.

Domini gregis custodia Domino disponente praeposita, vigiliis more pastoris non desistimus ipsi gregi ab imminutibus periculis, quanta maxima possumus cura & diligentia praecavere, ne propter negligentiam nostram peccent oves, quae praeciosissimo Domini nostri Iesu Christi sanguine sunt redemptae. Et si autem quae ad fidei veritatem pertesciendam, & ad horum temporum haereses confutandas pertinebant, in oecumenico & generali Concilio Tridentino, Sancti Spiritus assistente gratia, nuper adeo enucleata ac definita fuerant, ut facile jam sit unicuique, sanam catholicamque doctrinam a falsa adulterinaque internocere; tamen cum librorum ab haereticis editorum electio non modo simpliciores homines corrumperet solum, verum saepe etiam doctos eruditosque in varios errores, & a veritate fidei catholicae alienas opiniones inducere: huic quoque rei esse duximus providendum. Cum autem aptissimum ei malo remedium esse sciremus, si componeretur atque ederet index sive catalogus librorum, qui vel haeretici sint, vel de haeretica pravitate suspecti, vel certe moribus & pietati nocent, id negotium ad sanctam Tridentinam Synodum reieceramus. Ea vero ex tanta Episcop. & aliorum doctissimorum virorum copia delegit ad eum conficiendum indicem multos cum doctrina tum iudicio

a Concil. Trident. sess. 18.

per litteras Praelatos ex omnibus fere nationibus. Qui quidem non sine maximo labore, plurimisque vigiliis, cum Indicem tandem, Deo juvante, perfecterunt, adhibitis etiam in consilium lectissimis quibusdam Theologis. Praedictum autem Concilio, cum ex ipsius Synodi decreto Index nobis oblatas fuisset, ut ne ante ederet, quam a nobis approbatus fuisset: Nos doctissimis quibusdam probatissimisque Praelatis eum accuratissime legendum, examinandumque tradidimus, & ipsi etiam legimus. Cum igitur eum magno studio, acri iudicio, diuturna cura confectum, & praetera commodissime digestum esse cognoverimus: Nos saluti animarum consulere, eamque ob causam providere cupientes, ne libri & scripta cuiuscunque generis, quae in eo improbantur, sive ut haeretica, sive ut de haeretica pravitate suspecta, sive ut pietatis ac morum honestati inutilia, aut aliqua correctione saltem indigentia, posthac a Christi fidelibus legantur, ipsum Indicem, una cum regulis eius praepositis, auctoritate Apostolica, tenore presentium, approbamus, imprimimus, ac divulgari, & ab omnibus universitatibus catholicis, ac quibusvis aliis ubique suscepti, easque regulas observari mandamus atque decernimus. Inhibentes omnibus & singulis tamen Ecclesiasticis personis secularibus & regularibus, cuiuscunque gradus, ordinis & dignitatis sint, quam laicis quocunque honore ac dignitate praeditis, ne quis contra eorum regulam praescriptam, aut ipsius prohibitionem Indicis libros ullos legere, habere, aut audiat. Si quis autem adversus eas regulas, prohibitionemque fecerit, is quidem, qui haereticorum libros, vel cuiuscunque auctoris scripta propter haeresim, vel falsi dogmatis suspitionem damnata atque prohibita legere, habere, vel ipso iure in excommunicationis poenam incidat: eamque ob causam in eum tanquam de haeresi suspectum inquiri & procedi liceat, praeter alias poenas super hoc ab Apostolica sede, sacrisque canonibus constitutas. Qui autem libros alia de causa prohibitos legerit, habuerit, praeter peccati mortalis reatum, Episcoporum arbitrio severè se noverit puniendum. Romae 24. Mart. 1564.

Gregorius XIII.

Librorum prohibitorum lectio neq. ipsi sacra Theologiae professoribus ad corrigendos errores, neq. aliis quibusvis, demptis Inquisitoribus conceditur.

CAP. VI.

Cum pro munere, quod sustinemus, id praecipue nobis propositum habeamus, & omni studio, diligentiaque curemus, ut omnes Christi fideles tam gravibus calamitosisque temporibus in recta & catholica fide contineamus, id agere & providere necesse est, ut omnem omnibus aberrandi ab ea occasionem subtrahamus. Nemini autem mirum videri debet, si Romanus Pontifex nonnumquam facultates aliquas, quas ipse vel praedecessores eius probabili auctu ratione concesserit, postea revocet, cum ipso rerum usu edoctus animadvertit, eas iustiore de causa esse revocandas. Ad notitiam nostram pervenit, ex data nonnullis licentia habendi, & legendi libros haereticos aut de haeresi suspectos, ad haereses & errores, qui in eis libris continebantur, refellendos, non raro evenire solere, ut illi ipsi corum librorum lectio noceret, quibus ob eam causam concessum fuerit, ut aliis prodesse possent, ut illis ipsi haereticis & erroribus propter humane mentis imbecillitatem eos implicans, a quibus se alios revocatos esse consilii fuerant. Huic rei provideat, & animarum periculo, quantum fieri poterit, pro pastoralis sollicitudine occurrere cupientes, cogitatesque nobiscum, nuper in sacro generali Concilio haereticorum horum temporum ita confutata atque damnatae fuisset, ut tantae Synodi auctoritas, cujus decreta hujus sanctae sedis auctoritate cum deliberatione matura confirmata & comprobata sunt, ad vitandam errores, & catholicae fidei

R. R. 11 4

veritatem agnoscendam sufficere omnibus debeat, nec ullius prerærea confutatio requirenda sit, prædecessorum nostrorum præsertim fœlicis recordat. Iulii Tertii, & Pauli Quarti vestigiis insistentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac deliberatione matura, omnes & singulas facultates habendi & legendi libros Lutheranos, aut aliorum hæreticorum, seu de hæresi suspectos, omnibus tam clericis secularibus aut regularibus, quam laicis cuiuscunque status, gradus, ordinis vel conditionis sint, etiam si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut alia majori Ecclesiastica seu seculari dignitate præfulgeant. (Inquisitoribus & commissariis hæreticæ pravitatis à sede Apostolica deputatis, quoad eo officio fungentur, exceptis) à nobis aut quocunq; prædecessorum nostrorum seu Apostolicæ sedis legatis, majorivè poenitentiariorum vel quibuscunque aliis quibuscunq; verborum formis & clausulis, etiam derogatoriarum derogationis, irritantibusq; & aliis decretis quomodolibet etiam motu & scientia simili ad hoc tempus concessa, auctoritate Apostolica tenore præsentium revocamus, & pro revocatis & irritis, perinde ac si nunquam concessa fuissent, habemus, & haberi volumus. Inhibentes omnibus sub censuris, sententiis & poenis, tam à sacris canonibus, quam à sede Apostolica ad hoc tempus constitutis in eos, qui huiusmodi libros legant aut habeant, ne quis eorum posthac eis facultatibus uti, nevé alios omninè libros huiusmodi improbatos & prohibitos, aut in posterum à sede Apostolica, Inquisitoribusvè hæreticæ pravitatis, aut locorum ordinariis improbatos, prohiberi que conigerit, legere, habere, & quocunq; de causa audeat. Impressores & Bibliopolas, & alios, quicunque ejusmodi libros, habent, habuerintvè (Inquisitoribus & commissariis isdem duntaxat exceptis) monemus, & cuiuslibet eorum in virtute sanctæ obedientiæ, & sub poena incursum criminis hæresis, & alius contra hæreticos à jure inflicti & irrogati, tam Ecclesiasticis quam temporalibus sententiis, censuris, & poenis præcipimus, ac mandamus, ut eos libros intra 60. dies à die quo hæc litteræ publicatæ fuerint numerandos, quorum 20. pro primo, alios 20. pro secundo, reliquos 20. pro tertio ac preceptorio termino, & mentione canonica eis assignamus, Inquisitoribus hæreticæ pravitatis in civitatibus, in quibus il libri sunt, tradant atque consignent.

quam alter inveniat, & nulli fateri avertentium, & vel secus fecerit quasi auctor huiusmodi delicti poenis subiacet: nihilominus considerando, quod poenis crescentè malitia, quam plures iniquitates huiusmodi poenitionis alumnus, poenas prædictas pariter poenis, quoad variis modis evitare solent, nisi tenore presentium erubescunt variis modis nonnullos Principes, & nobilitates, publicas & privatas personas, & honores, & convitiis afficere, eorumque fame & honoris decorem, sub quodam ficto colore quarundam litterarum auctore scriptarum, nedum ab urbe nostra, sed etiam in diversis provinciis, in quibus modum eo quod in antiquaque regione successerunt amentur, sed ea etiam que futurum quodam eorum temerario iudicio fore opinantur, ad eod usque plerunq; odia, inimicitias, sectantes, & homicidia per multa oriuntur, in divites, sanctos, & hominum animarum periculum, perniciosum quoque offensam, & scandalum plurimum. Volentes poenis quantum possumus gravitas quam Dei timore solet à voluntate delinquentium, & propterea poenitentia occurrere volentes, ac tam nefario periculum de facinorosos homines atrocibus poenis torpescere, ut poenis poena: metus huiusmodi præsentium poenis huiusmodi perpetuè & irrefragabilis constituti poenis eorum omnes tam temporales, quam Ecclesiasticas, iniquitates, & promulgatas auctoritate Apostolica approbata innovantes, ac ad omnes & singulos prædictos, qui sub illis comprehensi non essent, extendentes & innovantes, statimus & ordinamus, quod deinceps poenis antea statutis nemo capere vellet, & poenis etiam Ecclesiasticæ, status, gradus, ordinis, & poenis poenis fuerit, & audeat nec præsentium libellorum, nec litteras monitorias, vulgo appellatas, litteras & siquis, continentes convitiis, injurias, vel fame & honoris alius cuius læsionem, nec aliquam scripturam in qua delictum successibus distulerat, vel ea que eorum nobis vel alii ad universalis Ecclesiæ status regimen deputati tenent tractantur, revelentur, & componere, distare, scribere, exemplaria retinere, nec aliquo transmittere, etiam si aliunde ab aliis provinciis, civitatibus, terris & locis ad eorum manus pervenerint, sed statim quod aliqui libelles libelli, litteræ, sive scripturæ, aliquid de eorum statim quod illos seu illas habuerint, aut eorum vim eorum manifestaverit, corrumpere, seu igni tradere, vel lecto filio nostro Cardinali Ruffinaccio consignare, & lecto, sub poenis prædictis quas hinc pro expressis haberi volumus, ac aliis etiam gravioribus, eorum vel eorum scripturæ, & confiscationis bonorum, secundum que litterarum, & personarum, arbitrio nostro irremissibiliter iudicandis, quibus poenis etiam eos ligare volumus, qui ad huiusmodi libellis, litteris, seu scripturis de aliquo obocultu fuerint, aliusque fame & honoris, vel eorum eorum primendo, detraxerint, ac eo que eorum nobis vel alii ut supra secretò tractantur, revelentur: ex hoc eodem animo deprehenditur pravis injuriis, & contumeliis, atque ideo eos eadem poena teneri coveant. *Id. de nob. de arbit. jud. cent. 3. cap. 109.*

**TITULUS V.
DE LIBELLIS FAMOSIS.**

Pius Quintus.

Libellorum famosorum auctores virulentissimum injuriis aliena fama clam detrahentes, & qui eos publicaverint, dolose malo renumerant, poenisque constitutis subiacentur.

CAP. I.

Romani Pontificis providentia circumspicua ad ea sollicitudinis suæ partes potissimum convertit, per quæ inter singulos gregis ejusdem fideles, præsertim verò nobis & Romanæ Ecclesiæ subditos, pax & concordia conserventur, seditiones evitentur, scandalis obviatur, & animarum salus procuratur. Cum itaque iracundia sit perturbatio immanis, affectio dura, violenta potentia, cadum causa, calamitatis sociæ, iacturam concilians & dedecus, pecuniarum perniciës, atque perditionis origo, eaque potissimum ex injuriis verbo, vel scriptis, vel factis illatis nascatur: Nos qui non sine maxima mentis nostre perturbatione sæpenuerò accepimus, quod licet tam per sacras leges, quam canonicas sanctiones, sub certis etiam gravissimis poenis prohibitum fuerit, ne quis famosum libellum componere audeat, & repositum sine domi, sive in publico, vel in quocunq; loco, aut corrumpere, vel igne consumere teneatur, prius

Gregorius XIII.
Infames sint & ad crimines damnentur qui scripta in libellis contumeliam componunt, & de rebus secretis & perperis rumores spargunt.

CAP. II.

Est rerum humanarum infidelitas, ut non veritas tantum vitia perniciter adversus omnem legum humanarum solentiam iustentur, & quavis atrocis contumelie supplicis renascantur, sed nova etiam iudicis, & legum tribus secularibus nota succrescant. Quo nos, pro injuriis nobis diviniis munere, diligentius admodum parati, & ad

illa coereamus, & horum, quae se nunc primum efferunt, antequam se corroborent, radices ipsas, si qua ratione possimus, amputemus. Cum igitur haud ita pridem in urbe nostra facta quaedam emerferit hominum improbe curiosorum, qui quacunq; de publicis, privatisque negotiis, vel aliunde rimari possunt, vel ipsi etiam pro sua libidine comminiscuntur, domi forisq; facta, infecta, vera, falsa, nullo discrimine proponunt, recipiunt, & scripserint, ac perique eorum, eorum vili mercedula conducti, harum rerum commentarios ex falsis plerumque vulgi rumoribus, in certo auctore collectos, huc illic mittunt, aut etiam tanquam primum ex urbe ad diversa loca missos, deinde iidem illis ex locis in urbem remissos circumferant, ac vendunt, quibus non tantum de praeteritis arbitratur suo nugantur, sed etiam quid ex hac aut illa re eveniturum sit foliose vaticinantur. Nos, qui & facile prospicimus, & rerum experimentis edocti sumus, quae, quantaq; mala ex eo proveniant, cum & sapienter sparguntur falsa pro veris, seu directe, seu oblique, ac quodam quasi colore quaevis multorum existimatio & fama violatur: his ac talibus incommotis occurrere cupientes, huius constitutionis auctoritate prohibemus, ne quis in posterum tales commentarios conficere, nec ab aliis confectos recipere, describere, spargere, aut ad alios mittere audeat. Qui horum quid fecerit, ipso facto perpetua ignominia nota affectus, sine ulla spe veniae ad tritimes perpetuo aut ad tempus pro criminis admitti qualitate damnetur. Romae Cal. Septemb. 1572.

TITVLVS VI.
DE SACRILEGIS.

Sixtus IV.

Sacrilegii rei sunt qui rei factas & templis surripiant, ut eas convertant ad prophanos usus.

CAP. I.

Ubi provida sanctorum Patrum decreta eos sacrilegos esse diffiniunt, qui Ecclesias & loca sacra altissimo dedicata deviant, ipsorumq; diripiunt ornamenta, sicut & illos qui de sacro sacrum auferre impia temeritate praesumunt, pariq; utrumq; flagitium ac duplici poena coereant, decet merito nos, cui Ecclesiarum omnium cura dispositione sapientia, commissa est, pro detestatione tanti criminis, proq; statu prospero, venustate, & decore ipsarum Ecclesiarum in sua decencia debite conferendis, omni vigilantia & attentione curare, ne perverfionum crescente malitia, eadem Ecclesiarum & facta Dei templa, praecipue almae urbis, nostro conspectui anteposta, suis nudentur ornantibus, & huius sceleris nequissimi paratores debitam recipiant ultionem. Sane fide dignorum relatuibus, non sine admiratione, ad nostrum pervenit auditum, quod nonnulli iniquitatis filii se inanis Christianos esse praesentes, & a quorum oculis Dei timor, & reverentia Christianae religionis abscellit, de Patriarchalibus, & aliis sacratissimis Ecclesiis & basilicis dictae urbis porphyreticos, marmoreos, & alios diversorum generum & colorum lapides ad ipsarum usum, decorem, & ornatum deputatos ausu sacrilego abutulerant haecenas, & indes auferre, eosq; ad diversa loca per se vel alios asportare praesumunt, in gravem divinae maiestatis offensam, Ecclesiarum earundem deformitatem, detrimentumq;, animarum suarum periculum

a. 14. quae. 4. c. 1. quae. Cal. lib. 4. d. 11. Richard. lib. 4. d. 11. Dystoff. cor. sacrilegium. b. Sacrilegium appellat cum rei facta & loca sacra fuerint publica. Bar. in l. sacrilegi poenam. ff. ad l. Jul. poenae. cuius poena iure civili capitibus est, in Dant. d. l. sacrilegi poenam, in princ. ff.

& scandalum plurimorum. Nos igitur sacrilegiorum impios & temerarios ausus huiusmodi, quantum nobis ex alto conceditur, reprimere cupientes, quamvis praemissorum occasione nonnullorum praedecessorum nostrorum sanctiones & prohibitiones variis emanaverint temporibus retroactis, quae (in eo duntaxat quod de Ecclesiis & sacrorum locorum ornamentis atque lapidibus antedictis minime auferendis prohibent vel disponant, seu illos qui huiusmodi flagitiosissimos, ac penae in Christiano orbe inauditos excessus perpetrare, & in his sacrilegas manus injicere praesumpserunt, excommunicationis sententia innodatos fore declarant) in suo sobore volumus permanere, omnes & singulos cujuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, qui ex praedictis lapidibus, sive aliis ornamentis earundem Ecclesiarum sive basilicarum dictae urbis habuerint, aut in surripiendo, servando, & retinendo auxilium praestiterint vel favorem, nisi a die habita praesentium literarum nostrarum, ea restituant cum effectu, scientes vero reventis, & ad nositiam nostram saltem per minores penitentia nos vestros deduci faciant, majores excommunicationis sententia, a qua (nisi in mortis articulo, & debita satisfactione praevia) a nullo praeterquam a Romano Pontifice absolvi possint, irretitos esse: Ecclesias vero & loca alia, quorum usus & ornatus illa deputata fuerint, aut forsitan (quod absit) deputari contigerit in futurum, tamdiu Ecclesiastico interdictione subjacere, quamdiu ad loca unde prius ablata fuerint, absque diminutione aliqua fuerint reportata, harum serie declaramus. Et insuper quilibet suae salutis immemor sacrilegii crimen huiusmodi committere praesumpserit in futurum, ultra censuras praedictas, Ecclesiae sive basilicae, a qua lapides & ornamenta huiusmodi abstulerint, mediam libram auri pro reparatione sibi irrogatae injuriae absque diminutione aliqua solvere teneatur. Rom. 7. Id. April. 1470.

TITVLVS VII.
DE BLASPHEMIS ET ALEATORIBUS.

Julius Tertius.

Prasentem causa miseriam huius aetatis execranda sunt blasphemias, panes ei se verius vindicande, quod segnis in divini nominis injuriam tolerantur.

CAP. I.

In multis depravatis moribus, vitiosisque consuetudinibus, quae in nostram hanc aliam urbem propter ejus amplitudinem, magnamq; advenarum undiq; ita eam concursum, simul cum pluribus eximisque virtutibus, atque egregiis verae pietatis exemplis irrepserunt, ad quas nos tollendas & extirpandas, omnem aciem mentis & cogitationis nostrae intendim, nihil est quod animam nostram magis exulceret & confodiat, quam horribilis atque impia & Christianis auribus intolerabilis, divinae notrimis blasphemiam. Cum audimus sacratissimum Dei & Iesu Christi Domini nostri nomen, quod super omnem nomen caelestia venerantur, terrestria adorant, inferna contemiscunt (quod ne temere quidem a quoquam propter ejus sublimitatem ac maiestatem usurpandum sit) passim pravorum efferatorumque hominum vocibus scindi, unaque cum ejus sanctissimae & immaculatissimae genetricis, & venerabilium sanctorum, & amicum ipsius summi Dei nomine detestandis blasphemis maledictisque lacerari, ut minime mirandum sit, si a Christianis populis in tantis calamitatibus continuatis, divinae iracundiae flagella non amoveantur: propter ea quod iuxta sapientis dictum, A viri multum iuratis domino, non discedet plaga. Quare nos huiusmodi execrandum abusum simul cum ceteris omnibus, quantum cura ipsius Dei adjutorio fieri poterit, extirpare volentes, ut

hanc ipsam urbem domicilium ac sedem Spiritus Sancti, omnibus inquinamentis mundatam ac purgatam, Domino Deo per omnia placentem habeamus, in hunc qui sequitur modum, quoad prafatum horrendum blasphemie crimen, motu proprio, ex certa nostra scientia & voluntate, invocata Dei omnipotentis iustitia, decernimus, statuiamus & ordinamus, blasphemantes scilicet Deum Patrem omnipotentem, vel eius filium unigenitum Dominum & Redemptorem nostrum Iesum Christum, seu Spiritum Sanctum, particulariter & explicitè, vel generaliter & implicitè, attribuendo divinam maiestati que illi minime conveniunt, vel removendo que eam decet, primò convicti, si divites fuerint, compellantur ad solvendum scuta auri quadraginta, si verò pauperes, solvant decem, que sinequeant numerare, luan in corpore. Secunda vice convictis nobilibus, siye divitibus siye pauperibus, duplicetur poena pecuniaria proportionabiliter ad primam huiusmodi multam: Atque insuper incurrant infamiam, & inhabilitatem ad beneficia quæcumque, ad gradus, dignitates, & honores obtinendos. Vilibus convictis perfodiatur lingua. Tertia vice convictis nobilibus, tam divitibus quam pauperibus, triplicetur poena pecuniaria respectivè ut supra. Vltimus sint ipso iure privati beneficii Ecclesiasticis, & officiis quibuscunque dignitatibus, titulis, magistratibus, honoribus, sint inhabiles tam a civè quam passivè. Sint inhabiles ad ferendum testimonium. Sint banniti publicè per triennium ab urbe. Vilibus imponatur fustigatio aut deportatio ad terribes per triennium, & exulenti perpetuò. Idem servetur contra blasphemantes ipsius Domini nostri Iesu Christi matrem beatissimam semper virginem Mariam. Blasphemi in sanctos vel sanctas Dei, corrigantur severè arbitrio DD. iudicum, habita ratione qualitatis & gravitatis criminis, cum cæteris circumstantiis iure attendendis. Volumus autem & statuiamus, ut omnes poenæ exigende applicentur tantummodo sustentationi orphanorum utriusque sexus catechumenorum & puellarum. Iudices verò tam horrendi & impii criminis deputamus & instituiamus RR. DD. Inquisitores nostros generales, quos volumus posse addere præsinitis poenis, & maxime in corpore, si modus blasphemie ob gravitatem, impietatem, vel malitiam, id exposcat. Partes eorundem DD. iudicum erunt, declarate, si dubium occurrat, qui nobiles, qui plebei, qui divites, qui pauperes sint habendi. Rom. Cal. Febr. 1554.

possint. Laicus vero blasphemus, si nobilitate privatus, viginti quinque ducatorum multetur, & pro fecerit, vice quinquaginta, fabrica scilicet Petri & Pauli, Arcubus de urbe applicandorum, & alius, ut infra dicitur, pro tertia vero nobilitatem perdat. Si vero ipsius acbiejus fuerit, in carcerem detradatur. Quod si tertia duas vices publicè blasphemus deprehensus fuerit, mitra infami per integrum diem ante fores Ecclesie principalis mitratus stare cogatur. Si vero plures de hoc ipsum peccatum lapsus fuerit, ad perpetuam carcerem, vel ad terribes damnetur, ad iudicium deponatur arbitrium. In foro autem conscientie, necno blasphemus, absque gravissima poenitentia, severè castigetur a biturio iuncta, possit absolvi. Qui vero sandus vel li quos blasphemaverit, arbitrio iudicis rationem prestatum habituri, minus aliquando puniri volumus. Statuimus etiam ut seculares iudices, esseque illi poenis minime affecterint, quantum in eis fuerit, quod eisdem sceleris obnoxii, eisdem quoque poenis subiungantur. Qui verò in illis inquirendis poenitentiam ad preces & severi fuerint, pro quolibet vice decem annorum indulgentiam consequantur, & tertiam partem poenitentia pecuniaria habeant. Quisquis vero blasphemum audierint, cum verbis acriter obiurgare teneantur. Contra periculum suum id fieri posse continget, condigne deferre vel notificare apud iudicem Ecclesiasticum vel secularem intra triduum debeant. Quod si placidum blasphemantem simul audierint, linguam accusatorum teneantur, nisi forte omnes conveniant, & una pro cunctis tali fungatur officio. Quos omnes in obedientia sanctæ obediencie hortamur & monemus in Domino, ut pro divini nominis honore ac reverentia in seculis domibus, ac cæteris præsinitis omnia servati, & illiusmodi esequi mandent ac faciant, ubertim ab ipso Domino Deo tam boni operis ac pii mercedem habituri. Similemque annorum decem indulgentiam, ab Apostolica sede consequuntur, cum tertia parte multæ, quæ ipsi blasphemus plechitur, quoties tale scelus poenitentiam non raverint. Quam quidem indulgentiam & reliquas partem multæ partem, accusator blasphemus ad poenitentiam, similiter concedi & assignari volumus, si poenis contra huiusmodi blasphemum per seculos canonis expressis, nihilominus in suo robore manentibus.

Leo Decimus, ex Concilio Lateran.

Tana blasphematum cuiusunque generis, ordinis & qualitatis.

CAP. II.

Ad abolendam execrabilem blasphemiam, quæ in maximum divini nominis & sanctorum contemptum supra modum invaluit, statuiamus & ordinamus, ut quicumque Deo palam seu publicè maledixerit, contumeliosèque ac obsecris verbis, Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam virginem Mariam eius generatricem explicitè blasphemaverit, si munus emolumentum trium mensium, pro prima & secunda vice, dicti officii. Si clericus vel sacerdos fuerit, eo ipso quod de delicto huiusmodi fuerit convictus, etiam beneficiorum quæcumque habuerit fructibus, applicandis ut infra, unius anni multetur & hoc si pro prima vice, qua blasphematus deliquerit. Pro secunda verò si ita deliquerit, & convictus fuerit, si unicum habuerit beneficium, eo privetur, si autem plura, quod ordinarius maluerit, id amittere cogatur. Quod si tertio ejus sceleris arguatur, & convinctur, dignitatibus ac beneficiis omnibus quæcumque habuerit, eo ipso privatus existat, ad eaque ulterius reinenda inhabilis reddatur, eaque libere impetrari & conferri

VITVLVS VII.

DE HOMICIDIS ET BANNITIS

Pius Secundus.

Tana homicidarum, & eorum sanctorum.

CAP. I.

Ad reinendas insolentiam transgressorum, si minus publicè disciplinæ sententia, eorum ad peccandum voluntas sit laior, & exemplum poenitentia periculosius in alios derivatur, propter quod ad prædictis officium pertinet, talia adhibere iustitiam veritatem & debitam executionem, quod committantur poenitentia puniat & committentorem in poenitentiam audaciam. Cùm autem ad sententiam nostram poenitentiam, quod à certis annis extra, in nostris & Ecclesiis huiusmodi, locis, & tenentis, nobis & Ecclesiis quibusque mediata & immediate subiectis, esse repetendam poenitentiam ex levibus causis, committis esse repetendam poenitentiam, sique inter alia crimen homicidii poenitentiam & detestabile, debeatque iuxta canonice poenitentiam & animadversione puniri, tanquam deinde poenitentiam & extirpandum, quanto manifestius cogitur poenitentiam & eo ut plurimum candala, & mala poenitentia subreptum. Cupientes ideo ex debito pastoralis officii, quod nobis

& Ecclesie Romanæ prædictæ mediâ & immediatè sub-
 jecti, juxta piâ dispositionem Regis pacifici, qui regnat
 in cælis, pacifici sint & modesti, nonnullas pro injurimo-
 di crimine homicidii debite patienti, edictimus confi-
 gurationes infrascriptas: quas ad hoc ut aliquis de eisdem
 ignorantiam præterdere non possit, volumus per omnes
 & singulas civitates, nobis & Ecclesie Romanæ prædictæ
 mediâ vel immediatè subiectas, publico præconio pub-
 licari; mandantes, ac auctoritate Apostolice tenore præsen-
 tium decernentes, omnes & singulos juxta constitutio-
 num earundem determinationem obstrictos esse ad ob-
 servationem ipsarum, ac si personaliter singulis intimata
 forent, cum non sit verisimile, quod ad eorum notitiam
 non deveniret, quod exiit tam publico præconio pate-
 factum. Tenor verò constitutionum, de quibus supra sit
 mentio, sequitur, & est talis, videlicet.

*Homicidii non datus talis conductus repetendi patriam, nisi in
 imperio & daniis partium satisfecerint.*

CAP. II.

Sanctissimus dominus noster, intendens quieti patriæ
 consulere, & ipsam securis, homicidii, & malefactoribus
 expurgare, statuit & decrevit, quod omnes illi qui
 pro delicto homicidii fuerint condemnati, seu aliâ de-
 civitate aliquo & districtu illius banniti, non possint ad
 civitatem seu districtum hujusmodi, quocunque tempo-
 re redire, seu in eis vel eorum altero moram trahere, et-
 iam habita pace ab hæredibus, vel consanguineis, seu fi-
 liis ipsius occisi; nec legatus etiam de latere, aut Gubernator
 qui pro tempore fuerit, vel quisvis alius possit auctoritate
 Apostolicæ seu ex officio suæ legationis, aliquem
 homicidiam sic exbannitum rebannire, reducere, seu re-
 vocare ad civitatem vel districtum, aut eorum alterum;
 seu ei licentiam vel saluum conductum concedere rede-
 undi seu morandi in eis, vel eorum altero, in perpetuum
 vel ad tempus modicum sine magnum, nec etiam per di-
 em unum, sine nothem; quod si licens per quemquam ex-
 spectatis factum fuerit, incidat in poenam excommuni-
 cationis ipso facto, sine ulteriori sententia declaratio-
 nis; à qua per alium quem per summum Pontificem
 (& tunc facta de hoc speciali expressione) non possit ab-
 solvi; ac reducto, licentia, revocatio, salvus conductus,
 & cassatio processus & banni hujusmodi, sint ipso jure
 nulla, nulliusque roboris, vel momenti: incidat etiam
 in poenam ducatorum mille, Camera Apostolicæ appli-
 catorum, quam Thesaurarius, cui hoc secretò vel pub-
 lically fuerit denunciatum, retinere faciat & mandat, nul-
 lo super hoc expectato seu requisito superioris mandato:
 quod si non fecerit Thesaurarius, ipse eandem sententi-
 am excommunicationis ipso facto, cum eisdem qualitatibus,
 incurrat: ipsèque sic rebannitus, reductus, revocatus,
 seu alio quocunque modo reversus, possit & de-
 beat capi, detineri, & incarcerari; & de ipso, secundum
 sententiam contra eum latam; iudicium fieri per Gubernatorem,
 Potestatem, & alios officiales, ad quos spectat
 seu pertinet, incontinenti, sine ulteriori licentia, notifi-
 catione, & requisitione superioris, vel alterius, sub poena
 ducatorum ducatorum auti, Camera Apostolicæ appli-
 catorum vel retinendorum; quam Thesaurarius præ-
 fatus simili modo & forma, ac sub simili censuris, faci-
 at retineri; prout superius est expressum. Hoc autem
 extendi voluit ad eos, qui revocati, rebanniti, vel aliâs quo-
 modocunque, remissi fuerint, quocunque auctoritate seu li-
 centia (præterquam ex speciali commissione seu manda-
 to Romani Pontificis, contento in literis authenticis, &
 bulla plumbea munitis, à duobus mensibus citra, termi-
 no dierum quindecim, quo possint de civitate liberè re-
 dere, eis concessio) vel qui in futurum rebannientur, re-
 vocabuntur, seu aliâs remittentur per quemcunque, quavis
 auctoritate prædicta, sub poenis pecuniariis, & aliis Eccle-
 siasticis censuris, de quibus superius est dictum.

*Appellations non est locus banniti ob homicidium. Exiit sine
 quinquaginta miliaribus à loco delicti extenditur.*

CAP. III.

Item quod quocunque appellations interposita vel
 interponenda ab hujusmodi vel aliis sententiis sine
 gravaminibus contra homicidas latis, vel à processu con-
 tra eos factò, etiam si lis vel instantia super eis pendeat,
 & inhibitiones vigore ipsarum emissa per auditorem
 cameræ, vel alium quemcunque ordinarium, vel delegatum,
 sint nullæ & invalidæ, nec ad ulteriora super eis, vel
 ipsarum vigore, procedi possit ac debeat: quinimo ap-
 pellationes liti & causæ hujusmodi, censentur advocata,
 extinctæ & invalidæ, nec potestates vel alii officiales
 inhibiti, hujusmodi mandatis, inhibitionibus, liti pend-
 entis, censuris & poenis in eis contentis, astingantur,
 imò teneantur, & debeant, sub poenis suprapositis, ad
 executionem sententiarum latorum procedere. Possit
 tamen in causis aliis, à jure vel statuto permittis, appel-
 lationem notorium civitatis seu provincie, qui infra
 mensium causam diffinire teneatur; quo elapso, appel-
 latio, inhibiti, & instantia super eis sint nulla & libere,
 sine impedimento, possit fieri executio sententiæ vel banni,
 ac si non fuisset inhibiti & appellati; quodque
 banniti & condemnati propter hujusmodi crimen homi-
 cidii, censentur & sint banniti ab omnibus circumviciniis,
 usque ad miliaria quinquaginta, infra quæ, si
 reperti fuerint, possit & debeat capitalis sententiæ, sive
 condemnationis pecuniariæ executio fieri contra eos,
 per potestates & alios officiales, civitati, districtui, &
 loco præidentes, sub poenis pecuniariis simili forma
 imponendis.

Homicidii notorii rei quibus panis subsiciantur.

CAP. IV.

Item quod omnes & singuli homicidæ, quorum delictum
 notorium fuerit, vel de homicidio infamati, seu
 condemnati, etiam si de delicto hujusmodi, ex forma sta-
 tutorum, non possit inquiri, vel aliqua poena imponi,
 vel etiam si ipse delicti, vel poenæ pro eo interposita,
 auctoritate Apostolica, vel alterius, ab ea vel à Romano
 Pontifice potestatem habentis, sit facta remissio, cassatio
 processus, & sententia annullata, vel aliâs quomodolibet
 dispensatum, per viam gratiæ seu justitiæ, in toto vel
 in parte, non possit habere officia vel dignitates in quibus-
 cunque locis, civitatibus, & terris, à quibus banniti
 fuerint, in quibus domicilium eorum originemque
 habuerint, seu aliam moram traxerint, vel refererint,
 etiam si fuerint absoluti, rebanniti, vel aliâs eorum
 sententia, seu condemnatio, sive processus cassati, irritati
 vel aliâs pro infectis habiti; sed perpetuo sint infames,
 & omni dignitate privati, nec possint ferre testi-
 monium, nec rebellionis officium exercere, non admittantur
 ad iudicandum, seu ad aliud officium exercendum,
 & ab omnibus actibus legitimis sint perpetuo
 suspensi; quinimò si hujusmodi officia acceptaverint,
 eorumque, seu ad ea exercenda admitti fuerint, tam ipsi
 quam gubernator, legatus aut superior, qui eum elegit,
 vocaverit, aut ipsum officium exercere, seu ei præfisse
 passus fuerit, poenam quingentorum ducatorum auti,
 ipso facto incurrat, & sua gubernatione privetur, nec
 gesta in iudicio, vel extra iudicium, tam per eum qui ad-
 missus fuerit ad officium, quam per eum, qui illud ab eo
 exercere passus fuerit, de cætero valida sint, & robur obtineant:
 quinimò sint nullius roboris vel momenti, &
 si Ecclesiasticæ personæ fuerint, excommunicationis sententi-
 am ipso facto incurrant.

Sixtus IV.

*Deo & hominibus etiam viri sanguinum, ad versus quorum ad-
 dactam & ferocivrem petulantiam constituto à Pio II. edita probatur
 & confirmatur.*

castris, terris, locis & dominijs eorum, dignitatibus, & honoribus, iuribus, officijs, ac etiam feudis, & concessionibus quibuscunque, & alijs Ecclesijs obtinere noscuntur, sub quacunque verborum forma & tenore, ac eum quibusvis fortissimis & insolitis clausulis, immunitatibus, exemptionibus, & privilegijs, etiam preferentibus ab incurfu pœne privationis ipso iure (quorum tenores ac si de verbo ad verbum inserti forent, præsentibus pro expressis haberi volumus) eo ipso privatos, & inhabiles ac indignos ad illa, & quælibet alia in posterum obtinenda, & quoscunque actus legitimos exercendos fore nunciamus, & alia per nos & successores nostros ablo; aliqua declaratione super incurfu pœne privationis huiusmodi, aut citatione eorum qui privationis pœnam incurterint faciendi, alijs personis in feudum vicariatum, aut alijs, ac si per lapsum temporis concessionis, aut finitam lineam ad dictam Cameram revertissent, libere concedere, ac alias de illis disponere posse decernimus & declaramus, necnon civitates, terras, castra, & loca prædicta Cameræ Apostolicæ confirmamus, incorporamus, applicamus, & appropriamus, ac significata, incorporata, applicata, & appropriata esse, sicque contravenientes pro rebellibus eisdem Romanæ Ecclesiæ haberi & censeri debere volumus, eorum subditos, & vasallos, & arcium, civitatum, terrarum, castrorum, & locorum prædictorum castellanos, à quocunque fidelitatis iuramento, quo ipsi essent quomodolibet stricti, penitus absolventes. Civitates quoque, terras, castra & loca prædicta, si ad eisdem Romanæ Ecclesiæ obedientiam non redierint, & in præmissis quomodolibet deliquerint, & etiam quocunque eis consilium, auxilium, vel favorem quovis modo directè vel indirectè, publicè vel occultè præstantium, etiam quacunque Ecclesiastica vel mundana, etiam Regali præfulgent dignitate & excellentia ut præferunt, & ad quæ eos declinat contigerit, Ecclesiastico subijcimus interdictio, tamdiu similiter observando, donec eisdem fuerint, etiam per triduum post inde discessum. Illos quoque qui aliquem fecerint culpabilem in prædictis, & nobis vel successoribus nostris infra trium dierum spatium non retulerint, vel alicui per quem ad nos verbum fideliter præferatur, similes pœnas incurere volumus.

Pius Quartus.

Homicidii reus in carcere constitutus audiatur, nec prius ad locum vado remittatur, quin hæredum occisi iuri satisfecerit.

CAP. VII.

Um nos dudum vigintiis felicis reor. Iulij Papæ II. prædecessoris nostri in hærentes nullum homicidii reum, qui se ab illo, etiam sub prætextu quod alium bannitum occiderit, seu ab alio banniti occisore, iuxta formam bannimentorum id permitterentur, nominatus fuerit, aut ex alia quavis causa absolvi debere præterdat, ad abolitionem petendum per procuratorem, aut excusatorem, seu defensorem, etiam velut quemlibet de populo comparentem, audiri vel admitti debere, nisi ipse reus se in carcere personam liter onstiterit, statuerimus & ordinaverimus, prout in nostris desuper editis literis, quarum tenores præsentibus haberi volumus pro expressis, plenius continetur. Verum tam, ut nuper accepimus, à nonnullis in dubium revocatur, an in dictis nostris literis solum homicidii banniti vel condemnati, non autem illi qui nondum condemnati vel banniti essent, comprehendantur. Nos propterea omnem ambiguitatem circa præmissa amputare & penitus tollere volentes, motu simili, & ex nostra certa scientia, hac nostra perpetuò valitura constitutione, nullum ab homicidio, seu alio quovis crimine, pro quo pœna corporalis venit imponenda, ex aliqua causa, etiam quis alium bannitum occiderit, vel ab alio banniti occisore, iuxta formam proclamatum & bannimentorum id permittentium, vel constitutionum desuper editarum, nominatus fuerit, siue etiam quia ab

ipso occisus, bannitus & condemnatus extiterit, ac impune ex dispositione dictorum proclamatum & bannimentorum seu constitutionum occidi poterit, se absolva debere prætendentem, siue pro homicidio, aut alio crimine per eum commissio bannitus & condemnatus sit, siue nondum bannitus nec condemnatus, nec etiam inquisitus existat, per se vel aliam personam pro eo quomodolibet comparentem, ad abolitionem petendum admitti vel audiri posse, nisi se prius in carcere constituerit, & ad causam hæredes, ab ipso occisi, citari, & in eventum quod quis ab homicidio, vel ab aliquo banniti occisore, ut præfertur, nominatus fuerit, se absolvi obtineat, eum nihilominus à loco in quo hæredes occisi commorantur, quousque ab illis pacem obtinuerit, exulare debere, neque ad eum locum aliter, nisi pace ab illis habita remitti posse, perpetuò statuerimus & ordinamus. Inhibentes nihilominus omnibus & singulis iudicibus quacunque auctoritate fulgentibus, sub excommunicationis lata sententia, alijsq; arbitrii nostri pœnis, & nostris etiam de latere Legatis sub indignationis nostræ pœna, ne contra tenorem huius nostræ constitutionis, de cætero quempiam sic, ut præmittitur, se absolvi petentem, nisi in carcere constitutum, quoquomodo audiant vel admittant: & ubi secus fecerint, processualiter habitos, ac sententias desuper latis, nullius fore momenti, ac nullitatis subiacere, & illis non obstantibus, reos sic absolutos pœnis debitis, seu de novo inquiri posse. Rom. 1. Feb. 1563. Sixtus V.

Rei pro cuiusvis flagitii culpa ad capitale pœnam damnata etiam pro contumacia, non audiantur, nisi in carceribus constituta & hæredibus eorum ad quos alio pertinet citati.

CAP. VIII.

Et alia felicis. recordat. Pius Papa IV. prædecessoris nostri proprio, & ex eius certa scientia, sua perpetuò valitura constitutione sanciverit, nullum ab homicidio, seu alio quovis crimine, pro quo pœna corporalis venit imponenda, ex aliqua causa, vel quia bannitum occiderit, seu ab alio banniti occisore iuxta formam proclamatum & bannimentorum id permittentium, vel constitutionum desuper editarum nominatus fuisset, siue etiam quia ab ipso occisus bannitus & condemnatus extiterit, & impune ex dispositione dictorum proclamatum & bannimentorum, seu constitutionum occidi potuisset, se absolvi debere prætendens, seu pro homicidio, aut alio crimine per eum commissio bannitus & condemnatus foret, siue nondum bannitus & condemnatus, nec inquisitus existet, per se vel aliam personam pro eo quomodolibet comparentem ad abolitionem petendum admitti vel audiri posse, nisi se prius in carceribus constituerit, & defuncti hæredes ab ipso citati fuissent. Et in eventum quod quis ab homicidio per eum commissio, ex eo quod alium bannitum occiderit, vel ab alio banniti occisore nominatus foret, se absolvi obtineat, eum nihilominus à loco in quo occisi hæredes commorantur, quousque ab illis pacem obtinuerit, exulare debere, neque ad eum locum aliter nisi pace ab illis habita remitti posse, perpetuò statuerit & ordinaverit. Inhibentes nihilominus omnibus & singulis iudicibus, tam secularibus, quam Ecclesiasticis, etiam nostris de latere Legatis sub indignationis sententia pœna, ne contra constitutionis huiusmodi tenorem de cætero quempiam sic, ut præmittitur, se absolvi petentem, nisi in carcere constitutum quoquomodo audeant vel præsumant, & ubi secus fecerint, taliter per eos habitos processus, & sententias desuper latis nullius fore momenti, ac nullitatis vitio subiacere, & illis non obstantibus reos sic absolutos pœnis debitis puniri, seu de novo inquiri posse. Sicque per quoscunque iudices & Commissarios quavis auctoritate fulgentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi facultate & auctoritate, iudicari debere deesse.

venit, aliaq; forsan fecerit, prout in ipsis Pii litteris desuper in forma motus proprii signatis, plenius continetur. Cum tamen a nonnullis in dubium revocetur, an in litteris Pii prædecessoris hujusmodi, comprehendantur etiam illi qui ex aliqua criminali causa, pro qua poena corporis afflictiva imponenda foret, in eorum contumaciam condemnati fuerint, ita ut ad purgandum contumaciam & condemnationem hujusmodi admitti vel audiri non debuerint, nec debeant, nisi prius se in carceribus constituerint. Nos omnem circa præmissa ambiguitatem è medio tollere & poenitentiam amputare volentes, necnon litterarum hujusmodi tenores præsentibus pro expressis habentes, illisq; nihil addentes, vel minuentes, motu simili exacta nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine decernimus & declaramus, eos omnes & singulos qui ex hujusmodi causis, licet in eorum meram contumaciam hæcenus condemnati fuerint, & in futurum, condemnabuntur & sub eisdem litteris omnino comprehensos fuisse, & esse, ac fore, ita ut non aliter ad purgandum dictam eorum contumaciam & condemnationem admitti debuerint, vel debeant, nisi se prius in carceribus constituerint vel constituerint. Derelictos quod in quacunque instantia, casu, & causa se absolvi petant, licet forsan in aliqua se constituerint, nullo modo audiantur, nisi se prius in carceribus servatis servandis de novo constituerint, & novæ constitutioni hujusmodi ad plenam satisfecerint. Ac omnes & singulas absolutiones, remissiones, & quasvis alias gratias contra præsentium tenorem quomodolibet pro tempore impetratas, & à quibuscunque iudicibus cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis & conditionis existant, quovis prætextu, vel causa emanatas nullatenus attendi debere, minusque cuiquam prodesse modo posse, sed tanquam nullas & invalidas, nulliusque roboris vel momenti, rejiciendas esse, licet eque præfatis & aliis iudicibus, quibuscunque, illis non obstantibus processibus hujusmodi reassumere, & prout juris fuerit terminare. Rom. 12. Jul. 1567.

Idem.

Sanctum pio & iuste in homicidis & bannitis ecclesiarum accurata declaratio & confirmatio.

CAP. IX.

In memoria Pius Papa IV. prædecessor noster, Pii II. Pauli, Sixti, Iulii, Leonis, & Clementis prædecessorum litteras in bannitos, sicarios, & homicidas latas, cum statutorum, ordinationum, extensionum, ampliationum, revocationum, cassationum, irritationum, annullationum, decretorum, constitutionum, incorporationum, applicationum, voluntatum, hortationum, requisitionum, & mandatorum, ac omnibus & singulis aliis in eis expressivè contentis clausulis, auctoritate Apostolica per suas litteras approbavit, & innovavit, ac perpetua roboris firmitate subsistere, & per singulos quos litteræ ipsæ concernerent, & concernerent in futurum, sub excommunicationis, anathematis, maledictionis, infamie, suspensionis, diffidationis, criminis læsæ majestatis, seditionis, rebellionis, confiscationis, depositionis, privationis, inhabilitatis, & interdictionis, ac aliis censuris, & poenis, Ecclesiasticis & temporalibus, ac corporis afflictivis, in eisdem litteris contentis, quas contravenientes eo ipso incurrerent, perpetuo inviolabiliter observari, illasque etiam ad homicidas, sicarios, exitiosos, criminiosos, rebelles, aliosque infames, propter homicidia & alia nefanda per eos perpetrata, excessus, crimina, & delicta, etiam ad hoc ut ipsi in civitatibus, terris, castris, vel locis eorum, seu in quibus tunc morabantur banniti, & condemnati, etiam habita pace ab hæredibus, filiis, seu consanguineis occisorum, aut partium læsarum, non solum à locis circumvicinis usque ad quinquaginta miliaria, sed etiam ab omnibus & singulis civitatibus, terris, castris, & locis, etiam regni, & partium prædictarum nobis & dictæ Romanæ Ecclesiæ mediate vel immediate

quomodolibet subiectis, bannitis & excommunicatis conferentur, nec in illis seu eorum aliquo loco, nec in quocunque loco, cuiusvis licentia, salvo conductus, remissionis, indulgentionis, revocationis, vel alterius gratia per eandem quomodolibet pro tempore obtinente morantibus, quomodolibet possent. Et si in eis redierent, vel repenti essent, & detinerentur, & in carcerari ac iuxta criminum delicta, quod per eos perpetratorum qualiter, & litterarum Pii I. & Clementis prædecessorum hujusmodi tenorem, sub poenis in eisdem litteris contentis per officialia civitatis, terre, castris, vel loci, in quibus quomodolibet forent, debitis poenis plerumque, seu inde edicti, & ad locum seu officiales, ad quos criminum seu excessuum eorum dem puniio de iure vel consuetudine pertineret, extendi deberent, extendi & amplius debere, & in eisdem habere decrevit. Et nihilominus præmissa omnia & singula, prout per Pium II. Paulum, Sixtum, Iulium, Leonem, & Clementem prædecessores præfatos litterarum, extensa, ampliata, revocata, cassata, annullata, irritata, decreta, & declarata fuerant, citati ad litteras, Barones, Marchiones, Comites, Domini, Imperatores, Vicarii, Feudatarii, Capitanei, Magistros, Praefatos, Municipales, cives, officiales, & personæ, ac alii quilibet litteras, & in eis contenta hujusmodi non observantes, & illis directè vel indirectè quomodolibet concernentes, ac eis adherentes, eorumque favore, & complicitate, singulas censuras & poenas prædictas eo ipso ab illis declaratione incurrerent, & incurrere deberent, ipsique Duces, Barones, Marchiones, Comites, Domini, Imperatores, Vicarii, & Feudatarii, civitates, territoria, castra, & locorum, etiam regni, & partium prædictarum, eidem Ecclesiæ immediate subiectorum, ac quoque locis, dictæ Ecclesiæ hostes & inimici, aut subditi, banniti, & schismatici, cujuscunque status vel conditionis, essent, publicè vel occultè, ullo utroque tempore, recipere vel acceptare nullatenus præsumerent. Et si quos ad eorum dominia & territoria contingeret contingere, illos ex eorum dominis vel territoris hujusmodi expellere, seu ad simplicem iustitiam vel requisitionem suam, & successorum suorum, quo velles & fuerint ipsi vellent, tunc conducti facere, ac quod præmissa de iure subditis inviolabiliter observentur, omni executione cessante cum effectu curate, sub similibus poenis & rebellionis, ac criminis læsæ majestatis privationis, & confiscationis eo ipso incurrerent.

Necnon ut homicidas, favore & complicitate persequi facilius capi & puniri possent, quod communitates civitatum, & universitates terrarum, castrorum, & locorum, in quibus seu quorum territorio, districtu, & diocesi, & in quibus homicidia perpetrarentur, sub poenis in litteris prædictis Ecclesiasticis, & duotum nullum per communitates, universitates, & locorum per universitates, necnon civitates, territoria, & alii in temporalibus domini sub maiore excommunicationis lata sententia, & quibus nullum communitatis, universitatis, & locorum, aut præfate Camere intermissivè applicandum, ut ipso, ab ipso, alia declaratione incurrerent, persequi, & ad homicidas, complices, & favore & complicitate persequi, exactissimam diligentiam, de qua per præfatas litteras, & alia, fidem etiam facere tenerentur, & age facere, sed non capere non possent, statim communitatem hominibus invertebatibus, seu in collis & habitantibus, opprobriosa locorum circumvicinorum, ad quæ declinationes fieri deberent, nati fieri. Communitates vero, & universitates in temporalibus prædictis, ad quorum divisionem vel declinationem, cum primam ad eorum motum deventum, eos apprehendere, seu apprehendi facere, quod si non poterint, similiter ad universitates seu locos & habitatoribus vicinorum locorum ad quæ declinationes fieri deberent, similiter declinare poterunt, imminare, & capere, &

eorum iudices ordinarios tradere, & tradere, sub similibus precibus tenerentur, & deberent, de novo statui, ordinariis huiusmodi, & declaravit. Et similiter quibusvis diocesis Legatis etiam de latere, ac Nunciis, & Provinciarum Rectoribus, necnon suis, & dictis Romanæ Ecclesiæ Vicariis in temporalibus, pro tempore existentibus, & prefatis communitatibus, omnem super abolitionis homicidiorum huiusmodi, per eum & predecessores suos ac sedem eandem, sub quavis forma & verborum expressione concessam, approbatam, & innovatam auctoritatem & facultatem revocavit, cassavit, irritavit, & annullavit. Et si quando similes abolitiones per eum, & successores suos Rom. Pontifices, & sedem prefatam concedi contingeret, illas per iudices & officiales, ad quos pertineret, nisi trina literarum Apostolicarum sub intervallo unius mensis pro singulis literis huiusmodi cum expressa derogatione, præfentium desuper emanarent, nullatenus admitti vel observari voluit, prout in singulis literis prædictis plenius continetur.

Cum autem statim ubi nos ad summi Apostolatus apicem divina cooperante providentia assumpti fuimus, ob servandam literarum non observationem in eisdem civitatibus, terris & locis, ac etiam in alma urbe nostra varias dissensiones, discordias, & odia vigeret, atrocissima & homicidia, atque nefandissima crimina perpetrari, ac præfatos Pium II. Paulum, Sixtum, Iulium, Leonem, Clementem, ac Pium IV. predecessores pro felici ac tranquillo statu & commodo personarum tam dicte urbis quam aliarum civitatum, terrarum & locorum prædictorum, præmissa statuisse, ordinasse & peregrisse perspeximus: Idcirco nos quoque eadem ratione quietis videlicet ac pacis motu, habita super his cum venerabilibus fratribus nostris eisdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione matura, ac de illorum unanimi consilio & assensu singularum Pii II. & Pauli, ac Sixti, necnon Iulii, & Leonis, & Pii IV. predecessorum iteris huiusmodi, eum statutorum, ordinationum, extensionum, ampliationum, revocationum, cassationum, irrationum, annullationum, decretorum, constitutionum, incorporationum, applicationum, voluntatum, hortationum, requisitionum, & mandatorum, omnibusque & singulis aliis in eis respective contentis clausulis, Apostolica auctoritate prædicta, tenore præfentium approbamus, confirmamus, & innovamus, illisque perpetuum & in violabilis firmitatis robaradjicimus, ac omnibus & singulis, quos illa concernunt, penitus ac sub prædictis per contrasfacientes irremissibiliter incurrendis precibus observari volumus atque decernimus, eisdemque literas ad hoc, ut si homicidia, sicarii, banniti in civitatibus, terris, castribus, & locis prædictis cuiquam damna aliqua intulerint, ipsique damnis taliter illatis, à civitatum communitatibus, ac terrarum, castrorum, & locorum huiusmodi universitatibus capri & deprehensi non fuerint, sed taliter delinquentes impune evaserint, communitates ac universitates huiusmodi præter hoc, quòd ad damnorum quorumcumque sic illatorum parti lætæ, damnaque huiusmodi patienti, eorumque hæredibus plenariam restitutionem & satisfactionem omnino teneantur ad tantandem quantum damna illata huiusmodi eximata fuerint, Cameræ Apostolicæ realiter & cum effectu persolvendum omnino sine astricti, auctoritate & tenore præfatis extendimus & ampliamus. Mandantes eisdem communitatibus & universitatibus, quatenus ipsæ in virtute sanctæ obedientiæ, & sub majoris excommunicationis, ac alius nobis, & pro tempore existentis Romano Pontifici beneficiis præmissis, eisdem vicariis & bannitis, in eorum civitatibus, castribus, terris & locis commorantes, seu per eas & ea transientes, capere, & ad populum convocandum & coadiuvandum campanas pulsare, eosque sic captos ad carceres conducere, aut Curie temporalis consignare omnino teneantur. Rom. 3. Non. Jul. 1566.

Sixtus Quintus.

In fidei, bannitis, latronibus, & homicidiis æquissima constitutio, prout Pontificum decreta confirmantur.

CAP. X.

Hoc nostri Pontificatus initio inter multa Reipublicæ damna & incommoda, quæ menti nostræ obverfabantur, nobis longe fuit gravissimum, quod populus S. R. E. ditioni temporalis subiectus, non modo ad rerum, substantiarumque suarum perturbationem & iacturam, sed etiam vitæ periculum redactos invenimus, exulibus, bannitis, cæterisque id genus facinorosis hominibus, undique ingruentibus & grassantibus, ut vix quicquam ab hac hominum peste tutus alicubi consistere possit videatur. Quare cum ad hæc sananda mala, ex officio nostro debito, & præcipua erga nostros ac eisdem Rom. Eccl. subditos charitate assidue extimulatur, nihil non agere & tentare decernimus, quo populus optata quiete, salute, securitas & tranquillitas per nos restituatur. Quòd ita demum, Deo auxiliante, speramus nos esse consecutos, si caute provideatur, ne aliam domi forisq; intra extravasationem nostris criminosis hominibus huiusmodi pateat diffugium aut receptaculum, sed omnino legum & magistratum severitatem, iustitiam, gladium subire, ac debitas poenas luere cogantur.

Itaque de statum nostrorum consilio omnes & singulas constitutiones à seel. record. Pio II. Paulo etiam II. Sixto IV. Iulio similiter II. Leone X. Clemente VII. Iulio III. Pio etiam IV. Pio V. Greg. XIII. & quibusvis aliis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, suo cuiusque tempore in deservibile prædictarum & aliorum infra scriptorum hominum genus, pro temporis & criminum ratione editas, cum omnibus & singulis eis contentis, quas ea quæ præfentibus non contrariantur, & excepta excommunicationis sententia, per eisdem constitutiones in illas contravenientes promulgata, quam ne animarum perniciem potius quam salutem adferat consultò tollendam & submovendam duximus, ex certa scientia nostra approbantes & innovantes, illarumque omnium tenores, ac si de verbo ad verbum infereretur, præ expressis & inferis haberi volentes. Romæ primo Anno Pontificatus Sixti V.

TITVLVS IX.
DE FALSIS ET FALSVM EXPO-
NENTIBVS.

Innocentius VIII.

Per sine qualitates & conditiones presentientes, ut aliquid falsum consequatur, rei hoc obliqua tramite affectu fructu carcerum.

CAP. I.

Cum, sicut non sine duplicentia accepimus, nonnulli conscientie lux prodigi, & avaritie morbo laborantes, ut literas Apostolicas gratis expendant, & officiales debita eorum portione defraudent, in eisdem literis se nonnunquam venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aut dilectorum filiorum abbreviatorum de majori præfidentia, seu literarum prædictarum scriptorum, necnon aliarum personarum quarumcumque, ex quarum qualitatibus & privilegiis sine antiqua consuetudine literas ipsas gratis expedire solent, nepotes, & quondam; germanos, inter dum verò familiares continuos commensales fuisse & esse affirmare, & ut tales in dictis literis se inscribi facere ac fecisse non verentur, cum revera tales non fuerint, in animarum suarum periculum ac officiorum Roman. curie non modicum præiudicium & gravamen: Nos fraudibus & deceptionibus huiusmodi prout nostro incumbit officio de remedio opportuno providere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, omnes & singulos cuiuscumque status, gradus & conditionis fuerint, & quocumque nomine

fratres, aut familiares continuos commensales in eisdem literis etiam motu proprio concessis nominaverint, si re vera tales nepotes, aut fratres, vel familiares continui commensales non fuerint, necnon officiales praemissa fieri procurantes, seu permittores, excommunicationis sententiam, à qua non nisi per Romanorum Pontificem pro tempore existentem (articulo mortis excepto, ac de his satisfactioe pravia) absolvi possint, auctoritate Apostolica per praesentes innodamus, eosque excommunicationis sententiam huiusmodi in dictum emanantem exnunc, prout exnunc, & contra incurrisse declaramus, & pro talibus publicè iudicari mandamus: Ac ipsos officiales procurantes seu permittores huiusmodi, à suorum officium perceptione emolumentorum per continuam, ultra alias poenas quos propterea incurrent, omnino suspendimus. Et nihilominus concessiones & gratias in eisdem literis contentas quascunque, ipsasque literas haecenus tam per Cancellarium, quam Cancellariam expeditas & expediendas, viribus omnino careat, eisque quos concernunt, & eorum singulis in aliquo suscipiari non potuisse, neque in futurum posse, sed omnino irreptitias, invalidas & nullas fuisse, esse & fore, sicque per quoscunque Iudices, etiam sanctae Ro. Ecclesiae Cardinales, ac sacri Palatii Apostol. auditores in quacunque instantia, sub lata eis, & eorum cultibet quavis aliter interpretandi & iudicandi facultate, interpretari, & iudicari debere, ac irritum & inane quicquid secus super his quavis auctoritate, etiam per nos & successores nostros Romanos Pontifices, qui pro tempore fuerint, scienter vel ignoranter conigerit attentari, motu & scientia similibus decernimus & declaramus: Ac volumus quòd mandatum, decretum, & declaratio nostra huiusmodi in Cancellaria Apostolica publicetur, & in illius libro describantur, ac perpetuis futuris temporibus observentur. Rom. 20. Febr. 1577.

Sixtus Quintus, ex bulla cenae Domini.

Excommunicantur adulterantes & falsificantes literas Apostolicas.

CAP. IV.

Excommunicamus & anathematizamus omnes falsarios literarum Apostolicarum, & in forma brevis, ac supplicationis gratiam vel iustitiam continentium, per Romanum Pontificem vel sanctae Romanae Ecclesiae vicecancellarium, seu gerentes viceseorum, aut de mandato eiusdem Romani Pontificis signatorum, aut sub nomine eiusdem Romani Pontificis, seu vicecancellarii aut gerentium vices praedictorum signantes supplicationes eadem. Extendentes constituti. facilius recordationis Innocentii Papae III. quae incipit: Ad falsariarum. cum omnibus poenis in ea contentis, ad falsificantes seu mutantis supplicationes per nos seu de mandato nostro signatas & datas, sine nostra aut Datarum nostri licentia.

TITVLVS X.

DE AMBITV.

Paulus Quartus.

Quo plus altiora & sanctiora sunt honorum insignia, eo mitius & modestius homines ambire decet. Pontificatus itaque electi inter amicos suos vacantem procurant, & suffragia venant, excommunicantur, & ab omnibus dignitatibus abdicantur.

CAP. I.

Quum secundum Apostolum, nemo debeat sibi honorem assumere, sed qui tanquam Aaron vocatur à Deo, facile ab omnibus iudicari potest, quam graviter excedant, errent, & peccent, qui tam inferiores quam superiores dignitates Ecclesiasticas, & ipsam denique beati Petri sedem, ac Apostolicam dignitatis culmen & apicem à Deo optimo Maximo, à quo omnia bona procedunt, nulla priorum humana ope, nec cuiusvis au-

xilio, consilio, vel favore interveniente, provenire non arbitrantur, sed illas tanquam venales, aut alias in dispositione mortalium concessitas, diversis modis & medijs ambire & assequi, seu potius usurpare praesumunt.

Nam ut Romanus & cuiuslibet alterius, tam ante, quam post Domini Dei & redemptoris nostri Iesu Christi in terris adventum, bene instituta reipublica de ambitu & contra ambitus reos sanctissime promulgatas, & inviolabiliter observatas leges, ad praesens omittamus, nonne huiusmodi detestabile ambitus scelus, etiam iure divino gravissime puniatur, cum Absalon, qui regnum genitoris sui adhuc viventis ambiebat, ex multo cui incederat elevatus, capillis capitis sui quercui suspensus remansit, & à Iob tribus lanceis in corde transfixus fuit? Nonne illud sacrorum Conciliorum à sancta Dei Ecclesia recessitatur & puniit, cum quemcumque Presbyterum, aut diaconum, seu clericum, qui Papa incolumi, & eo inconsulto, subscriptionem pro Romano Pontificatu commodare, aut pfectatam promittere, seu sacramentum praerere tentaverit, aut aliquid suffragium polliceri, vel de hac causa privatis conventiculis factis aliquid deliberare & decernere praesumpserit, loci sui dignitate & communionem privandum, anathematisque poena plecendum censetur, & propter occultas fraudes, & conjunctionum huiusmodi secretas insidias, si quis harum actionum participes, consilio eorum, qui de Pontificatu agunt ambitu, ad notitiam Ecclesiae deferat, & rationali probatione convincat, eum non solum ab omni culpa purgatum remanere, verum etiam remuneratione non indigna sublevari velit, & statuat, & exinde non modo sacrorum canonum, sed etiam secularium legum interpretes peritissimos, ambientes Papatum, aut super eo Papa vivente, & inconsulto, tractantes, seu conventiculis facientes, crimen laesae maiestatis in primo capite, & simoniacae haereseos incurere decreverint non sine clara & aperta ratione, cum omnis tractatus de loco, dignitate, & bonis aliquis viventis, eo non consentiente, ab utroque iure prohibeatur, & reproberetur: praesertim cum inde praestitutorum captanda mortis, quòd sacri canones & venerandae leges passim abhorrent & detestantur. Accedit quòd cum inter Pontificem & Ecclesiam contrahatur spirituale conjugium, quòd fortius est carnali, gravissima poena ex utriusque iuris censura imponuntur iis, qui constanti matrimonio, de alio conjuge tractare praesumunt. Quare cum peccatis ingentibus, plures indies beati Petri ledem, nobis viventibus & inconsultis, ambire, & conventiculis superinde facere dinoscantur, & ad hoc suffragia S. R. E. Cardinalium obtinere, & quodam modo subharrare procurant & fatigant.

Nos cupientes huiusmodi detestabile ambitus, & illi conjuncta simoniacae haereseos, & laesae maiestatis crimina, non solum nostris, sed etiam successorum nostrorum Romanorum Pontificum, pro tempore existentium temporibus perpetuo abolere, & non solum ex usu, sed etiam ex mentibus hominum, praesertim in electione Romani Pontificis, qui Domini Dei & Salvatoris nostri Iesu Christi in terris Vicarius existit, radicitus evellere, & in praemissis pro tanta rei necessitate, & periculi magnitudine, ut tenemus, salubriter providere, habita super hactenus venerabilibus fratribus nostris ipsius sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus deliberatione matura, de eorum consilio & unanimi assensu, hac nostra perpetuo valitura constitutione, Apostolica auctoritate, & de nostra Apostolica potestatis plenitudine, omnes & singulas excommunicationis, suspensionis, & interdicti, ac privationis, & quavis alias sententias, censuras, & poenas dudum à Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, aut sacris Conciliis, seu sanctorum Patrum nostrorum decretis, statutis, capitulis, canonibus, constitutionibus, & ordinationibus contra sic ambientes quomodo-

libet latas & promulgatas, approbamus & innovamus, ac perpetuo observari, & in viridi observantia, si forsitan in ea non sint, reponi & esse debere. Nec non quoscunque in praemissis, tam nostro, quam successorum nostrorum praedictorum tempore, publice vel occulte, aut aliis quomodolibet delinquentes, cujusvis status, gradus, ordinis, conditionis, & praesentia existant, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, aut alia majori Ecclesiastica dignitate, seu Cardinalatus honore, vel mundana, etiam Ducali, Regali, Reginali, aut Imperiali auctoritate seu excellentia praefulgeant, & eorum quemlibet sententias, censuras, & poenas praedictas incurere volumus atque decernimus. Et nihilominus considerantes dignum esse, ut quos Dei timor a malo non revocat, Ecclesiasticae saltem coereat severitas disciplina, de similibus consilio, & assensu, ac auctoritate, & plenitudine potestatis volumus, & declarando statimus, ordinamus & decernimus, quod sententias, censuras, & poenas praedictas in suo robore & efficacia remanentibus, ac effectum suum sortientibus, omnes & singuli, tam clerici, quam utriusque sexus laici, qui per se vel alios, nobis viventibus & inconsultis, verbis vel scriptis, aut nunciis, cum aliquo defuturo Pontifice eligendo, haecenus tractarunt, vel tentarunt, seu in posterum, Romano Pontifice vivente & inconsulto tractabunt, vel tentabunt, etiam si, ut praefertur, qualificati, & dignitate, honore, & auctoritate, & excellentia praedictis praediti existant, sint ipso jure & facto, abique alia defuturo ferenda sententia, excommunicati excommunicatione majori, & maledictione aeterna damnati, & ab excommunicatione & maledictione hujusmodi per alium, quam per nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem, praeterquam in mortis articulo, absolvi non possint, incurrerintque, & incurrant respective excommunicationem, & latae majestatis in primo capite, ac privationem omnis, etiam Episcopalis, Archiepiscopalis, & Patriarchalis, ac cujusvis alterius majoris, vel minoris dignitatis, ac Cardinalatus honoris, nec non Ducalis, Regalis, Reginalis, & Imperialis auctoritatis & excellentiae, ac omnium & singularum Ecclesiarum cathedralium, etiam metropolit. & Patriarchalium, monasteriorum quoque ac prioratuum, aliorumque beneficiorum, & officiorum Ecclesiasticorum cum cura & sine cura, secularium, ceteraque voce activa & passiva, ac effecti sint, & efficiantur respective perpetuo inhabiles & incapaces omnium dignitatum, honorum, & officiorum, iurium, & legitimorum actuum, perpetuaeque infamia ubique gentium sint notati, & notentur respective, nec infamia hujusmodi ab eis aboleri, necque ipsi ullo inquam tempore ad vocem, dignitates, honores, bona, iura, & actus hujusmodi, nisi ex speciali verbo, & mandato nostro, seu Romani Pontificis pro tempore existentis, nostra, seu illius manu propria subscripto, ac specifica & individua reatus & culpa suae qualitate expressa restitui possint. Quodque simplex sententia, censuras & poenas respective incurrerint & incurrant ipso jure & facto, ac sine alicujus sententiae prolatione, omnes & singuli, etiam ut praemittitur, qualificati, & dignitatibus hujusmodi praediti, cujusvis sexus & ordinis existant, qui per se vel alium, seu alios a die nostra ad summi Apostolatus apicem assumptionis usque in hanc diem, in praemissis, aut eorum aliquo, quodvis auxilium, consilium vel favorem, seu operam, verbis vel scriptis, aut re vel facto, seu promissione, pollicitatione, suasionem, vel his omnibus simul, aut quovis alio modo directe vel indirecte, vel incidentaliter praestiterunt, seu in futurum quovis etiam successorum nostrorum Romanorum Pontificum tempore praestabunt, aut in praemissis mediatores proxenetar, nuntii, mandatarii, procuratores, seu trapezites fuerunt, vel in posterum, ut praefertur, erunt, seu alias in praemissis quovis modo intrinsece vel immanificerunt, seu in posterum etiam tempore successorum

hujusmodi habebunt, nisi ea nobis, aut successoribus nostris, quorum tempore id contingeret, vel aliter, cui de nos vel successores praedictos nominatum fuerit, per se vel alium seu alios, cum primam communi de praesentibus revelaverint, etiam si in praemissis aliquid aliud auxiliium, consilium, vel favorem, aut operam non praestiterint. Nos enim iis qui praemissa revelaverint, etiam si complices fuerint, non solum veniam, sed etiam gratiam in praemia pollicemur, prout etiam successores nostrorum praedictos facturos esse confidimus, ad hoc ut eorum praedicti participes tantummodo valent cohereri. Et si quibus unquam etiam dictorum successorum nostrorum tempore praesentes literas, & in eis contenta quae supra scripta sunt, iusta, illicita, vel iniqua existerent, aut in parte non valere, seu aliquo tempore non valitura esse, vel nobis sic fieri non potuisse, aut non debuisset, aut memorario asserere praesumpserit, cujusvis dignitatis existat, etiam si Cardinalatus honore, aut Regia, vel Imperiali praesentia & excellentia praefulgeat, ipso jure & facto anathematis mucrone percussus sit, & contra eum, inquam verè schismaticum & haeticum inquiri, & iniquam talis puniri, ejusque memoria damari possit. Rom. 17. Cal. Jan. 1535.

PIUS V.
Iudicio electioni non opes aut favores, sed veritas etiam suffragari debent, nec ad officia admittuntur qui omnino sui juris & probo mercantur, quod dignitatem praestare solent.

CAP. II.
Eti Rom. Pontificis continua, indefessaque meditatio circa subditorum suorum commodum & utilitatem continèe implicatur, ac quavis, quos ut dilectissime diligit, obesse posse credit, de medio tollit: negotiorum tamen multitudine pressa singula in dies suscipiendis, considerans illorum executionem, etiam si dicitur disponit, ut & negotia ipsa saluberrime dirigantur, ac ipsi libere paulatim sui in eos amoris cognoscant indicia. Sine licet alias ne ordo iustitiae perturbetur, & ex certa ratione inibi expressis causis per civiles constitutiones salubriter fuerit statutum, ut iudices, & alii iustitiae administratores sine quoquo suffragio fieri debeant, gravissimum tamen injunctis poenis, qui praemissam constitutionem transgrediantur, quovis modo fuissent: acceptimus tamen nos, non sine animi nostri dispensatione, nonnullos pro communi quibusdam officiis & dignitatibus, jurisdiictionibus, etiam honoribus, pecuniis & aliis resolvere & promovere aliquibus Curialibus, quorum intercessionibus & favoribus talia officia & dignitates obtinent. Etenim nos, pro nostra pastoralis officii debito praemissa constitutionibus oculis pertransire nequeentes, omnino adhibuerimus diligentiam, ut tam ambrosii hujusmodi quam pecuniarum hujusmodi receptores & stipulatores, non publice quam secretè reperirentur, nihilominus etiam nihil certi explicari haecenus potuimus.

Cupientes igitur praemissis modum aliquem imponere, ac eos, quos civilium poenarum timor & similitudo non coereat, per canonicas sanctiones auctoritate Apostolica omnino detererere, & avaritiae hujusmodi contra iuri & iustitiae hujusmodi tam obnoxium de medio tollere, constitutionis civilis, ac poenarum pro illis statutarum tenorem & formam praesentibus pro expressis habentes, motu simili, &c. & ex certa nostra scientia, ac de Apostolica pietatis plenitudine, omnes & singulas leges, constitutiones, statuta, & decreta contra dictos quovis hujusmodi, tam a iure civili, quam a sacrosanctis nonibus facta, ac in illis contenta, punitiones, & poenas quascunque in tales inlicitas harum serie innovatas, easque item robur, eandemque vim obtinere volumus, atque statuimus, quod, & quam habuissent & habere, si haecenus ad anguem observatae fuissent, vel a nobis per praesentes emanerent. Insuper quoque, ut certum sit

CAP. III.

penarum multiplicatione stabilior efficiatur, hac nota perpetuo valitura constitutione, quamque vim legis, etiam in violabilibus habere facimus, legibus, constitutionibus, statutis, & decretis predictis praeiudicium non inferendo, quinimo illis addendo, decernimus & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus nemini cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis & conditionis fuerit, licet mediante pecunia vel solutione, & traditione, ac promissione aliarum rerum, etiam per interpositas personas, aut alias quovis modo facientibus, aliquas dignitates & officia, exercitium & administrationem jurisdictionis habentia, procurare, assequi, vel obtinere, ac si quis in his presentibus contravenisse quoquo modo dicitur aut conseri poterit, ipsum contravenientem eo ipso confiscationis omnium bonorum, degradationis, & amissionis, tam privilegii doctoratus, quam quorumcunque per eum obtentorum officiorum, tam secularium quam Ecclesiasticorum, ac demum ultimi supplicii poenas irreversibiliter incurrere volumus. Ceterum, ut fraudibus, quae circa praemissa exoriri possent, facilius occurratur, parimodo statimus, quod ubicunque & quandoocunque compertum fuerit, per interpositam personam aliquas pecunias, seu alias res traditas seu promissas fuisse alicui Curiali familiarum, vel cuiuscunque alteri personae pro officio & dignitatibus, jurisdictionis administrationem habentibus, is qui officium huiusmodi obtinuerit se a praemissis, attentata interpositione personae huiusmodi, nullatenus excusare queat: quinimo nulla admissa ignorantiae excusatione ipso iure praesumatur solutionem & promissionem huiusmodi de eorum qui officia & dignitates similia obtinuerunt consensu & mandato penitus esse facta, iidemque propterea poenis subjacere omnino intelligatur. Postremo ne ii qui in praeteritum talia officia, seu dignitates solutionibus seu promissionibus mediatis impetraverint, credant se per praesentes absolutos esse, eidem mentis scientia & potestatis plenitudine perpetuo declaramus, eos poenas in tales a iure communi inflictas incurrisse, & contra eos ad poenam huiusmodi prosecutionem procedi posse. Eos vero qui similibus mediis aliqua officia & dignitates, similitur jurisdictionis administrationem habentia, obtinent, si in futurum quippiam unquam vigore praecedentium promissionum in assecutione officii huiusmodi facturum solverint, ipso iure & facto poenas in hac nostra constitutione contentas incurrere, praesentesque nostras, tam eos qui in futurum officia similia & dignitates solutionibus & promissionibus praecedentibus obtinebunt, quam eos qui iam obtinuerunt, si in futurum aliquid manutentionis in eis, aut alia causa solverint, ligare volumus. Decernentes contra praemissa quodvis pactum, etiam iuramento vallatum, ac instrumenta, & alias forsan desuper editas scripturas minime in causa esse posse, quo minus solvere habentes, si pro praemissis solverint, poenas praesentibus contentas incurant. Nos enim pacta, conventiones, promissiones, & scriptas, ac alia quaecunque, quomodolibet, ut praesertim, in ista exinde cassimus, irritamus, & annullamus, eosque a iuramento, & aliis neibus predictis absolvimus, nec non praesentes, & desuper forsan faciendas literas perpetuis futuris temporibus dare, ac omnes & singulos a data praesentium irreversibiliter ligare volumus, illasque nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari, aut sub quibusvis revocationibus & derogationibus comprehendi nullatenus posse, sicque per quoscunque iudices, &c. & causarum palatii Apostolici auditores, ac sanctae Rom. Ecclesiae Card. sub lata, &c. iudicari debere, irritum quoque, &c. decernimus.

Idem.

Parva iure civili in ambitu reus sanctae confirmatur & extenditur ad recipientes pecunias & mediatos.

Cum nuper, ne ordo iustitiae perverteretur, & ex certis aliis causis animum nostrum moventibus, fuerint confirmatae omnes & singulae leges, constitutiones, statuta, & decreta contra ambientes officia, jurisdictionis administrationem habentia, ea quae pretio seu promissionibus acquiruntur, tam a iure civili quam a sacris canonibus facta, ac in illis contenta, punitiones & poenas quascunque in tales inflictas innovaverimus, easque eidem robur, eandemque vim obtinere voluerimus, atque statuerimus, quod, & quam habuissent & haberent, si haec us ad unguem observata fuissent, vel a nobis emanassent: Insuperque, ut earum usus penarum multiplicatione stabilior efficiatur, per nostram constitutionem perpetuo valituram, quam vim legis etiam in violabilibus habere volumus, decreverimus inter cetera, quod perpetuis futuris temporibus nemini cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis fuerit, licet mediante pecunia, vel solutione, & traditione, ac promissione aliarum rerum, etiam per interpositas personas, aut alias quovis modo facientibus, aliquas dignitates & officia, exercitium & administrationem jurisdictionis habentia, procurare, assequi, vel obtinere sub gravissimis poenis in dicta nostra constitutione, quam hic de verbo ad verbum pro expressa haberi volumus & mandamus, expressis: Attendentesque quod forte probabiliter dubitari contingat, an dicta nostra constitutio comprehendat recipientes huiusmodi pecunias ac res, ac promissiones sibi factas stipulantes, ut officia praedicta exercitium a jurisdictionis administrationem habentia conferri faciant, ac mediatos, & interpositas personas: Propterea nos moru simili, & ex certa scientia, & de potestate plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione declaramus, & quatenus opus sit, addendo praedicta nostrae constitutioni decernimus, quod dicta nostra constitutio, ac omnes & singulae poenas in ea expressae, perinde ligent & afficiant omnes & quoscunque, cuiusvis dignitatis existant, qui pro huiusmodi officii jurisdictionis administrationem habentibus conferendis, ac mediatos, & interpositas personas quascunque, pecunias & alias res, ut supra, receperint, ac si praedicti in dicta nostra constitutione comprehensi essent, & de illis in ea expressa mentio facta esset. Ex praesentibus perpetuo durare ac omnes irreversibiliter ligare volumus & decernimus.

TITVLVS XI.
DE SIMONIACIS, ET NE QUID DETUR
VEL EXIGATUR.

Gregorius XI.

Provisiones beneficiorum non vacantibus nihil detur aut promittatur.

CAP. I.

Sollicitè debet vitari, quod noxium esse dignoscitur, & ex cupiditatis aviditate, etiam in honoris Apostolicae sedis depressionem, ortum habere videtur. Sane nuper ad nostrum pervenit auditum, quod nonnulli inhonesta lucra quærentes, dum per sedem praedictam de personis aliquorum apud sedem constitutis eandem, Patriarchalibus, Metropolitanis, & aliis cathedralibus Ecclesiae, sive monasteriis vacantibus providetur, vel personae ipsae ad huiusmodi, per dictam sedem de aliis Ecclesiis transferuntur, aut alias ipsorum gubernationi committuntur, huiusmodi provisiones, translationes, commendas, sive commissiones, praedictis personis sic apud sedem praedictam constitutis, ut aliquod munus ab ipsis recipiant, denunciare festinant. Nos igitur in praemissis (prout ex debito tenemur pastoralis officii) providere volentes, universis & singulis personis Ecclesiasticis,

fructus, aut distributiones hujusmodi, nec prolixam ullam eorum partem retineant, nec ipsorum cessationem, vel renunciationem, aut duciarum, vel alia quomodocumque: petant, vel exigant, aut quemquam sine ordinaria, five Apostolica auctoritate provium, ad praestandum hujusmodi juramentum inducant, aut illi praedicta non facientis possessionem impediant, vel remorentur. Qui cumq; contra fecerint, si Ecclesiarum auctoritate, tam diu a Pontificalibus officii exercitio sint suspensi, donec satisfactioe praevia illis per sedem Apostolicam suspensio relaxetur: capitula vero, & collegia quaecumque Ecclesiastica subiacent interdicio, ac singulares personae in excommunicationis sententiam incurrant, a qua, nisi in mortis articulo constituti, ab alio quam a Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Romae grid. Calend. Junii 1570.

**TITVLVS XII.
DE MALEFICIS ET INCANTATORIBUS.**

Alexander VI. Angelo de Verona ordinis Praedicatorum, sacre Theologiae professori, in provincia Lombardiae haereticae pravitatis Inquisitori.

Inquisitionum fidei officium in heresi animadvertere in maleficis, incantatoribus, & vanae superstitionum observatores.

CAP. I.

Cum accepimus in Provincia Lombardiae diversas utriusque sexus personas, diversis incantationibus & diabolicis superstitionibus operam dare, suisque beneficiis & variis observationibus multa nefanda scelera procurare, homines & iumenta ac campos delibere, & diversos errores inducere, magnaque inde scandala exoriri: decrevimus pro pastoralis officii nobis ex alto commissi ministerio scelera hujusmodi compescere, ac scandalis & erroribus praemissis quantum cum Deo possimus occurrere. Et propter tam rari quam etiam fauce foribus tuis per Lombardiam constitutis, de quibus in his & aliis plenam in Domino fiduciam habemus, committimus, & mandamus, etiam soli (honesto tamen comitatu per vos eligendo associati) contra easdem utriusque sexus personas diligenter inquiratis, easque iustitia mediante puniatis & compescatis. Et ut melius commissionem hujusmodi exequi possitis, contra illas vobis plenam & omnimodam harum serie concedimus facultatem, constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon inductis & concessionibus ordinariis forsan pro tempore factis, ceterisque contrariis quibuscumque non obstantibus.

Sixtus Quartus Vicario generali Episcopi Bononiensis.

Haereticum est a demonibus expellere responsa.

CAP. II.

Nuntiatum est nobis, nonnullos ordinis sanctae Mariae de monte Carmeli fratres tanta fuisse temeritatis, ut veriti non sint disputando & praedicando in civitate Bononiensi ejusque comitatu asserere, non esse haereticum, & a paritate fidei alienum, demonum expectare responsa: ob quod adversus ipsius fidei puritatem scandalum a multis videntur. Nos id indignè molesteque ferentes, & de praemissis certam notitiam non habentes, discretionis tuae per praesentes committimus & mandamus, ut omni opportuna adhibita diligentia & industria veram notitiam habere cures, an sint, qui fuerint hujusmodi assertores, & quae scandala propterea sint exorta. Quaequid autem in praemissis inveneris in scriptis au-

a Directe pugnas cum analogia vestrae fidei, expellere a demonibus responsa. Cajetan. in quest. 20. 22. S. Thom.

thenticè redactum, ad dilectum filium Franciscum de Tolero, Notarium & Datarium nostrum domesticum, sub tuo sigillo transmittas, ut ab eo de omni re certiores facti, quid agi conveniat, auctore Domino, statuere valeamus. Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die decimo octavo Junii 1474. Pontificatus nostri Anno secundo.

Adrianus Sextus, Inquisitori Comensi.
Inquisitione Inquisitorum panis iure sancto plebs debent incantatores & sorcellos.

CAP. III.

Vidum a, uti nobis exponi fecisti, per foel. rec. Iulium Papam II. praedecessorem nostrum, non sine magna tunc animi sui displicentia accepto, quod per quendam Georgium de Casali, ordinis Fratrum Praedicatorum professorem, & in civitate Cremonensi haereticae pravitatis Inquisitorem deputatum, in nonnullis Lombardiae partibus, & praesertim in locis, in quibus dictus Georg. Inquisitor deputatus erat, reperire fuerunt quamplures utriusque sexus personae, propterea salutis inimicae, & a fide Catholica deviantes, certam sectam facientes, & a fide Catholica deviantes, certam sectam facientes, si non quam in sacri susceptione baptismatis susceperant, abnegantes, sanctam crucem pedibus concalcantes, & opprobria saepe tam perpetrantes, Ecclesiasticis & praesertim Eucharistiae sacramentis abutentes, diabolum in suum dominum & patronum asumentes, eique obedientiam & reverentiam exhibentes, & suis incantationibus, carminibus, sortilegiis, aliisque nefandis superstitionibus iumenta & fructus terrae multipliciter ledentes: aliaque quamplurima nefanda, excessus, & crimina, eodem diabolo instigante committentes & perpetrantes, in animarum suarum periculum, divinae majestatis offensam, perniciosumque exemplum & scandalum plurimum. Contra quas cum dictus Georgius tunc (ut asserbat) in dictis locis suae inquisitioni deputatus, prout ipsius Georgii incumberebat officio, ipse Georgius processisset: nonnulli autem tam clerici quam laici illarum partium, quarentes plus sapere quam oportet, praemissa delicta ad eisdem Georgii Inquisitionis officium non pertinere temere asserentes, praesumentes in populo errores & scandala seminaverant: sicque eundem Georgium in populo odiosum reddere, & dicti Georgii officium impedire conati fuerunt, prout etiam tunc impediebant: ita quod propter praemissa, personae praedictae delicta hujusmodi perpetrantes, remanebant impunitae, & aliter eorum exemplo ad similia perpetranda quotidie inducebantur, in non modicum fidei opprobrium, animarum periculum, & scandalum plurimum. Dictus praedecessor volens (ne inquisitionis officii executio quomodolibet retardaretur, & labes haereticae pravitatis longius venena diffunderet) providere, dicto Georgio pro quodam luas in forma brevis literas commisit & mandavit, quatenus in locis ejusdem Georgii inquisitioni deputatis, de excessibus hujusmodi cognoscere, & contra quascumque personas, cujuscumque conditionis & praeminentiae forent, inquisitionis officium exercere & exequi: ipsaque personas, quas in praemissis culpabiles reperiret, unquam locorum ordinariarum vicariis, quatenus voluissent interelle, iuxta dictarum personarum demerita corrigere & punire deberet, secundum modum contra alios haereticos a iure ex sacris canonibus statutum: contradictores quoscumque, per censuram Ecclesiasticam, & alia iuris opportuna remedia compescendo. Eos vero qui in praemissis consilium, auxilium vel favorem praestarent, praefatus praedecessor noster eisdem indulgentiam uti & gaudere decrevit, quibus cruce signati contra alios haereticos, ex indulto Apostolico eis concessio, tunc gaudebant & utebantur, prout in dictis literis plenius continetur.

a De maleficis & incantatoribus, unde flagellavit haer. Pau. Gril. lib. 2. Alph. de Cast. de punit. haer. Syll. Prer. de dem. sur.

ri dicitur. Et sicut eadem expositio subiungebat, non solum delicta & crimina huiusmodi contra fidem Catholicam, & Christianam religionem, sub jurisdictione inquisitoris Cremonensis committuntur & perpetrantur, sed omnibus aliis locis & diocesis sub jurisdictione aliorum Inquisitorum dicti ordinis congregationis Lombardie, indies perpetrantur & committuntur. Et cum eadem sint delicta, eadem profecto provisione & castigatione eis est eandem literarum tenore providendum. Quare tu, sicut asseris, in civitate Comenensi ubi dicta pravitas inquisitor existit, tam tuo, quam omnium aliorum dictorum ordinis & congregationis hereticorum inquisitorum ubilibet consistentium & deputatorum nominibus, fecisti nobis humiliter supplicari, ut literas predictas ad vos extendere & ampliare, aliasque de super opportune dignemur providere. Nos igitur huiusmodi supplicationi inclinati, literas predictas, cum omnibus in eis contentis clausulis, in omnibus & per omnia, prout in eisdem literis continetur, ad te & ad alios ordinis & congregationis huiusmodi Inquisitores, tam in presentiarum deputatos, quam in futurum perpetuis futuris temporibus deputandos, ac si tibi, & salubriter inquisitorum predictorum dirigerentur, & directe fuissent. Apostolica auctoritate & tenore concedimus. Romae 20. Iulii. 1523.

Innocentius Octavus.

Horrenda flagitii prophanos fortilege infantes puerulos devorantes, grandines & auras levis cum atrocis fame exagitant, sterilitatem in hominibus & armentis procurantes, alias, quam plurima diaboli arte facientes prodigia & portentosa damnantur.

CAP. IV.

Summis desiderantes affectibus, prout pastoralis sollicitudinis cura requirit, ut fides catholica, nostris potissime temporibus, ubique augeatur & floreat, ac omnis haeretica pravitas de finibus fidelium procul pellatur, ea libenter declaramus, ac etiam de novo concedimus, per quae huiusmodi pium desiderium nostrum nativum fortiatu effectum, cunctisque propterea per nostrum operationis ministerium, quali per providi operatoris factulum, erroribus extripatis, ejusdem fidei zelus & observantia in ipsorum corda fidelium fortius imprimatur.

Sanè nuper ad nostrum, non sine ingenti molestia, pervenit auditum, quòd in nonnullis partibus Alemantiae superioris, necnon in Moguntinensi, Coloniaensi, Trevirensi, Saltzburgerensi & Bremensi provinciis, civitatibus, terris, locis, & diocesis complures utriusque sexus personae propriae salutis immemores, & à fide catholica deviantes, cum demonibus, Incubis & Succubis, abuti, ac suis incantationibus, carminibus & conjurationibus, aliisque nefandis superstitionibus & sortilegiis, excessibus, criminibus & delictis, mulierum partus, animalium foetus, terrea fruges, vinearum uvas, & arborum fructus, necnon homines, mulieres, pecora, pecudes, & alia diversorum generum animalia, vineas quoque, pomaria, prata, pascuas, blada, frumenta, & alia terra legumina, perire, suffocari, & extingui facere & procurare, ipsosque homines, mulieres, jumenta, pecora, pecudes, & animalia diris tam intrinsecis quam extrinsecis doloribus & tormentis afficere & ex cruciare, ac eosdem homines ne gignere, & mulieres ne concipere, virosque ne uxoris, & mulieres ne viris ahus conjugales reddere valeant, impedire. Fidem praeterea ipsam, quam in sacri susceptione Baptismi susceperunt, ore sacrilego obnegare. Aliaque quam plurima nefanda, excessus & crimina, infamantem humano generi inimico, committere & perpetrare non verentur, in animarum suarum periculum, divinae majestatis offensam, ac perniciosum exemplum, ac scandalum plurimorum.

Quòdque licet dilecti filii Henrici Inquisitoris in predictis partibus Alemantiae superioris, in quibus etiam provincia, civitates, terra, diocesis, & alia loca huiusmodi

comprehensa fore censetur. Necnon hoc loco propterea per certas partes lineae Rheni, ordinis praedicti Theologiae professores, haereticae pravitate inquinatos per literas Apostolicas deputari facerent, prout antea existunt. Tamen nonnulli clerici & laici illam periculum, quærentes plura sapere quam oportet, prout in literis deputationis huiusmodi provinciarum, civitatum, excessus, terra, & alia loca predicta, illarumque partium fuerant, illa sub eisdem partibus minime committuntur, propterea praefatis Inquisitoribus in provinciis, civitatibus, diocesis, terris & locis praedictis huiusmodi inquisitionis officium esse qui non liceat, & ad personarum earundem super excessibus & criminibus auctoritatem, incarcerationem & correctionem adhibendam, pertinaciter asserere non erubescant. Item quod in provinciis, civitatibus, diocesis, terra, & locis praedictis, excessus, & crimina huiusmodi non committantur earundem evidentia iustura, & aerealibus impendio remanent impunia.

Nos igitur impedimenta quolibet, per quae officium Inquisitorum officii executio, quomodolibet extorri possit, de medio submovere, & secleratae haereticae praerogativae, alicuiusmodi excessuum huiusmodi in personarum innocentium sua venia diffundat oportunitate, prout nostro incumbit officio, providere volumus, fidei zelo ad hoc maxime nos impellente. Neque contingat, provincias, civitates, diocesis, terra, & loca predicta, sub eisdem partibus Alemantiae superioris, debito inquisitionis officio carere, eisdem Inquisitoribus in illis officium inquisitionis huiusmodi esse, & ad personarum earundem super excessibus & criminibus praedictis correctionem, incarcerationem, & personarum admitti debere, perinde in omnibus & per omnia sicut in literis praedictis provinciarum, civitatum, diocesis, terra, & loca, ac personarum & excessus huiusmodi nominum & specifice expressa forent, auctoritate Apostolica nostrae presentium statuimus.

Proque potiori cautela literas & deputationem praedictas ad provincias, civitates, diocesis, terra, & loca, necnon personarum, & crimina huiusmodi extorrendam praerogativam Inquisitoribus, quod ipsi, & alii eorum, auctoritate dilecti filii Joanne Grempere clerici Consueventis diocesis, magistro in artibus, eorum moderato, quovis alio Notario publico, per ipsos, & quolibet eorum pro tempore deputando in provinciis, civitatibus, diocesis, terra, & locis praedictis contra quoscunque personas, cuiuscunque conditionis & praerogativae fuerint, huiusmodi inquisitionis officium esse, ipsosque personas, quas in praemissis culpabiles repererint, una etiam demerita corrigere, incarceratione, poenae, & multare. Neque in singulis provinciarum huiusmodi parochialibus Ecclesiis verbum Dei fidei populo, quod tunc expedierit, ac eis visum fuerit, proponere & predicare, omniaque alia & singula in praemissis & circa ea necessaria & oportuna facere, & similiter executioni libere & licite valeant, plenam ac liberam eadem auctoritatem de novo concedimus facultatem.

Leo Decimus, in Concilio Laterano.

Infames perpetuo excomunicati & interdicti, & praedicti, & alii, qui deponantur & monasteria solvantur.

CAP. V.

Cum secundum leges civiles & sacrorum canonum censuras, sortilegia per invocationem demonum, incantationes ac divinationes, super futuris rebus praesentibus sint: Statuimus, decernimus, & ordinamus, ut clerici, & qui in praemissis culpabiles inventi fuerint, arbitrio superiorum infamia notentur, si vero non desideraverint,

a. *Dicit, in praef. can. ca. 103. Cunctis in inferis, can. 104. de diversis delictis, v. s. hu. ad amon. postea.*

ponantur, atq; in monasterium ad tempus arbitrio superi-
oris praeficiendum detrahantur, beneficiis; & officiis
Ecclesiasticis priventur. Laici vero utriusque sexus ex-
communicationis, & aliis penis juris tam civilis quam
canonici subiacent.

Idem, universis & singulis locorum ordinatis
dominii Venetorum.

In scriptis & sigillis, ac contra haereticos, & rebelleres, suspectos pro-
cedi solent, quae ex perpetrant, quae manifeste sapient haereticos.

CAP. VI.

Honesta perentium votis libenter annuimus, eaque
favoribus persequimur opportunitis. Alias ad petito-
nem dilectorum filiorum nobilium virorum Ducis & Do-
mini Venetorum, cum in Brixienfi & Bergomenfi civita-
tibus & diocesis quoddam hominum genus pernicio-
si sumum ac damnatissimum, scilicet haereticis, per quam-
suscepto renunciatibus baptismatis sacramento, Domi-
num abnegabant, & fatent, cuius consilio seducebantur,
corpora & animas conferebant, & ut illi rem gratam fa-
cerent, in necandis infantibus passim fradebant, & alia
maleficia & sortilegia exercere non verebantur, quod ita
factum esse videbatur, ut ad eorum errorem extirpan-
dum opportuna adhiberentur remedia. Volentes etiam
ejusdem generis nonnullis indicibili poena obstatem vi-
tam potius perfide amittere, quam errorem suum cogno-
scere maluisse, & propterea de rigoroso nimium (ut si-
cebat) vestri ordinarii contra tales processu dubi-
tantes, venerabilem fratrem Episcopum Polensem no-
strum & Apostolicae sedis apud eisdem Ducem & Domi-
nium, Nuncium vobis adjuvandum duximus, cum fa-
cultate per se vel alium, seu alios processus per vos habi-
tos, seu factos examinandi, & revidendi: & si vos in-
quisitores processus rite & recte, ac iuxta formam, iuris
habitos feceritis, contra tale hominum damnatorum,
genus una vobiscum procedendi & inquirendi, necnon
procuratores & advocatos, scribas, ceterosque ad Inqui-
sitionis praefate exercitium necessarios & opportunos,
officiales & ministros cum competentibus salariis depu-
tandi, & homines praedictos (quod recte ad Ecclesia-
mitatem vellent) clementer suscipiendi, eisque poeni-
tentiis salutarem injungendi, & eos absolviendi etiam
in utroque foro, & incorrigibiles condemnandi, & bra-
chio seculari tradendi, ceteraque vos de jure vel con-
suetudine facere possitis, & deberis faciendi, exercen-
di, & exequendi, prout in literis desuper confectis con-
tinetur. Cum igitur commissio hujusmodi vigore,
praefatus nuncius, venerabilem fratrem Episcopum Insi-
polititanum in paribus illis commemorantem, ad pra-
missa una vobiscum pertrahandis & exequenda subde-
legaverit, vosque & ipse subdelegatus in valle Commu-
nica Brixienfis diocesis, ubi maxime hujusmodi dama-
ni generis homines viget & pullulant, processeritis, ac
nonnullos culpabiles reptos, & curiae seculari traden-
dos, necnon jam condemnatos haereticos, videtur quod
per Venetorum collegium Praetori Brixienfi mandatum
fuerit, ne sententias hujusmodi exequeretur, & vobis &
eidem subdelegato, ne ad executionem illarum procede-
retis, inhiberet, prout inhibuit fuit: ac expensas &
salaria pro hujusmodi inquisitionis negotio necessaria
submoveret, & retraheret: necnon processus contra cul-
pabiles praedictos habitos & factos eis transmitteret, seu
transmitti faceret: & quod deterius est, subdelegatum
praedictum ad coram eis in civitate Venetiarum compa-
tendum cogeret & compelleret, prout coactus & com-
pulsus fuit. Et quia propter dictas literas, in quibus di-
ctus nuncius adiunctus fuit, ab aliquibus haesitatur, an
propter hoc facultas vestra diminuta existat, ita quod
non possitis, in deorsum, & contra iuris & factorum ca-
nonum dispositionem, ac Ecclesiasticam libertatem ex-
istat, laicos de personis & causis Ecclesiasticis se intro-

mittere, nullamque injunctam à nobis executionem ad-
implere, nisi processibus, ac sententiis per eos visis & exa-
minatis, ac si ipsi in clericis causisque Ecclesiasticis su-
perioritatem, & jurisdictionem haberent: cum tamen in
clericos causasque hujusmodi laici nulla facultas attri-
buita sit, quos obsequendi & exequendi manet necessitas,
non auctoritas imperandi, propter quod inter Christi fi-
deles non modicum surgit scandalum. Nos igitur, ne
quod ad salutem animarum, & dictarum causarum fa-
cilitatem expeditorem introductum est, in damnum &
percellationem convertatur; & propterea ob diuturni-
tatem temporis in foelices animas hujusmodi peccatis ma-
gis graventur, & ad omne circa hoc dubium tollendum,
vos prout ante datas dictas literas de jure & consuetudi-
ne seu privilegio procedere poteratis, necnon etiam con-
tra maleficos & sortilegos, ac & fidei postulantem, prout
criminis postulerit qualitas, procedere posse & debere,
auctoritate Apostolica, tenore praesentium decernimus
& declaramus, vobis committentes & mandantes, ut eod-
dem Venetos, & illorum Ducem, ac officiales suos, ne
ipsi ulterius in hujusmodi causis se intromittat, sed quod
injunctas sibi executiones, & fore injungendas, post-
quam requisiti fuerint, sine aliqua processum, per dictos
Ecclesiasticos iudices factorum visione, vel examinatio-
ne prompte exequantur, moneatis & hortemini. Et si
hoc facere neglexerint, vel recusaerint, vos eos per cen-
suras Ecclesiasticas & alia juris oportuna remedia, ap-
pellatione postposita, compellatis. Datum Romae 15.
Februarii 1521.

TITVLVS XIII.
DE TESTIBVS.

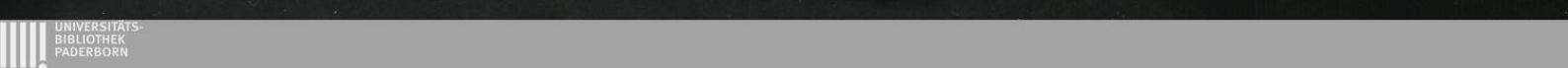
Pius Quintus.

Perjuri & falsi habentur qui in causis civilibus aut criminali-
bus dicitur testium sine iudicis auctoritate deegunt.

CAP. I.

Licet contra Notarios, qui in causis, tam criminali-
bus, quam civilibus, dicta testium, aut reorum
responsiones absque iudicis decreto partibus pa-
tesciant, multae constitutiones editae sint, eosque tan-
quam falsi reos, & infames, ac perjuros puniri debere sta-
tutum sit, nihilominus quis, a magis timetur quod sa-
pius cavetur, & ut in futurum timore poenae, si non Dei
timore arceantur, omnes & singulas censuras & poenas,
contra eos, qui talia deliquerint, latas, auctoritate Apo-
stolica tenore praesentium approbamus, confirmamus,
& innovamus, nec de eorum vigore, propter illarum for-
san inobservantiam, aut praedecessorum nostrorum, &
etiam nostram, ac officialium, & ministrorum eorundem,
& nostrorum tolerantiam, quicquam relaxatum aut rem-
issum esse, ac easdem in suo pristino robore & vigore
permanere decernimus & declaramus. Et ut ponarum
certitudo omnibus hic in alma nostra innotescat, statu-
mus, decernimus, & declaramus, omnes & singulos No-
tarios, tam principales, quam substitutos, executores
quoque, ac ceterorum custodes, ceterosque, quibus tam
vigore sui officii, quam alias quomodocumque, reos, dum
in carceribus secretis detinentur, facultas alloquendi
conceditur, qui reorum & responsiones, ac testium in
dictis causis depositions propagare in totum vel in par-
te, dicto aut facto, quibusvis personis cuiuscumque con-
ditionis, praerogativa, & dignitatis, tam mundanae, quam
Ecclesiasticae existant, absque iudicis, coram quo causa
veritur, & Procuratoris fiscali licentia ausi fuerint, aut
eisdem reis & testibus, donec in secretis retineantur, etiam
quarumvis personatum, ut supra quomodolibet qualifi-

a Magis timetur quod sapius cavetur. b Reorum responsio-
nes, & testium depositions non debent publicari.

CAP. I.

cum reperiantur privatione digni, statim cum processu inquisitionis ad nos deferantur, eadem diligentia & inquisitione in quibusque generalibus capitulis, etiam provincialibus quoad eos severetur, penis aliis contra predictos, & alios publicos concubinarios iure statutis, in suo robore permanant.

Publici autem intelligendi sunt non solum illi, quorum concubinarius per sententiam, aut confessionem in iure constat, seu per rei evidentiam, quae nulla possit tergiversatione celari, notorium est, sed etiam qui mulierem de incontinentia suspectam & diffamatam tenent, & per se ipsum superiorem ad moniti ipsam cum affectu non dimittunt. Quia vero in quibusdam regionibus nonnulli iurisdictionem Ecclesiasticam habentes concubinarios questus ad concubinarios percipere non erubescunt, patientes eos in tali forditate fore delicti, sub poena maledictionis aeternae praecipimus, ac deinceps sub pacto, compositione, aut spe alterius questus talia quovismodo tolerant, aut dissimulant, alioquin ultra praemissam negligentiae poenam duplam eius quod propterea acceperint, restituere, & ad pios usus omnino converterte teneantur, & compellantur. Ipsas autem concubinas ad suspectas Praelati omnibus modis curent, suis subditis per auxilium, & brachii secularis invocationem, si opus fuerit, penitus arcere, qui etiam filios ex tali concubinato procreatos apud patres suos cohabitare non permittant. Iubemus insuper quod in praedictis Synodis & capitulis praemissa publicentur, & ut quilibet suos subditos ad ipsarum concubinarum dimissionem moneant, diligenter injungimus. Praeterea omnibus secularibus viris, etiam si Regali praefulgeant dignitate, ne ullum qualecunque inferant impedimentum, quocumque modo, Praelatis, qui ratione officii sui adversus subditos suos pro huiusmodi concubinato, & aliis casibus sibi à jure permissis procedunt. Et cum omne fornicationis crimen à lege divina prohibitum sit, & sub poena peccati mortalis necessarii evitandum, monemus omnes laicos, tam uxoratos, quam solutos, ut similiter à concubinato abstineant: nimis enim reprehensibilis est, qui uxorem habet, & ad aliam uxorem seu mulierem accedit: qui vero solutus est, si continere nolit, iuxta Apostoli consilium uxorem ducat: pro huiusmodi autem divini observantia praecipit, hi ad quos pertinet, tam salutaribus monitis, quam aliis canonicis remediis omnino studio laborent. Rom. 14. Cal. Ian. 1516.

Pius V.

In Sodomitis, & concubinariis.

CAP. II.

Si quis crimen nefandum & contra naturam, propter quod ira Dei venit in filios dissidentiae, perpetraverit, Curiae seculari puniendus tradatur, & si clericus fuerit, omnibus ordinibus degradatus similis poenae subiciatur.

Monemus praeterea omnes locorum ordinarios, & in virtute sanctae obedientiae eis praecipimus, ut statuta Tridentini Concilii contra concubinarios tam clericos quam laicos edita diffinitè faciant observari, redituri Deo ac nobis si id omiserint rationem. Rom. 6. Cal. Apr. 1565.

TITVLVS XVII.

DE DVELLO ET DVELLVM permittentibus.

Julius II.

Tugantes in duello, & duellum permittentes, quocumque causa, etiam jure probata, excommunicantur, eius sepultura in loco sacro denegatur.

a Deuter. 23. Tob. 4. 1. Corinth. 6. Ephes. 3. Gal. 3. Actor. 15. Math. 15. Marc. 7. b Non potest haec res magnitudine sceleris enarrari. Lull. lib. 6. cap. 23. c Concil. Trident. sess. 24. de reform. matrim. cap. 1.

Regis pacifici qui regnat in caelis, licet insufficientibus meritis, vices gerentes in terris, cunctorumque fidelium statui, prout ex susceptae servitutis tenetur officio, indefessa solertia intendentes, ac animarum periculis obviare cupientes, ad ea per quae ubique, praesertim in terris Romanae Ecclesiae sponsae nostrae subiectis inter fideles eosdem, exdes, rixae, & contentiones cessant, scandalorum tollantur fomenta, pax & concordia vigent, prosperisq; eorum successibus consulatur, opportuna provisionis operam impendimus, prout in Domino confpicimus salubriter expedire. Sane non sine maximo animi nostri perturbatione accepimus, quod nonnulli fidelium praedictorum, inimico humani generis instigante, & aliquibus causis occurrentibus, & pietumq; minister, & inhonestis ac levis verbis ad contumelias, contentiones, & diffidationes devenientes, ut alter alterius sanguine laticetur, ad temporales Principes & dominos, maxime civitatum, terrarum, & locorum sedi Apostolicae subiectorum cofugiant, ut eis locum tutum, sive campum ad duellum seu pugnam assignent. Et quamvis a Principes, & domini praefati duellum sive pugnam eis dissuadere & prohibere deberent, tamen plerumque locum aut campum tutum huiusmodi assignant, malevolumq; altercantium propositum ad executionem augent, magisque uni quam alteri favent, ex quo hominum mortes dependent, & nisi divina gratia praevenerit, animarum perditiones, mutilationes, & vulnera, inter aliosq; pugnantium amicos odia & altercationes, & ex uno inconvenientes plura oriuntur, in ipsorum fidelium animarum & corporum periculum, generisque humani praefati iustitiam, perniciosum exemplum, & scandalum plurimorum. Nos igitur qui fidelium praedictorum tranquillitatem, & pacem syncretis desideris exoptamus, saluberrimis Christianae religionis documentis & exemplis Deum tentandum non esse praemoniti, Salvatorisq; Domini nostri Iesu Christi, qui Petro Apostolorum Principi ut gladium mitteret in vaginam mandavit, praecipit edocti, attendentes hominem homini, inter quem cognationem quaedam natura constituit, insidiari nefas, & gladiatoria munera & pugnationes huiusmodi vulgares à religionis nostrae pietate damnari, cruentaq; spectacula à sacris canonibus, & imperialis legibus inhibita & improbatas, sicq; pugnantem infamia notari, & diversis poenis puniri, & cum omni tempore, potissimum tamen in ocio civili, & domestica quiete publica detestanda esse, motu proprio non ad alicuius super hoc nobis oblati petitionis instigationem, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, hac in perpetuum valitura constitutione, duellum omnia & gladiatorum huiusmodi usum damnamus & improbamus, & in terris Rom. Ecclesiae mediata & immediata subiectis, per quoscumque quavis auctoritate & potestate, ac nobilitate fulgentibus, sub excommunicationis latae sententiae poena, & quacumque causa, etiam à legibus permissa, fieri omnino prohibemus. Dictosq; pugiles taliter pugnantes, ubiq; impune capi posse & puniri pro homicidio vel vulnere, iuxta juris communis dispositionem, nulla eis consuetudine suffragante, statimus, corporaq; in duello in terris Eccl. mediata vel immediata subiectis facto morientium in sacro sepelire prohibentes. Ro. 5. Cal. Aug. 1507.

Leo Decimus.

Duelli auctores, proscriptores bonorum, spectatores excommunicantur, & nulla pecunia sua placantur.

CAP. II.

Quam Deo & hominibus abominabiles viri pugnantes in duello existant, & omnium in ore versatur, & di-

a Concil. Trident. decreto sess. 23. cap. 19. Principes duellum permittentes excommunicantur, & committentes illud, & patros, consultores, spectatores excommunicantur & sunt infames, & praesertim bonorum multantur.

